

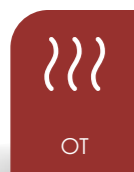
БОЛАШАҚ БҮГІН БАСТАЛДЫ

КПО-ның ТҰРАҚТЫ
ДАМУ ТУРАЛЫ ЕСЕБІ 2022

Мазмұны

КІРІСПЕ

Бас директордың алғысөзі.....	4
Есеп туралы.....	6
КПО бизнес стратегиясы.....	10
Миссиямыз.....	10
Маңызды тақырыптар және стейкхолдерлермен өзара әрекеттестік.....	12

1

ӨНДІРІС

КПО өндірістік объектітері.....	18
Өнімдер және экспорттық бағыттар.....	20
Бұрғылау технологиялары.....	22
Күрделі жөндеу.....	23
Күрделі жобалар.....	24
Өндіріс тұтастығы және ТЖ басқармасы.....	26
Цифрландыру және үздіксіз жетілдіру.....	32

2

БАСҚАРУ

Ұйым құрылымы және басқару тәсілдері.....	36
Бизнес этика.....	42
Нормативтік-құқықтық сәйкестік.....	44

3

ӘЛЕУМЕТТІК ҮЛЕС

Қауіпсіздік техникасы саласындағы тәжірибе.....	51
Еңбекті қорғау және денсаулық сақтау.....	59
Жұмысқа орналасу тәжірибелері.....	67
Қақтығыстар және қауіпсіздікті қамтамасыз ету.....	83
Жергілікті қауымдастықтар.....	87

ЭКОЛОГИЯЛЫҚ ҮЛЕС

Климаттың өзгеруіне бейімделу және көміртегі шығарындылары бойынша бейтараптыққа көшу.....	93
ҚОҚ саласындағы басқару тәсілдері.....	94
Атмосфераға тасталатын шығарындылар.....	104
Энергия тиімділігі.....	108
Су қорларын тұтыну және су тарту.....	112
Қалдықтарды басқару.....	118
Биотүрлілікті сақтау.....	122

4

ЭКОНОМИКАЛЫҚ ҮЛЕС

Жеткізілімдерді ұйымдастыру.....	128
Жергілікті қамтуды дамыту.....	130
Мемлекетке төленетін төлемдер.....	132
Электр қуатын жеткізу.....	134
Әлеуметтік инфрақұрылымға қосылатын үлес.....	136

5

ҚОСЫМШАЛАР

КПО-да маңызды тақырыптарды басқару.....	139
Тұрақтылық көрсеткіштері.....	143
GRI мазмұн көрсеткіштері.....	151
КПО-ның БҰҰ ТДМ мақсаттарына қол жеткізуге қосқан үлесі.....	164
Глоссарий.....	169
Кері байланыс.....	171

КПО-ның тұрақты даму туралы есебі КПО веб-сайтында мемлекеттік, орыс және ағылшын тілдерінде электрондық форматта қолжетімді

КІРІСПЕ

Бас директордың алғысөзі	4
Есеп туралы	6
КПО бизнес стратегиясы	10
Миссиямыз	10
Маңызды тақырыптар және стейкхолдерлермен өзара әрекеттестік	12

GRI 2-23

Іскерлік қағида: ҚАРЫМ ҚАТЫНАС ОРНАТУ ЖӘНЕ ӨЗАРА ӘРЕКЕТТЕСУ

Біз барлық мүдделі тараптармен тұрақты диалог пен өзара іс-қимылды қолдаудың аса маңыздылығын түсінеміз.

Біз жұмысымыз туралы хабардар болуға және тиісті ақпарат алуға толық құқылы мүдделі тараптарға сол ақпаратты ұсынуды міндетіміз деп санаймыз, алайда бұл ретте заңды басым құқыққа ие іскерлік құпиялық ережелерін ескереміз.

Қызметкерлерімізбен, серіктестерімізбен және жергілікті қоғамдастықтармен қарым-қатынасымызда көтерілетін мәселелерге көңіл бөлуге және оларға дұрыс және бар жауапкершілікпен ден қоюға тырысамыз.

2022

КҮРДЕЛІ ЖӨНДЕУ ЖҰМЫСТАРЫ:

 2,2
млн адам сағат
жұмыс атқарылды

 12
мың адам жұмысқа
тартылды

 0
ауыр оқыс
оқиғалар саны

 0
қоршаған ортаға
келтірілген зиян

ӨБТК-нің 25 жылдық
мерейтойы

КПО Тұрақты даму есебінің

 15-ші
басылымы жарық көрді

Дүниежүзілік жабайы табиғат
қорының экологиялық мәселелер
бойынша ашықтық рейтингінде

 Компания
3-ші
орын алды

КПО алған марапат:

“Paryz – 2022” “Best
Social Project of the year”

БАС ДИРЕКТОРДЫҢ АЛҒЫСӨЗІ GRI 2-22

Құрметті оқырмандар,

Сіздерге «Карачаганак Петролиум Оперейтинг Б.В.» компаниясының Қазақстандық филиалының 2022 жылғы тұрақты даму туралы есебін зор қуанышпен ұсынамын. Бұл – есептер жарияланып бастағалы бері жарық көріп отырған біздің он бесінші есеп.

Әлемдегі макроэкономикалық және геосаяси сын-тегеуріндерге қарамастан, 2022 жылы өндірістік және өнімді өткізу бойынша мақсаттарымызға жетуде біраз жақсы нәтижелерге қол жеткіздік, сондай-ақ 4-ші газды кері айдау компрессоры және күрделі жөндеу сияқты ірі де күрделі жобаларды сәтті жүзеге асырдық. Қарашығанақты кеңейту жобасы (ҚКЖ-1) айтарлықтай ілгері жылжыды. Сонымен қатар, 2023 жылдың басында Қарашығанақ газ өңдеу зауытының жобасын бағалау басталды. Бұл жоба КПО 365 стратегиясын жүзеге асыруға айтарлықтай үлес қосуы мүмкін.

Өкінішке қарай, 2022 жылы қауіпсіздікке қатысты қойылған көрсеткіштерге қол жеткізілген жоқ. Айта кетсек, КПО-дағы ЕҚЖЖ (еңбек ету қабілетін жоғалтуға әкелген жарақаттар) коэффициенті 2021 жылғы 0,03-тен (бір жарақат) 2022 жылы 0,22-ге (жеті жарақат) дейін артса, ал ТТЖ (тіркелуге тиіс жарақаттар) коэффициенті 2021 жылғы 0,09-дан 2022 жылы 0,40-қа дейін өсті. Әрі қарай жетіліп, көздеген нәтиже жетеміз десек, осылардан сабақ алуымыз керек. Сондықтан осындай оқиғалар қайталанбауы үшін біз олардың барлығын мұқият тексеріп, тергейміз. Оқиғадан алынған сабақтарды әрі қарай мердігерлерімізбен және басқа да мүдделі тараптармен бөлісеміз және қауіпсіздікті арттыру үшін басқа компаниялардың тәжірибесіне қарап үйренеміз.

2022 жылы Қарашығанақ кен орнының тарихындағы ең ауқымды күрделі жөндеу жұмыстарының бірін жүзеге асырдық және жөндеу жұмыстары барысында ешбір ірі оқиға болған жоқ және қоршаған ортаға зиян келтірілген жоқ. Барлық жоспарланған жұмыс көлемі орындалды. Сонымен қатар, біз өндірісті жаңғыртуды аяқтадық, сондай-ақ объектілердің қауіпсіздігі мен технологиялық жабдықтардың сенімділігін арттырдық.

2022 жылы КПО 365 бизнес стратегиясын әзірлеуді жалғастырдық. Бұл стратегия жоба экономикасын әртараптандыруды, кірістерді арттыруды және шығындар құрылымын басқаруды ғана емес, сонымен қатар ESG жаһандық күн тәртібінің ең өзекті

бағыттарын, оның ішінде адамдарға қамқорлық жасау және мүдделі тараптармен өзара әрекеттесу, ЕҚ, ҚТ және ҚОҚ мәселелері, «Жасыл КПО» тұжырымдамасына көшу және көміртегі бейтараптығына жету сияқты аспектілерді қамтиды. Стратегияның негізгі бағыттары туралы толығырақ ақпаратты осы есептің келесі беттерінен табуға болады.

КПО 2022 жылы газдың 99,93%-н кәдеге жаратып, яғни газдың небәрі 0,07%-н ғана алауда жағып, бұл көрсеткіш бойынша әлемдік деңгейге қол жеткізді. Біз қоршаған орта компоненттеріне – ауаға, жерүсті суларына, жерасты суларына және топыраққа, сондай-ақ атмосфераға бөлінетін шығарындылар мен сарқынды суларға толық мониторинг жүргіземіз. 2022 жылғы жеткен ерекше жетістігіміздің бірі – тазартылып, техникалық қажеттіліктерге пайдаланылатын сарқынды сулардың көлемін екі еселеу болды, осының арқасында жерүсті су көздерінен алынатын су көлемі айтарлықтай қысқартылды.

Біз «жасыл» технологияларды енгізу бағытында белсенді жұмыс істеп жатырмыз, соның ішінде парниктік газдар шығарындыларын азайту шаралары қолға алынуда және қалдықтарды өңдеудің тиімді әдістері енгізілуде. Оған қоса, біз өзекті экологиялық мәселелерді талқылауға арналған Uralsk Green Forum атты бірегей алаң ұйымдастырдық. Аталмыш шара өткізілген бес жылда компаниямыздың мамандары, мемлекеттік органдар, эко-еріктілер мен келешек ұрпақ өкілдері – студенттер белсенді қатысып, бірге тығыз жұмыс істеп, аймақтағы экологиялық хабардарлық пен мәдениетті арттырды.

Компанияның экологиялық және энергетикалық менеджмент жүйелері үнемі ISO 14001:2015 және ISO 50001:2018 халықаралық стандарттарына сай және тиімді деп танылып келеді. КПО-ның 2022 жылдың соңына дейін қоршаған ортаны қорғау шараларына салған инвестицияларының жалпы сомасы 450 миллион АҚШ долларына жуықтады.

Персоналға келетін болсақ, Компания персоналды оқыту және дамыту бағдарламаларын жүзеге асыруын жүйелі түрде жалғастырып келеді. 2022 жылы кадрлардағы жергілікті қамту үлесі кәсіптік және техникалық құрам бойынша 98%-ға, ал басшылық құрам бойынша 86%-ға жетті. Сонымен қатар, тауарлар, жұмыстар және

қызметтер сатып алудағы КПО-ның жергілікті қамту үлесі 56,4%-ды (511,7 млн АҚШ долларынан астам) құрайды.

2022 жылы өндірістік қатынастарды бақылау және мердігерлермен өзара әрекеттесу бойынша үлкен жұмыс жасалды. Біз өндірістік қызметтің тұрақтылығын қамтамасыз етудегі мердігерлердің жұмысының маңыздылығын түсінеміз және басшылықпен ғана емес, сонымен қатар қатардағы қызметкерлермен де ЕҚ, ҚТ және ҚОҚ мәселелері, ҚР Экологиялық кодексінің талаптарын енгізу және жұмыскерлердің еңбек құқықтарын сақтау тақырыбында тұрақты диалог жүргіземіз.

Әлеуметтік көрсеткіштерге келетін болсақ, КПО Батыс Қазақстан облысында мектептер мен дене шынықтыру және сауықтыру кешендерін салу сияқты әлеуметтік және инфрақұрылымдық жобаларды қаржыландыруын жалғастырды. 2022 жылдың қараша айында өткен «Парыз-2022» атты бизнестің әлеуметтік жауапкершілігі жөніндегі ұлттық конкурста «Жылдың үздік әлеуметтік жобасы» номинациясында марапат алғанымыз біз үшін үлкен мәртебе болды. Аталмыш жүлде КПО-ға Оралдағы көпбейінді мәдениет сарайын салғаны үшін табысталды.

Аймақтағы ең ірі кәсіпорын ретінде КПО өз қызметінің түрлі мүдделі тараптарға ықпал ететінін түсінеді және бұл өз кезегінде бізге бизнесті қалай жүргізу керектігі тұрғысынан айрықша жауапкершілік жүктейді. Мүдделі тараптармен қарым-қатынасты сенім мен ашықтыққа сүйеніп жүргізу тұрақты даму саласындағы мақсаттарға қол жеткізудің негізі болып табылады. Осы жолда бізді алға жетелейтін қозғаушы күштер болып, көшбасшылық, инновациялар мен ынтымақтастық қала береді.

КПО компаниясының тұрақты дамуының негізгі бағыттарын шолуға қош келдіңіз! Қандай да бір сұрақтарыңыз не жеткізгіңіз келетін ойларыңыз болса, бізбен бөлісуіңізді сұрамыз. Себебі сіздің есеп туралы пікірлеріңіз болашақтағы есептеріміздің сапасын жақсартуға септігін тигізеді.

Ізгі ниетпен,

Джанкарло Рую,
КПО бас директоры

ЕСЕП ТУРАЛЫ ТДМ 12.8, 16.10

«Карачаганак Петролиум Оперейтинг Б.В.» компаниясының Қазақстандық филиалы (бұдан әрі – КПО) – Қазақстан Республикасы Батыс Қазақстан облысы аумағында мұнай және газ шикізатын барлаумен және өндірумен айналысатын халықаралық мұнай және газ компаниясы. КПО компаниясы «Шелл», «Эни», «Шеврон», «Лукойл» мен «ҚазМұнайГаз» ҰК акционер компаниялары мен Қазақстан Республикасының Үкіметі арасында жасалған өнімді бөлу туралы түпкілікті келісімнің (бұдан әрі – ӨБТК) негізінде осы компаниялар атынан әрекет ететін Қарашығанақ мұнай, газ және конденсат кен орнының операторы болып табылады. **GRI 2-1, 3-3**

КПО 2008 жылдан бері, яғни 15 жыл бойына тұрақты даму саласындағы қызметтер туралы жыл сайын есеп беріп келеді. 2009 жылы компания [Тұрақты даму кодексі](#) қабылдап, оған сәйкес жыл сайын тұрақты даму саласында «сыртқы мүдделі тараптарға жасалған жұмыс туралы толық және расталған ақпарат көрсетілген есеп беруге» міндеттенеді. КПО тұрақты даму кодексінің ережелері тұрақты дамудың көпшілік мойындаған анықтамасына сәйкес келеді – **«бүгінгі күн қажеттіліктерін болашақ ұрпақтың өз қажеттіліктерін қанағаттандыру мүмкіндіктеріне еш қауіп төндірмей өтеу»**.

Бұл – он бесінші есеп және есепте қамтылған жыл 1997 жылдың соңында ӨБТК қол қойылғанына 25 жыл толуымен сәйкес келіп отыр. Бұл құжатта біз тұрақты дамудың үш негізгі бағыты, яғни әлеуметтік, экологиялық және экономикалық бағыттар бойынша есепті кезеңде атқарған қызметтеріміздің нәтижелерін баяндаймыз. Есепте сондай-ақ өндірістік көрсеткіштер мен дамыту жоспарлары, басқару және энергетикалық бетбұрыс саласындағы тәсілдеріміз, сонымен қатар мүдделі тараптар топтарымен өзара әрекеттесу арқылы жүзеге асырылған әлеуметтік жобалар, экологиялық бастамалар мен экономикалық серіктестіктер берілген.

Болашақ бүгіннен бастау алады және де осыдан 25 жыл бұрын іргесін қалаған ісіміздің нәтижесін бүгін көріп отырмыз. Тұрақты даму қағидаттарын сақтау Қарашығанақты одан әрі игеруде біздің моральдық «лицензиямыз» болды және солай бола береді, өйткені жер қойнауын пайдаланумен қоса, біз қоғамның дамуына үлес қосуға ерекше назар аударамыз.

Есепті қолдану аясы мен шегі GRI 2-3, 2-6, 3-3

КПО-ның тұрақты даму туралы есебі Қарашығанақ мұнай, газ және конденсат кен орнына бөлінген жер телімі мен Қарашығанақ-Орынбор тасымалдау жүйесі (ҚОТЖ) және Қарашығанақ-Атырау тасымалдау жүйесі (ҚАТЖ) экспорттық құбыржол жүйелері шегіндегі барлық қызметтерді қамтиды.

Бұл басылымда КПО-ның 2022 жылғы жұмысы пайымдалады. Құжатта 2022 жылғы көрсеткіштеріміз, сондай-ақ 2023 жылға жасалған жоспарларымыз берілген. Қызметіміздің тұрақтылығын көрсету мақсатында маңызды тақырыптар бойынша көрсеткіштеріміз өткен бірнеше жылмен салыстырылып берілген. Қалыптасқан тәжірибеге және GRI стандарттарының талаптарына сәйкес

біз жетістіктерімізбен бірге мәселелеріміз туралы айтуға тырысамыз. Мазмұнда өз көзқарасымыз бойынша ең маңызды тақырыптарды белгіледік, олар аттас тарауларда егжей-тегжейлі сипатталады.

2021 жылғы тұрақты даму туралы есебі 2021 жылғы маусым айының соңында басып шығарылды. Барлық бұрынғы КПО тұрақты даму туралы есептерін КПО веб-парақшасындағы [«Тұрақты даму»](#) бөлімінен табуға болады. Сонымен қатар, біздің есеп корпоративтік жауапкершілік туралы есеп берудің әлемдегі ең үлкен электронды анықтамасы болып табылатын Corporate Register анықтамасының деректер қорында жарияланған (www.corporateregister.com).

Тұрақты даму саласында қолданылатын есеп беру стандарттары

Бұл есеп 2021 жылғы GRI стандарттарының талаптарына сәйкес және 2021 жылғы мұнай-газ секторы үшін GRI стандарттары талаптарын ескеріп дайындалды. Есепте компания үшін аса маңызды тақырыптар бойынша көрсеткіштер жарияланған. Сонымен қатар, біз GRI стандарттарының талаптарына сәйкес келетін ESG күн тәртібін зерттедік.

GRI стандарттары талап ететін ақпараттың ашықтығы мен дұрыстығын қажетті деңгейде қамтамасыз етуді жалғастыру біз үшін маңызды, себебі оларды тұрақты даму туралы есебіміз үшін ең лайықтысы ретінде қарастырамыз.

КПО тұрақты даму туралы есептерін 2008 жылдан бері жариялап келеді.

- ▶ 2008 ж. – 2012 ж. – бастапқыда шығарылған есептер GRI – G3 үшінші нұсқаулығына сәйкес әзірленген болатын.
- ▶ 2013 ж. – 2016 ж. – КПО есептері есептілік бойынша жаһандық бастаманың (GRI G4) төртінші нұсқаулығына сәйкес әзірленді. 2014 жылы КПО компаниясы GRI G4 нұсқаулығы талаптарын қолданған Қазақстандағы алғаш компаниялардың бірі болды.
- ▶ 2017 ж. – 2022 ж. есептер GRI стандарттарының талаптарына сәйкес әзірленген.

ГҚДҚ-2

Ақпараттың тәуелсіз расталуы GRI 2-5, 2-17

Компания Тұрақты даму туралы есебін растау тәжірибесін 2009 жылы бастады. Содан бері КПО-ның он үш есебі аудиторлық компаниялармен жарияланған ақпараттың растығына тексерілген. Біз тәуелсіз растау тәжірибесі қаржылық емес есептеріміздің ашықтық пен шынайылықтың жоғары деңгейін ұстап тұруға көмектесетініне сенеміз.

Осы құжатты 2023 жылы әзірлеу барысында тәуелсіз растау келісімшартын жасасудың ұзақ процесіне байланысты КПО есепте жарияланған деректердің тәуелсіз сарапшылармен расталуына жүгінген жоқ. Біз тәуелсіз растау тәжірибесін 2024 жылы қайта бастауды жоспарлап отырмыз.

Есеп мазмұнын компания ішінде келісуге келетін болсақ, Тұрақты даму туралы есеп Компанияның директорлар комитетімен бекітіліп, дайындық барысында оператор компаниялар тарапынан тұрақты даму мәселелері бойынша қосалқы комитет мүшелерімен мақұлданады.

2023 жылдың ақпан айында «Шелл» компаниясы тұрақты даму мәселелері бойынша қосалқы комитет мүшелеріне, сонымен қатар КПО компаниясының тұрақты даму туралы есебін әзірлеуге қатысатын жұмыскерлер мен басқа да бірлескен кәсіпорындарға арнап «Бизнесті тұрақты дамыту мен ESG негіздері» атты бірлескен тренинг ұйымдастырды.

Одан басқа, КПО ТД бойынша есептілік секторы жұмыскерлері жыл сайын сертификатталған GRI тренингінен өтеді, ал биыл Қазақстанда алғаш өткізілген екі айлық «ESG есептілігі: толық курсын» аяқтады. Қараша айында тобымыздың мүшелері UNDP ұйымы Атырау қаласында өткізген адам құқықтарына арналған офлайн семинарға қатысты. Осындай шаралар мен тренингтерге белсені қатысу қатардан қалмай, Тұрақты даму есебінің жоғары сапасын қамтамасыз етуге септігін тигізеді.

КПО-ның тұрақты даму туралы есеп берудегі тәсілдерінің дұрыстығы «Эксперт Қазақстан» агенттігінің жыл сайынғы байқауларында және ұлттық рейтингтерінде бірнеше мәрте танылуымен расталды. 2018 жылы КПО «Азия елдері арасындағы тұрақты даму саласында есеп беру бойынша марапаттау 2018» сайысында «Үздік экологиялық есеп» және «Лайықты еңбек шарттарын қамтамасыз ету бойынша үздік есеп» номинациялары бойынша финалға шықты. 2019 жылдан бастап КПО PwC Kazakhstan рейтингінде ESG-ақпаратты жариялау деңгейі бойынша қаржылық емес компаниялар арасында үздік ондықта келеді. Сонымен қатар 2017 жылдан бастап есепте қоршаған ортаны қорғау туралы ақпаратты жария етудің арқасында КПО Дүниежүзілік жабайы табиғат қорымен (WWF) өткізілетін Қазақстан мұнай-газ компанияларының экологиялық ақпаратының ашықтығы рейтингінде көш бастаған үштіктің қатарында келеді.

Іскерлік серіктестіктер және қауымдастықтарда мүшелік ету

GRI 2-28, ТДМ 17.16, 17.17

Біз «KAZENERGY» қауымдастығы, «Тұрақты дамуға арналған табиғатты пайдаланушылардың қазақстандық ассоциациясы» және «Мұнай-газ машина жасау саласын дамытуға арналған халықаралық орталығы» сияқты қазақстандық қауымдастықтарға мүшелігімізді стратегиялық маңызды деп бағалаймыз. Қауымдастықтарда мүшелік ету арқасында КПО-ның мұнай және газ саласындағы басқа кәсіпорындармен тәжірибе алмасуға, сондай-ақ жұмыс топтары мен комитеттерге қатысу арқылы компания мүдделерін ілгерілетуге мүмкіндігі бар.

Мысалы, 2022 жылдың қазан айында «KAZENERGY» қауымдастығымен бірлесе отыра КПО «Student Digital Fest» байқауына және С. Өтебаев атындағы Атырау мұнай және газ университеті жанындағы «Энергетика саласындағы әйелдер көшбасшылығы» білім беру бағдарламасының ашылу салтанатына қатысты. Оған қоса, 2015 жылдан бастап КПО Қазақстан Республикасы Энергетика министрлігі, «PSA» ЖШС, «НКОК Н.В.», «КПО Б.В.» және «KAZENERGY» қауымдастығы арасында 2015 жылдың

29 қыркүйегінде қол қойылған ынтымақтастық туралы меморандум аясында білім беру гранттарына жыл сайын 500 мың АҚШ долларын бөліп отырады. **ТДМ 4.б**

ҚР отандық мұнай-газ машина жасау саласын дамыту бойынша 2019–2025 жылдарға арналған шаралар аясында 2020 жылы Мұнай-газ машина жасау саласын дамытуға арналған халықаралық орталық (IMBC) құрылды. Оның қызметінің негізгі бағыты Қазақстандағы ірі мұнай-газ жобаларында отандық машина жасау кәсіпорындарының өнімдерін сатып алуды ұлғайту болып табылады. Аталмыш орталық қызметін үш Оператор – КПО, ТШО және НККОК атынан жүргізеді және Индустрия және инфрақұрылымдық даму министрлігімен, Энергетика министрлігімен, «PSA» ЖШС өкілетті органымен, сондай-ақ отандық мұнай-газ машина жасауды дамытуға қатысатын энергетикалық және машина жасау қауымдастықтарымен тығыз әрекеттеседі. КПО мен IMBC-дің ортақ жұмысы туралы толығырақ «Жергілікті қамтуды дамыту» тарауынан біле аласыз.

IMBC форумындағы КПО басшылығы

КПО 365

КПО 365 стратегиясы «3» мақсатты қамтиды. Олар жылдан жылға өзгеріссіз тұрақты болып қала беруі керек. Бұлар стратегияның негізгі іргетасы іспетті және стратегияның қалған элементтері осыларға негізделеді. Осы мақсаттар КПО-ны қызметі орнықты және тұрақты даму қағидаттарына сәйкес ұйымдастырылған әлемдік деңгейдегі кәсіпорынға айналдыратын қозғаушы күштер болып табылады.

КПО 365 стратегиясында «6» басым бағыт қамтылған. Олар да тұрақты болып қалады, тек қажет болған жағдайда 3 жыл сайын жаңартылып отыруы керек.

КПО 365 стратегиясындағы әр басым бағыт «5» жолды қамтиды. Бұл жолдар – КПО-ның ұзақ мерзімді көздеген мақсатына жетуге жетелейтін жыл сайынғы қысқа мерзімді стратегиялар. Олар жыл сайын қайта қаралады және расталады/жаңартылады, содан кейін тиімділіктің жылдық негізгі көрсеткіштерімен байланыстырылады және кейін осы ақпаратты негізге алып, болашақтағы қызмет жоспарланады.

КПО БИЗНЕС СТРАТЕГИЯСЫ GRI 2-22, ТДМ 7, 8.4, 12, 13, 16.B, 17.14, 17.19

КПО-ның бизнес миссиясы – Қарашығанақ кен орнын қауіпсіз, сенімді және бәсекеге қабілетті жолмен өндіру және игеру арқылы барлық мүдделі тараптарға барынша табыс әкелу. КПО-ның бизнес стратегиясы бүкіл компания ауқымындағы стратегиялық және бизнесті жоспарлау үдерісімен байланысты және ТНҚ мен мақсат қою құралдарының көмегімен бүкіл компания бойынша таратылады.

2021 жылы КПО активтерін болашақта тұрақтырақ ету мақсатында КПО жаңа «КПО 365 стратегиясын»

әзірлеуге кірісті. 2022 жылы стратегияны компанияның басқа бөлімдерінің қолдауымен Өндіріс директоры әзірледі және стратегияны 2023 жылы аяқтау жоспарланған. Жалпы, «365» стратегиясы компанияны болашақта табысқа жетуге дайындауға бағытталған, стратегия мына үш негізгі мақсатқа негізделіп жасалған: **Құндылықтарымызға сәйкес өмір сүру, тұрақтылықты қамтамасыз ету және болашақты құру.**

МИССИЯМЫЗ

«Карачаганак Петролиум Оперейтинг Б.В.» негізгі миссиясы – Қарашығанақ кен орнын экономикалық және экологиялық тұрғыдан оңтайлы жолмен игеру және жергілікті халық үшін әлеуметтік-экономикалық даму мүмкіндіктерін қамтамасыз ету.

Осы миссиямызға қол жеткізу мақсатында біз қызметімізге тұрақты даму қағидаттарын енгізуді жалғастырып келеміз. Яғни барлық қызметтерімізде біз келесілерді орындауға міндеттіміз:

- ▶ компания қызметімен байланысты теріс әсерді барынша азайту, ал мүмкіндіктерді барынша арттыру;
- ▶ қабылданған шешімдеріміздің ұзақ мерзімді салдарын ескеру;

- ▶ мүдделі тараптарды сындарлы сұхбатқа тарту;
- ▶ Корпоративтік басқарудың озық әдістерін енгізу және ашықтықты қамтамасыз ету.

КПО-ның ұзақ мерзімді даму негіздерінде бекітілген тұрақты даму қағидаттарын, сондай-ақ КПО бизнес қағидаттарын басшылыққа ала отырып, Компания өз қызметін БҰҰ-ның тұрақты даму саласындағы мақсаттары мен міндеттеріне қол жеткізуге өз үлесін қоса отырып жүзеге асырады. **ТДМ 16.B**

ҚҰНДЫЛЫҚТАРЫМЫЗ

Адамдарға деген қамқорлық

Адамдар – КПО үшін маңызды ресурс болып табылады. Жұмыскерлерімізді дамыту және бизнес-процестерді жетілдіру арқылы компанияның негізін нығайтамыз

ЕҚ, ҚТ, ҚОҚ және Мақсатты нөлдік көрсеткіш

«Goal Zero» немесе жарақат алу мен жазатайым оқиғалар бойынша нөлдік көрсеткішке ұмтылу – бізді жігерлендіретін мақсат. Бұл мақсат қызметкерлеріміздің, жұмыс істейтін ортамыздың және біз күнделікті басқаратын нысандардың қауіпсіздігін қамтамасыз етуге деген ұмтылысымызды көрсетеді.

ТҰРАҚТЫЛЫҚТЫ ҚАМТАМАСЫЗ ЕТУ

Мүдделі тараптар және қарым-қатынастар

Мүдделі тараптармен арада орнатылған қарым-қатынасымыз компания қызметінің ажырамас бөлігі болып табылады. Мұндай өзара іс-әрекет жоспарланады, құжатта тіркеледі және заңнамаға және ішкі саясатқа сәйкес жүзеге асырылады.

Шығындар құрылымын басқару

Әр долларды орнымен жұмсай отырып, тұрақты және негізделген бюджет пен шығындар процесін қамтамасыз ету мүдделі тараптармен жақсы қарым-қатынас орнатуға септігін тигізеді, осылайша шығындарымыздың құрылымы жақсырақ басқарылады.

БОЛАШАҚТЫ ҚҰРУ

Кірістерді әртарапандыру және арттыру

Қарашығанақ кен орнын игеру стратегиясы мұнай мен тұрақты конденсат өндіруге басымдық беріп, сұйық көмірсутектер өндірудің жоғары деңгейін сақтап тұру мерзімін мейлінше ұзарту арқылы барлық мүдделі тараптар үшін құндылықты/табысты барынша арттыруға бағытталған.

«Жасыл КПО» тұжырымдамасына көшу

КПО «жасыл» стратегиясы компанияны 1-ші және 2-ші қамту аялары бойынша нөлдік деңгейге қол жеткізген және өңірді дамытуға назар аударатын әлемдік деңгейдегі көмірсутектер мен энергияның «жасыл» өндірушісі қылуға бағытталған. Қазақстанның энергетика саласындағы тұрақтылығын сақтай отырып, қоршаған ортаға әсерді азайту.

МАҢЫЗДЫ ТАҚЫРЫПТАР ЖӘНЕ СТЕЙКХОЛДЕРЛЕРМЕН ӨЗАРА ӨРЕКЕТТЕСТІК GRI 2-29, 3-1, 3-2, ТДМ 17.16, 17.17

Тұрақты даму саласындағы табыс бизнес пен мүдделі тараптар арасындағы диалогтың тиімділігіне байланысты. Біз стейкхолдерлерімізбен тығыз байланыстымыз және олардың пікірлері біз үшін маңызды. Тұрақты даму туралы есеп мүдделі тараптарды қызметіміз туралы хабардар етудің негізгі құралы болып табылады. Есепте сонымен қатар негізгі мәселелерді қалай шешкеніміз туралы, есеп берілетін кезеңде компанияға да, стейкхолдерлерге де қандай да бір жолмен әсер етуі мүмкін осыған байланысты өзгерістер туралы баяндаймыз. Оған қоса, Есепте КПО компаниясының бүкіл өңірдің дамуына ықпалын талдауға мүмкіндік беретін көрсеткіштердің үлкен көлемі ұсынылған. Есепті әзірлеуде біз құрушы компаниялардың мол тәжірибесін негізге аламыз және қаржылық емес есептілік саласындағы әлемдік деңгейде мойындалған практика талаптарын ұстанамыз.

Стейкхолдерлерімізбен орнатылған нәтижелі қарым-қатынасымызды жалғастыру және өзара тиімді шешімдер қабылдау біз үшін маңызды. Әдетте, шешімдер өзара әрекеттестік – Компания қызметінің ажырамас бөлігі: ол заңнама шеңберінде және Компанияның ішкі процедураларына сәйкес жоспарланады, құжат жүзінде тіркеледі және іске асырылады. КПО бөлімшелері өз мүдделі тараптарын қауіп-қатерлер мен маңызды тақырыптарды талдау негізінде анықтайды және осы Есепте олармен өзара әрекеттесу бойынша тәжірибелерімен бөліседі. КПО қызметі ауқымды болғандықтан оның стейкхолдерлерінің құрамына көптеген топтар мен ұйымдар кіреді. 1-суретте стейкхолдерлердің біз үшін аса маңызды топтарын атап шықтық және 2022 жылы олармен өзара әрекеттестікті қандай жолмен жүзеге асырғанымызды көрсеттік.

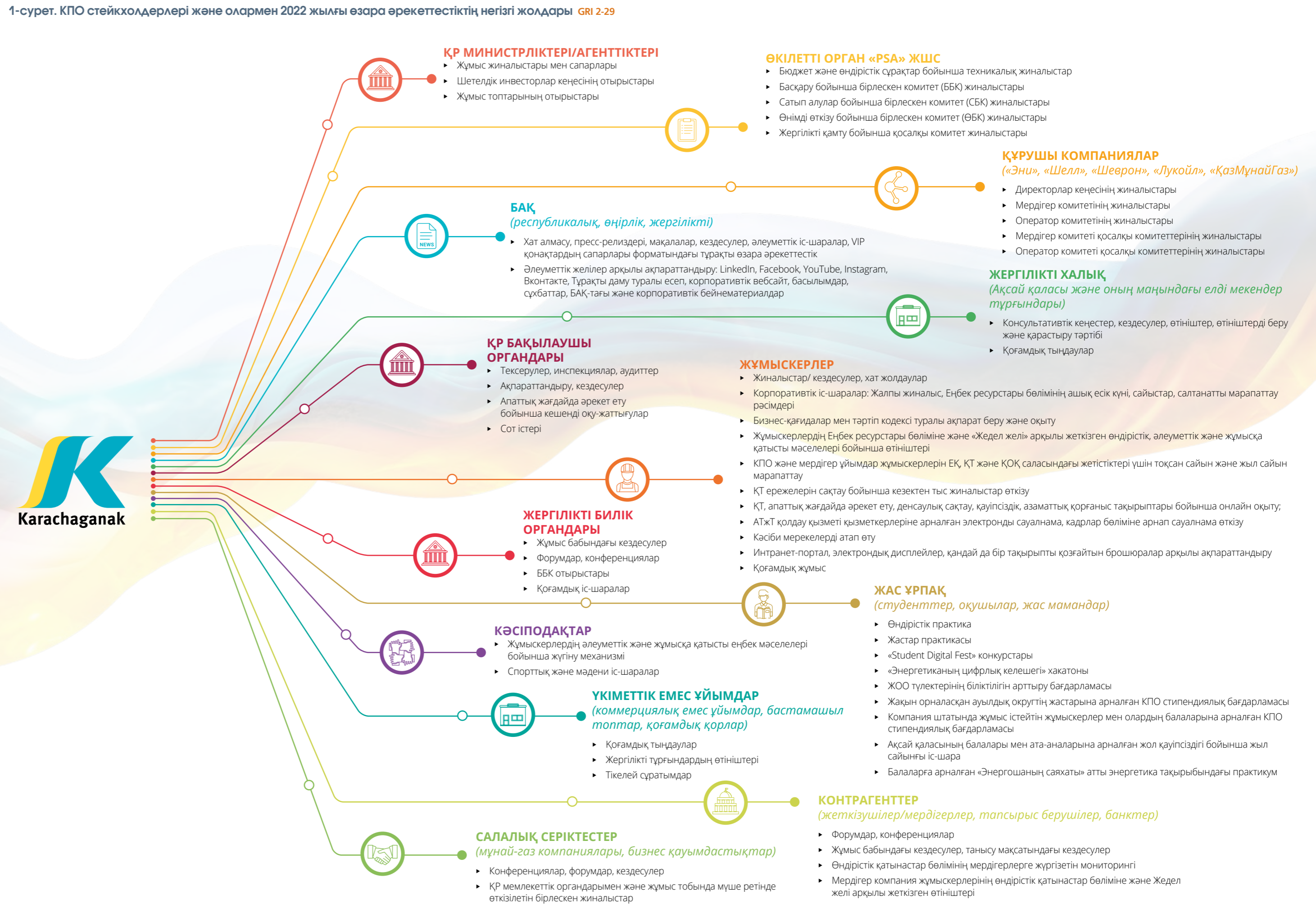
Тұрақты даму туралы есепті дайындау кезінде Компания ішіндегі түрлі бөлімдермен, сондай-ақ одан тыс мүдделі тараптармен өзара әрекет арқылы ақпарат алмасып, деректер жиналады. Есепті әзірлеудегі көпжылдық тәжірибемізге сүйеніп, біз қызметіміз үшін ең өзекті және маңызды тақырыптар бойынша мәлімет беру үшін жыл сайын қайта қаралатын бірқатар маңызды тақырыптарды белгілеп алдық. Есептің осы шығарылымында біз олардың даму қарқыны туралы хабарлауды жалғастырамыз.

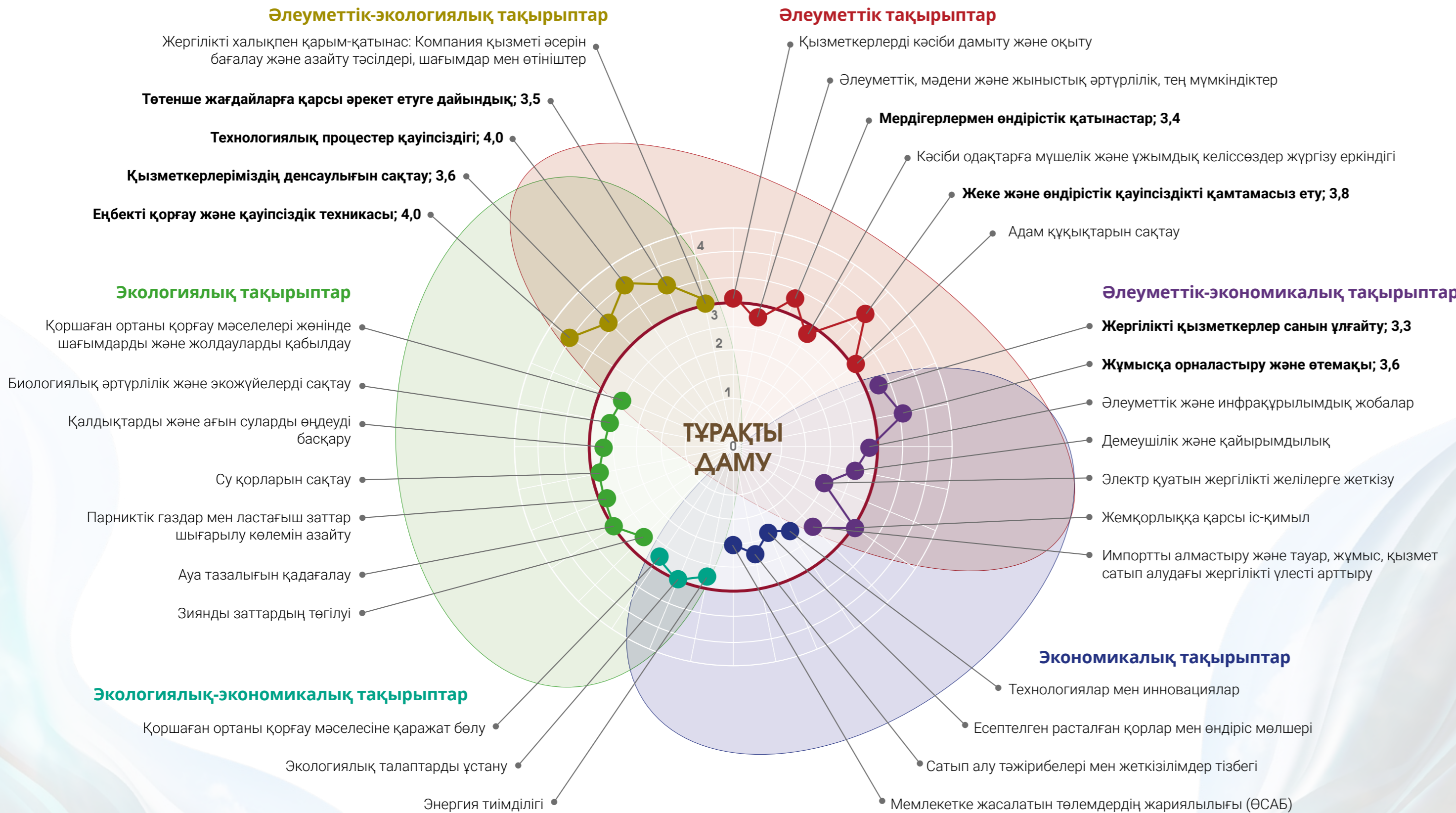
Маңызды тақырыптар шегін анықтау құралы ретінде GRI Есептілік бойынша жаңандық бастама стандарттарын және олардың мұнайгаз саласына арналған қосымшасын басшылыққа аламыз. Есепте берілген нәтижеліліктің аса маңызды көрсеткіштерін Халықаралық мұнай-газ өндірушілер қауымдастығының (IOGP) деректерімен салыстырмалы түрде көрсетеміз. Қолданылатын GRI стандарттарын біз менеджмент саласындағы әдістерді және Компания қызметінің негізгі көрсеткіштерін ескере отырып ашамыз. Сонымен қатар, қауіп-қатерлер мен мүмкіндіктер бағаланады, алға қойылған мақсаттар өткен кезеңдердің жетістіктерімен сандық түрде салыстырылады.

Әртүрлі стандарттардың талаптарына қарамастан біз Компанияның қызметі мен тұрақты даму саласындағы маңызды тақырыптар бойынша барынша толық ақпарат беруге тырысамыз. Сондықтан Есепте берілген ақпарат GRI көрсеткіштерімен ғана шектеліп қоймайды.

Есепте талқыланатын маңызды тақырыптар жалпы КПО қызметінен және жеке өндірістік операцияларды жүргізу кезінде болатын экономикалық, экологиялық және әлеуметтік әсер ету мәселелерін қамтиды.

Есеп беру кезеңінде баяндалған тақырыптар бас компанияларымызбен, өкілетті орган «PSA» ЖШС-мен, әртүрлі бақылаушы органдармен, мердігерлерімізбен, салалық серіктестерімізбен, жұмыскерлерімізбен, кәсіподақтармен, жергілікті халықпен және БАҚ өкілдерімен көп тарапты өзара әрекеттестік барысында ұдайы қадағаланып отырады. Мүдделі тараптар жергілікті тұрғындармен өткізілетін консультативтік кеңестерде, форумдарда, конференцияларда, қоғамдық тыңдаулар сияқты түрлі жиналыстар барысында, әлеуметтік сауалнамалар мен тексерулер жүргізу кезінде, сондай-ақ Компаниямен тікелей байланысу арқылы өздерін толғандыратын мәселелерді көтереді. (1-Суретті қараңыз) **GRI 2-29**

Ескерту: Тақырыптар маңыздылығына қарай диаграмманың ортасынан сыртқы шетіне дейін қойылған 0-ден 4-ке дейінге диапазонда көрсетілген. Ең маңызды тақырыптар шекті мәні үшке тең қызыл аймақтың сыртында орналасқан.

2022 жылдың аяғында осы есепте көрсетілетін аса маңызды тақырыптарды анықтау мақсатында негізгі стейкхолдерлеріміздің арасында сауалнама жүргіздік. Сауалнама жіберілген тараптардың 83 пайызы жауап берді. Аталмыш сауалнама есеп беру процесін талдап зерделеуге және маңызды тақырыптар тізімінде басым бағыттарды белгілеуге көмектесті.

2-суретте көрсетілген барлық тақырыптар 2022 жылы да КПО мен оның стейкхолдерлері үшін маңызды болып қала берді. Тақырыптар маңыздылығына қарай диаграмманың ортасынан сыртқы шетіне дейін қойылған 0-ден 4-ке дейінге диапазонда көрсетілген. Ең маңызды тақырыптар шекті мәні үшке тең қызыл аймақтың сыртында орналасқан. Олардың қатарына мыналар жатады:

1-кесте. 2021–2022 жылдары мүдделі тараптарға жүргізілген сауалнама нәтижесінде неғұрлым маңызды деп танылған тақырыптарды салыстыру.

2021	2022
1. Жеке және өндірістік қауіпсіздікті қамтамасыз ету	1. Жеке және өндірістік қауіпсіздікті қамтамасыз ету
2. Жұмыскерлердің еңбегін қорғау мен қауіпсіздік техникасы	2. Жұмыскерлердің еңбегін қорғау мен қауіпсіздік техникасы
3. Жұмыскерлердің денсаулығын сақтау	3. Жұмыскерлердің денсаулығын сақтау
4. Технологиялық процестердің қауіпсіздігі	4. Технологиялық процестердің қауіпсіздігі
5. ТЖ-да әрекет етуге дайындық	5. ТЖ-да әрекет етуге дайындық
6. Ауа сапасын қадағалау	6. Мердігерлермен өндірістік қатынас
7. Парниктік газдар мен ластаушы заттар шығарындыларын азайту	7. Жұмыспен қамту және еңбекақы төлеу
8. Су ресурстарын тиімді пайдалану	8. Кадрлардағы жергілікті қамту үлесін арттыру

Сауалнама нәтижелері негізінде және есеп беру тобының 2021 жылы жаңартылған GRI стандарттары бойынша сертификат берілетін оқуда алған біліміне сүйеніп, біз маңызды тақырыптардың тізіміне тағы да талдау жүргіздік. 2021 жылмен салыстырғанда маңызды тақырыптар саны 35-тен 32-ге дейін азайды. Оның ішінде біз маңызды деп бөліп қойған екі тақырып – корпоративтік басқару және ISO 14001, 45001, 50001, 9001 бойынша сертификаттау GRI-ға сәйкес ұйымның қызметіне қатысты ортақ көрсеткіштермен қатар жариялауға міндетті тақырыптар болып табылады және олар келесі есептерде әдепкі түрде баяндалатын болады. Ал енді бір тақырып – COVID-19 тақырыбы компания қызметіне елеулі әсер етуін тоқтатты.

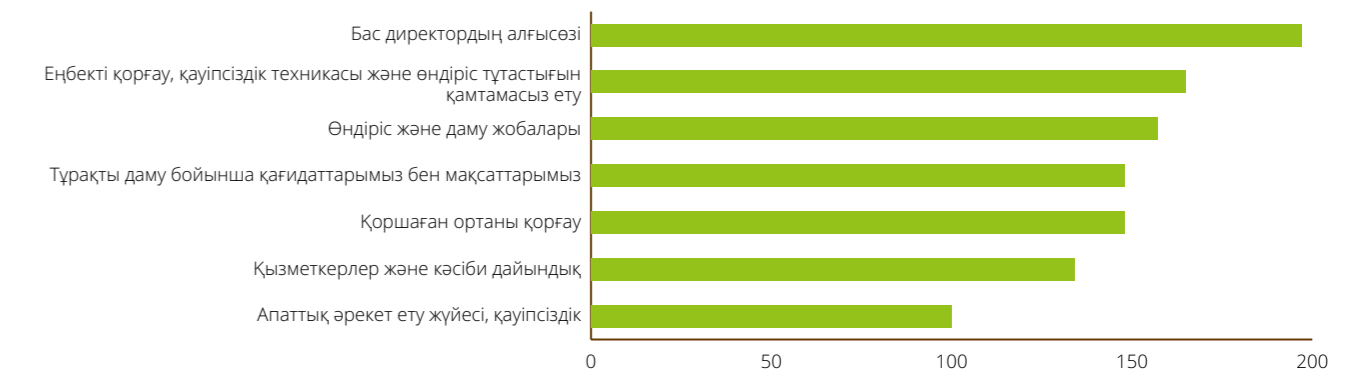
қорытындысы бойынша ең көп оқылатын алты бөлімді анықтап алдық.

Бұл сауалнаманың қорытындысы еңбекті қорғау, қауіпсіздік техникасы, апатсыз өндіріс, персоналды дамыту сияқты тақырыптардың маңыздылығын растайды. Осы тұста ескеретін бір жайт – сыртқы стейкхолдерлерге өткізілген сауалнама қорытындыларымен салыстырғанда, КПО персоналы үшін қоршаған ортаны қорғауға қатысты тақырыптар әлі де маңызды.

Осы есепте баяндалатын қандай да бір тақырыптардың өзектілік деңгейін 2-суретте байқауға болады.

Есепті дайындау барысында негізгі мақсатымыз осы Есепте жарияланатын маңызды тақырыптар туралы қоғамның хабардарлығын үнемі арттырып отыру деп білеміз. Есептердің қағаз нұсқаларында оқырмандар жыртып алып, толтыра алатын кері байланыс формасы бар. Кері байланыстың онлайн формасын [веб-сайтымыздан](#) таба аласыз. Есеп туралы ойыңызды кез келген уақытта өзіңізге ыңғайлы формада Sustainability@kpo.kz электронды поштасына жолдай аласыз. Келіп түскен ескертулер мен ұсыныстар келесі есепті дайындаған кезде назарға алынатын болады.

1-сызба. Есептің ең сұранысқа ие бөлімдері

ОТ – бұл энергия шығу көзінен энергияның босатылу процесі. От элементі әлемдегі барлық энергия көздерін, соның ішінде күн, су электр энергиясын, ядролық, отын энергиясын білдіреді. Біз мұнай өндіреміз, ол әрі қарай түрлендіріліп, адамдарды энергиямен қамтамасыз етеді.

ӨНДІРІС

КПО өндірістік объектітері	18
Өнімдер және экспорттық бағыттар	20
Бұрғылау технологиялары	22
Күрделі жөндеу	23
Күрделі жобалар	24
Өндіріс тұтастығы және ТЖ басқармасы	26
Цифрландыру және үздіксіз жетілдіру	32

GRI 2-23

Іскерлік қағида: ЭКОНОМИКАЛЫҚ ТҰСТАР

Ұзақ мерзімді пайдалылықты қамтамасыз ету іскерлік мақсаттарымызға жетудің және акционерлеріміз бен Қазақстан Республикасы үшін тиімді жағдайлар туғызудың елеулі факторы болып табылады.

Іскерлік қағида: ҚОРШАҒАН ОРТАНЫ ҚОРҒАУ

Біз қызметіміздің қоршаған ортаға әсерін төмендету жолдарын үнемі іздеудеміз.

2022

ӨНДІРІС

Жалпы өндіріс көлемі

128,5

млн мұнай
эквивалентінің баррелі

Тұрақты мұнайдың жалпы
эквиваленті

10 134

мың тонна

Жалпы өндірілген газ көлемі

19 442

млн ст. м³

ҰҢҒЫМАЛАР ҚОРЫ

Ұңғымалардың жалпы саны

471

Қолданыстағы өндіруші
ұңғымалар

117

Кері айдаушы ұңғымалар

20

0

Жабдықтың алғашқы қорғаныш қабаты тұтастығының бұзылуы оқиғалары: 1-ші және 2-деңгейлер бойынша

0

Шикізаттардың айтарлықтай төгілуі

КІРІСПЕ GRI 2-1, 3-3, OG1

КПО Қазақстанның солтүстік-батыс бөлігінде орналасқан және ауданы 280 км²-ден астам аумақты алып жатқан Қарашығанақ мұнай-газ конденсаты кен орнының (бұдан әрі – ҚМГКК) операторы болып табылады. ҚМГКК – бірегей кен орны, ол күрт континенттік климатқа байланысты өндірудің қиындықтарымен түсіндіріледі. Қабаттың жоғарғы шекарасы шамамен 3500 м тереңдікте жатыр, ал өнімді қабаттың қалыңдығы шамамен 1600 м құрайды. Өндірілетін көмірсутекті шикізаттың құрамында 4,5% дейін жоғарғы уытты, коррозиялық күкіртсутек (H₂S) және көмірқышқыл газы (CO₂) бар, олар белгілі бір жағдайларда жоғары коррозияға ұшырауы мүмкін.

Қарашығанақ кен орны бойынша мұнай, газ, конденсат және илеспе компоненттер қорларын қайта есептеу туралы соңғы есептердің деректеріне сәйкес (ҚР Қорлар жөніндегі мемлекеттік комитетімен 17.11.2017 ж. қабылданған) Қарашығанақ кен орнының қорлары 13,6 млрд баррель сұйық көмірсутектерге және 59,4 трлн текше

фут газға бағаланады, 2022 жылғы жағдай бойынша сұйық көмірсутектердің шамамен 14,8%, ал газдың 14% өндірілді. **OG1**

Экономикалық тиімділікті барынша арттыру және қоршаған ортаға әсерді азайту мақсатында КПО озық технологияларға қомақты қаражат жұмсауда.

*1997 жылы ӨБТК-ге қол қойылған сәттен бастап 31.12.2022 ж. дейін Қарашығанақ кен орнын игеруге инвестициялардың жалпы көлемі 28,4 млрд АҚШ долларынан асты. 2022 жылдың аяғында КПО-да 4053 адам жұмыс істеді. **GRI 2-6***

КПО ӨНДІРІСТІК ОБЪЕКТТЕРІ GRI 2-1, 2-6

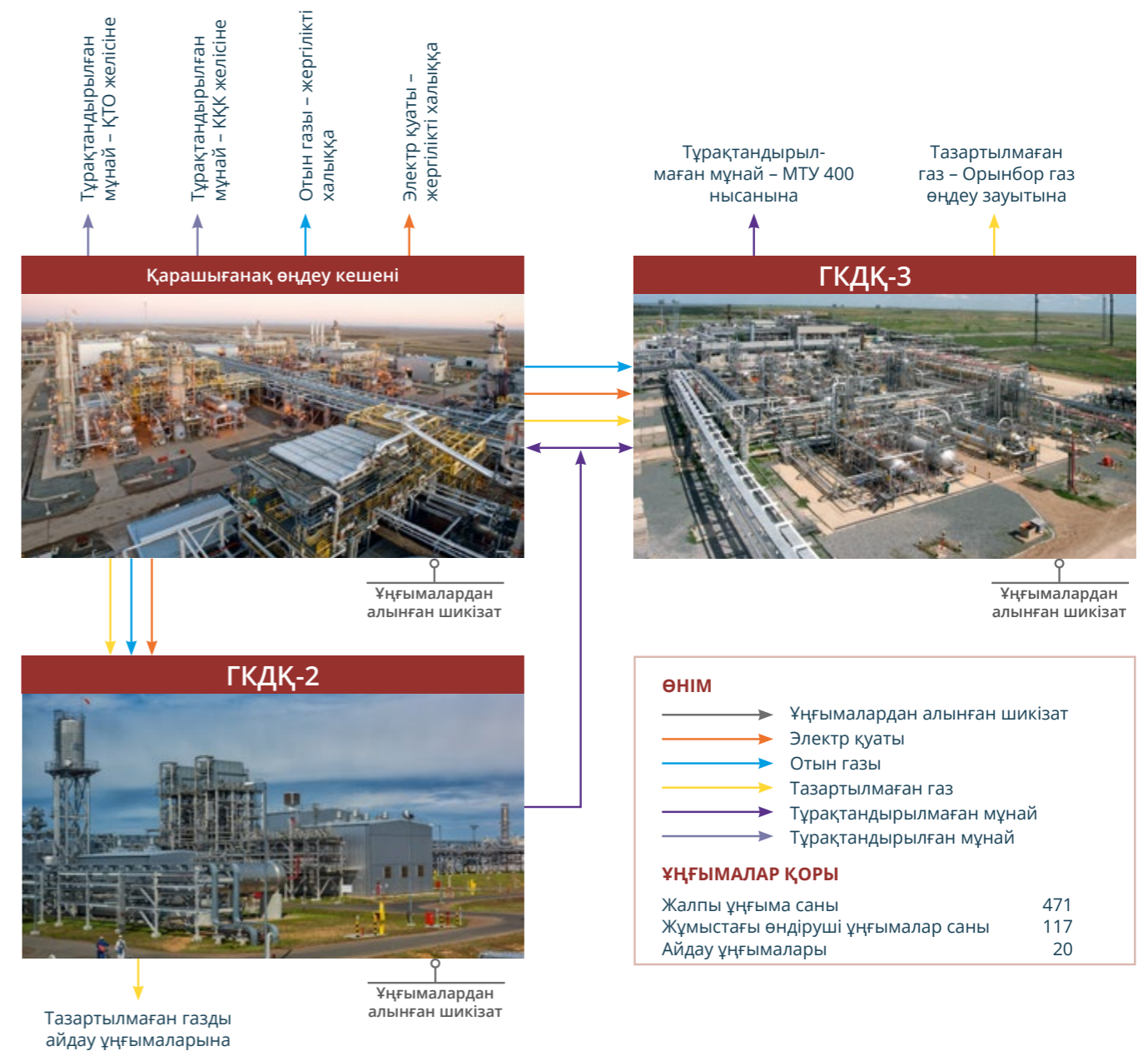
Көмірсутекті шикізатты өндіру, дайындау және өңдеу жұмыстары келесі үш негізгі, өзара байланысқан қондырғыда іске асады: Қарашығанақ өңдеу кешені (ҚӨК), Газды кешенді дайындау қондырғысы № 2 (ГҚДҚ-2) және № 3 (ГҚДҚ-3). Негізгі өндірістік объектілерді байланыстыратын және шикізатты ұңғымалардан және объектілер арасында тасымалдайтын кен орны ішіндегі құбырлар желісінің ұзындығы шамамен 2 000 км құрайды. Бұл объектілерге сондай-ақ мұнайды бастапқы өңдеу станциясы (МБӨС) мен экоорталық жатады. Объектілердің жалпы орналасуы 3-суретте графикалық түрде көрсетілген.

КПО пайдаланатын тасымалдау жүйесіне тұрақты сұйық көмірсутектерді тасымалдауға арналған негізгі экспорттық бағыт – «Қарашығанақ-Атырау» тасымалдау жүйесі (ҚАТЖ) кіреді, оның ішіндегі екі сорғы-айдау станциясы, олардың бірі ҚӨК, екіншісі Үлкен Шаған ауылында, сондай-ақ Атырау қаласындағы КПО терминал аумағында

мұнай өнімдерін қабылдау және сақтау объектілері бар. Тағы бір экспорттық бағыт – Ресей Федерациясындағы Орынбор газ өңдеу зауытына көмірсутек шикізатын тасымалдау үшін пайдаланылатын «Қарашығанақ Орынбор» тасымалдау жүйесі (ҚОТЖ).

2022 жылдың аяғында Қарашығанақ кен орнының жалпы қоры 471 ұңғыманы құрап, оның ішінде 117 өндіру ұңғымасы мен тазартылмаған газды кері айдайтын 20 ұңғыма жұмыс істейді. 2022 жылы КПО ұңғымалар қоры өткен жылмен салыстырғанда жаңа үш ұңғымаға өсті: 2021 жылдағы 468 ұңғымамен салыстырғанда 2022 жылы 471 ұңғыма болды. 2022 жылға арналаған бұрғылау жоспарына сәйкес 4 ұңғыманы бұрғылау жоспарланған болатын. Іс жүзінде 3 ұңғыма бұрғыланды, 1 ұңғыма 2021 жылы басталып, 2022 жылы аяқталды. Тағы екі ұңғыманы бұрғылау 2022 жылы басталып, 2023 жылы аяқталды.

3-сурет. ҚМГКК объектілері мен өнімдері (2022 ж. соңына сәйкес) GRI 2-6

ӨНІМДЕР ЖӘНЕ ЭКСПОРТТЫҚ БАҒЫТТАР GRI 2-6

КПО тұрақтандырылған және тұрақтандырылмаған сұйық көмірсутектерді, тазартылмаған газды және жанармай газын өндіреді және өңдейді. Өндірілетін көмірсутек өнімінің басым көпшілігі сатудан түсетін кірісті көбейту мақсатында экспортталады.

2022 жылы өндірілген ҚМГКК сұйық сутектің 99,69%-ға жуық көлемі тұрақтандырылған мұнай күйінде батыс нарықтарына келесі жолдар арқылы сатылды:

- ▶ Каспий құбыр консорциумы (КҚК),
- ▶ Атырау-Самара құбыр желісі және одан әрі «Транснефть» құбыр жүйесі арқылы.

КҚК құбыр желісі арқылы КПО мұнайы Қара теңіздегі Новороссийск портына (Южная Озереевка ауылы) жеткізіледі, ал Атырау-Самара құбыр желісі арқылы Балтық теңізіндегі Усть-Луга портына және Қара теңіздегі Новороссийск Шесхарис портына мұнай жеткізу үшін пайдаланылады (4-суретті қараңыз). Негізгі маркетингтік

мақсат – КҚК құбыры арқылы мұнай экспортын барынша арттыру, ол ең жоғары кірістілікпен мұнай сатудың негізгі экспорттық бағыты болып табылады. Атырау-Самара бағыты КҚК арқылы экспортқа іркілістер болған жағдайда резерв ретінде пайдаланылады.

2022 жылы қалыптасқан макроэкономикалық және саяси ахуал кезінде КПО компаниясы халықаралық санкциялар талаптарының сақталуын қамтамасыз ету бойынша барлық шараларды қабылдады.

2022 жылдың қазан айында КПО күшімен «ҚазТрансОйл» (КТО) құбыр жүйесіне теміржол көлігімен КПО мұнай экспортын жүзеге асыру мүмкіндігін ашатын қосылу жобасы сәтті аяқталды және тапсырылды. Қараша және желтоқсан айларында Т. Қасымов атындағы МАС арқылы «Казтрансойл» АҚ КПО компаниясы кейіннен КҚК құбырына ауыстыру арқылы 40 мың тонна көлемінде мұнай тасымалдауды жүзеге асырды.

4-сурет. КПО экспорттық бағыттары GRI 3-3

2022 жылы КПО қалыпты мұнай экспортының көлемі 10,2 млн тоннаны құрады, оның 9,94 млн тоннасы КҚК жүйесі арқылы сатылды. Пайданы барынша арттыру мақсатында Атырау-Самара құбыры арқылы шамамен 0,23 млн тонна мұнай экспортталды. Қарашығанақ өңдеу кешеніне (ҚӨК) техникалық қызмет көрсету шеңберінде ребойлерлерді жуу кезінде сұйық көмірсутектер «Конденсат» АҚ МӨЗ-ге жеткізіліп тұрды.

Қарашығанақ кен орнында өндірілетін газ келесі бағыттарда пайдаланылады:

- ▶ қабаттық қысымды ұстап тұру үшін қабатқа кері айдауға,

- ▶ газды сатып алу-сатудың ұзақ мерзімді шарты аясында «КазРосГаз» ЖШС-ға шикі газ түрінде сатуға,
- ▶ кен орны объектілерінің технологиялық мұқтаждарына пайдалану мақсатында, КПО объектілері мен жергілікті энергиямен жабдықтаушы ұйымдардың мұқтаждары үшін ГТЭС-те электр энергиясын өндіру мақсатында күкірт қосылыстарынан тазартуға (яғни күкіртсутектен (H₂S) тазартуға).

Орынбор ГӨЗ-де шикі газды өңдеу үшін «КазРосГаз» ЖШС компаниясының КПО шикі газын өткізу көлемі 2022 жылы 7,5 млрд м³ құрады.

2022 жылдағы өндіру мен сату көлемі GRI 2-6

2022 жылы КПО компаниясы тұрақтандырылған және тұрақтандырылмаған сұйық көмірсутек пен газ күйіндегі 128,5 млн. баррель мұнай эквивалентінде (БНЭ) өнім өндірді. 2022 жылы газ өндіру көлемі 19 млн м³ жетті. 2022 жылы КПО-да қабаттық қысымды ұстап тұру үшін кері айдалған газ көлемі ~ 11 млрд м³ құрады, бұл өндірілген газдың жалпы көлемінің ~ 57,3% құрады.

2-кесте. 2022 жылғы өндіру көлемі.

		2022* ж.	2021 ж.	2020 ж.
Жалпы өндіру көлемі (қабатқа кері айдалған газ көлемі кірмейді)	мұнай эквивалентіндегі млн.баррель	128,5	134,1	143,9
Тұрақтандырылған мұнайдың жалпы көлемі	мың тонна	10 134	10 338	10 941
Газ өндірісінің жалпы көлемі	млн м ³	19 442	18 980	20 214
Газды қабатқа кері айдау	млн м ³	11 131	9 998	10 362
Кен орнының қажеттіліктері үшін тазартылған газ	млн м ³	843	789	761

* Кең ауқымды ЖХЖ өткізілген жыл

3-кесте. 2022 жылғы сатулар

		2022 ж.	2021 ж.	2020 ж.
Сатудың жалпы көлемі	мұнай эквивалентіндегі млн.баррель	124,9	130,7	139,4
Тұрақтандырылған сұйық көмірсутектер КҚК және Атырау-Самара құбыры арқылы жеткізілетін мұнай/тұрақтандырылған конденсат	мың тонна	10,2	10 366	10 857
Тұрақтандырылмаған сұйық көмірсутектер «Конденсат» АҚ МӨЗ-ге жеткізілетін тұрақтандырылмаған конденсат	мың тонна	30	1,5	24
Тазартылмаған газ Орынбор ГӨЗ-на	млн м ³	7 455	8 182	8 986
Отын газы БҚО халқы үшін электр энергиясын өндіруге БҚО-ға жеткізіледі	млн м ³	70	70	90

2022 жылы өнімнің және қызмет санаттарының тұтынушының денсаулығы мен қауіпсіздігіне әсері немесе айыппұл, өсімпұл, ескертуге әкелетін ережелерді сақтамау жағдайлары тіркелген жоқ. GRI 416-1

БҰРҒЫЛАУ ТЕХНОЛОГИЯЛАРЫ ТДМ 8.2, 12.6

2022 жылы КПО өткен жылдары қалыптасқан нық іргетасқа сүйене отыра бұрғылау және ұңғымаларға қызмет көрсету жұмыстарының қоршаған ортаға әсерін азайту жұмысын жалғастырды. Бұрынғыдай, біз парниктік газдар шығындыларын, су мен ресурстарды тұтынуды азайту бойынша төмендегі іс-шаралар арқылы нөлдік шығарындыларға қол жеткізу бойынша жұмыс атқардық:

- ▶ Ағын қарқындалғаннан кейін жұмыс істеу үшін икемді сорғы-компрессорлар құбырларының орнына арқан техникасын пайдалануға бағытталған бастамаларды іске асыруды жалғастыру.
- ▶ Мүмкіндігінше жою немесе күйдіру қажеттілігін және ластанған сұйықтықтарды жою қажеттілігін азайтуға бағытталған жоғары тиімді экологиялық таза оттықтарды пайдалану.
- ▶ Газ өндіру деңгейі жоғары (газ факторы) қолданыстағы ұңғымаларға қарағанда жоғары мұнай өндіруді қамтамасыз ететін ұңғымаларды игеру үшін бұрғылау науқанын қайта бастау.
- ▶ Ұңғымаларды сынау/тазарту кезінде жаңа ұңғымаларда «нөлдік» жағуды қамтамасыз ету мақсатында жоғары қысымды сепараторы бар ұңғымаларды жоғары ағынды сорғылармен қарқынды түрде сынау (жоғары газ факторы бар ұңғыма сұйықтығын айдау сорғылары).
- ▶ ҚӨК пен 608 бен 201-ұңғымаларда геологиялық-техникалық жұмыстарды аяқтауға қуаты 3 000 л.с ауыр тоннажды бұрғылау қондырғыларының

орнына ҚӨК (ZJ-20) үшін аз тоннажды бұрғылау қондырғыларын пайдалану. Бұл мақсаттарымызға жету жолында шығарындыларының төмен деңгейіне және қоршаған ортаға аз әсерге қол жеткізді.

- ▶ Кен орнымыздағы Экоорталық немесе қалдықтарды кәдеге жарату кешені геологиялық-техникалық шаралар ретінде ластанған бұрғылау ерітінділері мен бұрғылау шламдарынан мұнай негізін қайта пайдалану үшін алуға мүмкіндік береді.

КПО ұңғымалық операциялар бөлімі ұңғымаларды пайдалану тиімділігін және өндірістік көрсеткіштерді арттыруға бағытталған ішкі процедураларды, жұмыс процестерін әзірлеу, технологиялар мен инновацияларды жетілдіру бойынша үздіксіз жұмыс жүргізуде. 2022 жылы келесі жетістіктер бағындырылды:

- ▶ Ұңғымаларды игеру тиімділігін арттыру үшін «Кәсіпорын қызметінің тиімділігін арттыру жоспарын» әзірлеу мен енгізу. Мұнда цифрландыруға және өнімділікті арттыруға ерекше назар аударылады.
- ▶ Ұңғымалардың тұтастығын және күйін бақылаудың тиімділігін арттыру – ұңғымалардың тұтастығына байланысты қоршаған ортаға бөлінетін шығарындылардың алдын алу және азайту.
- ▶ Жаңа технологияларды қолдану, мысалы кеңейткіш (қайта бұрғылауды болдырмай ұңғыма оқпанында жергілікті жөндеу жүргізуге мүмкіндік береді) және өндірудің тиімділігін арттыратын маркер технологиясы.

КҮРДЕЛІ ЖӨНДЕУ

КПО-ның күрделі жөндеу стратегиясы өндірісті оңтайландыруға және күрделі жөндеулер аралығын ұзарту мен күрделі жөндеу мерзімдерін қысқарту арқылы шығарындыларды азайтуға бағытталған. Сонымен қатар, осы міндетті іске асыру кезінде қауіпсіз, сенімді және үздіксіз өндірістік қызметті қамтамасыз ету және де белгіленген нормалар мен талаптарды сақтау мәселелеріне көп көңіл бөлінеді. Күрделі жөндеулер арасындағы аралықты ұзартуды ГҚДҚ-3-те де жүзеге асыру туралы шешім қабылданды. Әдетте бұл объекте толық күрделі жөндеу жыл сайын жүргізілген: 2023 жылдан бастап күрделі жөндеу кен орнының басқа объектілерінде қалай жүргізілсе солай үш жылына бір ретке дейін қысқартылатын болады.

2022 жылғы күрделі жөндеу жүргізу стратегиясы қыркүйек айында кен орнының барлық объектілерінде бірыңғай кешенді күрделі жөндеу жүргізуді көздеді. КПО-ның бар өндіру жүйесі осы кезеңде 25 күннен сәл аз уақытқа толығымен тоқтатылды. Мұндай ауқымды жұмыс КПО мен мердігер ұйымдардың жабдықтары мен жұмыскерлеріне үлкен жүктемемен байланысты болады. Мүмкіндікті пайдалана отыра КПО жазғы кезеңде ГҚДҚ-3-те жеке технологиялық желілерде қысқа мерзімді тоқтатулар жүргізді. Бұл өз алдына күрделі жөндеу кезіндегі максималды жүктемені азайтуға және объектеде бір мезгілде жүргізілетін жұмыстарға қатысты ЕҚ, ҚТ, ҚОҚ қауіп-қатерлерін азайтуға мүмкіндік береді.

Өндірістік жабдық тұтастығы мен сенімділігін қамтамасыз ету 2022 жылдағы күрделі жөндеуді жүргізудің негізгі факторлары болды. Күнделікті тексерулерден (инспекциялардан) бөлек, жоспарлы техникалық қызмет көрсету және жобалау қызметінен басқа жұмыстардың негізгі кешені екі ыдысты ауыстыру және ескірген жылу алмастырғыштарды бөлшектеуді қамтыды. ГҚДҚ-2 газды кері айдау жүйесі толық жөндеуден өтті, яғни компрессордың ішкі жабдығын ауыстыру мен газ турбиналарын жөндеу жүргізілді.

Жұмыстың барлық кезеңінде алғашқы медициналық көмектің жеңіл түрін қажет еткен 4 жағдай ғана тіркелді, бұл ЕҚ, ҚТ және ҚОҚ мәселелерін қарқынды пысықта-

удың арқасында мүмкін болған өте жоғары көрсеткіш болып табылады. Күрделі жөндеу кезінде компания объектілеріне көптеген жаңа мердігер ұйымдар тартылды, сол себептен мердігер ұйымдармен өзара әрекеттесу мен барлық жұмыс мәселелерін пысықтауға ерекше көңіл бөлінді. Бұл мәселе жоғары басшылық деңгейінде ғана емес, орта буын басшылары деңгейінде де пысықталған болатын.

Күрделі жөндеу кезінде ЕҚ, ҚТ және ҚОҚ бойынша 2 200-ден астам инспекция, сондай-ақ басшылықтың қатысуымен 90 тексеріс жүргізілді. Тексеріс КПО жоғары басшылығы мен мердігер ұйымдардың бірлескен қатысуымен ұйымдастырылды.

Әрдайым жүк көтеру жұмыстарының қауіпсіздігіне ерекше назар аударылып, жүк көтеру жұмыстарымен айналысатын топтарымен жиналыстарды ұйымдастыруды, мамандардың әдеттен тыс жүк көтеру жұмыстарын жүргізу жоспарын қарауды қамтитын шаралар жасалды, ал такелажшылар мен сигнал берушілер сияқты мамандарға біршама назар аударылды. Күрделі жөндеу кезінде жұмысты сапалы орындау бірінші кезектегі міндеттердің бірі болды, ерекше назар іске қосу алдында кез-келген ағып кетуді азайтуға аударылды. Өз кезегінде ағып кетулердің азаюы қысыммен жұмыс істейтін жүйелерді қайта сынау қажеттілігінің төмендеуіне, сондай-ақ азоттың таралынуының төмендеуіне әкелді. Ағып кету саны бойынша КПО өте жақсы нәтижелерге қол жеткізді, 8 400 жіктің 0,5%-нда ғана аздаған ағып кетулер байқалды.

Жалпы алғанда 2,2 млн астам адам-сағаты жасалып,

12 000

мың адам жұмылдырылды

КҮРДЕЛІ ЖОБАЛАР

Қарашығанақ кен орнын игеру жобасы бойынша Қазақстан Республикасының (ҚР) мердігері бола отырып, КПО мердігерлік учаскедегі мұнай және газ шикізатын өндіру үшін қажетті барлық операцияларды мұнай және газ кен орындарын пайдаланудың ұтымды әлемдік тәжірибесіне сәйкес жүзеге асыру бойынша өзіне міндеттемелер алды.

2003 жылы Қарашығанақ кен орнын игерудің екінші кезеңінің бастапқы бағдарламасы аяқталғаннан кейін КПО жаңа ұңғымаларды бұрғылауды, қолданыстағы ұңғымаларға күрделі жөндеу жүргізуді, өндірістік объектілерді жаңғыртуды және өндірудің жоғары деңгейін ұстап тұру үшін қажетті басқа да жобаларды орындауды қамтитын ағымдағы жұмыс бағдарламасын қаржыландыруды және жүзеге асыруды жалғастыруда.

2014 жылдан бастап қолданыстағы қондырғыларда газ дайындауды шектейтін газ факторының ұлғаюына жол бермеу мақсатында КПО өндіру деңгейін көтеру жобаларының бағдарламасын әзірлейді, оған мыналар кіреді:

- ▶ Қарашығанақ өңдеу кешенінің (ҚӨК) газ бойынша өндірістік шектеулерін алу жобасының мақсаты тиісті қондырғылардың өнімділігін арттыру арқасында ҚӨК объектісінің газды дайындау бойынша қуаттылығын арттыру.
- ▶ 4-газды кері айдау компрессоры жобасының мақсаты қабатқа кері айдалатын газдың орташа тәуліктік көлемінің жылдық деңгейін және қабаттағы қысымды ұстап тұрудың тиімділігін арттыру болып табылады.

- ▶ 5-ішкі құбыр желісі және газды кері айдау ұңғымалары жобасы жаңа ішкі құбыр желісін салу, сондай-ақ жаңа кері айдау ұңғымаларын бұрғылау және аяқтау арқылы ГКДҚ-2 ағынынан төмен орналасқан кері айдау жүйесінің өнімділігін жетілдіруге бағытталған.

Өндіру деңгейін көтеру жобаларының портфолиосы бірнеше жыл бойы пысықталып, дамытылды. Нәтижесінде 2019 жылдың желтоқсанында 5-ішкі құбыр желісі және газды кері айдау ұңғымаларының жобасы пайдалануға берілді, үш газды кері айдау ұңғымаларының біріншісі де сол кезде іске қосылды.

2021 жылдың наурызында ҚӨК газ бойынша өндірістік шектеулерін алу жобасы сәтті аяқталды және зауыт іске қосылды. Жоба түпкілікті пайдалануға 2021 жылдың желтоқсанында берілді.

4-ші газды кері айдау компрессорының жобасы сәтті аяқталды; объект 2022 жылдың мамырында іске қосылды. Жоба түпкілікті пайдалануға 2022 жылда берілді.

Қарашығанақты кеңейту жобасы

КПО Қарашығанақты кеңейту жобасының (ҚКЖ-1) бірінші кезеңін сатылап іске асыру есебінен Қарашығанақ кен орнын одан әрі игеру бағытталған жұмыстарды жалғастыруда. ҚКЖ-1 қосымша ұңғымаларды, технологиялық объектілерді және кен орнында өсіп келе жатқан газ факторын реттеу үшін газды кері айдауды ескере отырып, тұрақтандырылған сұйық көмірсутектерді өндіру деңгейін ұстап тұру есебінен Қарашығанақ жобасы бойынша бас компаниялар үшін де, Қазақстан Республикасы үшін де табысты арттыруға мүмкіндік береді.

2020 жылдың желтоқсан айында Қарашығанақ жобасының бас компаниялары ҚКЖ1А жобасын санкциялау туралы келісімге қол қойды. Бұл келісім ҚӨК-дегі газ бойынша өндірістік шектеулерді алып тастау жобасының және 4-ші газды кері айдау компрессоры жобасының жетістіктерін ескере отырып, Қарашығанақ кен орнын игеруді жалғастырудың жаңа кезеңін белгілеген тағы бір маңызды оқиға болды.

ҚКЖ1А 5-ші газды кері айдау компрессорының және басқа да ілеспе қондырғылардың құрылысын қамтитын ҚКЖ1 бойынша жұмыс көлемінің бірінші кезеңі болып табылады. ҚКЖ1А аясында Қарашығанақ өңдеу кешеніндегі ҚГӨША жобасы шеңберінде орнатылған құрғату бойынша объектілерді газды кері айдау қуаттарын ұлғайту үшін іске қосу және жоба шеңберінде салынып жатқан объектілерді қолданыстағы жүйелермен, инженерлік желілермен және өндірістік қондырғылармен біріктіру жоспарлануда. Мұндай тәсіл интеграция арқылы синергия әсерін алуға және күрделі шығындарды азайтуға мүмкіндік береді. 2021 жылы дайындық жұмыстары мерзімінен бұрын жасалып, уақытша құрылыс объектілерінің құрылысы аяқталды. 2022 жылы жобалау жұмыстары аяқталуға жақындап, қажетті жабдықты сатып алуға тапсырыстар жасалды. Компрессор жоспарға

сәйкес объектіге жеткізілді. Жеткізушілермен жұмыс және алаң құрылысы жалғасуда.

2022 жыл 25 қарашада Қарашығанақ жобасы бойынша бас компаниялар мен өкілетті орган (PSA ЖШС) Қазақстан Республикасы Энергетика министрлігінің қолдауымен ҚКЖ1Б жобасын санкциялау туралы келісімге қол қойды. Ол 6-шы газды кері айдау компрессорын, газды құрғату қондырғысын, жинау жүйесін кеңейтуді және басқаларын қамтитын ҚКЖ1 бойынша жұмыс көлемінің екінші кезеңін білдіреді. ҚКЖ1А сияқты, ҚКЖ1Б мақсаты қолданыстағы қондырғылардың өндірістік қуатын барынша пайдалану арқылы өндірілетін сұйық көмірсутектердің көлемін арттыру болып табылады. 2022 жылы ұзақ жеткізу мерзімі бар маңызды тауарларға келісімшарттар жасалды. Құрылыс жұмыстары 2023 жылы басталды. КПО-ның ҚКЖ1А іске асырудағы басымдықтарының бірі жергілікті мердігер ұйымдардың бәсекеге қабілеттілігін арттыру мақсатында жергілікті қамтуды барынша ұлғайту болып табылады. Жоба аясында қазақстандық жұмыскерлер үшін жұмыс орындары құрылатын болады.

6-ішкі құбыр желісі және 3 кері айдау ұңғымалары жобасының мақсаты кен орнындағы кері айдау алаңын ұлғайту есебінен сұйық көмірсутектерді өндіруді барынша арттыру болып табылады. Жоба нәтижесінде газ факторы төмен жақын ұңғымалардағы қысымды ұстап тұру және коллекторды басқаруды жақсарту мақсатында кен орнының оңтүстік-батыс учаскесіне газды кері айдау қайта бөлінетін болады.

Ішкі құбыр магистралі 2021 жылдың қыркүйегінде аяқталды. Жаңа 1-айдау ұңғымасына алғашқы рет газды жіберу 2023 жылдың соңына, ал қалған екеуі 2024 жылдың басына жоспарланған.

Өндіріс тұтастығын қамтамасыз ету бөлімінің басты мақсаты – ірі апаттардың алдын алу және жұмыскерлерге, қоршаған ортаға, өндірістік объектілерге төнуі мүмкін, сондай-ақ Компания беделіне нұқсан келтіруі мүмкін қауіп-қатерлерді азайту. Бұл міндеттердің орындалуына сауатты жобалау, құрылыс, пайдалану және техникалық қызмет көрсету ықпал етеді.

Өндіріс пен объект тұтастығы технологиялық процестерді жүзеге асыратын конструктивті берік және механикалық жарамды объектілер болған кезде ғана қамтамасыз етіледі. Ірі апат қауіп-қатерінің деңгейін барынша төмендету мақсатында қондырғылармен, жұмыскерлермен және процестермен байланысты барлық тосқауылдар анықталады.

ӨНДІРІС ТҰТАСТЫҒЫ ЖӘНЕ ТЖ БАСҚАРМАСЫ

Өндіріс тұтастығы GRI 3-3, 2-16, 2-25, 403-2, 403-7, OG13, ТДМ 3.9, 8.8, 11.5

КПО өзінің өндірістік қызметіне әсер етуі мүмкін қауіп-қатерлерді қадағалап, тосқауылдарды басқару жүйесінің көмегімен өндіріс объектілерінің тұтастығы үшін қауіп-қатерлер ықтималдылығын төмендету жұмыстарын атқарып келеді. Өндіріс тұтастығын қамтамасыз ету бөлімі негізгі өндірістік объектілердің жұмыскерлерімен бірге салдарларды жұмсарту бойынша шаралар қабылдау және осы тосқауылдарды бастапқы қалпына

дейін келтіру және ірі апаттардың алдын алу бойынша жоспарларды әзірлеу мақсатында қауіпсіздік тосқауылдарының осал жерлерін анықтау үшін үздіксіз бақылау жүргізеді.

Өндіріс тұтастығын қамтамасыз ету барысында қауіп-қатерлер деңгейін төмендету үшін біз бірқатар міндеттерді айқындадық. Олардың нәтижесі кестеде келтірілген.

4-кесте. Өндіріс тұтастығын қамтамасыз етудегі міндеттер GRI 3-3, 403-7

2022 жылға қойылған міндеттер	Орындалуы	2022 жылғы міндеттерді орындау үшін жүзеге асырылған шаралар	2023 жылға қойылған міндеттер
Тосқауылдар моделінің бағдарламалық жасақтамасын енгізуді жалғастыру, өндірістік объектілерде бұл жасақтаманы түсіну мен қолдана білу деңгейін арттыру.	Орындалуда	<ul style="list-style-type: none"> Тосқауылдар моделі бойынша оқытулар, электрондық оқытулар мен таныстыру сессияларын өткізумен қатар, тосқауылдар моделі бойынша бейнематериал қолданысқа жіберілді; 2022 жылғы күрделі жөндеу барысында тосқауылдар моделі қауіп-қатерлерінің саны едәуір азайды; Тосқауылдар моделі бойынша ай сайынғы шолу жиналыстар өткізілді; Салдарларды азайту бойынша күшіне енген шаралар мен қалпына келтіру жоспарлары расталды; 	<ul style="list-style-type: none"> Тосқауылдар моделі үшін жиынтық қауіп-қатерді талдау әдістемесін әзірлеу және енгізу; Тосқауылдар моделі бағдарламалық жасақтамасының кеңейтілген функционалдығын одан әрі дамыту; Оқытулар, электрондық оқытулар мен таныстыру сессияларын өткізуді жалғастыру;
Тосқауылдар моделі бағдарламалық жасақтамасының кеңейтілген функционалдығын одан әрі дамыту.	Орындалуда		
Технологиялық қауіпсіздік негіздерін (PSF) енгізу тиімділігін қайта қарау	Орындалуда	<ul style="list-style-type: none"> Технологиялық қауіпсіздік негіздері бойынша оқытулар, электрондық оқытулар және таныстыру сессияларымен қатар бейнематериал; 2022 жылы күрделі жөндеу алдында КПО-ның озық персоналы үшін технологиялық қауіпсіздік негіздері бойынша таныстыру сессиялары өткізілді. 	<ul style="list-style-type: none"> КПО мен мердігер ұйымдардың жұмыскерлері үшін технологиялық қауіпсіздік негіздері бойынша таныстыру сессияларын өткізуді жалғастыру. КПО-да технологиялық қауіпсіздікті сақтау мәдениетін ілгерілетуді жалғастыру.

Өндіріс тұтастығын басқару жүйесі Қарашығанақ кен орнында жұмыс істейтін КПО, мердігер мен қосалқы мердігер жұмыскерлері арасында ірі апат қауіптерінің алдын алуға және өндіріс тұтастығы мен технологиялық қауіпсіздікті қамтамасыз ету туралы хабардарлықты арттыруға арналған процестер кешенін құрайды.

Өндіріс тұтастығын басқару жүйесі келесі басты процестерден тұрады:

- **Тосқауылдарды басқару** – құрылымдалған процесті қолдану және тосқауылдар моделі бағдарламалық жасақтамасы арқылы;
- **Өндіріс тұтастығын қамтамасыз ету көрсеткіштерін талдау** – тиімділіктің негізгі көрсеткіштерін пайдалану арқылы;
- **Қолданыстағы объектілерді модификациялауға арналған өзгерістерді басқару жүйесі** – өзгерістерді басқару дерекқорын пайдалану арқылы;
- **Өндіріс тұтастығын қамтамасыз ету** – талдау, аудит, тексеру мен бағалау жүргізу арқылы;

- **Өндіріс тұтастығын қамтамасыз етуді жақсарту мәдениетінің бастамалары** – механикалық ажырату процедурасы, технологиялық қауіпсіздік негіздері мен тосқауылдар моделі процесі бойынша электрондық оқыту модульдерін шығару арқылы.

2022 жылы Компания КПО-ның өндіріс тұтастығын қамтамасыз етудегі негізгі қауіп-қатерлер мен тосқауылдарды жоюға бағытталған бірқатар шараларды өткізді. Төмендегі кестеде 2022 жылы аяқталған және қазіргі кезде орындалып жатқан шаралардың статусы көрсетілген.

Ағымдағы шаралар кен орнындағы технологиялық жабдықтардың бітеулігімен және тұтануды басқарумен байланысты қауіп-қатерлер деңгейін төмендетуге мүмкіндік береді.

5-кесте. Нысан тұтастығын қамтамасыз етудегі негізгі қауіп-қатерлерді немесе тосқауылдарды жоюға бағытталған іс-шаралар

Тосқауыл түрі – сипаттамасы – орын алған жері	Өндіріс тұтастығын қамтамасыз етудегі үздіксіз жетілдіру шаралары
2022 жылы аяқталған шаралар	
Технологиялық жабдық бітеулігі – бүкіл кен орны бойынша ССК диаметрі талап етілгеннен аз	Жобалау бөлімі жүргізген қауіпсіздік элементтерін талдау жұмыстарының нәтижесінде өндірістік объектілерде өткізу қабілеті жеткіліксіз ССК-лар анықталды. 2022 жылғы күрделі жөндеу барысында диаметрі кіші ССК-лар ҚӨК және ГҚДҚ-2 объектілерінде ауыстырылды.
Технологиялық жабдықтың бітеулігі – тыйым салынған материалдардан жасалған клапандар – бүкіл кен орнында	Клапандар 2022 жылғы күрделі жөндеу кезінде ҚӨК, ГҚДҚ-2 және Жинау жүйесінде ауыстырылды.
Виртуалды тосқауыл – қауіпсіздіктің негізгі элементтері – Жинау жүйесі/ ГҚДҚ-3/Экоорталық	ГҚДҚ-2-де төртінші газды кері айдау компрессорының жобасын іске асыру аяқталды және объектіні өндірістік бөлімге беру процесінің аясында жобаның тиісті ҚНЭ айқындалды.
Виртуалды тосқауыл – өзгерістерді уақытша басқару процесі тиімділігінің сәйкестігін бағалау (MoC)	КПО процедуралары талаптарының сақталуын тексеру мақсатында өзгерістерді уақытша басқару процесі тиімділігін бағалау жүргізілді (MoC).
2022 жылы басталып, 2023 жылы орындалып жатқан шаралар	
Қауіпсіздік жүйелері – каустикті бейтараптандыру қондырғысын апаттық тоқтау жүйесі	Құрылыс 2022 жылы басталып, 2022 жылғы күрделі жөндеу барысында UOP компаниясының жаңа термиялық тотығу қондырғысы орнатылды, жаңа каустикті бейтараптандыру қондырғысы 2023 жылы орнатылады.
Тұтатуды басқару – жарылыстан қорғалған жабдық, бүкіл кен орнында.	Объекттегі инспекциялар аяқталды, аса маңызды элементтер жөнделді/ ауыстырылды, қалған жұмыс көлемі қарастырылуда.

Тосқауылдар моделі GRI 403-2, 403-7

2022 жылы КПО өндіріс тұтастығын қамтамасыз ету бөлімі тосқауылдар моделі бағдарламалық жасақтама-сының функционалдығын кеңейту және басқа бағдарламалық қосымшалармен интеграциялау бойынша жұмыс жүргізді.

Алғашқы қорғаныш қабаты тұтастығының бұзылуы GRI 403-2, OG13

Алғашқы қорғаныш қабаты тұтастығының бұзылуы (АҚҚТБ) – технологиялық жабдықтың алғашқы қорғаныш қабығынан кез келген заттың, оның ішінде уытты емес және жанбайтын заттардың жоспардан тыс немесе бақылаусыз шығарындысы. АҚҚТБ көрсеткіштері туралы 2022 жылғы есепте алғашқы қорғаныш қабатының бұзылуымен байланысты 2022 жылы орын алған оқыс оқиғаларына, сондай-ақ келесілерге қатысты тағайындалған түзету шараларына талдау берілген:

- ▶ Негізгі себептер (оқиғаларды тергеудің «Тар Root» әдістемесіне сәйкес),
- ▶ «Технологиялық процесс қауіпсіздігінің негіздері» ережелерін сақтау деңгейі,
- ▶ Түзету шараларының статусы,
- ▶ Ағып кетулерді тіркеу кітабы.

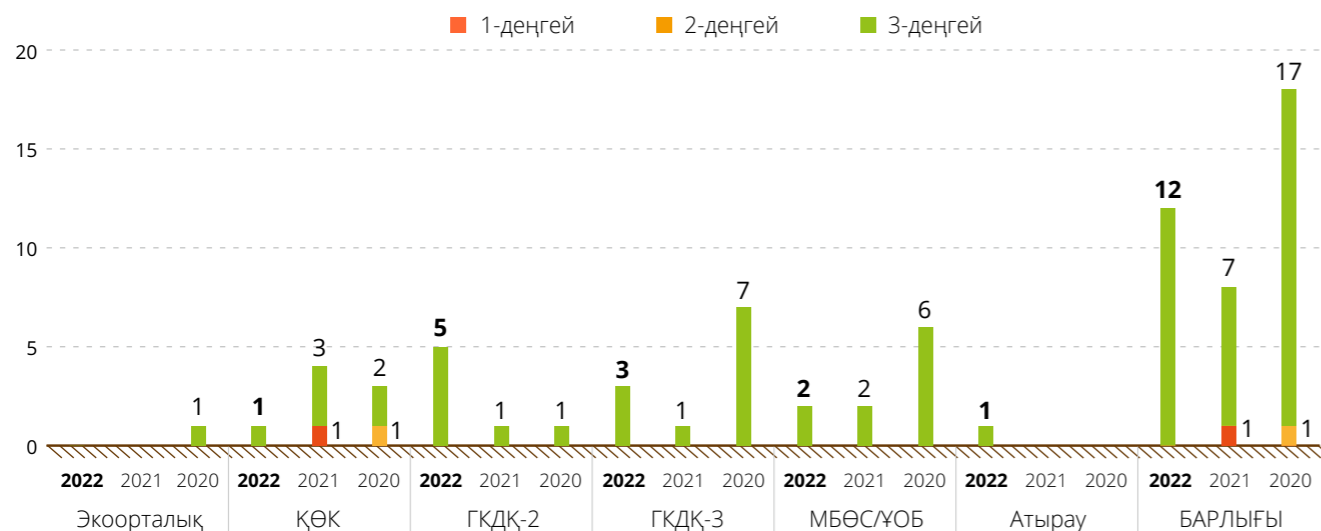
Өнімнің ағып кетуі/төгілуі GRI 306-3 (2016)

2022 жылы Қарашығанақ кен орнында өнімнің айтарлықтай төгілу жағдайлары тіркелген жоқ¹.

Технологиялық қауіпсіздікті бұзу жағдайларын талдау (АҚҚТБ) технологиялық қауіпсіздікке байланысты оқиғалардың ықтималдылығы мен ауырлық дәрежесін төмендету және болдырмаудағы негізгі шара болып табылады. Мұндай оқиға туындаған кезде тергеу процесі басталып, негізгі себептер анықталады және ұсыныстар беріледі, олар әрі қарай Synergi дерекқорында бақыланады.

2022 жыл – 1 және 2-деңгейлі қорғаныш қабаты тұтастығы бұзылмаған КПО тарихындағы алғашқы жыл (КПО-да Халықаралық мұнай-газ өндірушілер қауымдастығының (IOGP) технологиясын қолдану 2014 жылы басталды). 2022 жылы 3-деңгейлі қорғаныш қабаты бұзылған 12 жағдай тіркелді.

2-сызба. Өндірістік объектер бойынша технологиялық жабдықтың алғашқы қорғаныш қабаты тұтастығының бұзылу жағдайлары, 2020–2022 жж. OG13

Технологиялық қауіпсіздікке байланысты оқиға (1/2/3-деңгейлі) анықтамасымен танысу үшін IOGP № 456 халықаралық стандартын қараңыз.

¹ КПО оқиғалар жіктеліміне сәйкес, «элеулі ағып кету/төгілу» анықтамасы көмірсутектердің/химиялық реагенттердің топыраққа/су бетіне 1 000 литрден асатын көлемде төгілуі салдарынан туындаған қоршаған ортаны ластаумен байланысты оқиғаға қатысты қолданылады.

Бұл біз үшін неге маңызды?

Апаттық әрекет ету және дағдарыс жағдайларын басқару КПО-ның басқару жүйесінің негізгі элементі болып табылады, өйткені апаттық жағдай ушыққан жағдайда, КПО және мердігер ұйымдардың қызметкерлері, жақын маңдағы елді мекендердің тұрғындары қауіпті және зиянды факторлардың ықтимал әсер ету аймағында қалуы мүмкін.

Төтенше жағдайларға дайын болу және әрекет ету ықтимал штаттан тыс жағдайлар мен апаттарды анықтауды, сондай-ақ осындай апаттар салдарының адамдарға, қоршаған ортаға, Компания активтері мен беделіне әсерін барынша азайту үшін ұйымдық құрылым мен ресурстарды қалыптастыруды болжайды. Бұл ресурстар Бөрлі ауданының мемлекеттік авариялық-құтқару қызметтерінің күштері мен құралдарына қоныстану аумақтарындағы және ауыл шаруашылығы жерлеріндегі өрттермен, сондай-ақ су тасқыны салдарымен күресте қолдау көрсету үшін пайдаланылады.

Төтенше жағдайларды басқару GRI 3-3, 2-23, ТДМ 3.9, 11.5

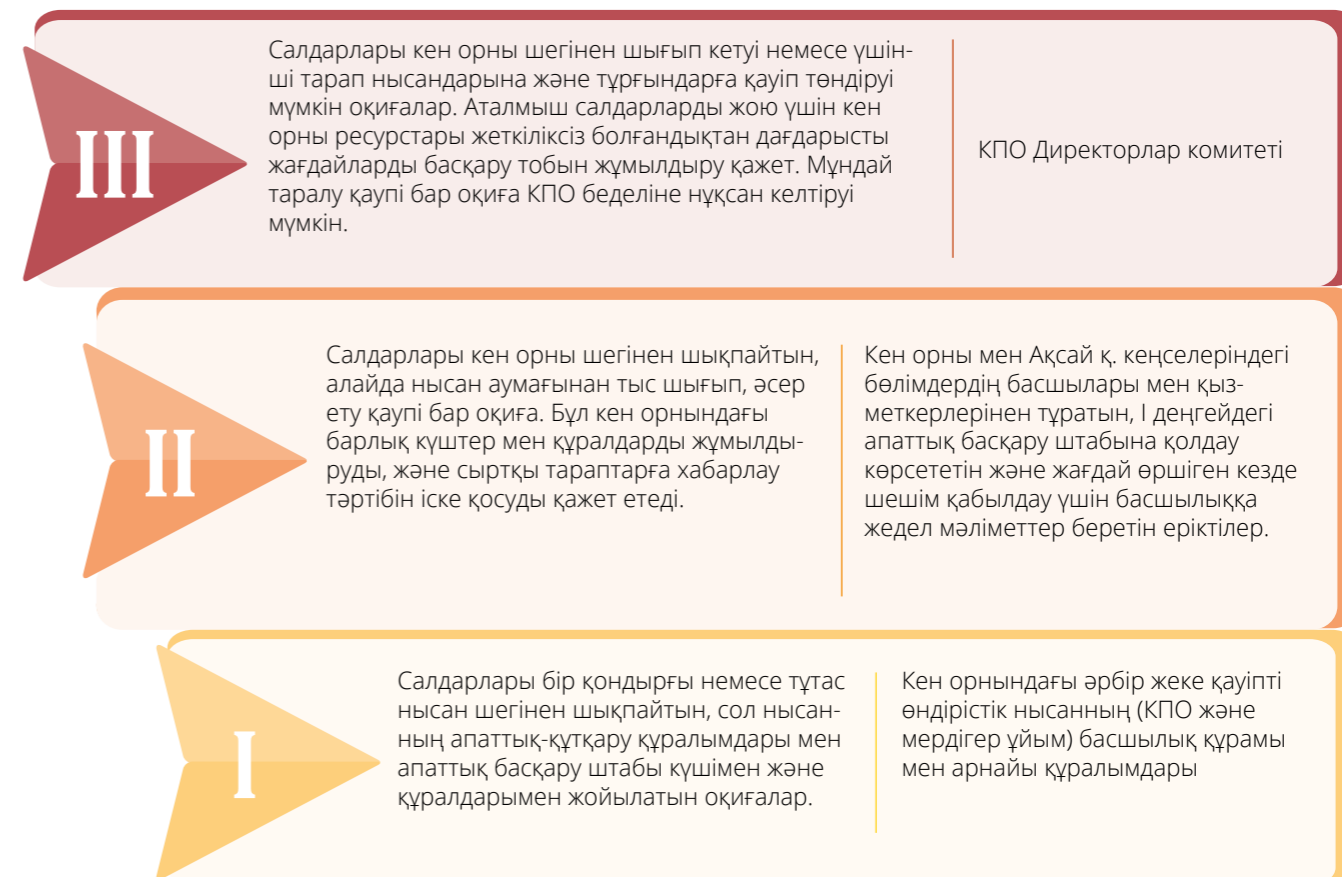
КПО компаниясында оқиға, апат немесе төтенше жағдай туындаған жағдайда бірінші кезектегі іс-шараларды жүргізу, ТЖ ауқымын бағалау, ТЖ оқшаулау және жою, сондай-ақ салдарын жою жөніндегі әрекеттерді жоспарлау және іске асыру үшін қажетті сенімді үш деңгейлі апаттық әрекет ету жүйесі жұмыс істейді. Графикалық түрде жүйе 5-суретте көрсетілген.

2022 жылы КПО бекітілген кестеге сәйкес апаттық басқару штабтарын дайындау жұмыстарын жалғастырды.

2022 жылы келесі КПО азаматтық қорғаныс құралымдарының қатысуымен апта сайын теориялық және практикалық оқу-жаттығулар өткізілді:

- ▶ өрт сөндіру қызметі;
- ▶ газдан құтқару қызметі;
- ▶ ерікті авариялық-құтқару құралымдары;
- ▶ Медициналық құралымдар.

5-сурет. КПО апаттық әрекет ету жүйесі GRI 3-3, 403-5

Оқу-жаттығу полигонында КПО азаматтық қорғаныс құралымдарының қатысуымен барлығы 48 жаттығу өткізілді.

Бұдан басқа 2022 жылы КПО ҚР заңнамасының талаптарына сәйкес электрондық оқыту жүйесі базасында азаматтық қорғау бойынша персоналды оқытуды жалғастырды.

I деңгейдегі күштер мен құралдарды дайындау шеңберінде 2022 жылы Компанияның барлық қауіпті өндірістік объектілерінде ай сайын объектінің Апаттық басқару штабының, авариялық-құтқару қызметтерінің және КПО мен мердігер ұйымдар персоналының қатысуымен апатқа қарсы жаттығулар өткізді.

2022 жылы бірінші деңгейдегі апаттық басқару штабтарының және авариялық-құтқару құрамаларының әрекеттерін пысықтау үшін КПО объектілерінде 114 оқу-жаттығу өткізілді (2021 жылы 103).

Сонымен қатар ҚР ТЖ министрінің м.а. 2021 жылғы 16 шілдедегі № 349 «Қауіпті өндірістік объектілерде аварияларды жою жоспарын әзірлеу және оқу-жаттығу

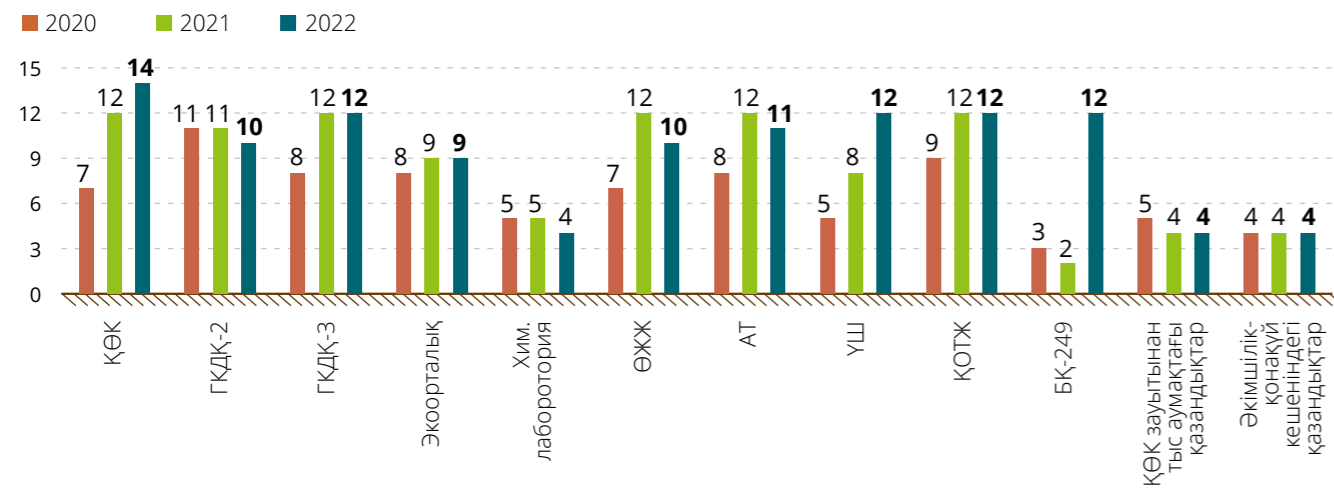
дабылдары мен аварияға қарсы жаттығуларды жүргізу жөніндегі нұсқаулықты бекіту туралы» бұйрығының талаптарына сәйкес 12 оқу-жаттығу дабылы өткізілді, оның бесеуі 2-ші деңгейлі АБТ қатысуымен болды.

КПО жергілікті атқарушы органдармен су тасқыны мен өрт қаупі бар және қысқы кезеңдерде тығыз ынтымақтастықты жалғастыруда.

2022 жылы КПО авариялық-құтқару қызметтері мен құралымдарының өкілдері ауыл шаруашылығы объектілерінің, шаруашылық құрылыстарының дала өрттерін сөндіруге және орман белдеулерінің жануын сөндіруге көмек көрсету үшін елді мекендерге 12 рет шықты.

2022 жылы КПО апаттық басқару жүйелерін қолдану қажеттілігі туындаған шынайы жағдайлар орын алды. Атап айтқанда, 2022 жылдың қаңтар айында елдегі және өңірдегі әлеуметтік шиеленістер мен оқиғаларға байланысты Чех қалашығының АБО негізінде II-деңгейлі АБТ және III-деңгейлі ДЖБТ мүшелерінің тәулік бойы кезекшілік ету практикасы енгізілді.

3-сызба. 2020–2022 жылдары өткізілген апатқа қарсы жаттығулар мен оқу-жаттығу дабылдары

Кешенді оқу-жаттығуы

II және III деңгейдегі штаб мүшелері дайындық деңгейін сақтауға мүмкіндік берген келесі оқу-жаттығуларға қатысты: **GRI 3-3**

6-кесте. 2022 ж. өткізілген II және III деңгейлі оқу-жаттығулар

Оқу-жаттығу түрі	Өткізілген күні	Міндеттер	Қатысушылар
Тактикалық-арнайы оқу-жаттығу	2022 жылғы 02 қыркүйек	«Жайық өзені мен ҚАТЖ құбырының қиылысында мұнай төгілуін жою бойынша күштер мен құралдардың іс-әрекеттері». Өртке қарсы қызметтің, Үлкен Шаған МАС басқармасының апаттық штабының және БҚО ТЖ департаментінің су айдындарында мұнайдың авариялық төгілуін оқшаулау және жою жөніндегі іс-әрекеттерін практикалық түрде пысықтау жүргізілді.	АҚҚ және БҚО ТЖД-мен бірлескен КПО құралымдары
Кешенді оқу-жаттығу	2022 жылғы 10 маусым	«Қарашығанақ кен орны объектілеріндегі ауқымды төтенше жағдайлардың жою кезінде апаттық басқару органдары, авариялық-құтқару қызметтері мен КПО б.в. құралымдарының күштері мен құралдарының іс-әрекеттері». Кешенді оқу-жаттығу-2022 бағдарламасы Приуральное елді мекенін қоса алғанда, алдын ала белгіленген 6 оқу-жаттығу орнында апатты жою бойынша түрлі іс-әрекеттердің сценарийлерін пысықтауды көздеді.	АҚҚ, БҚО ТЖД және Бөрлі ауданы әкімдігімен бірлескен КПО құралымдарының күштері мен құралдары
BERRY командалық-штабтық оқу-жаттығуы	2022 жылғы 1 желтоқсан	«ГҚДҚ-3-тен конденсат тасымалдаудың б" құбырының үзілуі немесе бұзылуы». Оператор-компаниялармен, мемлекеттік және бақылаушы органдармен, БАҚ және зардап шеккендердің туыстарына хабарлау және байланысу процесі пысықталды.	КПО АӘ I, II, III-деңгейлі штабтардың персоналы, PARIS тобы

ТЖ мәселелері бойынша жергілікті халықпен қарым-қатынас

GRI 2-23, 2-29, 3-3

КПО елді мекен тұрғындарына ҚМГКК және ҚАТЖ экспорттық құбыр желісі аумақтарында ТЖ туындаған кезде әрекет ету тәртібі туралы елді мекендердің тұрғындарын хабардар ету бойынша тұрақты негізде жұмыс жүргізеді. Осы сияқты хабардар ету жұмыстары өрт қаупі бар кезеңдегі жалпы өрт қауіпсіздігі талаптарына қатысты жүргізіледі.

2022 жылы бекітілген жоспарға сәйкес ҚМГКК аумағы бойынша орналасқан 160 адамды қамтыған елді мекен тұрғындарымен келесі тақырыптарда 20 кездесу өткізілді: орталық мониторинг станциясының рөлі, апаттық құлақтандыру станциясы және олардың мақсаты, өрт қаупі бар кезеңде ауыл шаруашылығы жұмыстарын жүргізудегі өрт қауіпсіздігі ережелерін сақтау.

БҚО, Теректі, Бәйтерек және Ақжайық аудандарында ҚАТЖ экспорттық құбыр желісі бойын мекендейтін тұрғындармен 151 адамды қамтыған 21 кездесу өткізілді.

Кен орнынан қауіп төнген жағдайда елді мекен тұрғындарын эвакуациялауды ұйымдастыру кезінде ауылдық округтер әкімдіктері мен жауапты тұлғалардың бірлескен іс-әрекеттерін пысықтау бойынша, сондай-ақ АБО диспетчерімен өзара әрекеттесу мәселелері, елді мекендерде қауіп туындаған жағдайда АҚС және ДЗЖ пайдалану тәртібі бойынша практикалық жаттығулар өткізілді.

Елді мекендердегі апаттық құлақтандыру станцияларының әрдайым әзір болуын қамтамасыз үшін 2022 жыл ішінде КПО апаттық әрекет ету тобының халықты қорғау жөніндегі мамандары мердігер ұйымның өкілдерімен бірлесіп, апаттық құлақтандыру дабылдары мен дауыс зорайтқыш жүйелерін ай сайын тексеруден өткізіп, осы жабдыққа техникалық қызмет көрсетті. Аталмыш апаттық құлақтандыру станциялары кен орны периметрі бойынша орналасқан сегіз елді мекенде орнатылған.

Бүкіл әлем цифрлық технологияларға көшіп жатыр, егер біз бұл бизнестің ел мен инвесторлар үшін тартымдылығын сақтап қалғымыз келсе, КПО бұл үрдістен шетте қалмауы керек. КПО-да іске асырылған пилоттық жобалардың кейбірі бизнеске шынында ықпал ететінін көрсетіп отыр, мысалы, жұмыскерлерге төнетін қауіп-қатерді азайту, жұмыс процестерінің, шығындардың тиімділігін арттыру және тағы басқа.

Қазіргі таңда АТ / Цифрлық ресурстар бізді іскерлік те, жеке де өмірде қоршайды. Сол себептен, оларды қалай қауіпсіз пайдалану керектігін білу өте маңызды. Сонымен қатар, киберқауіпсіздік фишинг, бопсалаушы-бағдармалар немесе мақсатты шабуылдар секілді Киберқауіптен КПО-ның құнды ресурстарын (атап айтқанда адамдарды, деректер мен қосымшаларды) қорғаудың стратегиялық басымдықтарын жүзеге асырудағы шарттардың бірі болып табылады.

ЦИФРЛАНДЫРУ ЖӘНЕ ҮЗДІКСІЗ ЖЕТІЛДІРУ ТДМ 8.2, 9.4, 17.6, 17.8

ҚР Үкіметі 2017 жылы енгізген «Цифрлық Қазақстан» бағдарламасы аясында КПО 2018–2021 жылдарға арналған цифрландыру жөніндегі жол картасын жасаған болатын. Өндірісті оңтайландырудан бастап технологиялық процестердің тиімділігін арттыруға дейінгі түрлі салалардағы цифрландыру бойынша мүмкіндіктерді қамтитын он бір негізгі бағыт ұсынылды. Бұл жол картасы ұйымды қауіпсіз, тиімді және икемді етуге бағытталған.

Мысалы, 2021 жылы Өндірісті оңтайландыру бөлімі қызметінің аясында Телеметрия I Кезең жобасы, яғни нақты уақыт режимінде ұңғымалардан мәліметтер алуға мүмкіндік беретін жоба сәтті орындалды. Бұл ұңғымалардағы жұмыскерлерге төнетін қауіп-қатерді едәуір азайтуға және өндірісті оңтайландыру үшін интеграцияланған желілік модельді жақсартуға көмектеседі. Сонымен қатар «Цифрлық қолтаңба (ішкі)» немесе «Қашықтан инспекция жүргізу үшін дрондарды жіберу», қоймалар үшін штрих кодтау жүйесін енгізу, тиімділіктің негізгі көрсеткіштерін бақылау, ұңғымаларды ерекшеліктер негізінде бақылау, электрондық медициналық бақылау пункттері және формалар мен жұмыс процестерін цифрландыру сияқты кішігірім жобалар күнделікті қолданыста өздерінің артықшылықтарын көрсетіп те үлгерді.

Жаңа цифрландыру жол картасының кейбір жобалары әлдеқашан енгізілген болатын. Олардың қатарына Menti жасырын дауыс беру құралын пайдалану, Udemy оқыту және біліктілікті арттыру платформасын пилоттық пайдалану жатады.

Оған қоса KAZENERGY қауымдастығымен бірге КПО Қазақстанның ірі университеттерінің студенттері қатысқан Student Digital Fest (SDF) байқауын жыл сайын қолдап отырады. SDF-2022 байқауының соңғы кезеңі 2022 жылдың қыркүйек айында сәтті аяқталды.

2022 жылдың қараша айында “Digital future of energy” Хакатоны өтті. Оның мақсаты АТ саласында жергілікті потенциалды анықтап, мұнай өндіруде цифрлық шешімдерді талап ететін мәселелерге көңіл бұру болды.

Саламыздағы цифрлық трансформациядан алынған сабақтар жетістікке жетудің басқа да негізгі факторларын ескеру қажеттілігін көрсетеді. Оларға трансформациялаудың нақты мақсаттары анықталған біріктірілген стратегия, прогресті бақылаудың тиімді жолы, цифрлық технологиялар жұмысы негіздерін өзгерту және персоналды қайта даярлау / біліктілігін арттыру. Қазіргі цифрландыру бойынша жол картасы 2022 жылы аяқталғандықтан, КПО жаңа жағдайлар мен сыртқы тенденциямен үйлестіретін және бейімделетін цифрландыру мен үздіксіз жетілдірудің жаңа стратегиясын әзірлеуді жоспарлауда. Жаңа трансформация бағдарламасы цифрлық стратегия мен жол картасын, сондай-ақ үздіксіз жетілдірудің стратегиясын қамтитын болады.

Үздіксіз жетілдіру стратегиясы 2022 жылдың аяғында бас компаниялардың сарапшыларының көмегімен дайын болды. Ұсынылған стратегия операциялық қызметтегі (өндіріс, техникалық қызмет көрсету) және жеткізу тізбегіндегі бизнес-жоспардың мақсаттарына негізделген жақсарту бағдарламасымен тікелей байланысты мықты коучтер тобын құру болып табылады. Тәжірибе мен мүмкіндіктер жеткілікті болғанда бұл сала басқа да басқармаларға тарай алады.

Жаңа жол картасының алғашқы бағыты Цифрлық мұнай кен орнына, активтерге/инжинирингке, өндірістік процестерге, ЕҚ, ҚТ және ҚОҚ, қауіпсіздік және қосалқы бадамаларға арналған бес блокты қамтиды. Олар негізгі инфрақұрылымды құруға мүмкіндік береді, мысалы, ұңғымаларға / құрылыстарға арналған сымсыз датчиктер, қағаз құжаттарды цифрландыру және де цифрлық салада пайда болатын мүмкіндіктерді пайдалану үшін пилоттық жобалар мен сынақтар.

Жаңа цифрландыру жол картасының кейбір жобалары әлдеқашан енгізілген болатын. Олардың қатарына Menti жасырын дауыс беру құралын пайдалану, Udemy оқыту және біліктілікті арттыру платформасын пилоттық пайдалану жатады.

2022 жылы қайта құру нәтижесінде цифрландыру және үздіксіз жетілдіру командасы АТЖТ және ақпараттық қауіпсіздікті қамтамасыз ету бөлімімен бірлесіп, ақпараттық технологиялар және үздіксіз жетілдіру басқармасына қосылды. Бұл жоспарланған цифрлық құралдармен қамтамасыз етуде бастамалардың көшбасшыларына одан да тиімді көмек көрсетуге және әрі қарай жақсартулар ізденісіне ұмтылуға мүмкіндік береді.

Киберқауіпсіздік хабардарлықты арттыру науқаны

2019 жылғы бас компаниялар жүргізген аудитте КПО-ны үнемі дамудағы киберқауіптерден тиімді қорғауға қажетті киберқауіпсіздік процестері мен бақылау құралдарының төмен жетілу деңгейін анықталды. Келесі шара ретінде біздің компания әлемдегі ірі мұнай-газ компанияларының орташа көрсеткішіне жету үшін Киберқауіпсіздік саласындағы жетілу деңгейін арттыру бағдарламасына басымдық берді. Нәтижесінде 2022 жылдың соңында жаңа киберқауіпсіздік бөлімі құрылды.

Кибершабуылдар қарқынды дамып келе жатқандықтан, біз қауіпсіздік құралдарын жетілдіруіміз қажет және КПО-ның барлық жұмыскерлері 2023 жылдың ақпанында бастау алған жыл сайынғы киберқауіпсіздік туралы хабардар ету науқанына қатысады. Іс-шара киберқауіпсіздік бойынша оқыту сабақтарынан, имитациялық фишингтерден, ойындардан және ай сайынғы ақпараттық бюллетеньдерден тұратын болады. Фишинг, мақсатты фишинг, бопсалаушы-бағдарламалар, зиянды бағдарламалар, әлеуметтік инженерия схемалары және т.б. сияқты киберқауіптерден қалай аулақ болуға болатыны туралы ақпаратты тарататын болады.

КПО Бас Директорының SPE конференциясында сөйлеген сөзі

ЭФИР – ең нәзік және қабылдауға қиын элемент. Корпоративтік басқару заңдары күрделі және көп қырлы, бірақ олар барлық процестердің негізі болып табылады және жүйе мен тәртіптің болуын қамтамасыз етеді.

БАСҚАРУ

Ұйым құрылымы және басқару тәсілдері.....	36
Бизнес этика.....	42
Нормативтік-құқықтық сәйкестік.....	44

GRI 2-23

Іскерлік қағида: БИЗНЕСТІҢ АЙҚЫНДЫҒЫ

Біз қызметіміздің барлық аспектілерінде адалдық, мүлтіксіздік және әділдік қағидаттарын ұстанамыз, сонымен қатар бізбен бизнесті жүргізіп жатқан барлық тараптардан біздің қарым-қатынасымызда да осы жолды ұстануды күтеміз.

Біз кез-келген түрде тікелей немесе жанама әдіспен пара ұсыну, беру, бопсалау немесе алу амалдарын мүлде құптамаймыз және ондай қылықтарға үзілді-кесілді қарсымыз.

Біз КПО қызметкерлерімізден өздерінің жеке шаруалары мен КПО компаниясындағы кәсіби қызметтері арасындағы мүдделер қақтығысынан аулақ болуды талап етеміз. Қызметкерлер кез-келген мүдделер қақтығысының ықтимал немесе іс жүзіндегі жағдайлары туралы КПО компаниясына мәлімдеу тиіс.

Іскерлік қағида: СӘЙКЕСТІКТІ ҚАМТАМАСЫЗ ЕТУ

Біз өз қызметімізді жүзеге асыратын елдердің қолданыстағы барлық тиісті заңдар мен ережелерді сақтауға міндеттенеміз.

2022

КОРПОРАТИВТІК ІСКЕРЛІК ТӘРТІП:

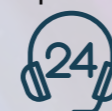
Қызметкерлердің

98%-ы

нормативтік-құқықтық сәйкестік талаптары туралы хабардар етуге бағытталған курстан өтті

Жедел желі арқылы түскен шағымдар саны

106

Шағымдардың

100%-ы

қарастырылып, олар бойынша шара қабылданды

КЕЛЕСІ СТАНДАРТТАРҒА СӘЙКЕС СЕРТИФИКАТТАЛҒАН:

- ▶ ISO 14001:2015
- ▶ ISO 45001:2018
- ▶ ISO 50001:2018
- ▶ ISO 39001:2012

Сауатты құрылған басқару жүйесі – кәсіпорынның табысты дамуының кепілі. КПО компаниясында қауіп-қатерлерді басқаруды, ішкі бақылауды және нормативтік-құқықтық сәйкестікті қамтамасыз етуді қамтитын кешенді және үйлесімді басқару жүйесі жолға қойылған. Кешенді басқару тәсілі жоғары басшылық бекіткен стратегияларды, алға қойған міндеттер мен нұсқауларды жүйелі және тиімді жүзеге асыруды бақылау тетіктерін енгізуге және ақылға салынған шешімдер қабылдауға мүмкіндік береді.

ҰЙЫМ ҚҰРЫЛЫМЫ ЖӘНЕ БАСҚАРУ ТӘСІЛДЕРІ

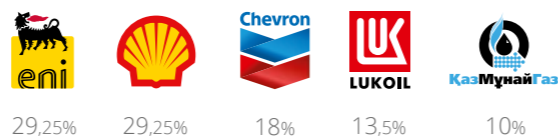
GRI 2-9, 3-3, ТДМ 16.6, 16.7

«Карачаганак Петролиум Оперейтинг Б.В.» Қазақстандық филиалы 1997 жылы Қарашығанақ мұнай және газ конденсаты кен орнын (бұдан әрі – Қарашығанақ кен орны немесе ҚМГКК) пайдалануды Өнімді бөлісу туралы түпкілікті келісімге (әрі қарай – ӨБТК) сәйкес жүзеге асыруға арналған бірлескен кәсіпорын ретінде құрылды.

GRI 2-1

КПО өз қызметінде бес халықаралық мұнай-газ компанияларының (бұдан әрі – «мердігер компаниялар» немесе «бас компаниялар») озық тәжірибелерін жинақтап отыр, атап айтқанда:

«Аджип Қарашығанақ Б.В.», «Шелл Қазақстан», «Шеврон Интернэшнл Петролеум Компани», «Лукойл Оверсиз Карачаганак Б.В.» және «КМГ Карачаганак» ЖШС. GRI 2-6 с

Ұйым құрылымы GRI 2-9, 2-10

КПО компаниясының ұйымдық құрылымы сыртқы экономикалық жағдайларға тұрақты бейімделуді ескере отырып, Қазақстан Республикасы (ҚР атынан «PSA» ЖШС Өкілетті органы өкілдік етеді) және Бас компаниялар алға қойған бизнес-міндеттерге қол жеткізу және талаптарды орындау мақсатында әзірленді. ӨБТК-де белгіленген мұнай-газ операцияларын жүзеге асыру мақсатында «Аджип Қарашығанақ Б.В.» және «Би Джи Карачаганак Лимитед» (сәйкесінше, «ЭНИ С.п.А.» және «Шелл» компанияларының филиалдары; «Шелл» концерні «БиДжи Групптың» 100%-ын ресми түрде сатып алды) компаниялары бірлесіп оператор болатын модель қабылданды.

КПО компаниясының екі жоғарғы басқарушы органдары – бұл ӨБТК-ге сәйкес бес мердігер компанияның әрқайсысының және өкілетті органның өкілдерінен тұратын Басқару жөніндегі бірлескен комитет (ББК) пен Өнімді өткізу жөніндегі бірлескен комитет (ӨБК). ӨБТК шарттары бойынша ББК төрағасы қашан да өкілетті органның өкілі болады, ал хатшысы бас оператор компаниялардың басшылық буынының өкілдері болады.

GRI 2-11

Басқару жөніндегі бірлескен комитет тұрақты даму мәселелері жөніндегі жоғарғы орган болып табылады.

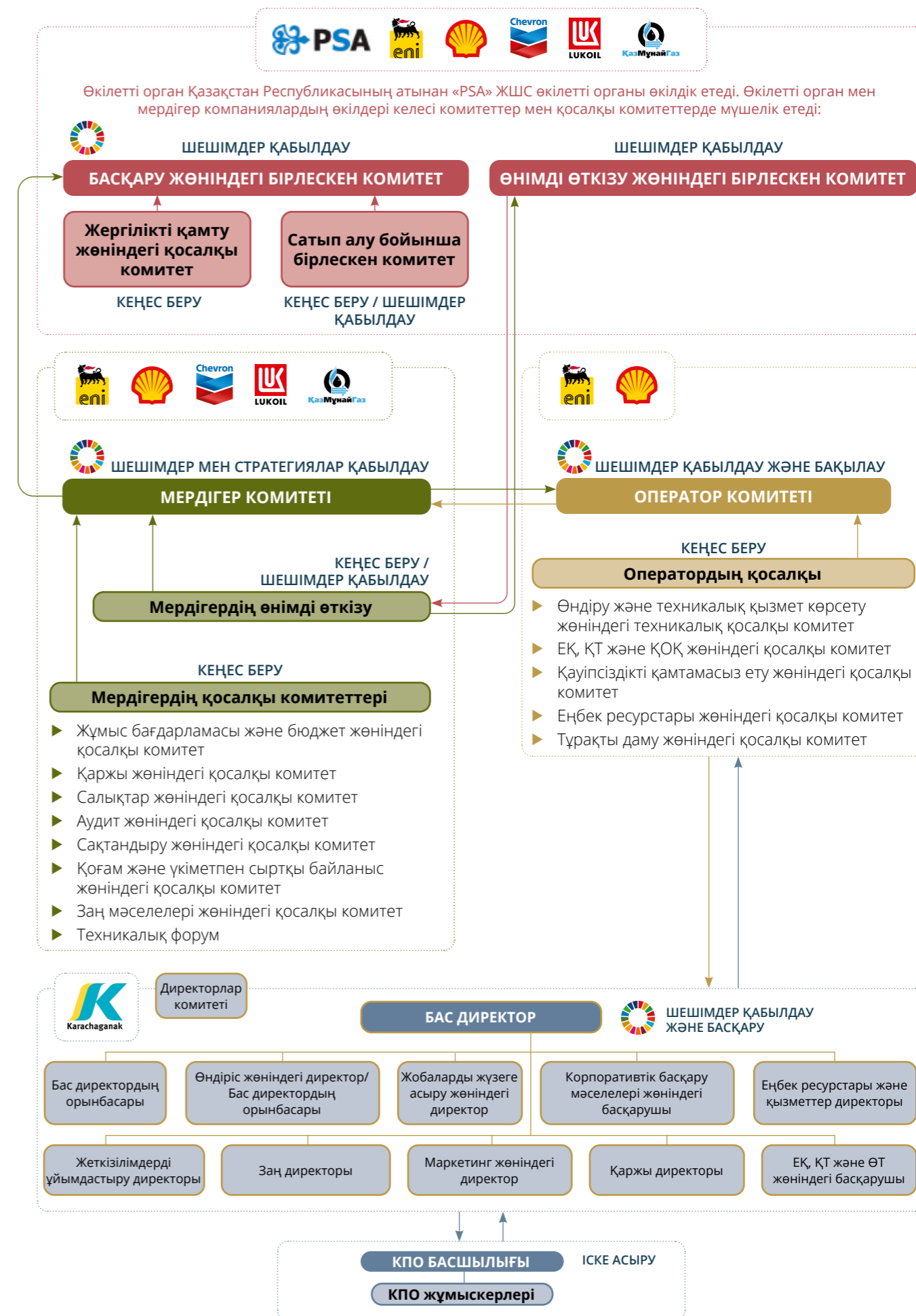
Жоғарыда айтылғанға қоса, Бірлескен қызмет туралы келісім (құрушы компаниялардың арасындағы) және Біріккен басқару туралы келісім («ЭНИ» мен «Шелл» операторлары арасындағы) шарттарын мердігер компания мен оператор деңгейінде орындау үшін ұйымда тиісті мәселелермен айналысатын қосалқы комитеттер жүйесі енгізілген. Толық басқару құрылымы 6-суретте график түрінде көрсетілген.

Бас компаниялардың өкілдерін басқару құрылымының барлық буындарында мүшелікке қатысушылар ретінде тағайындау, іріктеу және олардың қызметін бағалау бас компаниялардың өздерінің және ҚР өкілетті органның ішкі нормативтік ережелеріне сәйкес жүзеге асырылады. Есеп беруге тиіс ұйым болғандықтан, бұл мәліметтер КПО-ға берілмейді. Осы мәселелер бойынша есеп құрушы компаниялардың өз тұрақты даму есептерінде жеке беріледі. GRI 2-9, 2-10, 2-18

КПО комитеттерге, қосалқы комитеттерге және Оператордың, бас компаниялардың, жобада Қазақстан Республикасының атынан «PSA» ЖШС өкілдік ететін Өкілетті органның және Қазақстан Республикасының басқа да уәкілетті органдарының өкілдеріне әртүрлі есептерді береді. ББК мүшелері жоғарыда аталған ресми комитеттермен ақпарат алмасу негізінде КПО компаниясының тұрақты дамуын сүйемелдеу мақсатында мүдделі тараптармен өзара байланысты бақылап, басқарады.

GRI 2-13 b

GRI 2-9, 2-12, 2-13

Басқару бойынша бірлескен комитет

Басқару жөніндегі бірлескен комитет мұнай-газ операцияларын, әлеуметтік және инфрақұрылымдық жобаларды ортақ басқаруға жауапты; ол жұмыстардың ӨТБК мен Реттеу туралы келісімге сәйкес орындалуын қамтамасыз етеді. ББК жылдық Жұмыс бағдарламасы мен бюджетті, әлеуметтік және инфрақұрылымдық жобаларды, сонымен қатар Кен орнын игеру жоспарына енгізілетін кез-келген толықтыруларды қарауға және бекітуге өкілетті. ББК жиналыстары әдетте жылына үш рет өткізіледі. 2022 жылы жиналыстар наурыз, шілде және қараша айларында өтті. ББК төрағасы болып Өкілетті органның өкілі қойылады. Батыс Қазақстан облысының әкімі ББК-ге дауыс беру құқығы жоқ өңір өкілі ретінде қатысады. КПО жиналыстарға шақырылған қонақ ретінде қатысады, оның бұл комитетте өкілі жоқ.

ББК мүшелерінің жұмыс ақысын олардың компаниялары төлейді; үміткерлерді барлық қатысушы ұйымдардың жоғарғы басшылығы әрқайсысы өз жеке тәжірибесі мен тиісті компанияның саясатына сүйене отырып таңдайды.

GRI 2-10, 2-19

ББК қосалқы комитеттері

ББК бірнеше қосалқы комитет құрды: Сатып алу (СБК) жөніндегі бірлескен комитет және Жергілікті қамту (ЖҚ) жөніндегі қосалқы комитет.

СБК КПО жасайтын негізгі келісімдерді бекітуге немесе мақұлдауға жауап береді және өз қызметі барысында СБК ББК бекіткен тендер процедураларын басшылыққа алады. СБК-де мүшелік ету мен дауыс беру құқығы ББК-ге ұқсас және бұл комитетте шешімдер бірауыздан қабылдану керек.

ЖҚ жөніндегі қосалқы комитет құрамына КПО мен Өкілетті органның өкілдері кіреді. ЖҚ жөніндегі қосалқы комитет ББК-ге жергілікті тауарларды, жұмыстар мен қызметтерді сатып алу, жергілікті кадрлардың санын көбейту, қазақстандық қызметкерлерді оқыту және дамыту мәселелері бойынша қолдау көрсетеді. Сонымен қатар ЖҚ жөніндегі қосалқы комитет Қазақстан Республикасы, өкілетті орган немесе мердігер компаниялар ұсынатын жергілікті қамту мәселелеріне қатысты жоспарлар мен бағдарламаларды талқылау мен талдауға қатысады.

Өнімді өткізу жөніндегі бірлескен комитет

ӨБК көмірсутекті және көмірсутекті емес өнімдерді ӨБТК аясында сатумен байланысты барлық қызметтерге жауапты. Аталмыш комитет мұнай өнімдерін тасымалдау, қайта өңдеу, айырбастау және сатуға қатысты ұсыныстарды бекітеді. Шешімдер барынша көп таза түсім алу мақсатында қабылданады. ӨБК төрағасы Мердігер компаниялардың бірінің өкілі болады. КПО маркетинг директорының ӨБК отырыстарына дауыс беру құқығынсыз қатысуға құқығы бар.

Мердігер комитеті және Оператор комитеті

Бірлескен қызмет туралы келісім шарттарына сәйкес, Қарашығанақ жобасының бірлескен кәсіпорнын басқару екі деңгейлі басқару және шешім қабылдау жүйесі арқылы іске асырылады. Бастапқы басқарушы орган – ББК отырыстарында талқыға салынатын барлық мәселелер бойынша Мердігер компаниялардың ұстанымын тұжырымдауға жауапты Мердігер комитеті. Келесі басқарушы орган – Оператор комитеті кәсіпорынның қызметін бақылайды және ӨБТК шарттарының орындалуын қамтамасыз етеді.

Тұрақты даму стратегиясын құрастыратын жоғарғы басқарушы орган Мердігер комитеті болып табылады.

Стратегиялық мақсаттарға қол жеткізу бойынша осындай жұмыстарға КПО өкілдері бастама береді және Оператор комитетінің жиналыстарында талқыға салады, сонымен қатар аталмыш жұмыстар Оператор комитеті деңгейінде талқыланады. Мердігер комитеті барлық бас компаниялар тарапынан өткізілетін жыл сайынғы ішкі аудит аясында процестердің ұйымдастырылуы мен іске асырылуының тиімділігін қадағалайды. **GRI 2-12**

Мердігер және Оператор комитеттерінің қосалқы комитеттері

Мердігер мен Оператор деңгейіндегі әртүрлі қосалқы комитеттер арнайы салаларда нақты өндірістік және корпоративтік мәселелер бойынша өздерінің кәсіби ұсынымдары мен құнды нұсқауларын береді. Әрбір қосалқы комитеттің тиісті Ережелерде көрсетілген өз мақсаттары мен міндеттері бар.

Тұрақты дамуға қатысты мәселелер, соның ішінде оның әлеуметтік, экономикалық және экологиялық аспектілері Операторлар комитеті жанындағы Тұрақты даму жөніндегі қосалқы комитеттің құзіретіне жатады.

Оның жұмысына Оператор өкілдері де, КПО да қатысады. Тұрақты даму жөніндегі қосалқы комитеттің негізгі мақсаты – КПО орындайтын операциялардың тікелей әсер ету аймағында орналасқан елді мекендердің тұрғындарына кен орнының әсеріне қатысты нақты

мәселелер мен сұрақтар бойынша түсініктеме және кеңес беру. **GRI 2-12**

Сонымен қатар Тұрақты даму жөніндегі қосалқы комитет бұрынғы Березовка және Бестау ауылдарының тұрғындарының көшірілгеннен кейінгі өмір сүру жағдайларына мониторинг жасауға қатысты мәселелерді қарастырады.

Қауіп-қатерлерді басқару **GRI 2-12, 2-13, 2-16**

Мұнай-газ операциялары адамдардың денсаулығына, қоршаған ортаға және өндірістік активтерге тиюі мүмкін әсерді ескере отырып, мұқият ұйымдастырылуы және жүргізілуі қажет. Міндеттемелеріне жауапкершілікпен қарайтын жер қойнауын пайдаланушы ретінде КПО компаниясы кәсіпорын жұмысының барлық аспектілерін қамтитын бизнеске қатысты қауіп-қатерлерді басқаруға ерекше назар аударады. Оларға басқа да қауіп-қатерлермен қатар келесілер кіреді:

1. көміртексіздендіру үдерісінің бизнеске ықпал етуі;
2. жол-көлік оқиғалары (көлікті басқара алмай қалу);
3. өндіріс тұтастығының бұзылуы;
4. шығындарды өтей алмай қалу;
5. қоршаған ортаға эмиссияларға рұқсаттың уақытша тоқтатылуы және кейін ықтимал қайтарылып алынуы;
6. Бас компаниялардың нақты ұзақ мерзімді стратегиясының жоқтығы;
7. күрделі кибершабуылдарға ұшыраумен байланысты қауіп-қатер;
8. ОГӨЗ-де газдың қабылдануына тәуелділіктің төмендетумен қатар табысты тұрақтандыру әрі әртараптандыру;
9. саяси және әлеуметтік тұрақтылықтың жоғалу қаупі;
10. тәртіп кодексінің, этикалық стандарттардың, нормативтік-құқықтық сәйкестікке қатысты саясаттар мен процедуралардың елеулі бұзылуынан туындайтын қауіп-қатерлер;
11. КПО мақсаттарына жету үшін қажетті кадрлар мен ресурстардың жоқтығы / олардан айырылу;
12. әлемдегі геосаяси және экономикалық факторлар / санкциялар мен қарсы санкциялар;

Жоғарыда көрсетілген қауіп-қатерлердің жағымсыз әсерін төмендету үшін КПО жан-жақты жүйелі жұмыс жүргізіп, үздіксіз бағалау өткізеді. Бұл жердегі мақсат – оңтайлы бизнес-стратегияны әзірлеу және өзгерістерді басқару.

Қауіп-қатерлерді басқару процесінің тиімділігін тиісті түрде тексеру үшін есеп берудің келесі кезеңдері орындалады:

сондай-ақ Бөрлі ауданының, оның ішінде Қарашығанақ кен орнына жақын орналасқан елді мекендердің тұрғындарымен өзара әрекеттестік, үкіметтік емес ұйымдармен жұмыс, тұрақты даму бойынша есептілікке қатысты мәселелермен айналысады. **GRI 2-14**

- ▶ **Жылына екі рет:** Қауіп-қатерлер жөніндегі комитеттің отырыстарында қауіп-қатерлер туралы жиынтық есеп талқыланады, келісіледі және Мердігер комитетіне жіберіледі.
- ▶ **Ұдайы:** анықталған қауіп-қатерлерді жеңілдетуге арналған алдын алу шараларының уақтылы және тиімді орындалуын қамтамасыз ету және қауіп-қатерлерді кешенді басқару жөніндегі жетекші маманды уақтылы хабардар ету мақсатында қауіп-қатерлердің өршуі туралы ақпарат қауіп-қатердің иелері деңгейінде тұрақты түрде қайта қаралып, жаңартылып отырады.

Маңызды әлеуметтік, экологиялық және экономикалық тақырыптар бойынша негізгі қауіп-қатерлерді жеңілдету шаралары есептің тиісті тарауларында толығырақ сипатталған.

2019 жылы КПО қауіп-қатерлерді біріктіріп басқару моделін құрастыруды бастады. Бұл модель 2021 жылдан бастап бизнеске және технологиялық қауіпсіздікке қатысты қауіп-қатерлерді сапалы бағалауға және тиімді басқаруға мүмкіндік берді. Сонымен бірге технологиялық үдерістің қауіпсіздігін қамтамасыз ету мақсатында «Тосқауылдар моделі» атты қауіп-қатерлерді басқару жүйесі жасалды.

Бизнеске және технологиялық қауіпсіздікке төнетін қауіп-қатерлерді басқару: Бұл процестің анықтаулары мен сипаты және Компания бойынша тиісті қызметтер мен міндеттер Қауіп-қатерлерді біріктіріп басқару процедурасы мен ЕҚ, ҚТ және ҚОҚ саласындағы қауіп-қатерлерді басқару жүйесінде көрсетілген. Корпоративтік басқару мәселелері жөніндегі басқарма бизнес пен қауіпсіздікке қатысты қауіп-қатерлерді қамтитын қауіп-қатерлерді біріктіріп басқару жүйесін енгізуге, қолдауға, бақылауға және үнемі жетілдіруге жауап береді. Бизнеске төнуі мүмкін қауіп-қатерлер саласында бұл процесс қауіп-қатерлерді біріктіріп басқару процедурасымен реттеледі, қауіп-қатерлер Корпоративтік қауіп-қатерлердің тізіліміне енгізіледі. Осы модель бизнеске қатысты негізгі қауіп-қатерлер мен тиісті алдын алу және түзету іс-шараларын қамтиды. Қауіпсіздікке төнуі мүмкін қауіп-қатерлер саласында бұл процесс ЕҚ, ҚТ және ҚОҚ саласындағы қауіп-қатерлерді басқару

Сонымен қатар қауіп-қатерлерді басқару компанияның барлық деңгейлерінде оның бизнес-мақсаттары мен міндеттерін қызметтегі қауіп-қатерлермен үндестіруге бағытталған.

жүйесімен реттеледі, қауіп-қатерлер ЕҚ, ҚТ және ҚОҚ саласындағы корпоративтік қауіп-қатерлердің тізіліміне енгізіледі. Осы модель қауіпсіздікке қатысты негізгі қауіп-қатерлер мен тиісті алдын алу және түзету іс-шараларын қамтиды. ЕҚ, ҚТ және ҚОҚ саласындағы қауіп-қатерлерді басқару моделінің нәтижелері бизнеске қатысты қауіп-қатерлерді басқару моделінде көрсетіледі.

Қауіп-қатерлерді басқарудың түпкілікті моделі КПО компаниясының жоғары басшылығының қатысуымен өтетін Қауіп-қатерлер жөніндегі комитеттің жиналыстарына дайындалу кезінде қаралып, түйінделеді. **GRI 2-13**

Технологиялық процестердің қауіпсіздігіне қатысты қауіп-қатерлерді басқару Екінші жағынан, технологиялық процестердің қауіпсіздігіне төнетін қауіп-қатерлер олардың толық сипаттамасы берілген Тосқауылдар моделінде тіркелген. Технологиялық процестердің қауіпсіздігіне төнетін қауіп-қатерлерді басқаруға Еңбекті қорғау, қауіпсіздік техникасы мен өндіріс тұтастығы басқармасы жауапты болады, мұндай қатерлер ЕҚ, ҚТ және ҚОҚ саласындағы қауіп-қатерлерді басқару жүйесімен реттеледі. **GRI 2-16**

Қауіп-қатерлерді бақылау және тексеру қауіп-қатерлерді басқару процесінің бір бөлігі болып табылады. Бұл процеске қауіп-қатерлерді басқарудың арнайы бағдарламасы көмегімен орындалатын мерзімді тексерулер мен қайта бағалаулар кіреді. Осы бағдарламаға қауіп-қатерлерді біріктіріп басқару мәселелеріне қатысты есептер мен тексерулер бойынша толық ақпарат енгізілген.

Тиімділікті қамтамасыз ету **GRI 2-12, 3-3**

Компания тұрақтылығын сақтап, жауапкершілікпен дамуы үшін КПО-ның ішкі бақылау мәдениетін дамытуға ұмтылуының маңызы зор. Осы міндеттеменің аясында КПО өз бизнес-мақсаттарын қолдау үшін негізгі екі процесті әзірледі:

- күрделі шығындар жұмсалатын жобалардың тиімділігін бағалау процесі және
- аудиттер – ішкі, сыртқы және мердігер ұйымдардың аудиттері.

Тиімділікті бағалау процесіне келетін болсақ, шешім қабылдау барысында тиісті негіздемені қамтамасыз ету үшін КПО-ны дамыту бойынша барлық күрделі жобалар мүмкіндіктерді анықтаудан бастап пайдалану кезеңіне дейін бағаланып отырады. Бұл үдеріс Жобалардың тиімділігін бағалау саясаты және Басқару жүйесі, Жобалардың тиімділігін бағалау шаралары бойынша нұсқаулықта сипатталған. Бұл процесс тұрақты даму мен қоршаған ортаны қорғауға ерекше көңіл бөле отырып, салынған инвестициялардан максималды мөлшерде табыс алуға бағытталған. Инвестициялардың ауқымын

ескеріп, өз жобаларын іске асыру бойынша жұмыстардың тиімді орындалуын қамтамасыз ету үшін КПО тиімділікті бағалауға бағытталған ішкі және сыртқы іс-шаралар (бас компанияларды жұмылдырумен) жүргізеді.

Тиімділікті қамтамасыз етудің осы үдерістері айқындық пен есеп беруді жетілдіріп қана қоймай, КПО-ның ұзақ мерзімді тұрақты дамуына себептеседі.

Ішкі аудит бойынша процедурада көрсетілген **аудиторлық тексеру процесіне** келетін болсақ, ішкі аудит қызметі қауіп-қатерлерді ескере отырып, корпоративтік басқарудың құрылымы мен жұмыс тиімділігінің, ішкі бақылаудың, КПО-ның бақылау құрылымында көрсетілген процестердің және жүйелердің тәуелсіз тұрғыдан тексерілуін қамтамасыз етеді. Ішкі аудит қызметі компанияның өндірістік мақсаттарына қол жеткізуге кедергі болуы ықтимал кез келген ағаттықты анықтайды. Жыл сайын КПО қызметінің қауіп-қатерлер төну қаупі жоғары салаларында, соның ішінде корпоративтік басқару, келісімшарттар мен сатып алулар, мердігердің және

ЕҚ, ҚТ және ҚОҚ саласындағы біріктірілген басқару жүйесі **GRI 3-3, 403-1, 403-7, 403-8**

КПО компаниясы ЕҚ, ҚТ және ҚОҚ мәселелерін ISO 14001:2015 (Экологиялық басқару жүйесі), ISO 45001:2018 (Еңбекті қорғау және өнеркәсіптік қауіпсіздік) және ISO 50001:2018 (Энергия тұтынуды басқару) халықаралық стандарттарына сәйкестігі сертификатталған біріктірілген менеджмент жүйесі шеңберінде басқарады. 2022 жылы КПО ISO 39001:2012 сертификатын (Жол қозғалысы қауіпсіздігін басқару жүйесі) алды.

Қоршаған ортаға мейлінше аз әсер етіп, қызметкерлердің денсаулығын сақтау және еңбек етуге қауіпсіз жағдай жасау бойынша үздіксіз жетілу мен адал қызмет Компания үшін айрықша маңызға ие. 2022 жылы КПО ISO 14001:2015, ISO 45001:2018 және ISO 50001:2018 стандарттары бойынша қайта бақылау аудитін өтті және ISO халықаралық стандарттарының талаптарына сәйкестігін растау үшін ISO 39001:2012 стандарты бойынша сертификатталды. Бұл процесті қолдау бағытында КПО мен мердігер ұйымдардың қызметкерлері үлкен жұмыс атқаруда.

компанияның ЕҚ, ҚТ және ҚОҚ басқару, қаржы, есептілік, өндірістік операциялар, логистиканы ұйымдастыру және т.б. салаларында ішкі аудит өткізу бойынша жоспарын орындайды. Бұдан басқа ішкі аудиттер тексеріс нәтижелері бойынша ұсынылған шаралардың орындалуын тексеру қызметін қамтиды.

Онымен қоса Бас компаниялар өздерінің ішкі қауіп-қатерлерді бағалауы негізінде жыл сайынғы аудит өткізеді. Бұл КПО-ның Басқару жүйесінің құрылымы мен тиімділігі тәуелсіз тұрғыдан қосымша деңгейде тексерілетіндігін білдіреді. Аудит нәтижелері КПО мен Бас компаниялардың басшылығына Аудит жөніндегі қосалқы комитет отырыстарында беріледі.

Сертификатталған сыртқы аудиторлар КПО-ның басқару жүйесінің жалпы тиімділігін қамтамасыз етуге себептеседі, ал жүйенің халықаралық стандарттар мен ҚР заңнамасына сәйкестігі ISO сертификаттарын алу және шолу аудиттерін өткізу арқылы расталады.

Аудит нәтижелері КПО мен Бас компаниялардың басшылығына Аудит жөніндегі қосалқы комитет отырыстарында беріледі.

КПО-ның ЕҚ, ҚТ және ҚОҚ саласындағы талаптары Компания ішінде де, одан тыс та кең таралған және Компанияның барлық келісімшарттарының арнайы қосымшасында көрсетілген (яғни ЕҚ, ҚТ және ҚОҚ саласындағы талаптар берілетін барлық келісімшарттарға енгізіледі).

Жыл сайын КПО-да ЕҚ, ҚТ және ҚОҚ мәдениетін арттыру мақсатында бірқатар бағдарламалар, тренингтер, бастамалар мен науқандар жүзеге асырылады. Мұндай бастамаларға көптеген шаралар кіреді, соның ішінде, ЕҚ, ҚТ және ҚОҚ бойынша кіріспе нұсқамалар, ЕҚ, ҚТ және ҚОҚ бойынша арнайы кәсіптік оқыту, сондай-ақ «Қауіпсіздік техникасы бойынша көшбасшылық және мәдениет бағдарламасы», «ЕҚ, ҚТ және ҚОҚ карточкасы», «ЕҚ, ҚТ және ҚОҚ саласындағы ынталандыру бағдарламасы», «Денсаулыққа төнетін қауіп-қатерлерді бағалау», «Экологиялық мәдениетті дамыту және хабардарлық деңгейін арттыру» және т.б. бағдарламалар.

Бұдан басқа, КПО жыл сайын еңбекті қорғау және өнеркәсіптік қауіпсіздік саласындағы ішкі аудит бойынша өз жоспарын орындайды. Мысалы, 2021 жылы КПО ЕҚ, ҚТ және ҚОҚ саласында 16 аудит жүргізді.

КПО-да біз негізгі құндылықтарды басшылыққа аламыз. Бұл – адамдарға сыйластықтың негізін қалайтын адалдық, әдептілік және әділдік. Осы құндылықтарды қабылдап, оларды күнделікті жұмысымызда ұстану арқылы әрқайсымыз КПО беделін қорғауға және нығайтуға үлес қосамыз. Баршамызға ортақ құндылықтар – бұл біз орындайтын жұмыстың айнасы және олар КПО-ның Тәртіп кодексі мен Іскерлік қағидаттарының негізі болып табылады. КПО іскерлік қағидаттары компания өз қызметін атқару барысында басшылыққа алатын ережелерді белгілейді және акционерлер, тапсырыс берушілер, жұмыскерлер, бизнес серіктестер мен қоғам алдындағы міндеттерімізді анықтайды. Тәртіп кодексінде КПО-ның барлық жұмыскерлері орындауға міндетті тәртіп ережелері және компанияның өз жұмыскерлері алдындағы міндеттері түсіндіріледі.

Адам ісімен бағаланады. Жұмысымызды заңнамаға, КПО іскерлік қағидаттарына, Тәртіп кодексіне сүйеніп жүзеге асыратын болсақ, беделіміз арта түседі. Бизнес серіктестерімізге КПО іскерлік қағидаттарын немесе оларға парапар қағидаттарды міндетті түрде басшылыққа алуға кеңес береміз.

БИЗНЕС-ЭТИКА GRI 2-23, 2-24, 3-3, ТДМ 10.3, 16.3, 16.5, 16.8

КПО іскерлік қағидаттары

КПО өз қызметін 2019 жылы жеке құжат ретінде шығарылған және КПО Директорлар кеңесінің барлық мүшелерімен бекітілген «КПО іскерлік қағидаттарына» сәйкес іске асырады. 2019 жылға дейін іскерлік қағидаттар КПО тәртіп кодексінің бөлігі болатын.

КПО іскерлік қағидалары қызметімізде басшылыққа алатын негізгі іскерлік аспектерді айқындайды және қызмет пен этикалық тәртіпке қатысты жоғары стандарттар қояды. Мүдделі тараптар, соның ішінде мердігерлер

мен жеткізушілер, осы қағидаларды құрметтейді және өз жұмысын Іскерлік қағидаларға сүйеніп орындайды деп күтеміз.

«КПО іскерлік қағидалары» құжатының толық нұсқасын және таныстырма бейнебаянын КПО сайтындағы [«Іскерлік этика»](#) бөлімінен тауып таныса аласыздар.

Тәртіп кодексі

КПО тәртіп кодексі компания мен оның қызметкерлерінің қызметін және беделін қорғауды мақсат ететін нормативтік-құқықтық сәйкестікке қатысты құжат болып табылады. Тәртіп кодексі – бұл КПО-ның қызметкерлері, мердігер ұйымдардың қызметкерлері және КПО атынан жұмыс істейтін басқа тұлғалардың барлығы міндетті түрде сақтауы тиіс КПО-ның іскерлік этика және корпоративтік мәдениет саласындағы жалпы ережелер жүйесі.

Тәртіп кодексі кәсіпкерлік еркіндігі мен адал бәсекелестік қағидаттарын ұстану, адам құқықтары мен компания активтерін қорғау, бірдей мүмкіндіктер беру, сыбайлас жемқорлыққа және қылмыстық жолмен табылған табысты заңдастыруға (ақшаны жылыстатуға), сондай-ақ

жұмыс орнындағы кез келген қудалауға жол бермеуге қатысты ережелерді қамтиды, сонымен қатар ұлттық және халықаралық сауданың, еңбекті қорғау, қауіпсіздік техникасы және қоршаған ортаны қорғаудың, ақпаратты (оның ішінде жеке деректерді) қорғау және алмасудың кейбір аспектілерін реттейді.

КПО Тәртіп кодексінің толық нұсқасын КПО сайтындағы [«Іскерлік этика»](#) бөлімінен тауып таныса аласыздар.

Адам құқықтары GRI 408-1, 409-1, ТДМ 8.7, 16.2

Қызмет атқару барысында біз адам құқықтарын құрметтейміз және қолданыстағы заңнаманың талаптарын, соның ішінде БҰҰ-ның Адам құқықтарының жалпыға бірдей декларациясында белгіленген нормаларды және Халықаралық еңбек ұйымының негізгі конвенцияларын сақтаймыз. Сонымен қатар, бұл нормалар Қазақстан Республикасының (ҚР) Конституциясында, ҚР Еңбек кодексінде, ҚР «Халық денсаулығы және денсаулық сақтау жүйесі туралы» кодексінде, ҚР «Азаматтық қорғау туралы» заңында, ҚР Экологиялық кодексінде және тиісті нормативтік құқықтық актілерде белгіленген.

Адам құқықтарын сақтау Компания «қызмет жүргізуге лицензия» алу үшін міндетті шарт болып табылады. Компанияның барлық қызметі жұмыскерлеріміз, мердігерлеріміз, жергілікті халықтан бастап жергілікті билік органдарына дейін барлық мүдделі тараптардың адам құқықтарын сақтауға негізделген. Бұл мақсаттарды ұстана отырып, КПО сыртқы мүдделі тараптармен үнемі өзара әрекеттестікте болады және өзі жұмыс істейтін қауымдастықтардың жалпы өркендеуіне тікелей немесе жанама үлес қосуға ұмтылады.

Адам құқықтары мәселелері әлеуметтік үлес, қауіпсіздік және адам ресурстары тұрғысынан талаптардың сақталуын сипаттайтын Компанияның ішкі ережелерінде көрініс тапқан. Тиісінше, адам құқықтарын қорғауға қатысты талаптар Тәртіп кодексіне және КПО-ның қолданыстағы құрылымына, саясаттарына және ішкі ережелеріне енгізілген. Оларға мыналар жатады:

- **Әлеуметтік қызмет** – біздің әлеуметтік қызмет бойынша жоспарымыз бар және біз қызметіміздің жергілікті халық өміріне тигізетін әсерін ескереміз.

- **Қауіпсіздік** – Бүкіл Компанияға қойылатын қауіпсіздік талаптары қызметкерлердің, мердігерлердің және нысандардың қауіпсіздігін адам құқықтары мен жергілікті халықтың қауіпсіздігі сақталатындай қамтамасыз етуге көмектеседі.
- **Адам ресурстары** — саясаттарымыз бен стандарттарымыз жұмысқа әділ орналастыру, этикалық еңбек қатынастары, жағымды жұмыс ортасы мен еңбек жағдайларын құру қағидаттарын іс жүзінде жүзеге асыруға көмектеседі.
- **Келісімшарттар мен сатып алулар** – біз тұрақты дамуға үлес қосатын және экономикалық, экологиялық және әлеуметтік тұрғыдан жауапты мердігерлермен және жеткізушілермен жұмыс істеуге ұмтыламыз.

Заңнамаға сәйкестік саласындағы жалпы саясат шеңберінде КПО этикалық нормалар мен нормативтік-құқықтық сәйкестікті сақтау саласында оқытудың жаңа бағдарламасын қабылдады және орындауға кірісті. Бұл бағдарлама қабылданған қағидаттар мен міндеттемелер бойынша жоғарыда аталған негізгі мәселелерді шешуге бағытталған.

КПО қазіргі заманғы құлдық пен балалар еңбегін пайдалануға мүлдем қарсы. Осы орайда Компания өзінің жеткізу тізбегінде не қызметінің басқа салаларында балалар еңбегін пайдалануды, құлдықты және адам саудасын анықтауға және мүмкіндігінше жоюға ұмтылады. 2022 жылы КПО мен оның мердігерлік ұйымдары ішінде балалар еңбегін пайдалану және адам саудасы оқиғалары тіркелген жоқ.

7-сурет. КПО іскерлік қағидалары негізгі жеті категорияны қамтиды:

НОРМАТИВТІК-ҚҰҚЫҚТЫҚ СӘЙКЕСТІК GRI 2-24

Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл GRI 2-15, 205-1, 205-3

КПО сыбайлас жемқорлыққа қарсы күреске ерекше көңіл бөледі. КПО-да әзірленген Парақорлыққа, сыбайлас жемқорлыққа және ақшаны жылыстатуға қарсы әрекет ету жөніндегі нұсқаулық (бұдан әрі – Нұсқаулық) Тәртіп кодексі мен Іскерлік қағидаттарға негізделген, ол парақорлық пен сыбайлас жемқорлыққа тиым салатын ұлттық және халықаралық заңнаманы сақтау бойынша талаптарды белгілейді. Барлық персонал, соның ішінде құрушы компаниялардың іссапарға жіберілген жұмыскерлері, штаттағы қызметкерлер мен жіберуші тараптардың (кадрлар агенттіктерінің) жұмыскерлері осы Нұсқаулықты басшылыққа алуға міндетті. Нұсқаулық сыйлықтар мен қонақжайлық белгілерімен байланысты жұмыс процестерін анықтап, персоналға сыбайлас жемқорлыққа қатысты ықтимал қауіп-қатерлерді бағалауға көмектеседі. Келесілерге ерекше назар аударылады:

- ▶ Келісімшарттар жасау,
- ▶ Сыйлықтар мен қонақжайлық белгілері,
- ▶ Элеуметтік инвестицияларды қаржыландыру,
- ▶ Мемлекеттік органдармен әрекеттесу,
- ▶ Мүдделер қақтығысы.

КПО-ның бас директоры, директорлары мен басқарушылары тиісті директораттарда/басқармаларда нормативтік-құқықтық сәйкестік бойынша негізгі құқықтық және этикалық қауіп-қатерлерді анықтайды, бағалайды және қадағалайды.

«Тәртіп кодексі, нормативтік-құқықтық сәйкестік жөніндегі саясаттар мен процедуралардың талаптарының елеулі бұзылу қаупін» бағалау процесіне КПО-ның бүкіл қызметін сыбайлас жемқорлыққа қатысты қауіп-қатерлердің бар-жоғы тұрғысынан бағалау кіреді.

Сыбайлас жемқорлыққа қатысты қауіп-қатерлерді азайту мақсатында келесі ережелер мен процестер енгізілген:

- ▶ Контрагентпен келісімшарт немесе кез келген заңды күші бар келісім жасау алдында кешенді тексеріс жүргізледі. *(төмендегі «Контрагенттердің этикалық сәйкестігін тексеру» бөлімін қараңыз).*
- ▶ Парақорлыққа және кез келген ресми рәсімдерді оңайлатуға төленетін төлемақылар беруге (соның ішінде пара алу, пара беру, параға коммерциялық сатып алу, пара алу не беруде/параға коммерциялық сатып алуда делдалдық) тиым салынады.
- ▶ Қайырымдылық және демеушілік сияқты бизнес-процестер үшін қатаң ережелер мен шектеулер белгіленді, шығындар міндетті түрде есепке алынады және процеске қатысушылардың барлығы алдын ала тексеруден өтеді.
- ▶ Саяси партияларға, саяси ұйымдарға немесе олардың өкілдеріне компания қаражаты есебінен қандай да болса төлемдер (тікелей не жанама) жасауға тиым салынған. **GRI 415-1**
- ▶ Сыйлықтар алу/беру және қонақжайлық белгілерін қабылдау/көрсетудің негізгі ережелері, шекті сомалары, мақұлдау және бекіту деңгейлері белгіленген, тиісті тізілім жүргізіледі.
- ▶ Мүдделер қақтығысы туралы хабарлау (іс жүзіндегі, ықтимал және болжалды) қағидаттары мен ережелері, жұмысқа қабылдауға қатысты ерекше шарттар белгіленген. Барлық мүдделер қақтығысы оқиғалары тиісті тізілімге енгізіледі, жауапты бөлімшелер оларды реттеу бойынша шаралар қабылдайды. *(төмендегі «Мүдделер қақтығысы» бөлімін қараңыз).*
- ▶ Мерзімді оқытулар жүргізіледі, жұмыскерлердің сыбайлас жемқорлыққа қатысты құқықбұзушылықтар туралы білімі тексеріледі. *(төмендегі «Нормативтік-құқықтық сәйкестік талаптарын сақтау бойынша оқытуды» қараңыз).*
- ▶ Компанияның ішкі құжаттарының ережелерін және қолданыстағы заңнаманы бұзу туралы хабарлау процестері реттелді, Компанияның ішкі ережелерін бұзу жағдайларын тергеу және сол ережелерді бұзу үшін жауапқа тарту тәртібі анықталды.

Нормативтік-құқықтық сәйкестік талаптарын сақтау бойынша оқыту GRI 205-2

КПО-ның барлық қызметкерлері нормативтік-құқықтық талаптарды сақтау мәселелері бойынша жүйелі оқытудан өтеді. 2022 жылдың қорытындысы бойынша компания жұмыскерлерінің 98% (жұмыскерлердің 3 496-ы оқытудан өтті, 119-ы оқытудан өткен жоқ; статистика барлық санаттардағы қызметкерлерді қамтиды), соның ішінде бас компаниялардың іссапарға жіберілген жұмыскерлері, штаттағы қызметкерлер мен жіберуші тараптардың (кадрлық агенттіктердің) жұмыскерлері төмендегі жыл сайынғы интерактивті оқыту курстарын аяқтады:

- ▶ Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл,
- ▶ Тәртіп кодексі,
- ▶ Жағымсыз әрекеттерге, қысым жасауға және алымсақтыққа қарсы іс-қимыл,
- ▶ Құпиялық.

Бұдан басқа, Компанияның әрбір жұмыскері жыл сайын Іскерлік қағидаттармен, Тәртіп кодексімен, Парақорлыққа, сыбайлас жемқорлыққа және ақшаны жылыстатуға қарсы әрекет ету жөніндегі нұсқаулықпен танысқандығын растауы және Заңнама мен этикалық құндылықтарға сәйкестік туралы мәлімдемеге қол қоюы қажет.

2022 жылдың қорытындысы бойынша жұмыскерлердің 99%, соның ішінде құрушы компаниялардың іссапарға жіберілген жұмыскерлері, штаттағы қызметкерлер мен жіберуші тараптардың (кадрлық агенттіктердің) жұмыскерлері, Заңнама мен этикалық құндылықтарға сәйкестік туралы жыл сайынғы мәлімдемеге қол қойды.

Кез келген жұмыскер нормативтік-құқықтық сәйкестік жөніндегі барлық саясаттар мен процедураларды КПО-ның Интранет желісінен тауып қарай алады. Барлық мүдделі тараптар Іскерлік қағидалар мен Тәртіп кодексін КПО-ның сайтынан таба алады.

2022 жылы КПО-ның нормативтік-құқықтық сәйкестікті қамтамасыз ету бөлімі Ұңғыма операциялары бөлімі мен мердігерлерінің персоналына Нормативтік-құқықтық сәйкестік бойынша қосымша семинар өткізді.

Мүдделер қақтығысы GRI 2-15

КПО-да мүдделер қақтығысы Тәртіп кодексімен, Парақорлыққа, сыбайлас жемқорлыққа және ақшаны жылыстатуға қарсы әрекет ету жөніндегі нұсқаулықпен және Мүдделер қақтығысын басқару жөніндегі нұсқаулықпен реттеледі. Нұсқаулықтардың соңғысы жұмысқа алумен айналысатын КПО менеджерлеріне, сонымен қатар Заң директорына болжамды, ықтимал немесе іс жүзіндегі мүдделер қақтығысын басқаруда көмек ретінде әзірленді. Оператор комитеті мүдделер қақтығысын қарау процесін реттеуді нормативтік-құқықтық сәйкестік саласында аудиттер өткізу арқылы бақылайды. КПО-ның басқа жұмыскерлерімен, мемлекеттік лауазымды тұлғалармен, мердігерлермен, жеткізушілермен, бәсекелес ұйымдар және бизнес серіктестермен туыстық байланыс болған жағдайда, Компания жұмыскерлерінде мүдделер қақтығысы туындауы мүмкін. Мұндай оқиғалар Компания ішінде қаралып, реттеледі.

Жұмысқа қабылдау алдында барлық іріктелген үміткерлер мүдделер қақтығысының бар-жоғы туралы мәлімдемені толтырады. Сонымен қатар, нормативтік-құқықтық сәйкестікті қамтамасыз ету бөлімі қызметкерлерге мүдделер қақтығысын мәлімдеу қажеттілігі туралы ай сайын хабарлайды.

Мүдделер қақтығысы тақырыбының маңыздылығы туралы Бас директор мен нормативтік-құқықтық сәйкестікті қамтамасыз ету бөлімі барлық қызметкерлерге барлық нормативтік-құқықтық сәйкестікті қамтамасыз ету ережелері мен талаптарын сақтау қажеттігі туралы корпоративтік пошта желісінде ақпараттық хаттар жіберу арқылы жүйелі түрде хабарлайды.

Контрагенттердің этикалық сәйкестігін тексеру

GRI 2-23, 205-1, 205-2, 414-1

КПО корпоративтік басқаруда, соның ішінде этикалық және нормативтік сәйкестікті қамтамасыз етуде ең жоғары стандарттарға қол жеткізіп, сол деңгейді сақтауға ұмтылады. КПО-ның жетістігі біздің бизнестегі тұрақты табысқа жетуімізде маңызы зор және осы міндеттемені бөлісетін Компанияның серіктестерімен байланысты.

Этикалық сәйкестікті тексеру бойынша процедура аясында КПО ықтимал бизнес серіктестерінің әрқайсысымен байланысты қауіп-қатерлерді анықтау үшін және қатер төндіруі мүмкін мәселелерді реттеудің тиісті шараларын айқындау мақсатында өз жеткізушілерінің этикалық сәйкестігін бағалауды орындайды.

Әрбір ықтимал бизнес серіктесте меншік түрі және иесі, басшылығы және шаруашылық және коммерциялық қызметі, соның ішінде оның этикалық іскерлік қағидаттары туралы ақпарат пен растайтын құжаттарды жіберуді сұрайтын сауалнама жіберіледі. Тексеру шеңберінде КПО серіктестер берген мәліметтерді растау үшін және іскерлік тәжірибесі мен нарықтағы беделі туралы пікірлерді тексеру мақсатында ашық көздерден алынған ақпаратты да пайдаланады. Бұл үшін КПО «Refinitiv World-Check One» халықаралық дерекқорын, ашық ұлттық дерекқорларды, солардың ішінде салық және сот дерекқорларын пайдаланады, сонымен қатар тәуелсіз халықаралық сарапшыларды тартады. Содан кейін, компанияның бизнес серіктес болуға лайықтығын анықтау мақсатында қауіп-қатерлерді бағалау жұмыстары жүргізіледі. Қажет болған жағдайларда, қалдық қауіп-қатерлерді азайту үшін тиісті шаралар қолданылады.

Сонымен қатар, КПО өзінің бизнес серіктестерінен компаниямен келісімшарт жасасқандағы стандартты үлгінің бір бөлігі болып табылатын міндеттемелерді орындау арқылы жемқорлыққа және парақорлыққа қарсы қолданыстағы қазақстандық және халықаралық заңдарға сәйкес жұмыс істеуді талап етеді.

Барлық бизнес серіктестер өткен күнтізбелік жыл ішінде КПО-ның әрбір келісімшартының 25-бабы «Этика және іскерлік тәжірибесінде» көрсетілген мәлідемелерге, кепілдіктерге және міндеттемелерге сәйкес қызмет еткендігін растайтын Жыл сайынғы сәйкестік бойынша сертификатты толтыру қажет.

Осы шаралардың барлығы серіктестерімізге КПО-ның бизнес жүргізуде жоғары этикалық стандарттарды ғана ұстанатынын көрсететініне сенімдіміз. КПО өзінің бизнес серіктестерімен тығыз жұмыс істейді және жемқорлық пен парақорлықты болдырмау мақсатында олармен бірге қолданыстағы барлық заңнамаларды сақтауы керек.

Жедел желі және сәйкестіктің сақталуын қамтамасыз ету бойынша басқа да шаралар

GRI 2-25, 2-26, 3-3, ТДМ 16.10

Компанияның нормативтік құқықтық сәйкестік бағдарламасын іске асыру мақсатында КПО-да тегін, анонимдік және құпия [Жедел желісі](#) жұмыс істейді.

Жедел желі КПО жұмыскерлері, жеткізушілері және мүдделі тараптары үшін әділ және қауіпсіз жұмыс ортасын құрудағы маңызды құрал болып табылады. Жедел желі арқылы компания қызметкерлері мен үшінші тұлғалар (мердігерлер, жеткізушілер және басқа да мүдделі тараптар) хабарлай алатын тақырыптарға ықтимал құқықтық және этикалық тәртіп бұзушылық, соның ішінде дискриминация, жыныстық алымсақтық, мүдделер қайшылығы, қаржыға қатысты ереже бұзулар немесе жемқорлық кіреді. Мәлімдемені телефонмен немесе онлайн нысанды толтыру арқылы жолдауға болады. Келіп түскен мәлідемелерді олардың құпиялығы мен анонимдігіне кепілдік беретін тәуелсіз компания өңдейді. Бұдан әрі мәлідемелер олардың кәсіби және құпия қаралуын қамтамасыз ететін КПО-ның тиісті тұлғаларына беріледі. Сондай-ақ, Компания қызметкерлері нормативтік-құқықтық сәйкестік бөліміне, еңбек ресурстары бөліміне немесе өздерінің тікелей жетекшілеріне жүгіне алады.

2022 жылы нормативтік-құқықтық сәйкестікті қамтамасыз ету бөліміне 106 мәлімдеме келіп түсті. Барлық мәлідемелер мұқият қаралып, тиісті шаралар қолданылды. Мәлідемелердің басым бөлігі жұмыс орындарындағы

қарым-қатынас мәселелеріне және мүдделер қақтығысына қатысты болды, 80-і 2022 жылы, ал 44-і 2021 жылы келіп түскен 124 мәлімдеме нормативтік-құқықтық сәйкестік бойынша ереже бұзуды тергеу процедурасының және/немесе мәлімдеменің сипатына байланысты тәртіптік мәселелерді шешу жөніндегі ереженің талаптарына сәйкес шешілді және жабылды.

Келіп түскен барлық мәлідемелер нормативтік-құқықтық сәйкестікке қатысты ереже бұзуларды тергеу тобымен тергеледі және, қажет болғанда, салдарларды басқару бойынша тиісті іс-шаралар қолданылады. 2021 жылы Компанияда қызметтік тексерулерді сапалы жүргізу және ұйым ішіндегі салдарды жою бойынша шараларды жүйелі қолдану мақсатында нормативтік-құқықтық сәйкестікке қатысты ереже бұзуды тергеудің жаңа процедурасы қолданысқа енгізілді. Тергеудің сапасы «Мәлімдемелерді тіркеу журналын» үздіксіз жүргізу мен жаңарту арқылы қамтамасыз етіледі, бұл тергеулердің тиімділігін бағалауға және қызмет нәтижелері

Монополияға қарсы күрес GRI 206-1, 3-3

Монополияға қарсы заңдар кәсіпкерліктің еркіндігі мен бәсекелестіктің әділдігін қорғайды. Заңда жазылғандықтан ғана емес, бұларға өзіміз кәміл сенетіндігімізден осы қағидаларды сақтаудың КПО үшін маңызы зор.

КПО Тәртіп кодексі қызметкерлердің барлығы сақтауы тиіс заңға қайшы әрекеттерге, соның ішінде бағаны белгілеу, нарықты бөлісу, өндіріс көлемін шектеу, тендерге қатысуға өтінімдер тапсыру немесе тендерге қатысу кезіндегі келісу, бәсекелестікке қарсы әрекет ету және монополиялауға қарсы күреске қатысты ережелерді рет-

Заңнама мен нормативтік актілерді сақтау GRI 2-27

КПО өз қызметін іске асыратын мемлекеттерің қолданыстағы барлық заңдары мен нормативтік актілерін сақтайды.

КПО Директорлар кеңесінің барлық мүшелері мен Заң директоры нормативтік-құқықтық сәйкестік мәселелері ӨБТК және Бірлескен қызмет туралы келісімге, мұнай-газ компанияларының қызметін реттейтін барлық ҚР заңдарына / халықаралық заңнамаға, сонымен қатар нормативтік-құқықтық сәйкестікке қатысты процестерді реттейтін КПО-ның саясаттары мен процедураларына сай шешілуін қадағалайды.

теріс болған жағдайда үрдістер мен алғашқы себептерді талдауға мүмкіндік береді.

Ең маңызды тергеулер мен салдарды басқару үдерістерін бақылау және оларға қатысты шешім қабылдау мақсатында Этика мәселелері бойынша кеңес құрылды.

Салдарды басқару бойынша барлық шаралар КПО-ның қолданыстағы саясаттарына сәйкес қадағалауға және бақылауға жатады. Этика мәселелері бойынша кеңес талқылап, мақұлдағаннан және бекіткеннен кейін, салдарды басқару бойынша шаралар тиісті директораттарда/басқармаларда орындалу үшін міндетті болады. Барлық осындай шаралар арнайы журналдың («Шаралар тізілімі») көмегімен тіркеледі, қадағаланады және бақыланады.

тейді. КПО қызметкерлеріне монополияға қарсы заңнаманы бұзу болып есептелуі мүмкін мәселелер бойынша бәсекелестермен келісімдер жасауды айтпағанда, бәсекелестермен мұндай мәселелерді тіпті жеке талқылауға да тыйым салынады.

Есептік кезең ішінде КПО-да жосықсыз бәсекелестікке және монополияға қарсы заңнаманы бұзуға қатысты аяқталмаған немесе аяқталған сот қуынымдары болған жоқ.

2022 жылы КПО әкімшілік құқық бұзушылық істері бойынша жалпы сомасы 7 504 350 теңгені құрайтын әкімшілік айыппұлдар төледі. Әкімшілік құқық бұзушылық фактілері бойынша жалпы жеті іс қозғалды, оның ішінде үш іс «Өнеркәсіптік қауіпсіздік комитетінің департаменті» ММ, екі іс «Бөрлі ауданының Төтенше жағдайлар бөлімі» және екі іс «Бөрлі аудандық санитариялық-эпидемиологиялық бақылау басқармасы» РММ-ге қатысты болды.

2022 жылы қаржылай емес санкциялар қолданылған жағдайлар тіркелген жоқ.

АУА адамдардың қоршаған ортамен және әлеммен қарым-қатынасын кейіптейді. Ол айналамыздағы барлық кеңістікті толтырып бізді орып алады, бірақ ауа біз қозғалғанда ғана сезіледі. Ауаны тек қозғалыс кезінде сезетіміз сияқты, әлеуметтік қатынастар да біз белсенді қатысып, үлес қосқанда ғана дамып, өркендей алады.

ӘЛЕУМЕТТІК ҮЛЕС

Қауіпсіздік техникасы саласындағы тәжірибе	51
Охрана труда и здоровья	59
Жұмысқа орналасу тәжірибелері	67
Қақтығыстар және қауіпсіздікті қамтамасыз ету	83
Жергілікті қауымдастықтар	87

Іскерлік қағида: ДЕНСАУЛЫҚ САҚТАУ, ҚАУІПСІЗДІК ТЕХНИКАСЫ ЖӘНЕ ҚОРШАҒАН ОРТАНЫ ҚОРҒАУ

Іскерлік қағида: ҚЫЗМЕТКЕРЛЕР

Іскерлік қағида: ЖЕРГІЛІКТІ ҚОҒАМДАСТЫҚТАР

Ескерту: қағидалар бөлімнің тиісті тарауларында толығырақ сипатталған.

2022

ҚАУІПСІЗДІК КӨРСЕТКІШТЕРІ:

Еңбек ету қабілетін жоғалтуға әкелген оқиғалар жиілігі

 0,22

Жол-көлік оқиғаларының жиілігі

 0

ӨНДІРІСТІК ҚАТЫНАСТАРДЫ БАҚЫЛАУ:

 ~17 *мыңға*
жуық қызметкерлер

151
мердігер компания

ЖЕРГІЛІКТІ ҚАУЫМДАСТЫҚТАР:

 17
консультативтік кеңес отырысы өткізілді

Егде жастағы
 150
адамға шипажайда ем алуға жолдама берді

ҚЫЗМЕТКЕРЛЕР:
 4 053
адам

Жалақы жалпы
 22%-ға
арттырылды

Еңбекті қорғау, қауіпсіздік техникасы және өндіріс тұтастығы – кез келген мұнай, газ және конденсат кен орнын игеру мен пайдаланудағы табыстың негізгі факторлары. Күкіртсутек шығарындылары, өнімнің ағып кетуі және ЖКО сияқты қауіп-қатерлермен байланысты өндірісте жұмыс істейтін персоналдың қауіпсіздігі компания үшін басты міндет болып табылады. Әр жұмысшы үйіне аман-есен оралуы керек, ал өндірісте ағып кету жағдайлары мүлдем болмауы керек.

КПО ұйымда да, одан тыс жерлерде де тиімді ЕҚ, ҚТ және ҚОҚ мәдениетін енгізіп сақтауға көп күш жұмсайды.

Іскерлік қағида: ДЕНСАУЛЫҚ САҚТАУ, ҚАУІПСІЗДІК ТЕХНИКАСЫ

Біз жұмыс көрсеткіштерді үздіксіз арттыруға қол жеткізу үшін еңбекті қорғауды, қауіпсіздік техниканы, қауіпсіздік қызметті басқарудың жүйелі тәсілін қолданамыз.

Осы мақсатпен біз осы мәселелерді қызметтің маңызды түрлері ретінде басқара отырып, стандарттарды белгілеп, жақсартуға бағытталған мақсаттарды қойып, шараларды қолданамыз, сонымен қатар бағалау жүргізіп, жұмыс нәтижелері туралы сыртқа есеп береміз.

GRI 2-23

Қауіпсіздік техникасын қамтамасыз ету бойынша 2022 жылы атқарылған жұмыс

Орындалу пайызы:

Жол қауіпсіздігін қамтамасыз ету жоспары

90%-ға орындалды

ЕҚ, ҚТ және ҚОҚ саласындағы коммуникацияны жақсарту жөніндегі іс-шаралар

100%-ға орындалды

Басшылықтың қатысуымен өткен ЕҚ, ҚТ және ҚОҚ тексерістері

Жоғары басшылық

224%-ға орындады

КПО-дағы ЕҚ, ҚТ және ҚОҚ мәдениетінің деңгейін бағалау нәтижесі:

80% есепке алатын деңгей

Қызметкерлердің **90%-ы**

«Өмірлік маңызы бар ережелер – Жұмыстарды орындауға рұқсат» курсынан өтті

22 798

ЕҚ, ҚТ және ҚОҚ картасы тіркелді

ҚАУІПСІЗДІК ТЕХНИКАСЫ САЛАСЫНДАҒЫ ТӘЖІРИБЕ

Компаниядағы қауіпсіздік техникасына қатысты қауіп-қатерлерді және Компанияның әсерін азайту мақсатында бірқатар міндеттер қойдық. Оларды іске асыру нәтижелері төменде келтірілген.

7-кесте. Еңбекті қорғау және қауіпсіздік техникасы саласындағы міндеттеріміз GRI 3-3

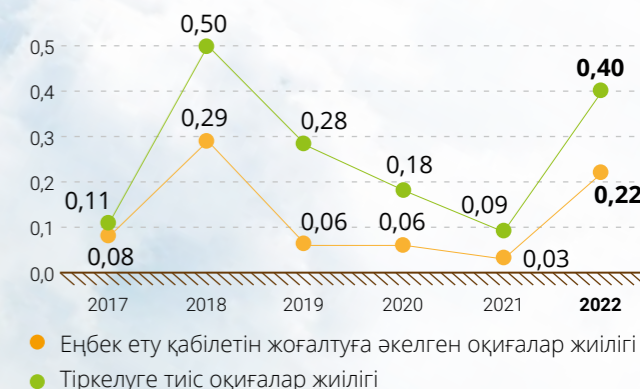
2022 жылға қойылған міндеттер	Орындалу статусы	2022 жылғы міндеттерді орындау үшін жүзеге асырылған шаралар	2023 жылға қойылған міндеттер
ҚТ саласындағы көшбасшылықты дамыту және мәдениетті арттыру жөніндегі іс-шаралар жоспарын іске асыруды жалғастыру	Ауыстырылды	ҚТ саласындағы көшбасшылықты дамыту және мәдениетті арттыру жөніндегі іс-шаралар жоспары орындалмайтын болды, ол КПО қауіпсіздік мәдениетін өзгерту жоспарымен ауыстырылды.	Қауіпсіздік және көшбасшылық мәдениетін өзгерту жоспарын орындау
ЕҚ, ҚТ және ҚОҚ саласындағы коммуникацияны жақсарту жөніндегі 2022 жылға арналған іс-шаралар жоспарын орындау	Орындалды	2022 жылға жоспарланған іс-шаралар мен науқандар сәтті жүзеге асырылды.	ЕҚ, ҚТ және ҚОҚ саласындағы коммуникацияны жақсарту жөніндегі 2023 жылға арналған іс-шаралар жоспарын орындау
Жол қозғалысы қауіпсіздігін басқару жүйесі	Орындалды	2022 жылы ISO 39001 стандарты бойынша сертификаттаудан сәтті өту үшін КПО мынадай іс-шараларды орындады: 2020 жылы олқылықтарға талдау жүргізілді және сертификаттауға дайындық басталды, 2021 жылы алдын ала сертификаттаудан сәтті өтті.	ISO 39001 стандарты бойынша қадағалау аудитінен сәтті өту
Компаниядағы ҚТ мәдениетінің деңгейін бағалау шарасын өткізу	Орындалды	ЕҚ, ҚТ және ҚОҚ саласындағы мәдениет деңгейін анықтау мақсатында КПО-да бірқатар бағалау шаралары жүргізілді: екі рет компания қызметкерлері компания ішінде бағалау өткізді (наурызда және желтоқсанда) және оған қоса үшінші тараптар мен операторлар да бағалау өткізді (2022 жылғы шілде мен тамыз айларында). ҚТ мәдениетінің деңгейін бағалау нәтижесі: 80% – есепке алынатын деңгей.	Қауіпсіздік пен көшбасшылық мәдениетін өзгерту жоспарын орындау шеңберінде ҚТ саласындағы көшбасшылық және тәртіп мәселелеріне ерекше назар аударып отырып, КПО-да ҚТ мәдениетін арттыру

ЕҚ және ҚТ бойынша көрсеткіштер GRI 3-3, 403-2, 403-9, ТДМ 3.9, 8.8

Біз қауіпсіздік техникасы мен еңбекті қорғау саласындағы қызметімізді дамуымыздың қарқынын қадағалай және әлемде болып жатқан оқиғаларды ескере отырып жоспарлаймыз. Біз белгілі бір жұмыс көлемін орындау кезінде болған оқиғалардың жиілігін адам-сағат санын ескере отырып өлшейміз. Біздің еңбекті қорғау және қауіпсіздік техникасы бойынша көрсеткіштеріміз 2017–2022 жылдарды қамтиды, бірақ 2022 жылға ерекше назар аударылады.

4-сызбада еңбек ету қабілетін жоғалтуға әкелген жарақаттар жиілігі (ЕҚЖЖ)² және тіркелуге тиіс жарақаттар жиілігі (ТТЖЖ)³ көрсетілген.

4-сызба. ЕҚЖЖ және ТОЖ жиілігі: КПО және мердігер ұйымдар, 2017–2022 жылдар GRI 403-9

Ескертпе: КПО-дағы ЕҚЖ және ТТЖ жиілігін есептеу үшін келесі әдіс қолданылады:

² Еңбек ету қабілетін жоғалтуға әкелген жарақаттар жиілігі (ЕҚЖЖ) = еңбек ету қабілетін жоғалтуға әкелген жарақаттар саны (еңбек ету қабілетін жоғалтуға әкелген жарақаттар + өлімге әкелген оқиғалар) x 1 000 000 / адам-сағат саны;

³ Тіркелуге тиіс жарақаттар жиілігі = тіркелуге тиіс жарақаттар саны (еңбек ету қабілетін жоғалтуға әкелген жарақаттар + медициналық емделуге әкелген оқиғалар + жеңіл жұмысқа ауыстыруға әкелген оқиғалар) x 1 000 000/адам-сағат саны).

2022 жылы КПО-да тіркелуге тиіс жарақаттар саны едәуір өсті (2021 жылғы үш жарақаттан 2022 жылы он үш жарақатқа дейін). Еңбек ету қабілетін жоғалтуға әкелген жарақаттар саны да өсті (2021 жылғы бір жарақаттан 2022 жылы жеті жарақатқа дейін). 2022 жылы КПО-дағы ТТЖЖ 0,22 (2021 жылы 0,03 болған) болса, ал ЕҚЖЖ 0,40 (2021 жылы 0,09 болған) құрады. Жарақаттар санының артуы негізінен пандемияның салдарымен, жұмыс көлемінің өсуімен (жобаларды іске асыруды қоса алғанда), қауіп-қатер деңгейін жете бағаламаумен және қауіпсіздік мәселелеріне тиісті назар аудармаумен байланысты.

Біз олардың қайталануын болдырмау үшін барлық оқиғаларға тергеу жүргіземіз. Сонымен қатар, біз мерді-

8-кесте. Еңбек ету қабілетін жоғалтуға әкелген жарақаттар жиілігі: КПО және мердігер ұйымдар, 2020 – 2022 жылдар GRI 403-9

Тиімділік көрсеткіштері	2022	2021	2020
Еңбек ету қабілетін жоғалтуға әкелген жарақаттар жиілігі (КПО)	0,00	0,14	0,00
Еңбек ету қабілетін жоғалтуға әкелген жарақаттар жиілігі (мердігер ұйымдар)	0,27	0,00	0,07

9-кестеде КПО-ның ТТЖЖ бойынша көрсеткіштері мердігер ұйымдардың соңғы үш жылдағы ТТЖЖ көрсеткіштерімен салыстырып көрсетілген.

9-кесте. Тіркелуге тиіс жарақаттар жиілігі: КПО және мердігер ұйымдар, 2020 – 2022 жылдар GRI 403-9

Көрсеткіштер	2022	2021	2020
Тіркелуге тиіс жарақаттар жиілігі (КПО)	0,00	0,14	0,00
Тіркелуге тиіс жарақаттар жиілігі (мердігерлік ұйымдар)	0,50	0,08	0,22

Ескерту: Алғашқы медициналық көмек көрсетуге әкелген жағдайлар өндірісте алған жарақаттарды есептегенде есепке алынбайды.

КПО жұмыс істеуге қауіпсіз жағдай жасауға ұмтылады. Осыған қарамастан, 2022 жылы Компанияда он үш оқиға орын алып, онда мердігер ұйымдардың жұмыскерлері түрлі жарақаттар алды.

10-кесте. 2022 жылы болған оқиғалар GRI 403-9

Жарақат түрі	Сипаттамасы	Саны
Еңбек ету қабілетінен уақытша айрылуға әкелген жағдайлар	Тайып құлаудың нәтижесінде алынған тізе жарақаты	1
	Биіктіктен құлаудың нәтижесінде алынған бел мен бас жарақаты	1
	Құбырдың бір бөлігінің секциясы аяққа құлау нәтижесінде алынған аяқ жарақаты	1
	Биіктіктен құлау нәтижесінде алынған бел жарақаты	1
	Көтергіштің себетінен құлау нәтижесінде алынған бас, арқа және кеуде жарақаттары	2
	Бөтен заттың тиюінің алынған көз жарақаты	1
Тіркелуге тиіс жарақаттар (яғни жұмыскер медициналық емдеу алғаннан кейін жұмысын жалғастыра алды немесе жеңіл жұмысқа ауыстырылды)	Тор еден опырылған кезде құлаудың нәтижесінде алынған жіліншік жарақаты	1
	Арматураға кесіп алу нәтижесінде алынған білек жарақаты	1
	Қысып алу нәтижесінде алынған саусақ жарақаты	4
БАРЛЫҒЫ		13

герлермен және басқа да мүдделі тараптармен оқиғалардан алынған сабақтар туралы ақпарат алмасамыз және қауіпсіздікті жақсарту мақсатында басқа компаниялардың тәжірибесін өзімізде енгіземіз.

8-кестеде КПО-ның ЕҚЖЖ бойынша көрсеткіштері мердігер ұйымдардың соңғы үш жылдағы ЕҚЖЖ көрсеткіштерімен салыстырып көрсетілген. КПО және мердігерлік ұйымдардың деректері бөлек көрсетілген. Жиынтық көрсеткішті алу үшін деректерді қосып жиынтық мәнін шығарудың орнына есептеу формуласын қолдану керек.

2022 жылы бірде-бір айтарлықтай ЖКО тіркелген жоқ. 1 млн км қашықтыққа есептегендегі жол-көлік оқиғаларының жиілігі (ЖКОЖ⁴) 2022 жылы КПО мен мердігерлік ұйымдарда үшінші жыл қатарынан нөлге тең болып қалды (2020 – 2021 жылдардағыдай). ЖКО бойынша нөлдік көрсеткіш Жол қауіпсіздігін жақсарту жоспары аясында жасалған бірқатар іс-шараларды орындаумен және «Жол қауіпсіздігі» бөлімінде сипатталған басқа да жетістіктермен байланысты. КПО көлік құралдары жүріп өткен қашықтық 2021 жылы 40,2 млн км-ға тең

болған болса, ал 2022 жылы 39,3 млн км-ді құрады.

GRI 403-9, ТДМ 3.6.1 (C030601)

2019–2022 жылдардағы КПО және мердігерлік ұйымдарда өліммен аяқталған оқиғалардың жиілігі нөлге тең болып қалады.⁵ GRI 403-9, ТДМ 3.9

2022 жылы КПО мен мердігер ұйымдардың жұмыскерлері 32 515 598 адам-сағат жұмыс істеді: Оның 20% (6 629 709 адам-сағат) КПО қызметкерлеріне тиесілі, ал 80%-н (25 885 889 адам-сағат) мердігер ұйымдардың жұмыскерлері атқарды.

11-кесте. Жұмыс істелген адам-сағаттар саны: КПО және мердігер ұйымдар, 2020 – 2022 жылдар

GRI 403-9

Көрсеткіштер	2022	2021	2020
Жұмыс істелген адам-сағат саны (КПО)	6 629 709	6 924 081	7 269 825
Жұмыс істелген адам-сағат саны (мердігер ұйымдар)	25 885 889	25 340 974	26 955 757
Барлығы	32 515 598	32 265 055	34 225 582

2022 жылы КПО-да жеті ықтимал қауіпті оқиға (ЫҚО⁶) тіркелді: еңбек ету қабілетін жоғалтуға әкелген жарақатпен байланысты үш оқиға, мүліктің зақымдалуымен байланысты үш жағдай және бір ықтимал қауіпті жағдай.

12-кесте. Ықтимал қауіпті оқиғалардың саны (ЫҚО): КПО және мердігер ұйымдар, 2020 – 2022 жылдар GRI 403-9

Көрсеткіштер	2022	2021	2020
ЫҚО саны (КПО)	0	0	1
ЫҚО саны (мердігерлік ұйымдар)	7	1	1
Барлығы	7	1	2

2022 жылы Компанияда 82 ықтимал қауіпті жағдай тіркелді: оның 49-ы (60%) оқиғалар туралы хабарлау процедурасы арқылы, 33-і (40%) ЕҚ, ҚТ және ҚОҚ карталарының көмегімен анықталды. Әрбір ЫҚЖ үшін, әрбір оқиға бойынша, КПО мұқият тергеу жүргізеді, олардың себептері анықталады және кемшіліктерді түзетуге және оқиғалардың қайталануын болдырмауға бағытталған ұсынымдар әзірленеді.⁷

13-кесте. Ықтимал қауіпті жағдайлардың саны (ЫҚЖ): КПО және мердігер ұйымдар, 2020 – 2022 жылдар GRI 403-9

Көрсеткіштер	2022	2021	2020
ЫҚЖ саны (КПО)	24	22	27
ЫҚЖ саны (мердігерлік ұйымдар)	58	43	46
Барлығы	82	65	73

⁴ КПО-да қолданылатын ЖКОЖ есептеу әдісі: ЖКО жиілігі = ЖКО саны (елеулі) x 1 000 000 / жүріп өткен км саны.

⁵ КПО қолданатын өлімге әкелетін оқиғалардың жиілігін есептеу әдісі: өлімге әкелетін оқиғалардың жиілігі (миллион жұмыс істеген адам сағатына) = өлімге әкелетін оқиғалардың саны x 1 000 000 / жұмыс істеген адам сағаты.

⁶ Ықтимал қауіпті оқиға (ЫҚО) – бір немесе бірнеше өлімге әкелуі ықтималдығы болған оқиға немесе ықтимал қауіпті жағдай.

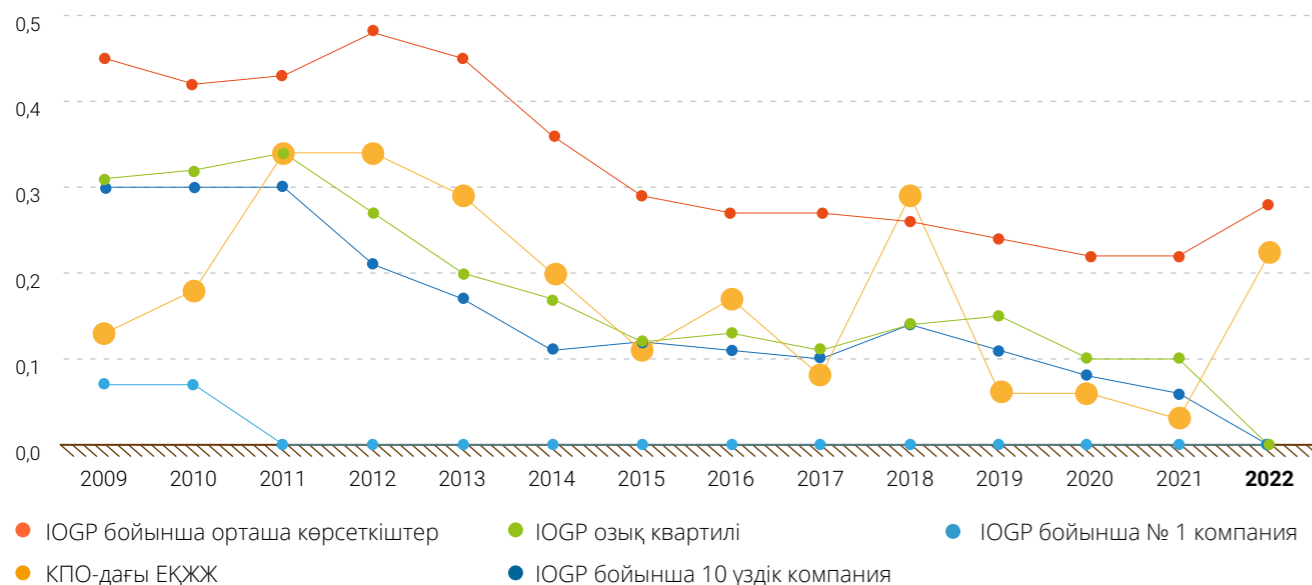
⁷ Ықтимал қауіпті жағдай (ЫҚЖ) – тіркелуге тиіс жарақаттарға, мүлікке, қоршаған ортаға зақымға немесе технологиялық қауіпсіздікке байланысты оқиғаға әкелуі ықтималдығы болған кез-келген жоспарланбаған немесе басқарылмайтын оқиға немесе оқиғалар тізбегі, бірақ түрлі жағдайлардың арқасында мұндай оқиғалар орын алмаған.

Саладағы басқа компаниялармен салыстыру GRI 3-3

Жыл сайын біз қызметіміздің тиімділігінің негізгі көрсеткіштерін (ТНК) Халықаралық мұнай және газ өндірушілер қауымдастығының (бұдан әрі – IOGP) есебінде ұсынған оператор компаниялардың көрсеткіштерімен салыстырамыз. IOGP қауымдастығы ЕҚ және ҚТ саласындағы тиімділік негізгі көрсеткіштерін жыл сайын www.iogp.org сайтында жариялайды.

2022 жылы КПО-да еңбек ету қабілетін жоғалтуға әкелген жарақаттардың саны артты (2021 жылғы бір жарақат тіркелген болса, 2022 жылы – жеті). Егер КПО-ның 2022 жылғы көрсеткіштерін саланың басқа компанияларымен салыстыратын болсақ, еңбекке еңбек ету қабілетін жоғалтуға әкелген жарақаттар жиілігі бойынша КПО көрсеткіші IOGP-дің орташа көрсеткіштерінен жақсырақ, бірақ IOGP бойынша 10 үздік компанияның көрсеткіштерінен төмен. (5-ші сызбаны қараңыз).

5-сызба. КПО көрсеткіштері мен IOGP көрсеткіштері, 2009 – 2022 жылдар

ЕҚ, ҚТ және ҚОҚ

ЕҚ, ҚТ және ҚОҚ жақсарту жөніндегі 2022 жылға арналған іс-шаралар жоспары GRI 2-23, 3-3, 403-7, ТДМ 8.8

Жоспардың басты мақсаты – ЕҚ, ҚТ және ҚОҚ басқару жүйесін оңтайландыру, қауіп-қатерлерді одан әрі бақылау, жұмыскерлердің денсаулығы мен қоршаған ортаға зиян келтірмеу. Бұған «мақсатты элементтерді» және Компанияның күнделікті өндірістік қызметінен тыс, айтарлықтай пайда алуға және жақсартуларға қол жеткізуге бағытталған бірқатар іс-шараларды қолдану арқылы қол жеткізіледі.

Аталмыш Жоспар мен ТНК бір біріне сәйкес болуы үшін және қойылған міндеттерге қол жеткізу үшін 2022 жылы КПО ЕҚ, ҚТ және ҚОҚ жақсарту бойынша іс-шаралар жоспарын дайындауда құрылымдық тәсілді қолданды.

14-кесте. ЕҚ, ҚТ және ҚОҚ жақсарту жөніндегі 2022 жылға арналған іс-шаралар жоспары өзара байланысты бағыттардан тұрады:

ДЕҢГЕЙ I (негізгі):	Жарақат алу бойынша нөлдік көрсеткіші және өндірістердің тұтастығын қамтамасыз ету
ДЕҢГЕЙ II (көмекші):	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Мінез-құлық үлгілері және көшбасшылық ▶ Жеке бас денсаулығы ▶ Жеке бас қауіпсіздігі ▶ Объектілердің тұтастығы және технологиялық қауіпсіздік ▶ Жол қозғалысы мен инфрақұрылымның қауіпсіздігі ▶ Қоршаған ортаға ықпалды азайту
ДЕҢГЕЙ III (бұған қалай қол жеткіземіз):	Стратегия мен мақсатты элементтер

- ▶ Осы қойған мақсаттарды орындау үшін жыл бойына орындалатын көмекші жоспарлар жасалды;
- ▶ КПО-ның барлық мүдделі тараптары ортақ мақсаттар мен қосымша жоспарларды қабылдап, өз араларында бөліп алды;
- ▶ КПО негізгі мақсатқа жету мақсатында жоспарларды жүзеге асыру және кедергілерді нығайту бойынша бірлесіп жұмыс істеді.

I, II және III деңгейлердің тапсырмалары бойынша жоспардың мониторингі «бағдарламалар» (жасыл, сары, қызыл) жүйесінің көмегімен жүзеге асырылды.

Келесі параграфтарда біз ЕҚ, ҚТ және ҚОҚ саласындағы көшбасшылық дағдыларды дамыту және мәдениетті арттыру бойынша 2022 жылы орындалған іс-шараларды, сондай-ақ жол қауіпсіздігін жақсарту жөніндегі жоспардың іс-шараларын сипаттаймыз. Қоршаған ортаны қорғау, өндірістің тұтастығы, қауіп-қатерлерді басқару және денсаулықты қорғау туралы ақпарат есептің тиісті тарауларында берілген.

ЕҚ, ҚТ және ҚОҚ саласындағы көшбасшылық және мәдениет

GRI 3-3, 2-23, 2-29, 403-5, ТДМ 8.8

2022 жылы ҚТ корпоративтік мәселелер жөніндегі бөлім ҚТ саласындағы көшбасшылық пен мәдениетті қалыптастыру бағдарламасын жүзеге асыра бастады, соның ішінде тәлімгерлік басты назарда болды. Бұл бағдарлама қауіп-қатер деңгейі жоғары жұмыстарға тартылған, қарамағында жұмыскерлер тобы бар және рөлі объектідегі қауіпті факторлардың алдын алатын немесе азайтатын тосқауылдардың жұмысын қолдау болып табылатын КПО мен мердігерлік ұйымдардағы басшыларына арналған. Оқыту сессияларын бастамас бұрын бағдарламаны іске асыру жөніндегі топ объектілерде іріктелген кандидаттарға «Тәлім беру, әрекеттесу және араласу» бойынша оқыту курсы ұйымдастырды.

- ▶ Атап айтқанда, ГҚДҚ-3 және ГҚДҚ-2 объектілерінде 14 тікелей жетекшіге арнап 108 жеке практикалық сессия өткізілді.
- ▶ 2022 жылғы шілдеден бастап КПО жобаларды жүзеге асыру директорының мердігер ұйымдарының 12 шеберіне арнап 33 жеке сессия өткізілді, бұл оқыту курстары 2023 жылы да жалғасады.
- ▶ «ККС-Сичим», «Сырласу», «Қазкаргоэкспесс», «КарИнфраСтрой» мердігер ұйымдарының нұсқаушыларына арнап жыл бойы бірнеше сессия өткізілді.

КПО-дағы ЕҚ, ҚТ және ҚОҚ саласындағы мәдениет деңгейін анықтау мақсатында бірқатар бағалау шаралары жүргізілді: екі рет компания қызметкерлері компания ішінде бағалау өткізді (наурызда және желтоқсанда) және оған қоса үшінші тараптар мен операторлар да бағалау өткізді (шілде мен тамыз айларында). ҚТ мәдениетінің деңгейін бағалау нәтижесі: 80% – есепке алынатын деңгей (бізде барлық қауіптерді басқаруға арналған жүйелер бар). Бағалау нәтижесінде жақсартуды қажет ететін келесі бағыттар анықталды:

- ▶ «Біртұтас ұжым» ұстанымы (КПО мен мердігерлік ұйымдар),
- ▶ араласу және қауіптер/оқиғалар туралы хабарлау,
- ▶ қауіп-қатерге үйреніп кету,
- ▶ қауіпсіздік техникасы үшін жауапкершілік,
- ▶ қарым-қатынас орнату дағдылары,
- ▶ қауіп-қатерлер мен қауіпті жағдайларды түсіну.

ЕҚ, ҚТ және ҚОҚ мәселелері бойынша хабардарлықты арттыру құралдары GRI 2-29, 3-3

КПО-да қауіпсіздік техникасы, еңбекті қорғау және қоршаған ортаны қорғау мәдениетін қамтамасыз ету негізгі басымдық болып табылады. ЕҚ, ҚТ және ҚОҚ қызметтерінің бірлескен жұмысының арқасында 2022 жылы ЕҚ, ҚТ және ҚОҚ саласындағы коммуникацияны жақсарту жөніндегі барлық жоспарланған іс-шаралар мен науқандар 100% орындалды.

Тоқсан сайын ЕҚ, ҚТ және ҚОҚ бойынша викторина жүргізілетін болды. Онда әр қызметкер ЕҚ, ҚТ және ҚОҚ туралы негізгі білімін тексеріп, сыйлық ұтып ала алады. Сонымен қатар, түрлі өзекті мәселелер туралы ақпарат беретін және түрлі нұсқаулар беретін күн сайын экран бетіне шығатын хабарламалар мен әлсін-әлсін шығарылып тұратын «ҚТ бойынша қысқаша ақпарат» арқылы қызметкерлерді дереу хабардар ету және білімін арттыру бойынша тұрақты жұмыс жүргізілді. Жыл бойы әртүрлі тақырыптарды қамтыған 19 ҚТ бойынша қысқаша ақпарат шығарылды: оқиғалар туралы хабарландырулар, араласу, жол қауіпсіздігі, табиғатқа қамқорлық және т.б.

«Өмірлік маңызы бар ережелер – жұмысты орындауға рұқсат» және (3 647 жұмыскер өтті) және «ҚР жаңа Экологиялық кодексі, КПО «жасыл» тұжырымдамасына көшу» (3 985 жұмыскер өтті) атаулы екі тақырып бойынша электрондық оқу курстары әзірленді.

2022 жылдың шілдесінде оқиғалар туралы дер кезінде хабарлаудың маңыздығына назар аударту мақсатында компания мен мердігер ұйымдардың қызметкерлерінің қатысуымен «Оқиғалар туралы хабарлау» тақырыбында

ҚТ бойынша кезектен тыс жиналыс өткізілді. Уақтылы хабарланбаған өмірде болған нақты жағдайлар және олардың арты қандай жағымсыз салдарға апарғаны талқыланды.

Сонымен қатар, компаниядағы жүргізушілерге арналған жалпы жиналыс өткізіліп, қауіпсіз сапарларды дұрыс жоспарлау және жол жүру қауіпсіздігінің негізгі ережелері талқыланды. Бұл жиналыс барысында қауіпсіздік белдігін пайдалану, көлік жүргізу кезінде ұялы телефонды пайдалану, шектеулі жылдамдықтан аспау және т.б. осы сияқты өмірлік маңызы бар ережелерді сақтау маңыздылығы айтылды. Презентация материалына қоса бейнеролик түсіріліп, шара барысында көрсетілді.

Көптеген жылдар бойы коммуникацияның ажырамас бөлігі болып келген шара – жыл сайынғы ЕҚ, ҚТ және ҚОҚ форумы. 2022 жылдың желтоқсанында КПО мердігер ұйымдармен [ЕҚ, ҚТ және ҚОҚ мәселелері бойынша «Тиімді жұмыс мәдениетін қалыптастырудағы басшының рөлі»](#) тақырыбында кезекті форум өткізді. Форумға КПО мен мердігер ұйымдардың жоғары буын басшылары қатысты. Форумның мақсаты – Қарашығанақ кен орнындағы еңбек қауіпсіздігі мәдениетін арттыру, оның ішінде қауіпсіздік техникасы, көлік жүргізу, психикалық денсаулық және қызметкерлердің экологиялық түйсігіне қатысты мәселелерді бірлесіп талқылау және оларға шешім іздеу. Форум барысында топтық интерактивті сессиялар, топтық тапсырмалар, сауалнамалар мен квесттер өткізілді. Мұндай жаттығулар қалыптасқан мінез-құлық аспектілері мен мәдени сенімдердің себептерін жан-жақты талдауға, сондай-ақ оларды жақсарту және алдын алу шараларын жоспарлауға ықпал етті.

Жұмыс учаскелерінде басшылықтың болуы

ЕҚ, ҚТ және ҚОҚ жалпы көрсеткіштерін қадағалау және басшылықтың жергілікті жұмыс алаңындағы қызметкерлермен өзара әрекеттеуін қамтамасыз ету мақсатында КПО ЕҚ, ҚТ және ҚОҚ бойынша тексерістер өткізеді. ЕҚ, ҚТ және ҚОҚ бойынша тексеріс екі деңгейде орындалады: орта буын басшыларының аралап тексеруі және КПО директорларының/басқарушыларының және мердігерлік ұйымдардың қатысуымен жоғары басшылықтың аралап тексеруі.

2022 жылы жоғары басшылық ЕҚ, ҚТ және ҚОҚ бойынша жалпы саны 204 тексеріс өткізді (91 тексеріс өткізу жоспарланған болатын, яғни жоспар 224%-ға асыра орындалды), ал орта буын басшылары 1 013 тексеріс өткізуді жоспарлап, іс жүзінде 924 тексеріс өткізді (жоспар 91,5%-ға орындалды).

Жол қауіпсіздігі GRI 3-3, 403-9

Жол қозғалысының қауіпсіздігі бойынша тұрақты көрсеткіштерді қамтамасыз ету мақсатында КПО ЖҚ жақсарту жөніндегі жыл сайынғы іс-шаралар жоспарларын іске асыруды жалғастыруда. 2022 жылы компания жоспардағы іс-шаралардың 90%-н орындады.

2022 жылы ЖҚ бойынша жеткен негізгі жетістіктер/орындалған іс-шаралар:

- ▶ 2022 жылдың аяғында ЖКО жиілігі 0,00 (қатарынан үшінші жыл) құрады;
- ▶ ISO 39001: Жол қозғалысының қауіпсіздігін басқару жүйесі – сәтті сертификаттаудан өтті (ешбір сәйкессіздік табылған жоқ);
- ▶ КПО және мердігер ұйымдарда жұмыс істейтін 286-дан астам жүргізушінің құзыреттігі (жүргізу дағдыларын) бағаланды. Олардың арасында кездейсоқ таңдалғандары да болды, сонымен қатар қауіп-қатерді талдау нәтижелері негізінде, мысалы, КБЖ-ден шығатын RAG есептерді, көлік құралының түрі, тасымалдайтын жүк түрі, жүріп өткен қашықтығы негізінде таңдалғандары да болды;
- ▶ ЖҚ бойынша көрсеткіштері ең төмен 13 мердігер ұйымдардағы ЖҚ қамтамасыз етудің тиімділігі тексерілді;
- ▶ КПО мен мердігерлер жүргізушілері үшін қыста көлік жүргізуге байланысты қауіптерге, соның ішінде жолда жануарлармен соқтығысу қаупіне қатысты кезектен тыс жиналыс өткізілді;
- ▶ КПО-ның апаттық әрекет ету және денсаулық сақтау бөлімдерінің қатысуымен апатты ЖКО бойынша оқу-жаттығу жұмыстары ұйымдастырылды;
- ▶ КПО мен мердігер ұйымдардың көлік құралдарын тексеру процедурасы жаңартылды;
- ▶ Негізгі маршруттарға қатысты КПО жолдағы қауіп-қатерлерді бағалау құжаты жаңартылды (жаңа қауіптер, қауіп-қатерлер, бақылау шаралары, жаңа формат) және КПО Интранетіне жүктелді.

Сондай-ақ, мемлекеттік органдармен және халықпен өзара іс-қимыл шеңберінде КПО ЖҚ жақсарту мақсатында 2022 жылы келесі іс-шараларды өткізді/қатысты:

- ▶ Бөрлі ауданының әкімдігімен, жол полициясымен және жергілікті фермерлермен қараусыз жүрген бұратана үй жануарлары мәселесі бойынша кездесу өткізілді. Нәтижесінде осы мәселені шешу үшін жоғарыда аталған өкілдер қосылған WhatsApp тобы құрылды. Сондай-ақ, қараусыз кезіп кеткен жануарларды кен орны аумағынан айдап әкету мақсатында аумаққа кіретін фермерлерге арнап көлікті қауіпсіз жүргізу, күкіртсутектен қорғау бойынша курстар ұйымдастырылды, оларға тыныс алу органдарын қорғау құралдары берілді және олардың көліктері тексеруден өтті.
- ▶ Үй жануарларымен байланысты ЖКО болдырмау мақсатында егістікке апаратын жалпы пайдаланудағы жолдарға 10 үй жануарларының манекені орнатылды;
- ▶ Әкімдікке 15 баланың манекені табысталып, олар Ақсай қаласындағы орта білім беретін мектептердің жанындағы жаяу жүргіншілер өткелдерінде орнатылды;
- ▶ 1 маусымда Халықаралық балаларды қорғау күнінде Ақсай қаласының балаларына арнап жолдағы қауіпсіздік бойынша хабардарлықты арттыру бойынша шара ұйымдастырылды, түрлі сайыстар мен естелік сыйлықтар табысталды;
- ▶ Жаңа оқу жылының басында Бөрлі ауданының орта білім беретін мектептерінің 1-сынып оқушыларына жарық шағылыстыратын жолақтары бар және ЖҚ бойынша негізгі ережелер жазылған ауыстыратын аяқ киім салуға арналған сөмкелер берілді;
- ▶ «Ақсай» радиосында келесі тақырыптарға арналған ЖҚ бойынша жаңа аудиороликтер эфирге шықты: «жолдағы жануарлар» және «жүргізушінің көзінен таса қалатын аймақтар»;
- ▶ Ақсай қаласында ЖҚ тақырыбындағы баннерлер жаңартылды.

Халықаралық балаларды қорғау күнін тойлау

Бұл біз үшін неге маңызды?

GRI 3-3

КПО Денсаулық сақтау бөлімі қызметкерлердің денсаулығын сақтау және оны күту жолында қызмет етеді. Алдын алу шараларын қолдану, медициналық қызметке уақтылы қол жеткізуді қамтамасыз ету және сол арқылы қызметкерлердің денсаулық жағдайын жақсарту олардың өз еңбек міндеттерін тиімдірек орындауына ықпал етеді.

КПО-да біржақты көзқарастың не кемсідуді болдырмауға бағытталған «Жұмысқа жарамдылықты анықтау қағидалары» атты ашық процедура бар. Жауапты жұмыс беруші ретінде КПО өз қызметкерлерінің денсаулық тұрғысынан жұмысқа жарамдылығына қатысты заң талаптарын сақтауға көп көңіл бөледі. Жұмысқа орналасу алдындағы медициналық тексеруді қызметкерлердің денсаулығын қадағалаудың негізгі деңгей ретінде пайдалана отырып, біз қызметкерлеріміздің жұмысты жалғастыру мүмкіндігіне ғана емес, сонымен қатар олардың жалпы денсаулығына өндірістік факторлардың әсерін де бағалап, олардың денсаулығын бақылап отырамыз.

Мұндағы мақсат – өндірістік факторлардың қандай да бір теріс әсерін болдырмау және азайту. Бұған қауіпсіз еңбек жағдайларын жасау және қолдау, жұмыс орындарын қызметкердің қажеттілігіне қарай жайластыру немесе оларды басқа жұмысқа ауыстыру және ең соңында қажетті мамандарға жіберу арқылы қол жеткізіледі.

Іскерлік қағида: ДЕНСАУЛЫҚ САҚТАУ

Біз жұмыс көрсеткіштерді үздіксіз арттыруға қол жеткізу үшін еңбекті қорғауды, қауіпсіздік техниканы, қауіпсіздік қызметті басқарудың жүйелі тәсілін қолданамыз.

GRI 2-23

Денсаулық сақтау бөлімінің 2022 жылы атқарған жұмысы

40

қызметкердің **ACLS** және **ITLS** сертификаттары бар

464

қызметкерлерге көмек бағдарламасы аясында өткізілген сессиялар саны

ӨТКІЗІЛГЕН ШАРАЛАР:

148

мың ауысым алдындағы медициналық тексерулер саны

8

мердігерлердің медициналық кабинеттеріне жүргізілген аудиттер саны

30

мың Қондырғылар мен объектілерде еңбекті қорғау және гигиена сақтау талаптарының сақталуын анықтау мақсатында жүргізілген өлшеулер саны

36

мердігерлердің тамақтандыру объектілерін жүргізілген тексерістер саны

ЕҢБЕКТІ ҚОРҒАУ ЖӘНЕ ДЕНСАУЛЫҚ САҚТАУ

Қауіп-қатерді азайту және өндірістік факторлардың қызметкерлердің кәсіби денсаулығына әсерін азайту үшін қойылған міндеттердің нәтижелері төменде келтірілген.

15-кесте. Денсаулық сақтау саласындағы міндеттер GRI 3-3, 414-2, ТДМ 3.4, 3.5, 3.8, 3.9, 8.8

2022 жылға қойылған міндеттер	Орындалуы	2022 жылғы міндеттерді орындау үшін жүзеге асырылған шаралар	2023 жылға қойылған міндеттер
<ul style="list-style-type: none"> Пандемияға байланысты шектеулер жеңілдетілгеннен кейін Стресске төзімділік бағдарламасын жалғастыру. Психикалық денсаулық бағдарламасын жалғастыру. 	Орындалды	<ul style="list-style-type: none"> Өткен жылдарда жинаған тәжірибені ескере отырып, бағдарлама модульдерінің оқуға, қатысушыларға үлестіруге арналған материалдары қайта қаралды. Компания қызметкерлерінің арасынан ерікті болатын адамдар шақырылып, одан кейін оларға фасилитатор болу үшін қажетті дағдылар үйретілді. Қызметкерлерді психологиялық қолдау бағдарламасы жалғасуда. Бетпе-бет, онлайн және телефон арқылы кеңес беруден басқа, шұғыл қоңырауларды қабылдайтын жедел желі жұмыс істейді. 	<ul style="list-style-type: none"> Стресске төзімділік бағдарламасын іске асыру үшін фасилитаторларды оқыту. Компания персоналы арасында стресске төзімділік бағдарламасын бастау. Психологияға қатысты әртүрлі сұрақтар бойынша вебинарлар мен топтық сабақтарға деген ұжымның қызығушылығын талдау. Талдау нәтижелері бойынша осындай сессиялардың жоспарын жасау.
Жобаларды жүзеге асыру директорына және өндірістік қатынастар бөліміне мердігер ұйымдардың жұмыскерлері тұратын объектілерде жасалған жағдайды тексеруге көмектесу.	Орындалды	Жобаларды жүзеге асыру директорымен және өндірістік қатынастар бөлімімен бірлесіп, мердігер ұйымдар қызметкерлері тұратын объектілерде жасалған жағдайға 9 рет тексеру жүргізілді. Бірқатар сәйкессіздіктер анықталды, оларды жою бойынша ұсыныстар жазылды.	Мердігер ұйымдардың жұмыскерлері тұратын объектілерде жасалған жағдайды тексеруді жалғастыру.
КПО-да қажумен байланысты қауіп-қатерлерді бақылау бағдарламасын іске асыруды жалғастыру. 2022 жылы өтетін күрделі жөндеу жұмыстарына ерекше назар аудару.	Орындалды	2022 жылғы күрделі жөндеуге дайындық шаралары кезеңінде КПО персоналы арасында қайта оқыту курстары, сондай-ақ мердігер компаниялардың персоналына арнап қажумен байланысты қауіп-қатерлерді басқару, қажу факторларын өз бетінше бақылау тақырыптары бойынша оқытулар өткізілді.	Қажумен байланысты қауіп-қатерлерді басқару ережелерін жаңарту, оның талаптары тек ЕҚ, ҚТ және ҚОҚ саласындағы маңызды лауазымдарға ғана емес, сонымен қатар компанияның барлық қызметкерлеріне және мердігерлерге де қатысты болады.
Кен орнындағы және Орал қаласындағы кеңселерде 10 автоматты сыртқы дефибрилляторларды (АСД) сатып алу және орнату.	Орындалмады	Қаржыландырудың шектеулі болуына байланысты бұл шара орындалған жоқ.	
Легионеллез қаупінің алдын алу бойынша талаптардың орындалуын жалғастыру	Орындалды	Қауіп-қатерді бақылау шаралары орындалды.	Легионеллезге қатысты қауіп-қатерлерді азайту бойынша жоспардың орындалуына аудит жүргізу.
2023 жылға жоспарланған жаңа тапсырмалар			
8 өндірістік объектілерді еңбек жағдайлары бойынша аттестаттауды өткізу.			
Жүрек-қан тамырлары ауруларының қаупін азайту жөніндегі пилоттық бағдарламаны, соның ішінде қызметкерлерді сауықтыру жөніндегі 2023 жылға арналған жоспарды іске асыру			
Компания қызметкерлеріне іріктеп алкотест өткізу бағдарламасын жетілдіріп, оған КПО өнеркәсіптік объектілеріндегі мердігерлік ұйымдарды да қосу.			
КПО бас мердігерлерінің шұғыл медициналық әрекет ету жүйесіне аудит жүргізу.			

Жедел медициналық көмек көрсету сапасын арттыру **GRI 3-3, 403-3**

Жедел жәрдем және төтенше жағдайлар бөлімі кен орнында және Ақсай қалалық бөлімшелерінде тәулік бойы жедел медициналық көмек көрсетеді. 5 медициналық пункттің дәрігерлері мен фельдшерлері жедел жәрдем шақыртуларына баруға қоса, олар емханада адамдарды қабылдайды, ауысым алдындағы, рейс алдындағы және рейстен кейінгі медициналық тексеруді жүргізеді, өнеркәсіптік объектілерде санитарлық-ағарту жұмыстарымен

айналысады, апаттық жағдайларға қарсы әрекет ету процесіне тартылған персоналмен үнемі сабақтар мен оқу-жаттығулар өткізеді.

КПО медициналық тобының барлық 40 мүшесі ауруханаға дейінгі жәрдем беру стандарттарының жоғары деңгейін қамтамасыз ететін әлемде танылған ACLS (Advanced Cardiac Life Support) және ITLS (International Trauma Life Support) курстары бойынша сертификат алды.

16-кесте. Медициналық көмек көрсету көрсеткіштері, 2022 жыл

Медициналық көмек көрсету көрсеткіштері	
Медициналық орталықтардың көмегіне жүгінген емделушілер	2 092
Шұғыл шақырулардың саны	121
Медициналық мекемелерге жеткізілген науқастар саны	105
Практикалық жаттығулар және оқулар	276
Алғашқы медициналық көмек көрсету бойынша дайындықтан өткен жұмыскерлер саны	330
Ауысым алдындағы медициналық тексеру (жүргізушілер/операторлар/электриктер)	
Тексерулер	148 594
Еңбекке жарамсыз болып қалуға әкелген жағдайлар	191
Іріктеп алкотест өткізу ТДМ 3.5	1 688
Ішінара алкогольдік тексерудің оң нәтижелері	0

Денсаулық сақтау бөлімінің COVID-19 пандемиясына қарсы атқарған қызметі **GRI 403-2, 403-3, 403-6, ТДМ 3.8**

2022 жылғы қаңтарда Қазақстанда пандемияға байланысты болған форс-мажор және төтенше жағдайлар кезінде COVID-19 жұқтырғандар санының өсуі тіркелді. 50-ге жуық қызметкер ауруға шалдықты. Денсаулық сақтау департаментінің қызметкерлері мен КПО бөлімдерінің еріктілерінен тұратын КВИ-ге қарсы медициналық бригада науқас қызметкерлерге, науқаспен байланыста болған адамдарға КВИ ықпалын еңсеруге көмектесіп, түрлі шараларды іске асыруын жалғастырды. Орталық қызметкерлері әр ауруға шалдыққан қызметкер толық сауығып кеткенге дейін қадағалап отырды. Пандемияның қызметкерлерге және өндіріс процесіне әсер етуін алдын алу мақсатында жаппай ауруға шалдығу кезінде COVID-19 таралуын бақылау шаралары қайта қаралды.

2022 жыл ішінде компания қызметкерлерін КВИ-ге қарсы вакцинация/ревакцинациялау бағдарламасы бойынша белсенді жұмыс жүргізілді. Компания қызметкерлерімен және мердігерлермен бірнеше кездесулер ұйымдастырылды, онда вакцинация/ревакцинациялау маңыздылығы туралы ақпарат талқыланды. «Дәрігерден сұра» онлайн сессиялары өткізілді. Компанияның ішкі сайтында КВИ туралы, Қазақстан бойынша және КПО

бойынша вакцинация/ревакцинация қарқыны туралы ақпарат тұрақты негізде жаңартылып тұрды. 2022 жыл бойы Ақсай аудандық ауруханасының базасында КПО вакцинациялау орталығы жұмыс істеп тұрды, онда компания қызметкерлері өздеріне ыңғайлы күні барып, вакцинация/ревакцинациядан өте алды.

Орындалған жұмыстардың нәтижесінде 2022 жылдың 31 желтоқсанында КПО қазақстандық қызметкерлерін вакцинациялау бойынша келесі көрсеткіштерге қол жеткізілді:

- ▶ 1 доза – 3607 (94,3%)
- ▶ 2 доза – 3603 (94,2%)
- ▶ 3 доза – 3292 (91,4%)

2022 жылғы кен орны объектілеріндегі күрделі жөндеу жұмыстары КВИ-мен байланысты эпидемиологиялық жағдай кезінде өтті. Жоспарлау және күрделі жөндеу бөлімі мен денсаулық сақтау бөлімінің бірлескен әрекетінің арқасында КПО компаниясы, күрделі жөндеуге тартылған мердігерлер пандемияның келесі толқыны болуы мүмкін болса да, жұмыстың барлық көлемін орындауға дайын болды.

КПО-ның тұрақты даму туралы есебі 2022

Ақсай қаласындағы аурухананың жедел медициналық көмек көрсету қызметінің сапасын жақсарту жөніндегі әлеуметтік жоба **GRI 3-3, 203-1, ТМД 3.8, 9.1, 9.4**

2020 жылдың қаңтар айынан бері жалғасып келе жатқан жоба халықаралық стандарттарды енгізу арқылы 5 жыл ішінде ауруханадағы жедел медициналық көмек көрсету жүйесін жетілдіруге бағытталған. Жоба қарқыны туралы соңғы есеп аурухананың негізгі тиімділік көрсеткіштерінің жақсарғанын көрсетеді (мысалы, хирургиялық, қарқынды терапия бөлімшелері және жалпы өлім-жітім көрсеткіштері). Шетелдік мамандар үздіксіз медициналық білім беру бағдарламасын сәтті жүзеге

асыруда, бұл жобаның табысты болуы және енгізіліп жатқан өзгерістердің тұрақтылығы үшін өте маңызды.

2022 жылдың желтоқсанында КПО ауруханамен бірлесіп жобаның нәтижелерін тексеру және ірі апат болған жағдайда шұғыл көмек көрсету кезінде өзара әрекеттесуді пысықтау мақсатында жаттығулар өткізілді. Оқу-жаттығу нәтижесінде, аурухана қызметкерлері медициналық сұрыптауды дұрыс жүргізуге, емдеу жоспарын құруға және медициналық көмекті сауатты көрсетуге қабілетті екенін көрсетті.

Қызметкерлердің ауруға шалдығуын бақылау **GRI 403-3, GRI 403-6, ТДМ 3.5, 3.8**

Медициналық сақтандыру

КПО қызметкерлері, сондай-ақ олардың отбасы мүшелері Қазақстан Республикасында кепілдендірілген тегін медициналық көмек пен міндетті медициналық сақтандыру шеңберінде көрсетілетін медициналық қызметтерді толықтыратын медициналық сақтандырумен қамтамасыз етілген.

2022 жылы КПО персоналына сауалнама жүргізу нәтижесінде және кәсіподақ ұйымдарының ұсыныстарын ескере отырып, денсаулық сақтау бөлімі кадрлар бөлімімен және келісімшарттық жұмыс және сатып алу бөлімімен медициналық сақтандыру шеңберінде медициналық қызмет көрсету көлемін жаңарту және кеңейту бойынша бірлескен жұмыс бастады. Сақтандырудың қолданыстағы көлемін жақсарту мүмкіндігін толық түсіну үшін басқа жетекші мұнай-газ компанияларының қызметкерлеріне ұсынылатын медициналық сақтандыру қызметтеріне салыстырмалы талдау жүргізілді.

Денсаулық сақтау бөліміндегі цифрландыру бағдарламасы **ТДМ 9.1, 9.4**

Электрондық медициналық тексеру жүйесі (ЭМТЖ) – міндетті рейс алдындағы және рейстен кейінгі, ауысым аралық дәрігерлік тексеруді толық автоматтандырған цифрландыру және оңтайландыру жобаларының бірі. ЭМТЖ бағдарламалық-аппараттық кешендері компанияның барлық бес медициналық пунктінде орнатылған. 2022 жылы 148 594 медициналық тексеру жүргізілді, 191 қызметкер медициналық көрсеткіштер бойынша жұмысқа жіберілмеді.

Цифрландырудың тағы бір жобасы қызметкерлердің электрондық медициналық деректер базасын жаңарту болды. Клиникалық жазбалар мен мерзімді медициналық тексерулер модульдері жаңартылды. Жүйе қызметкерлерді кезекті медициналық тексеруден және ревакцинациядан өту уақыты туралы автоматты түрде хабардар етеді. Медициналық тексеруден өткеннен кейін қызметкерлер нәтижелерді автоматты түрде алады.

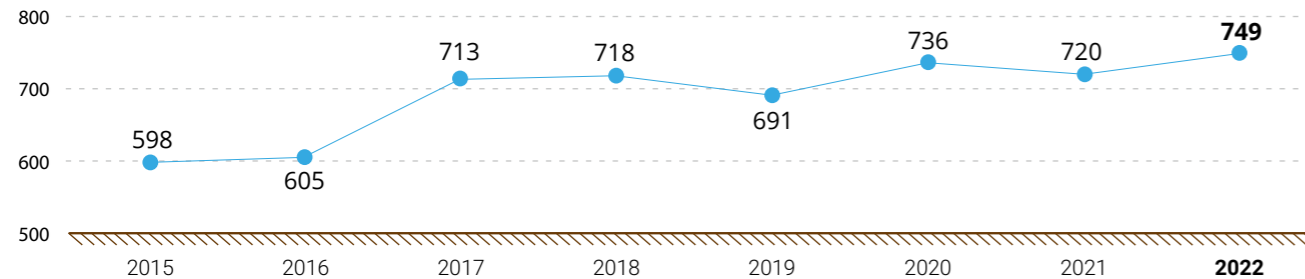

Медициналық куәландыру пунктін электрондық жүйесі

Денсаулықтарына байланысты қызметкерлердің жұмыс орнында болмауын бақылау GRI 403-3, 403-10

2022 жылы 2021 жылмен салыстырғанда КПО қызметкерлерінің денсаулық жағдайы бойынша жұмыс орнында болмау көрсеткіштері шамалы өсті. Тыныс алу мүшелерінің аурулары санының өсуі байқалады, бұл маусымдық сипатқа ие, сондай-ақ елдегі КВИ, ЖРВИ-мен сырқаттанушылықтың мерзімді өсуіне байланысты.

6-сызба. КПО-дағы жұмыс орнында болмау көрсеткіштері, 2015–2022 жылдар

Ескертпе: КПО-да жұмыс орнында болмау көрсеткішін есептеу үшін келесі әдіс қолданылады:

- Жұмыс орнында болмау көрсеткіші = жұмыс орнында болмау салдарынан (ауруға шалдығу) жоғалған күндердің нақты саны x 100 / қызметкерлердің жалпы саны. Басқа себептер бойынша жұмыс орнында болмаған күндер туралы ақпарат жоқ.
- КПО-да жұмыс орнында болмау көрсеткіші қызметкерлердің саны негізінде (адам-сағат емес) есептеу әдістемесі қабылданған, өйткені бұл әдістеме реттеуші органдардың талабы болып табылады.

Кәсіптік аурулар GRI 403-2, 403-3, 403-10

Денсаулықты сақтау компанияның негізгі басымдықта-рының бірі болып табылады және еңбек саласында маңызды рөл атқарады. Жұмыстағы қызметін орындау ешбір жағдайда денсаулыққа зиян келтірмеуі керек, яғни денсаулықты сақтау еңбек тиімділігінен жоғары тұрады.

Компания қызметкерлердің денсаулығына қауіп төндір-мей, өздерінің еңбек тапсырмаларын тиісті түрде орын-дай алатындай еңбек жағдайларын қамтамасыз етеді.

2022 жылы КПО қызметкерлері арасында кәсіптік ауру-лар тіркелген жоқ.

Жұмысқа жарамдылық

GRI 403-2, 403-3, 403-6

Қызметкерлердің денсаулық жағдайын үнемі бақылай отырып, ауруларды бастапқы кезеңдерде диагностика-лауға, олардың алдын алуға, олардың одан әрі дамуына жол бермеуге және қажет болған жағдайда көрсетімдер бойынша емдеуді жүзеге асыруға мүмкіндік береді.

Нормативтік талаптарға сәйкес компания қызметкерлерді міндетті медициналық тексеру жұмыс берушінің өз қаражаты есебінен жүзеге асырылады.

Бұл денсаулықты сақтау және кәсіби күтім жасау үшін жақсы мүмкіндік.

Осының арқасында қызметкерге қандай жағдайларда жұмыс істеуге болмайтынын және қызметкердің қандай функционалдық міндеттерді орындай алатынын анықтауға болады.

2022 жылы міндетті медициналық тексерулермен қамту пайызы 96% құрады, атап айтқанда:

- ▶ 01.01.2022 ж. деректер бойынша міндетті мерзімді медициналық тексеруден өту қажет қызметкерлер саны – 1 945.
- ▶ Міндетті мерзімді медициналық тексеруден өткені – 1 869 қызметкер
- ▶ Жұмыстан шығарылуына, ұзақ демалыста болуына, ұзақ ауруына байланысты медициналық тексеруден өтпеген қызметкерлер саны – 76 қызметкер
- ▶ Жұмысқа жарамды деп танылғаны – 1 869 қызметкер
- ▶ Жұмысқа жарамсыз деп танылғаны – 0 қызметкер
- ▶ Кәсіптік аурулары анықталғаны – 0 қызметкер
- ▶ Шектеулермен жұмыс істеуге жарамды деп танылғаны – 5 қызметкер

Зиянды еңбек жағдайларында жұмыс істемейтін КПО-ның барлық қызметкерлеріне міндетті медициналық тексерулерге қоса жұмыс берушінің қаражаты есебінен жалпы денсаулық жағдайын анықтайтын медициналық тексеруден өту ұсынылады.

Салауатты өмір салтын насихаттау GRI 3-3, 403-6, ТМД 3.4

Психологиялық қолдау бағдарламасы

Қызметкерлерге психологиялық қолдау көрсету бағдар-ламасы алаңдаушылық, депрессия, үрей сияқты және т.б. психологиялық мәселелер салдарынан КПО қыз-меткерлерінің денсаулығына зиян келтірудің (сомати-калық аурулар, өз дене мүшесін зақымдау және суицид) алдын алуға бағытталған. Бұл бағдарлама аясында мультимедиа, бейне немесе бетпе-бет кездесулер, 24/7 қол жетімді сенім телефонын, топтық сабақтарды және вебинарлар көмегімен қызметкерлер мердігерлік компа-нияның білікті психологтарының құпия кеңестерін ала алады. 2022 жылы әр түрлі консультация турлері арқылы қызметкерлерден 464 өтініш түсті.

10 қазанда КПО Бас директорының Дүниежүзілік пси-хикалық денсаулық күніне орай үндеуінен кейін қызмет көрсетуші EAP Lotus MHN компаниясы жалпы саны 340 қатысушымен КПО қызметкерлеріне арналған бірқатар вебинарлар өткізді.

2023 жылы КПО басшылығы Стресске төзімділік бағдар-ламасының қайта жандануын құптады. Материалдар өткен тәжірибені ескере отырып қайта қаралды және 2023 жылдың басынан бастап бағдарламаны іске асыру үшін жаңа фасилитаторлар тартылатын болады.

Қажумен байланысты қауіп-қатерлерді басқару

2022 жылы компанияның барлық қызметкерлеріне Қа-жумен байланысты қауіп-қатерлерді басқару⁸, қажумен байланысты қауіп-қатерді бақылау шаралары бойынша қайта онлайн оқыту жүргізілді. Оқытудан өткен қызмет-керлердің жалпы саны:

- ▶ 1-модуль «Қажумен байланысты қауіп-қатерлерді басқару» – 1 813 қызметкер
- ▶ 2-модуль «Қажумен байланысты қауіп-қатерлерді бақылау шаралары» – 1 991 қызметкер
- ▶ 3-модуль «Участке жетекшілеріге арналған қажумен байланысты қауіп-қатерлерді басқару» – 2 289 қызметкер

⁸ Қажу – бұл ұйқының болмауы кесірінен ақыл-ой немесе физикалық өнімділіктің төмендеуі.

Өндіріс объектілерін өнеркәсіптік бақылау GRI 403-3 ТДМ 3.9, 8.8

КПО өндірістік нысандардың санитарлық-гигиеналық жағдайын үнемі қадағалап отырады. Төменгі кестеде соңғы үш жылда өткізген мониторинг нәтижелері көрсетілген.

17-кесте. Өнеркәсіптік факторларды бақылау, 2020–2022 ж.

Өнеркәсіптік факторлар	2022		2021		2020	
	Жүргізілген зерттеулер саны	Сәйкессіздіктер саны	Зерттеулер саны	Сәйкессіздіктер саны	Зерттеулер саны	Сәйкессіздіктер саны
Шу	420	91	368	83	398	110
Тербеліс	75	16	63	12	63	15
Электромагниттік өрістер	3 968	27	3 676	50	3 500	35
Электрстатикалық өрістер	2 342	0	2 048	0	1 737	0
Жарық	3 045	27	2 743	730	2 861	660
Микроклимат	6 258	575	5 250	360	5 670	430
Жұмыс аймағының ауасы	13 965	0	12 342	0	11 607	0
БАРЛЫҒЫ	30 073	736	26 490	1 235	25 836	1 250

Нормативті талаптардың сақталмауының әр жағдайы талданып, тиісті шаралар қабылданады.

Өндірістік нысандарды аттестату

Әр бес жыл сайын өткізілетін өндірістік объектілерді міндетті аттестаттау еңбек жағдайын бағалауға бағытталған.

2022 жылы өндірістік объектілерді еңбек жағдайлары бойынша соңғы аттестаттау нәтижелері бойынша түзету жоспарының бірқатар шаралары жүзеге асырылды. Аспаптық өлшеу нәтижелері бойынша жарықтандыру деңгейі төмен болған 123 жұмыс орнында шамдар ауыстырылып, қосымша жарық көздері орнатылды. Атқарылған жұмыстардың нәтижесінде жарықтандыру деңгейі қалыпты жағдайға келтірілді.

2023 жылы ҚӨК, ГҚДҚ-2, ГҚДҚ-3, Бас цех, Бас қойма, Химиялық зертхана, Үлкен Шаған МАС, Атырау терминалы сияқты 8 нысан еңбек жағдайлары бойынша жоспарлы аттестацияға жатады. 2022 жылы барлық дайындық жұмыстары жүргізіліп, аттестаттау комиссиялары құрылып, жұмыс көлемі қайта қаралды.

Денсаулыққа теріс әсердің тиюін болғызбау үшін үнемі қауіп-қатерлерді бағалау және басқару, еңбек жағдайларын гигиеналық нормалау критерийлеріне сәйкес эргономикалық бағалау жүргізіледі, сонымен қатар талаптарға қайшы сәйкессіздіктерді жою бойынша шаралар қабылданады. 2022 жылы 24 жұмыс орны бағаланды.

ГҚДҚ-3

КПО денсаулық сақтау бөлімінің қызметкерлері

2022 жылы күрделі жөндеуді дайындауға және жүргізуге денсаулық сақтау бөлімінің қатысуы

Күрделі жөндеуді (КЖ) дайындау және жүргізу процесінде орындалған негізгі аспектілер:

- Денсаулық сақтау бойынша КЖ жоспарын дайындау. Бұл құжатта КПО, мердігерлер және денсаулық сақтау бөлімі 2022 ж. КЖ шеңберінде денсаулыққа қауіп-қатерді басқаруға қатысты орындауы керек негізгі іс-шаралары сипатталған;
- Төтенше медициналық көмек көрсету қауіп-қатерлерін бағалау критерийлері әзірленді, олар аудит жүргізу үшін пайдаланылды;
- Күрделі жөндеуге дайындық бойынша мердігер компаниялардың медициналық орталықтарына 8 аудит жүргізілді;
- Төтенше жағдайларға қызмет көрсетуде дәйектілікті қамтамасыз ету үшін мердігер компаниялардың медициналық топтарымен өзара әрекеттестік орнатылды;

- Мердігер компаниялардың қызметкерлері арасында күнделікті ішінара алкогольге тексеру ұйымдастырылды және өткізілді;
- Күрделі жөндеу жұмыстарына тартылған мердігер ұйымдардың қоғамдық тамақтану орындарына 36 тексеру жүргізілді;
- COVID-19 кезекті толқыны басталған жағдайда күрделі жөндеуге тартылған мердігер компаниялардың дайындығына тексеру жүргізілді;
- Мердігер компаниялар өкілдерінің денсаулығына қауіп-қатерді бағалау бойынша оқыту жүргізілді;
- Мердігерлік ұйымдар қызметкерлерінің кәсіби жарамдылығы бойынша медициналық тексерулердің қорытындыларына ішінара тексеру жүргізілді және т. б.

Жоғарыда аталған барлық іс-шаралар, сондай-ақ күрделі жөндеуге тартылған барлық бөлімдердің бірлескен жемісті жұмысы барлық жоспарланған жұмыс көлемін орындауға ықпал етті, бұл ретте компания өндірістік жақсартуларға, объектілердің тұтастығын және зауыт жабдықтарының сенімділігін арттыруға қол жеткізді.

Қарашығанақ кен орнын игеру және пайдалану үшін мұнай саласының инженерлері мен техниктерден бастап бухгалтерлер мен логисттерге дейін мыңдаған білікті, жұмысына адал және талантты әртүрлі мамандық иелері болып табылатын жұмыскерлер қажет.

Жұмыскерлеріміз – біздің жетістігіміздің негізі. Акционер компаниялардың шетелдік тәжірибесін қабылдап, оны өз қызметінде қолдану арқылы, қажетті оқытулар ұйымдастырып және түрлі білім мекемелерін тарту арқылы Компания өзінің қазақстандық персоналының дамуына инвестиция салады.

КПО-ның кадрлық саясаты және жұмыскерлерімен еңбек қатынастары ҚР Еңбек кодексімен, ӨБТК ережелерімен және Мердігер комитетінің қарарларымен, Бірлесіп басқару туралы келісіммен, ұжымдық шарттармен реттеледі.

GRI 2-23

Іскерлік қағида: ҚЫЗМЕТКЕРЛЕР

Бір-біріміздің арамиздағы қатынастарымызды құрмет, адалдық және сыпайылық негізінде құрамыз.

Біз жұмыскерлеріміздің және қызмет жүргізу ортасындағы хылықтың әртүрлі мәдениетін құрметтейміз және қолдаймыз.

Біз адамдардың және олардың сенімдерінің, дағдыларының мен тәжірибелерінің әртүрлілігін бағалаймыз.

2022 жылы қызметкерлермен атқарылған жұмыс

ҰЛТАНДЫРУ:

11

лауазым ұлттандырылды

Қызметкерлердің 95%-ы ҚР азаматтары

ЕҢБЕК ҚАТЫНАСТАРЫ:

97

өтініш қабылданды және шешілді

КУРСТАРДАН ӨТКЕН:

3 286

КПО қызметкерлері

22 996

мердігерлік ұйымдар қызметкерлері

Халықаралық бағдарламалар бойынша

136

қызметкер сертификатталған

ЖҰМЫСҚА ОРНАЛАСУ ТӘЖІРИБЕЛЕРІ

Кадрлық саясат GRI 3-3

Бизнесі табысты жүргізу үшін қажетті басым міндеттердің бірі – білікті және дарынды мамандарды тарту және компанияда сақтап қалу.

КПО болашағынан үміт күттіретін үміткерлерді жұмысқа тарту және жұмыскерлердің компанияда тұрақтамау қаупін төмендету үшін Қазақстандағы мұнай өндіру саласындағы компаниялар арасындағы еңбек нарығында бәсекеге қабілетті жағдайлар ұсынады. КПО-ның жұмыс беруші ретінде тартымдылығының тағы бір себебі – Компания өзіне алған міндеттемелерін орындайды және жұмыскерлердің еңбек құқықтарын сақтайды.

КПО қызметкердің нәсіліне, түсіне, дініне, жасына, жыныстық бағдарына, гендерлік сәйкестігіне, отбасылық жағдайына, мүгедектігіне, этникалық шығу тегіне немесе ұлтына байланысты кемсітушілікке жол бермей, әр қызметкерге тең мүмкіндік береді. Бұл бізге ең үздік, ең дарынды адамдарды тартуға көмектеседі. Барлық кадр шешімдері, соның ішінде жұмысқа алу, аттестаттау, жұмыс бабында жоғарылау, кәсіптік даярлау және дамыту, тәртіптік ықпал ету шаралары, өтемақы төлеу және жұмыстан шығару сияқты сұрақтардың шешімдері жұмыскердің еңбегі, біліктілігі, өндірістік көрсеткіштері және басқа да іскерлік пайымдар бойынша ғана қабылданады.

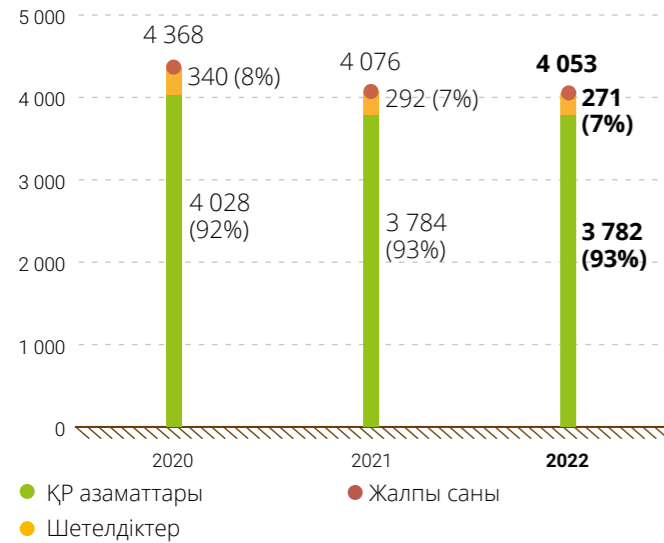
КПО кадрлар бөлімінің жергілікті қамтуды арттыру процесіне стратегиялық көзқарасы шетелдік қызметкерлерді жергілікті кадрлармен алмастыруды ғана емес, сонымен қатар жергілікті персоналды кәсіптік оқыту және дамыту да қамтиды. Бұл барлық жұмыстардың жөнді, сапалы және халықаралық стандарттарға сәйкес орындалуын қамтамасыз етеді. Осы тәсіл шетелдік персоналды ауыстыру барысында өндірістік қызметке мейлінше аз қауіп-қатер төндіруге және қойылған мақсаттарға сапаның ең жоғары деңгейін қамтамасыз етіп қол жеткізуге ықпал етеді. Ол үшін КПО-да әрбір жұмыскердің жеке қажет-

тіліктерін ескере отырып жүзеге асырылатын Кадрларды даярлау бойынша жыл сайынғы жоспар әзірленеді. Оқу бағдарламаларын ұсыну арқылы Компания:

- ▶ ӨБТК-нің 7-қосымшасында келтірілген Қазақстандық жұмыскерлерді даярлауға, қайта даярлауға және біліктілігін арттыруға қатысты талаптарды мұнай-газ өнеркәсібіндегі озық халықаралық тәжірибелерге, сондай-ақ ЕҚ, ҚТ және ҚОҚ және өнеркәсіптік гигиена талаптарына сәйкес орындайды.
- ▶ Кадрлардағы жергілікті қамту үлесін арттыруға бағытталған және ұйымды білікті және құзыретті қызметкерлермен қамтамасыз етуге мүмкіндік беретін бағдарламаларды жүзеге асырады.
- ▶ Өндірістік мақсаттар мен міндеттерге жету үшін оқыту шараларын өткізеді.
- ▶ Компания персоналына ҚР заңнамасының, Компанияның ішкі процедураларының және үздік халықаралық тәжірибелердің талаптарына сәйкес ЕҚ, ҚТ және ҚОҚ бойынша арнайы және міндетті оқытулар өткізеді.

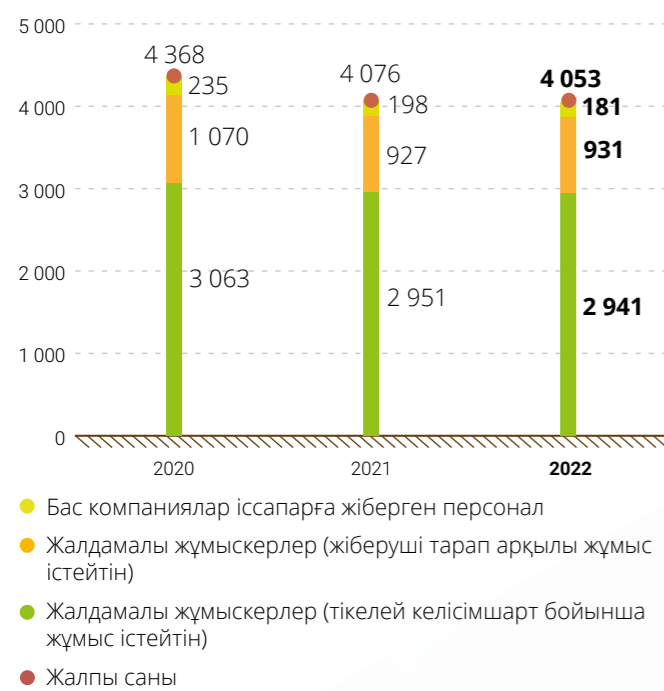
Жыл бойы Компанияда жұмыскерлерге басшылыққа және кадрлар бөліміне кері байланыс беруге мүмкіндік беретін әртүрлі іс-шаралар өткізіледі. Оларға компания жұмыскерлерінің пікірін білуге бағытталған сауалнама, Кадрлар бөлімінің «Ашық есік күні», КПО-ның жыл сайынғы жалпы жиналысы және директорлармен кофе-брейк форматындағы мерзімді кездесулер. Сонымен қатар, кері байланыс тікелей басшылармен жеке әңгімелесу барысында және тәулік бойы жұмыс жасайтын жедел желі арқылы алынады. Кері байланыста алынған ақпаратқа талдау жүргізілгеннен кейін кадрлар бөлімі интранет желісіндегі ең өзекті сұрақтарға берілген жауаптарды жариялайды, сондай-ақ анықталған мәселелерді оңтайландырудың шешімін іздейді.

7-сызба. КПО-дағы жұмыскерлер саны, 2020–2022 жылдар GRI 2-4, 2-7, 405-1 (b)

* 2020–2021 жылдар бойынша деректер түзетілді. 2022 жылы КПО-ның жергілікті және шетелдік персоналын есептеу әдістемесі түзетілді. Алдыңғы кезеңдердің барлығында жүргізілген есептерде жұмыскерлер атқаратын лауазымдар жергілікті және бас компанияларға бекітілген лауазымдарға бөлінген болатын. Бұлай есептегенде жергілікті персонал санатына ЕАЭО мүшесі болып саналатын елдердің азаматтары, ал шетелдік персонал санатына бас компаниялардан іссапарға келген ҚР азаматтары кіріп кететіні анықталды. Жұмыскерлерді азаматтығы бойынша көрсету дұрысырақ болады деп шешілді.

8-сызба. КПО жұмыскерлерінің еңбек шартының түріне қарай жіктелуі, 2020 – 2022 жылдар GRI 2-7, 2-8

Персонал бойынша статистика

2022 жылдың соңында Компаниядағы персоналдың саны 4 053 адамды құрады, оның 3 782-сі – Қазақстандық азаматтары және 271-і – басқа ел азаматтары.

8-сызбада есеп берілген кезеңнің соңындағы Компаниядағы персоналдың жалпы тізімдік саны мен жұмыскерлердің сандық арақатынасы еңбек қатынастарының ерекшеліктері ескеріліп және жылдарға бөлініп көрсетілген.

Жалдамалы жұмыскерлер (тікелей келісімшарт бойынша жұмыс істейтін) – КПО-мен қолданыстағы еңбек шарты бар жұмыскерлер

Бас компаниялар іссапарға жіберген персонал – Бас компаниялармен жасалған іссапарға жіберу туралы келісім шеңберінде іссапарға жіберу туралы хат негізінде КПО-ға іссапарға жіберілген бас компаниялардың жұмыскерлері. Негізінен оларға жобалауда және әзірлеуде арнайы дағдыларға ие, өндірісте халықаралық технологиялардың енгізілуін қамтамасыз етуге қажетті халықаралық тәжірибесі мен білімі бар жоғары деңгейдегі басшылар мен шетелдік мамандар жатады. Шетелдік мамандар қазақстандық жұмыскерлермен әртүрлі саладағы халықаралық тәжірибесі және білімін алмасу үшін тартылады. Дегенмен, Кадрлардағы жергілікті қамту үлесін арттыру бағдарламасына сәйкес КПО шетелдік мамандар атқаратын лауазымдарды жыл сайын жергіліктендіріп келеді (бұл туралы «Жергілікті персоналды дамыту» тарауында толығырақ ақпарат берілген). КПО директорлар кеңесі Бас директордың орынбасары мен Өндірістік процестерді цифрландыру және үздіксіз жетілдіру бөлімінің бастығынан басқа, бас компаниялардың іссапарға жіберілген жұмыскерлерінен тұрады.

Жіберуші тарап – Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген тәртіппен тіркелген, жұмыскерлермен қамтамасыз ету жөніндегі қызметтерді көрсету бойынша қызметті жүзеге асыратын заңды тұлға, оның ішінде шетелдік заңды тұлғаның филиалы.

Жалдамалы жұмыскерлер (жіберуші тарап) – қызметін КПО күнделікті бақылайтын, алайда КПО-мен тікелей келісімшарт жасаспаған, жұмысқа жіберуші тараптар (кадрлық агенттіктер) арқылы тартылып, жалақы алатын жұмыскерлер. Тікелей келісімшарт жасасқан жұмыскерлер мен жіберуші тараптардың жұмыскерлері орындайтын жұмыс түрлері бірдей.

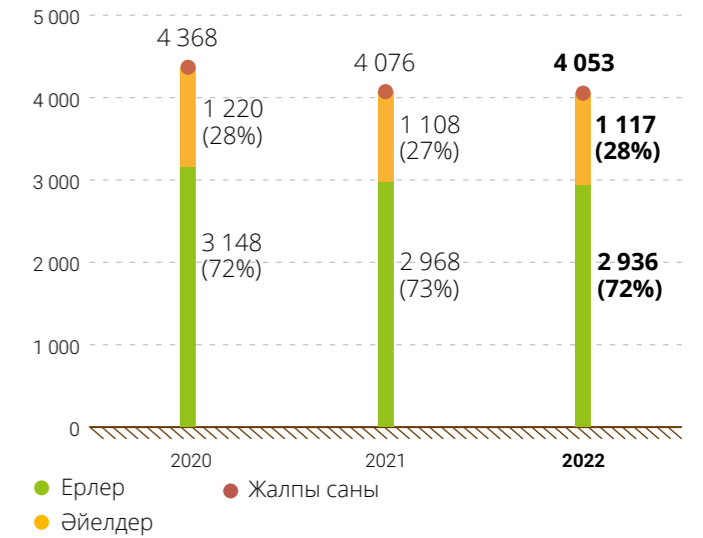
Уақытша жұмыскер – жүктілікке және босануына байланысты ұзақ мерзімді демалыстағы, бала күтіміне байланысты жалақысы сақталмайтын демалыстағы, оқу демалысындағы уақытша жұмыста болмайтын жұмыскерді ауыстыра тұру үшін немесе белгілі бір жұмысты уақытша

орындау үшін Компаниямен еңбек қатынастарына тұрақты тұлға. 2022 жылдың соңында уақытша жұмыскерлер саны 104 адамды құрады. GRI 2-7, 405-1(b)

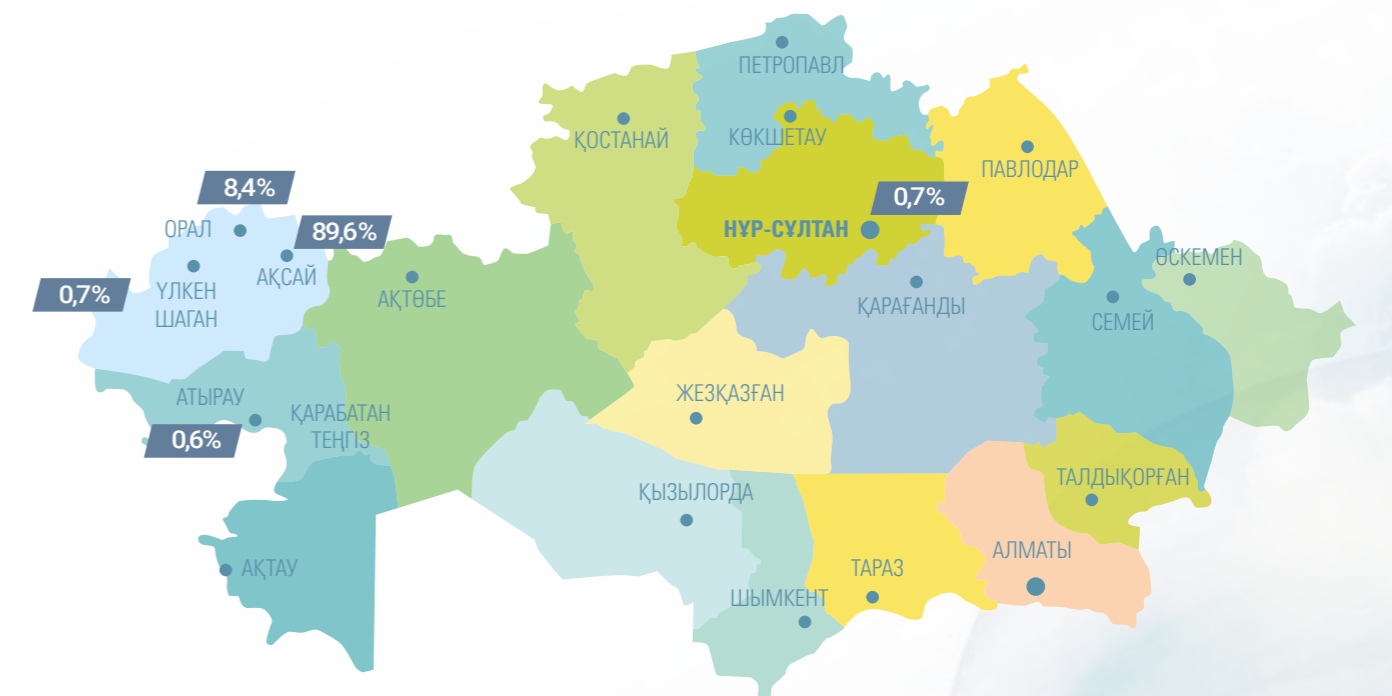
9-сызбада жұмыскерлер жынысы бойынша бөлініп көрсетілген. 2022 жылдың соңында Компанияда 2 936 ер адам және 1 117 әйел адам жұмыс істеген. GRI 2-7

Картада Компания персоналының Қазақстан өңірлері бойынша пайыздық үлесі көрсетілген. 2021 жылдың көрсеткіштерімен салыстырғанда 2022 жылы Орал қаласындағы персонал үлесінің 6,4%-дан 8,4%-ға дейін шамалы өскені көрінеді, сәйкесінше Ақсай қаласында жұмыс істейтін персонал үлесінің 91,4%-дан 89,6%-ға дейін төмендегені байқалады. Бұл өзгеріс негізінен өндіріске тартылмаған әкімшілік персоналға жататын жұмыскерлердің кейбір бөлігінің жұмыс орындарын Ақсай қаласынан Орал қаласына ауыстырумен байланысты.

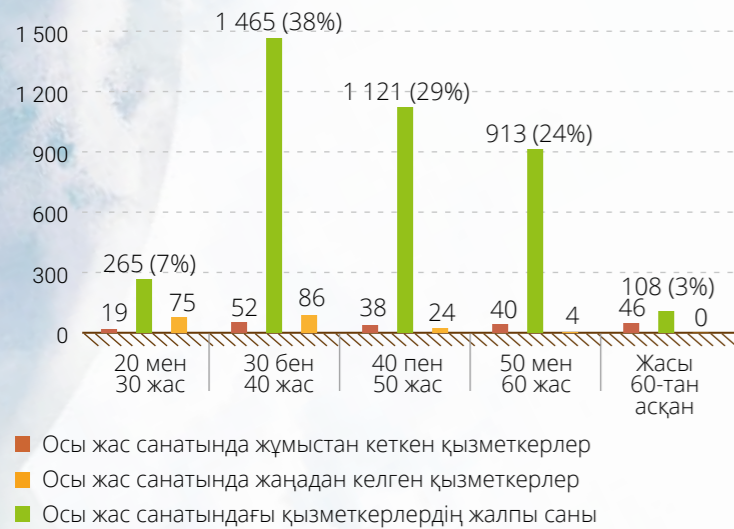
9-сызба. КПО жұмыскерлерінің жынысына қарай жіктелуі, 2020 – 2022 жылдар GRI 2-7, 405-1(b)

8-сурет. КПО жұмыскерлерінің аймақтар бойынша жіктелуі, 2022 жыл GRI 2-7, 3-3

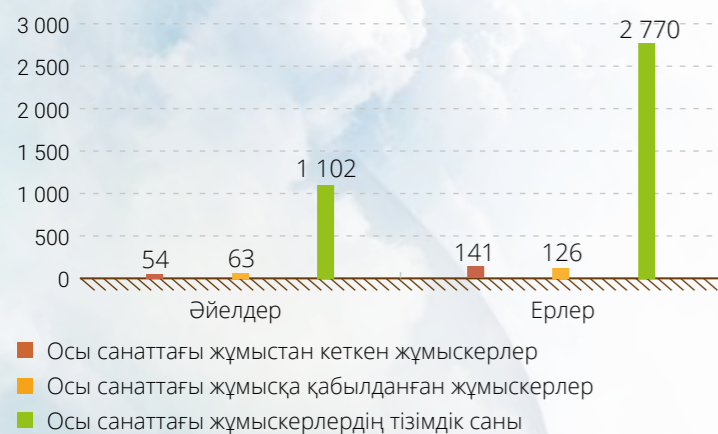

10-сызба. Кадрлардың тұрақтамауының жас санаты бойынша жіктелуі, 2022 жыл (жалдамалы жұмыскерлер) GRI 401-1, 405-1(b)

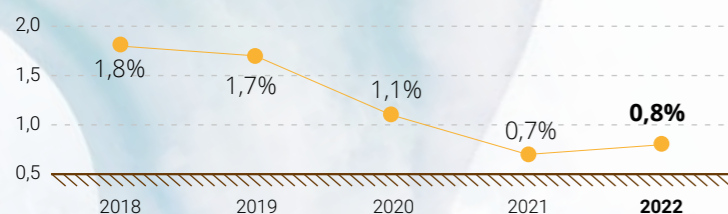
10-сызбада жалдамалы жұмыскерлердің тұрақтамауы бойынша 2022 жылы деректер келісімшарт түрін ескермей, жас топтары бойынша бөлініп көрсетілген. **GRI 401-1**

11-сызба. Кадрлардың тұрақтамауының гендер бойынша жіктелуі, 2022 жыл (жалдамалы жұмыскерлер) GRI 401-1

11-сызбада 2022 жылдың қаңтарынан желтоқсан айына дейін компаниядан кеткендер мен қабылданғандардың саны мен 2022 жылдың 31 желтоқсанындағы жалдамалы жұмыскерлердің жалпы тізімдік санының арақатынасы ерлер мен әйелдерге бөліп көрсетілген. 2021 жылы КПО-да жұмысқа жаңадан алынған жұмыскерлер саны жұмыскерлердің орташа тізімдік санының 2,6%-ын құраған болса, 2022 жылы бұл көрсеткіш 4,9%-ға жетті. Жұмыстан шыққан жұмыскерлер үлесі 5%-ды құрады.

12-сызба. Кадрлардың тұрақтамау көрсеткіші (жалдамалы жұмыскерлер), 2020 – 2022 жылдар GRI 401-1, 3-3

Ескертпе: Жергілікті кадрлардың тұрақтамау көрсеткішін есептеу мынадай формула бойынша жүргізіледі: кадрлардың тұрақтамауы = есептік жылы компаниядан өз еркімен жұмыстан шыққан жұмыскерлер саны / сол кезеңдегі жұмыскерлердің орташа тізімдік саны × 100.

2022 жылы кадрлардың тұрақтамау көрсеткіші 0,8% болса, 2021 жылы бұл көрсеткіш 0,7%-ды құрады (12-сызбаны қараңыз). **GRI 401-1**

ҚР еңбек заңнамасының талаптарына сәйкес, кадрлардың тұрақтамау коэффициентін есептегенде өз еркімен жұмыстан шыққан жұмыскерлер ғана саналады.

Еңбек қатынастары ТДМ 8.8, 10.4

Кәсіподақ ұйымдарымен жүргізілетін жұмыс

Ұжымдық келіссөздер жүргізу – Компания жұмысының маңызды бір бөлігі. Жұмыскерлердің құқығын қорғау және қолдаудағы негізгі рөлдердің бірін кәсіподақ атқарады. Кәсіподақтар әлеуметтік және еңбек қатынастарының түрлі бағыттарын қамтитын Ұжымдық шарт жобаларын әзірлейді және Компаниямен жұмыскерлердің еңбек жағдайларын жақсарту туралы келіссөздер жүргізеді. КПО жұмыскерлерінің мүдделерін қорғайтын төрт кәсіподақ бар:

- ▶ «Карачаганак Петролиум Оперейтинг Б.В.» компания жұмыскерлерінің жергілікті кәсіподақ ұйымы» ҚБ;
- ▶ «КПО Б.В. және мердігер ұйымдар жұмыскерлерінің Қарашығанақ жергілікті кәсіптік одағы» ҚБ
- ▶ «Карачаганак Петролиум Оперейтинг Б.В.» компаниясы «TRUST» және мердігерлер компаниялары жұмыскерлерінің жергілікті кәсіподақ ұйымы» ҚБ
- ▶ «Бөрлі мұнай-газ секторы жұмыскерлерінің жергілікті кәсіптік одағы» ҚБ

КПО Ұжымдық шарты кәсіподақтарға мүше ретінде тіркелген не тіркелмегеніне қарамастан, КПО штатына қабылданған барлық қызметкерлерді қамтиды. **GRI 2-30**

Жұмыскерлердің құқығын қорғау және қолдаудағы негізгі рөлдердің бірін кәсіподақ атқарады.

2022–2024 жылдарға арналған Ұжымдық шарттың талаптарына сәйкес бірқатар әлеуметтік төлемдер мен жеңілдіктердің мөлшері өсірілді және жаңалары қосылды. Атап айтсақ, алғытөлем, мүгедек балаларды тәрбиелеп отырған жұмыскерлердің отбасыларына көрсетілетін әлеуметтік көмек, 3 және одан да көп мектеп жасындағы балаларды (18 жастағы балаларды қоса алғанда) тәрбиелеп отырған жұмыскерлердің отбасыларына көрсетілетін көмек, сондай-ақ басқа жұмыскердің қызметін қоса атқарғаны үшін төленетін төлемнің проценті мөлшері арттырылып, айлық базалық еңбекақының кемінде 10% мөлшерінде қылып бекітілді. Сонымен қатар, «Карачаганакгазпром» АҚ немесе Компания құрамында қызмет етіп жүріп зейнеткерлікке шыққан ардагерлерге бірқатар жеңілдіктер беріледі, соның ішінде мұнай-газ кешені қызметкерлері күніне төленетін сыйлықақы мөлшері арттырылады деп келісілді. **GRI 401-2**

Ұжымдық шартта кәсіподақтардың әлеуметке бағытталған, мәдени-бұқаралық және дене шынықтыру шараларын ұйымдастыруы қамтылған. 2022 жылы түрлі спорттық шаралар, соның ішінде бильярдтан, үстел теннисінен жарыстар, жүгіру турнирі өткізілді, баскетбол мен футболдан кубок ойнатылды, сонымен қатар, Кәсіподақ жетекшілері қалалық сенбіліктер ұйымдастыруға белсенді ат салысты.

Кері байланыс механизмдері GRI 2-26, 3-3, ТДМ 16.10

Компанияда кері байланыстың бірнеше механизмдері бар: Еңбек ресурстары және қызметтер директорына тікелей немесе кәсіподақ арқылы, сондай-ақ анонимдік «Жедел желі» арқылы жүгіну мүмкіндігі бар.

2022 жылы Еңбек ресурстары және қызметтер директорына 97 өтініш (шағымдарды қосқанда) келіп түсті. Түскен шағымдарда еңбек тәртібінің бұзылуы, жұмысқа орналасу, дауларды шешу, қызметтік өкілеттікті асыра қолдану, мердігер қызметкеріне қатысты заңсыз әрекет мәселелері қозғалған. Келіп түскен барлық шағымдар қаралды және шешілді, шағымдардың бір бөлігі сотқа дейінгі тәртіпте және істер келістіру комиссиясында қаралғанға дейін шешімін тапты.

Еңбек қатынастарын ерікті түрде бұзу бағдарламасы GRI 404-2-b

Компания Ұжымдық шарт және ҚР 2017 жылғы Еңбек кодексі (52-бап) шеңберінде әрекет ететін Еңбек қатынастарын ерікті түрде бұзу бағдарламасын қолдануды қолдайды. Бағдарлама 58 бен 63 жас аралығындағы ер адамдарға және 55,5 пен 60,5 жас аралығындағы әйел адамдарға қатысты қолданылады. 2022 жылы компанияның 42 жұмыскері еңбек қатынастарын өз еркімен бұзу туралы өтініш берді (2021 жылы – 43 жұмыскер, 2020 жылы – 43 жұмыскер, 2019 жылы – 42 жұмыскер, 2018 жылы – 24 жұмыскер, 2017 жылы – 45 жұмыскер).

2022 жылы еңбек қатынастарын біржолғы ерікті түрде бұзу бағдарламасы қолданылмады.

Еңбек ақысы және жеңілдіктер **GRI 2-19, 2-20, 2-21, ТДМ 8.1, 8.5, 10.1, 10.4**

Кез келген бизнестің жетістікке жетуі көбіне оның жұмыскерлерінің біліктілігіне, дағдылары мен ынтасына байланысты болады, сондықтан КПО кадрлық саясаты кәсіптік ұжымды құру және оны дамыту, сондай-ақ оның ынтасын арттыру арқылы нарықта алған жетекші орынды нығайтуға және стратегиялық мақсаттарға қол жеткізуге, жұмыстың тиімді орындалуын ынталандыруға бағытталған.

Жұмыскердің біліктілігіне, қызметінің күрделілігіне, орындалған жұмысының саны мен сапасына, сондай-ақ еңбек жағдайларына сәйкес ақы алу құқығын жүзеге асыру мақсатында КПО мынадай құралдарды қолданады:

- ▶ жалақыны белгілеудегі әдістемелік тәсілге негізделген еңбекақы төлеу жүйесі;
- ▶ ұйымдық құрылымды тиімді басқару, сондай-ақ еңбекақының негізділігін қамтамасыз ету үшін лауазымдарды бағалау жүйесі;
- ▶ персоналдың жұмысты орындауы мен дамуын жыл сайынғы бағалау процесі;
- ▶ еңбек етуге лайықты жағдай жасауға мүмкіндік беретін ауқымды қосымша жеңілдіктер тізімі.

Жоғарыда аталған барлық құралдарды жүйелендіру және қолдану үшін КПО-ның ұйымдық процестер мен еңбекақы төлеу бөлімі қазақстандық персоналға арналған еңбекақы, жәрдемақылар және жеңілдіктер бойынша КПО саясатын дайындайды. Қажет болған жағдайда оны әзірлеуге тәуелсіз консалтингтік қызмет көрсететін ұйымдар тартылуы мүмкін. 2022 жылы олардың көмегіне жүгінудің қажеттігі болған жоқ.

Бұл саясат жыл сайын Басқару жөніндегі бірлескен комитетпен (ББК) мақұлданады⁹. Саясатты мақұлдау кезінде дауыс беру әдісі қолданылмайды. Егер тараптардың кем дегенде біреуі Саясаттың қандай да бір ережесімен келіспейтін болса, құжат мақұлданбайды және одан әрі қайта қарауға қайтарылады.

ӨБТК-нің 7-қосымшасының 5-тармағына сәйкес аталмыш Саясат қазақстандық мұнай-газ секторының тиісті жалақыларымен, жәрдемақыларымен және жеңілдіктерімен салыстырғанда жергілікті персоналдың жалақысының, жәрдемақылары мен жеңілдіктерінің көлемі шамалас болуын және бәсекеге қабілеттілігін қамтамасыз етуге бағытталған және жергілікті персоналды тарту, компанияда сақтап қалу және ынталандыру құралы ретінде пайдаланылады.

Еңбекақыны белгілеу процесі КПО-ның ішкі аудиті, сондай-ақ, бас компаниялардың аудиті арқылы бақыланады. 2022 жылы жүргізілген аудит нәтижесі бойынша «Қанағаттарлық» деген қорытынды шығарылды¹⁰.

⁹ ББК құрамы мен оның қызметтері туралы толығырақ ақпарат «Ұйым құрылымы және басқару тәсілдері» тарауында берілген.

¹⁰ Аудит процестері жөніндегі толық ақпаратты «Басқару / Бизнес-процестердің тиімділігін қамтамасыз ету» тарауынан оқуға болады.

Еңбекақы жөніндегі саясатқа сәйкес, қазақстандық персоналдың базалық жалақысы берілген жеке грейдке сәйкес белгіленеді, ал әр грейдтің белгілі бір белгіленген диапазоны бар. Грейд – бұл белгілі бір лауазымның маңыздылығын және оның компания лауазымдарының иерархиясындағы деңгейін көрсететін кластардың бірі. Грейдтер барлық жұмыскерлерге, оның ішінде жоғары басшылыққа да тағайындалады.

Бас директордың орынбасары мен Өндірістік процестерді цифрландыру және үздіксіз жетілдіру бөлімінің бастығынан басқа КПО-ның жоғарғы буын басшылары бас компаниялардың іссапарға жіберілген жұмыскерлері болып табылады. Олар алатын сыйақыны және басқа да төлемдерді бас компаниялар белгілейді және төлейді. КПО-мен тікелей еңбек шартын жасасқан директорлар мен штаттағы қызметкерлерге сыйақы төлеу мен жеңілдіктер беру шарттары бірдей. **GRI 2-19, 2-21b**

18-кесте. Ұйымдағы ең жоғары ақы алатын жұмыскердің жылдық жалпы сыйақысы мен тікелей еңбек шартын жасасқан барлық қызметкерлердің орташа жылдық жалпы сыйақысының арақатынасы, 2020–2022 жылдар **GRI 2-21**

2022	2021	2020
6,8	6,8	6,7

Ескертпе: Есепке енгізілген сыйақы түрі – базалық айлықақы. Бұл ақпарат толық жұмыспен қамту эквивалентті мөлшерлемелерін қолдану арқылы жасалды.

КПО сонымен қатар ҚР мұнай-газ нарығындағы еңбекақы төлеу деңгейін назарға алады және жыл сайын салыстырмалы талдау жүргізеді, оның нәтижесінде белгілі бір лауазымдардағы еңбекақы деңгейін түзету қажет екені анықталуы мүмкін. 2022 жылы өткізілген жыл сайынғы талдаудың нәтижесінде Компания жұмыскерлерінің орташа жалақысы Батыс Қазақстан облысы бойынша (БҚО) орташа көрсеткіштен жоғары екендігі анықталды. Осы талдаудың нәтижелері негізінде 2022 жылы жалақы мөлшеріне қосымша түзетулер енгізілген жоқ. КПО-ға жұмысқа алынатын мамандардың ең төмен жалақысы ұжымдық шартта жазылады және жұмыскерлердің жынысына қарамастан тағайындалады. Жіберуші тараптар (кадрлық агенттіктер) арқылы тартылатын жұмыскерлердің де, КПО жұмыскерлерінің де жалақысы КПО-да қолданылатын бірыңғай еңбекақы төлеу құрылымының негізінде белгіленеді, бұл жұмыскерлердің екі санатында да ең төменгі жалақы деңгейі бойынша айырмашылық жоқтығын көрсетеді. **GRI 202-1**

2022 жылы компания Willis Towers Watson жүргізетін жалақыларды шолуына, сондай-ақ Ernst & Young компаниясы жүргізген шолуға қатысты. Осы шолулардың қорытындысы бойынша 2023 жылға арналған персоналды компанияға тарту және компанияда сақтап қалу саясатына қатысты шешімдер қабылданады.

Қолданыстағы процедураларға аясында КПО өз жұмыскерлерінің еңбекақысын жыл сайын қайта қарап отырады. Бұған жұмыскерлердің айлық базалық еңбекақысын ҚР бойынша жыл басындағы ресми инфляция деңгейінен төмен емес мөлшерде индексстеу, жыл бойы орындаған жұмысының қорытындысы бойынша оң баға алған жұмыскерлерге жыл сайынғы сыйлықақы төлеу, сонымен қатар еңбекақыны жекелей көтеру және қосымша бір жолғы төлемдер төлеу сияқты шаралар кіреді.

2022 жылғы қаңтарда алдыңғы жылдағы инфляция деңгейі ескеріліп, еңбекақы жалпы 8,4%-ке өсірілді, сондай-ақ 2022–2024 жылдарға жасалған жаңа ұжымдық шарттың талаптарына сәйкес еңбекақының жалпы арттырылғанына қоса жалақы қосымша 5%-ға өсірілді. 2022 жылдың тамыз айында инфляцияның өршуінің кері әсеріне байланысты Компания жұмыскерлерін қолдауға бағытталған жеке шара ретінде жалақы 7,5%-ға көтерілді.

Компаниямен еңбек шарты бар барлық жұмыскерлерге ақшалай төлемдер мен ақшалай емес сыйақылардан тұратын жеңілдіктер жиынтығы ұсынылады. Жеңілдіктердің басым бөлігі ұжымдық шарт аясында қамтылған. 2022–2024 жылдарға арнап жасалған ұжымдық шарт талаптарына сәйкес КПО мұнай-газ кешені жұмыскерлерінің күніне орай, ӨБТК-нің қол қою мерейтойына орай жұмыскерлерге сыйлықақы береді, сонымен қатар денсаулықты қалпына келтіруге арналған материалдық жәрдемақы төлейді. Бұл төлемдердің мөлшері жұмыскердің жеке грейдіне де байланысты. КПО-да жіберуші тараптар (кадрлық агенттіктер) арқылы жұмыс істейтін жұмыскерлерге қатысты олардың жұмыс берушілерінің ұжымдық шарттары қолданылады. **GRI 2-30, 401-2**

Персоналдың жұмысты орындауын және дамуын бағалау **GRI 2-19, 3-3, 404-3**

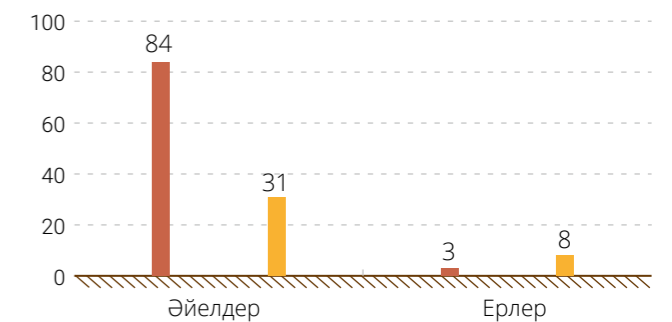
Персоналдың жұмысты орындауын және дамуын бағалау кері байланыс беру құралдарының бірі болып табылады және еңбек өнімділігінің көрсеткіштерін бақылауға және оны жақсартуға бағытталған. Персоналдың жұмысты орындауын және дамуын бағалау процесі КПО-да кемінде жарты жыл жұмыс істеген қазақстандық жұмыскерлерге қатысты қолданылады.

Жыл басында тікелей жетекшілер қарамағындағы жұмыскерлерге олардан жұмысты орындау, тәртіп яғни өзін өзі ұстау және ҚТ сақталуы тұрғысынан не күтілетіндегі туралы айтады, сондай-ақ сол жылға қойылған мақсаттарды жеткізеді. Қойылған мақсаттар компания міндеттерін орындауға, сондай-ақ жұмыскерлерді біртіндеп

КПО өз жұмыскерлерінің жұмыс орнын сақтау құқығын құрметтейді. ҚР Еңбек кодексіне сәйкес әрбір жұмыскер бала үш жасқа толғанға дейін оның күтіміне байланысты жалақысы сақталмайтын демалыс алуға құқылы. 2022 жылы жүктілікке және босануға байланысты, сондай-ақ бала күтімі бойынша демалыс алған жұмыскерлердің 45% есепті кезеңде жұмыстарына оралды, ал жұмыскерлерді компанияда сақтап қалу пайызы 94% құрады. Қалған жұмыскерлердің 55% бала күтімі бойынша демалысты 1 жылдан астам мерзімге алды. **ТДМ 5.4**

13-сызбада 2022 жылы жүктілікке және босануға, сондай-ақ, бала үш жасқа толғанға дейін оның күтіміне байланысты демалыс алған жұмыскерлердің және демалыстан шығып қайтып келген жұмыскерлердің саны жынысы бойынша бөлініп көрсетілген.

13-сызба. Жүктілікке, босануға және бала күтіміне байланысты демалыстар бойынша КПО деректері, 2022 жыл **GRI 401-3**

■ Жыл бойы демалысқа шыққан қызметкерлердің жалпы саны
■ Қайтарылған қызметкерлердің жалпы саны жыл бойындағы жұмыс

Ұжымдық шарттың ережелеріне сәйкес КПО компаниясы сырттай оқитын жұмыскерлеріне емтихан тапсыру мақсатында төленетін оқу демалысын (жылына 14 күн) алу құқығын береді. 2022 жылы мұндай құқығын 28 жұмыскер пайдаланды. **GRI 404-1**

дамытуға және олардың өнімділігін арттыруға бағытталған болуы қажет.

Мақсаттары тиімділіктің негізгі көрсеткіштері ретінде белгіленген басшылық лауазымдарды атқаратын жұмыскерлер үшін бағалау процесі екі кезеңге бөлініп жүргізіледі: осы лауазым үшін белгіленген ТНҚ-ге сәйкес жеткен жетістіктерін бағалау және жұмыскердің жұмысты жеке орындауын бағалау.

ПЖОДБ барысында «үздік», «тиімді» және «жақсартуды қажет етеді» сияқты бағалардан тұратын бірыңғай бағалау шкаласы қолданылады.

ПЖОДБ сыйлықақысының көлемі жыл сайын белгіленіп, бекітіледі.

Жергілікті персоналды дамыту GRI 405-1, 3-3

Персоналды дамыту – бұл КПО компаниясында үздіксіз жүзеге асырылатын процесс. Қолданыстағы оқыту және дамыту жүйесі арқылы қызметкерлердің кәсіби біліктілігінің деңгейі сақталады және одан әрі арттырылады.

2020 жылы КПО Өкілетті органмен бірлесіп 2020–2025 жылдарға арналған кадрлардағы жергілікті қамту үлесін арттыру бағдарламасын бекітті. Аталмыш бағдарламаны әзірлеу барысында оған дейін жүзеге асырылған бағдарлама нәтижелері ескерілді.

Осылайша, 2022 жылы шетел мамандары атқарған 11 лауазымға жергілікті жұмыскерлер тағайындалып, 17 лауазым қысқартылды. 2022 жылдың желтоқсан айындағы мәліметке сәйкес, Компания ұжымының 95%-ын жергілікті жұмыскерлер құрады. Жалпы, 1999–2022 жылдар аралығында 257 шетелдік маман жергілікті қызмет-

керлермен алмастырылды және шетелдік қызметкерлер атқарған 301 лауазым қысқартылды. 19-кестеде көрсеткіштер санат бойынша бөлініп көрсетілген. **GRI 3-3**

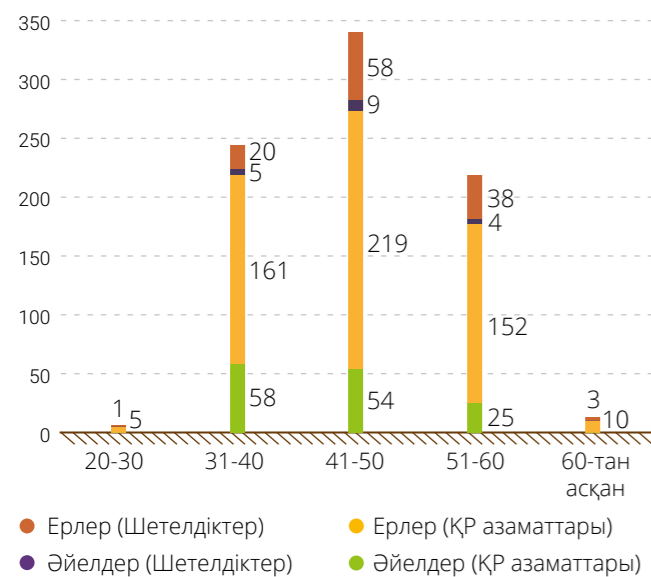
Сонымен қатар аталмыш бағдарламаның мақсаттарына сәйкес КПО Батыс Қазақстан облысында тіркелген мердігер ұйымдардағы жергілікті қамту статистикасын қосымша қадағалап отырады. 2022 жылы 40 компания кадрлардағы жергілікті қамту үлесі туралы мәліметтерін тоқсандық, жарты жылдық және жылдық негізде ұсынды. Бұл ұйымдардағы жергілікті қамту көрсеткіштері келесідей болды: «Бірінші жетекшілер мен олардың орынбасарлары, құрылымдық бөлімше жетекшілері» санатында – 91%, ал «мамандар / білікті жұмысшылар» санатында – 98%.

19-кесте КПО-ның кадрлардағы жергілікті қамту үлесін арттыру көрсеткіштері, жұмыскерлер санаты бойынша көрсетілген GRI 202-2, 3-3

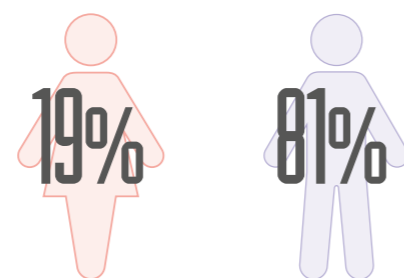
Санаты	Сипаттамасы	ҚР заңнамасына сәйкес талап	Кадрлардағы жергілікті қамту көрсеткіші		
			2022 ж.	2021 ж.	2020 ж.
1+2	Бірінші жетекшілер мен олардың орынбасарлары, құрылымдық бөлімше жетекшілері	70%-дан кем емес	86%	85%	83%
3+4	Мамандар/білікті жұмысшылар	90%-дан кем емес	98%	98%	97%

14-сызбада Компанияның жергілікті және шетелдік жоғары және орта буын басшыларының жалпы саны жасы және гендерлік сипаты бойынша көрсетіп берілген. Мұнда КПО-ның бүкіл ұйымдық құрылымы, оның ішінде уақытша жобалар да қамтылған.

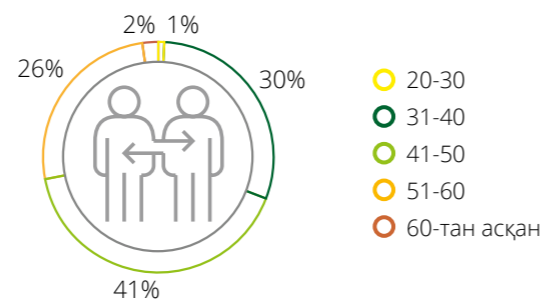
14-сызба. ҚР азаматтарының* және шетелдіктердің, жоғары және орта басшыларының саны (жасы және гендерлік сипаты бойынша бөліп көрсетілген), 2022 жыл GRI 405-1(а), ТДМ 5.5.2

Гендерлік санаты бойынша басшылардың пайызы, 2022 жыл ТДМ 5.5.2 (C050502)

Жас санаттары бойынша басшылардың пайызы, 2022 жыл

* 2022 жылы КПО-ның жергілікті және шетелдік персоналдын есептеу әдістемесі түзетілді. Алдыңғы кезеңдердің барлығында жүргізілген есептерде қызметкерлер атқаратын лауазымдар жергілікті лауазымдарға және бас компанияларға бекітілген лауазымдарға бөлінген болатын. Бұлай есептегенде жергілікті персонал санатына ЕАЭО мүшесі болып саналатын елдердің азаматтары, ал шетелдік персонал санатына бас компаниялардан іссапарға келген ҚР азаматтары кіріп кететіні анықталды. Жұмыскерлерді азаматтығы бойынша көрсету дұрысырақ болады деп шешілді.

Әйелдер клубының сессиясы

КПО Әйелдер клубы ТДМ 5

Қазіргі таңда бүкіл әлемде әйелдерді түрлі салаларда жетекші рөлдерге көтермелеу және қолдау маңызы артып отыр. Компаниядағы басшылық лауазымдарда әйелдердің болуы бизнестің экономикалық тұрақтылығының және коммерциялық тиімділігінің негізгі факторы болып табылады. Гендерлік тұрғыдан тепе-теңдік сақтай алатын компаниялар қызметкерлер үшін тартымдырақ және жақсырақ нәтижелерге қол жеткізеді.

КПО Әйелдер клубы өз жұмысын 2019 жылдың мамырында әйелдер өз білгендерімен бөлісетін, бір-біріне өзара қолдау көрсететін және байланыстарын нығайтатын платформа ретінде бастады. Құрылғаннан бері КПО Әйелдер клубы КПО әйелдерін клубқа тарту, белсенді қатысуға ынталандыру, жастарды сессияларға қатысуға шақыру үшін бірқатар сессиялар өткізді және тәжірибелі жұмыскерлерді өздерінің жетістіктерімен бөлісуге шақырды.

Клубтың негізгі міндеті – **«Women Support Women»** (Әйелдер әйелдерге қолдау көрсетеді) ұстанымын дамытып өрістеті.

Клубтың мақсаты – КПО компаниясының әйел жұмыскерлерінің арасында өзара қолдауға негізделген оң мәдениетті қалыптастыру. Біз компаниямыздың барлық әйелдер үшін өздерінің әлеуетін толық ашып, дарындары мен талпыныстарына сәйкес қалаған биіктеріне жете алатын қауіпсіз және тату жұмыс ортасы болғанын қалаймыз.

КПО Әйелдер клубы жұмыс істейтін әйелдерді қолдау үшін мұнай-газ және энергетикалық компаниялардың

өзі тәжірибесін және саладағы әйелдердің құқықтары мен мүмкіндіктерін кеңейту үшін халықаралық тәжірибені қолдап іске асырады, әйелдерге мансап жолында жоғары сатыларға көтерілуге және басшылық лауазымдардағы әйелдердің санын арттыруға бағытталған түрлі бағдарламалар мен іс-шараларды әзірлейді. Қазіргі басшылық лауазымдардағы әйелдердің саны әлі де төмен.

Әйелдердің жетекші рөлін дамыту мақсатында келесі іс-шаралар өткізу жоспарланып отыр:

- ▶ Тәлімгерлік бағдарламасын әзірлеу, ағартушылық қызмет, стереотиптерден арылудың маңыздылығы туралы ашық диалог;
- ▶ Әйелдерді кәсіби тұрғыдан дамыту;
- ▶ Оқу семинарларын ұйымдастыру және қатыстыру;
- ▶ Ұлттық және халықаралық компаниялармен тәжірибе алмасу;
- ▶ Жоғары басшылықтың қатысуымен дөңгелек үстелдер өткізу;
- ▶ Өзін-өзі жетілдіру және ынталандыру бойынша оқыту курстарын өткізу.

KAZENERGY қауымдастығының мүшесі ретінде КПО жүзеге асырылатын бағдарламалар мен бастамаларды белсенді түрде қолдайды, ЕҚДБ-мен бірлесіп, елдің мұнай-газ және энергетика секторын дамытудағы әйелдердің рөлі мен үлесін айқындау үшін «ҚР энергетика секторындағы әйелдердің рөлі» атты ақпараттық және аналитикалық шолу әзірлейді. **GRI 2-28**

Жедел дамыту бағдарламасы

GRI 404-2

Еңбек ресурстарын үздіксіз жоспарлау және кадрлардағы жергілікті қамту үлесін арттыру мақсатында Компанияда қызметкерлерді жедел дамыту бағдарламасы жолға қойылған.

Бағдарлама Қазақстанның бизнес-қажеттіліктеріне қол жеткізу үшін қажетті кадрлық резервті құру және қолдауға бағытталған. Бағдарламаны жүзеге асыру кезеңдері дарынды қызметкерлерді іріктеуді, олардың басым және әлсіз тұстарын анықтауды, жеке дамыту бағдарламаларын дайындап енгізуді, нәтижесінде жоспарланған лауазымға тағайындауды қамтиды.

Бағдарламаның бірінші және екінші легі 2009–2014 жылдар аралығында өткізілді.

Бағдарламаның үшінші легі 2017–2020 жылдар аралығында жалғасты. Үшінші лекке қатысушылар саны 161 адамды құрады. Бағдарламаның үшінші легі аяқталған кезде қатысушылардың 56% жоспарланған рөлдерге қол жеткізді, ал жеке даму жоспарлары 77%-ға жүзеге асырылды.

2021 жылдың екінші жартысында КПО осы бағдарламаның 2021–2024 жылдарға арналған төртінші легін бастады. Бөлім басшылары кадрлардағы жергілікті қамтуды арттыру жоспарын негізге алып, қабілеттері жоғары жұмыскерлердің кандидатураларын іріктеу кезеңдеріне одан әрі қатысуға ұсынды. Іріктеу үш кезеңнен тұрды, одан кейін бағдарламаға қатысушылардың екі санаты анықталды: басқару біліктілігі бойынша жоғары әлеует көрсеткен жұмыскерлер және «Талдау» және «Жоспарлау» құзыреттері бойынша жоғары нәтиже көрсеткен жұмыскерлер.

79 үміткердің 52-сі кадр резервін жедел дамыту бағдарламасының төртінші легіне сәтті өтті.

Жеке кәсіби дамудың жеке жоспарына сәйкес 2022–2024 жылдар бағдарламаға қатысушыларды оқыту және дамыту процестерін іске асыруға арналады.

Біліктілікті басқару жүйесі GRI 3-3

КПО компаниясында біліктілікті басқару жүйесі қызметкерлердің біліктілік деңгейін анықтаудың ең тиімді әдістерінің бірі ретінде қолданылады.

Бұл жүйе қауіпті өндірістік нысандарда жұмыс істейтін техникалық жұмыскерлердің біліктілігінің қажетті деңгейіне қол жеткізуге бағытталған және біліктіліктің жеткіліксіз деңгейіне байланысты орын алатын өндірістігі оқиғалар мен жазатайым оқиғаларды барынша азайту және олардың алдын-алу мақсатында енгізілді. Бұл жүйе біліктілікті бағалау нәтижелерінің негізінде жұмыскерлерді одан әрі оқыту құралдарын дайындауға мүмкіндік беріп, осылайша компания жұмыскерлері арасында қауіпсіздік техникасы мәдениетін арттыра отырып, қаражаттың мақсатқа сәйкес жұмсалуын қамтамасыз етеді.

Біліктілікті басқару жүйесінің саясаты бойынша КПО нысандарында немесе КПО жабдықтарымен жұмыс істейтін, келісімшартының қауіп жоғары немесе орта деңгейдегі әрбір мердігер ұйым өзінің біліктілікті басқару жүйесін әзірлеуге және өз жұмысы барысында қолдануға тиіс. Қауіп деңгейі жоғары жұмыстарды орындауға және бақылауға жауапты мердігер ұйымдардың жұмыскерлері жұмыстарды өз жауапкершілігінің деңгейіне сәйкес техникалық сауатты, қауіпсіз орындауға қажетті білімі мен дағдыларын көрсете алуға тиіс. 2019 жылдан бастап КПО осы бағытта жұмыс істей бастады. Негізгі талаптар, енгізудің кезеңдері мердігер компаниялардағы ЕҚ, ҚТ және ҚОҚ бойынша КПО тексерістері кезінде айқындалады және белгіленеді.

КПО-ның біліктілікті басқару жүйесі 2013 жылы ОРІТО ұйымы аккредитациясынан өтті. Үш жылда бір рет Компания осы жүйе бойынша ОРІТО ұйымының аккредитациясынан өтеді. Бұл аккредитацияның шарттарына сәйкес, Компанияда ОРІТО ұйымының сарапшыларының қатысуымен жүйенің жыл сайынғы қадағалау аудиті өткізіледі. 2022 жылдың қараша айында КПО біліктілікті басқару жүйесі аккредитациясының сәйкестігін 2023 жылдың қараша айына дейін растады. ОРІТО аккредитациясының шеңбері келесілерді қамтиды:

«Lean Six Sigma» сары белбеуін алған КПО қызметкерлері

- ▶ Кәсіби-бағытталған алты мамандық: өндіру операторлары, техник-электриктер, БӨАМА техниктері, техник-механиктер, шеберлер мен (өндірістігі) топ жетекшілері.
- ▶ Кен орнындағы алты өндіріс нысаны мен бөлімшесі – ҚӨК, ГҚДҚ-3, ГҚДҚ-2, Экоорталық, техникалық қызмет көрсету бөлімі және ұңғымаларды пайдалану мен өндіру бөлімі.

2022 жылы техникалық біліктілікке ие 739 жұмыскер бастапқы бағалаудан өтіп, біліктілікті растау сертификаттарын алды. Нәтижесінде КПО техникалық жұмыскерлердің біліктілігі стандарттарының талаптарына сәйкестік бойынша 73%-дық көрсеткішке қол жеткізді.

Біліктілікті басқару жүйесін кеңейтудің 2022–2024 жылдарға арналған жоспарына сәйкес, 2022 жылдың 4-тоқсанынан бастап ҚӨК зауытындағы өнеркәсіптегі, химиялық зертханадағы топ басшыларының біліктілігін қамтамасыз ету бағдарламасы аяқталды және кен орны нысандарын модификациялау бөлімінде іске қосылды. Құзыреттілікті бағалау процесі 150-ден астам топ басшы-

лары үшін бекітілген 24 стандарт бойынша жүргізіледі. Бағалау нәтижелері шынайы және анық болуы үшін учаске бастықтары техникалық сарапшылар рөлін атқарады. Өнеркәсіптегі топ басшыларының құзыреттілігін бағалау туралы толық ақпарат ай сайын кен орны мен өндіріс директорының басшылығына беріледі.

КПО-да қолданыстағы құзыреттілікті басқарудың жүйесінің тиімділігін арттыру жолындағы бағыттардың бірі ГҚДҚ-3-те персонал мен жабдықты қорғайтын тосқауылдарды басқару жобасын енгізу болды. (Front line barrier management – FLBM)

2020 жылдан бері біліктілікті басқару жүйесі шеңберінде 360 градус әдісімен бағалау жобасы жұмыс істеп келеді. 360 градустық бағалау – бұл жұмыскерлерді дамытудың жеке жоспарын анықтау және кері байланыс механизмін қолдану арқылы жұмыскер мен менеджер арасындағы жақсы түсіністікті қамтамасыз ету құралы. Осы процесті енгізу үшін SAP жүйесінде барлық қатысушыларға бағалауды онлайн өтуге мүмкіндік беретін модуль әзірленді. Процесті персоналды басқару және бағалау саласындағы ішкі сарапшылар үйлестіреді.

Оқыту және кәсіби дайындық ТДМ 4

Персоналды оқыту GRI 404-2

Жыл сайын КПО келесі бағыттар бойынша оқыту бағдарламаларын ұйымдастырады:

- Лауазымдық міндеттерді орындау шеңберінде жұмыскерлердің жеке қызығаттарын дамытуға, өндірістік мақсаттарды орындауға, сондай-ақ жұмыскерлерді мансап тұрғысынан дамытуға бағытталған бағдарламалар.
- Қауіпті өндірістік нысандарда жұмыстарды орындау үшін міндетті білім мен дағдыларды алуға бағытталған бағдарламалар. Оқыту бойынша міндеттемелер ҚР заңнамасымен, сондай-ақ Компанияның процедураларымен реттеледі.

2022 жылы Компанияның жергілікті қызметкерлерінің 90% біліктілікті арттырудың, кәсіби даярлаудың, қайта даярлаудың түрлі бағдарламалары бойынша оқытулардан өтті, сондай-ақ онлайн семинарлар мен конференцияларға қатысты.

Бұдан басқа, 2022 жылы КПО өз қызметкерлерін арнайы халықаралық бағдарламалар (20-кестеде көрсетілген), тіл үйрету курстары, ЕҚ, ҚТ және ҚОҚ бойынша кәсіптік және міндетті курстар бойынша оқытуын жалғастырды.

20-кесте. 2019–2022 жылдары халықаралық сертификатталған бағдарламалар шеңберінде оқытылған КПО жұмыскерлерінің саны GRI 404-2

Бағдарламаның атауы	2019	2020	2021	2022
Газ, мұнай мен су бөлінген жағдайда ұңғыманы басқару/ұңғыманың қысымын қадағалау (IWCF)	59	13	61	46
Бұзбай сынау бойынша сертификаттау (NDT)	33	3	13	20
CIPS институтының (сатып алу және жеткізу саласындағы лицензияланған институт) халықаралық дипломы		10	13	19
OPITO стандарты бойынша төтенше жағдайда әрекет ету бойынша MEMIR курсы	19		17	17
Денсаулық сақтау, қоршаған ортаны қорғау және қауіпсіздік техникасы саласындағы халықаралық сертификат (NEBOSH)	11	12	9	
Сертификатталған ішкі аудитор (CIA)	2	3		
OPITO сарапшысының біліктілігін бағалау	15			
Халықаралық қаржылық есептілік бойынша ACCA сертификаты бойынша оқыту		3	2	
Бизнесі ұйымдастыру магистрі (MBA)		1	1	1
API (Америкалық мұнай институты) техникалық стандарттары бойынша сертификаттау		6	10	9
Жобаны кәсіби басқару бойынша сертификаттау (PMP) ®			1	
Экологиялық менеджмент саласындағы IEMA халықаралық сертификаты			1	1
ASME стандарттары сай зауыт инспекторы				23
Сертификатталған оқыту бағдарламаларынан өткен қызметкерлердің жалпы саны	139	51	128	136

Ескертпе: 2020 жылы халықаралық сертификатталған бағдарламалар шеңберінде оқытылған КПО жұмыскерлер санының төмендеуі коронавирус пандемиясынан туындаған шектеулермен байланысты.

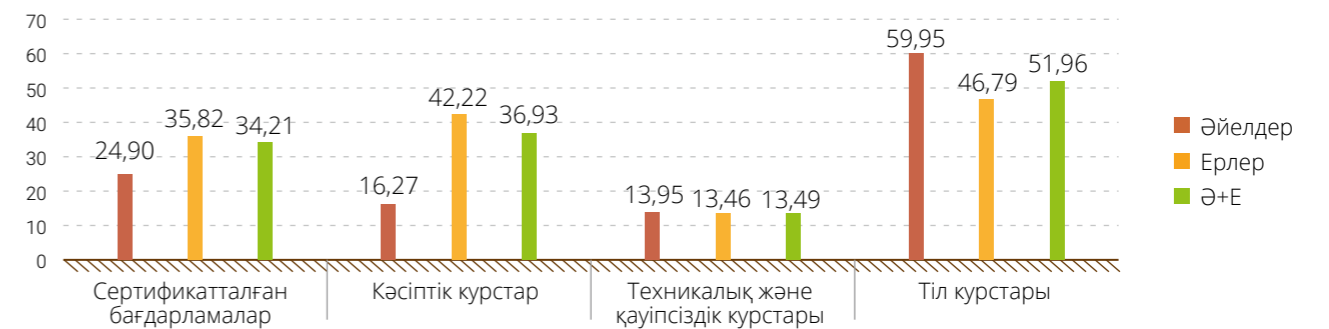
Оқыту бойынша статистика GRI 404-1, 403-5

КПО жыл сайын өз персоналын, сонымен қатар мердігер ұйымдардың жұмыскерлерін де қауіпсіздік техникасы бойынша міндетті оқытудан өткізеді.

2022 жылы 576 599 адам-сағат оқыту өткізілді (2021 жылы – 405 221 адам-сағат), оның ішінде 294 951 адам-сағат – КПО жұмыскерлерінің үлесі (2021 жылы – 250 581 адам-сағат). Оқытудың қалған 281 648 адам-сағаты мердігер ұйымдардың қызметкерлері үшін ЕҚ, ҚТ және ҚОҚ бойынша міндетті оқыту өткізуге жұмсалды (2021 жылы – 154 640 адам-сағат).

2022 жылы барлығы 26 282 адам оқытылды, оның ішінде 3 286 жұмыскер – КПО жұмыскерлері, ал 22 996 жұмыскер – мердігерлік ұйымдардың персоналы. Компаниядағы оқытулардың сағаттарының орташа саны 15-сызбада келтірілген.

15-сызба. Оқуды өтуге тағайындалған КПО жұмыскерлерінің 2022 жылы бір курсқа жұмсаған орташа сағат саны мен оның оқыту түрлері және олардың жынысы бойынша жіктелуі GRI 404-1, ТДМ 5.1

Компания жұмыскерлері үшін 2022 жылы ұйымдастырылған оқыту 21-кестеде санат бойынша бөлініп келтірілген.

21-кесте 2020–2022 жылдары оқытылған қызметкерлердің әр санат бойынша саны GRI 404-1

Санаты	2022		2021		2020	
	Адам саны	1 жұмыскерге берілетін сағат	Адам саны	1 жұмыскерге берілетін сағат	Адам саны	1 жұмыскерге берілетін сағат
1. Жоғары және орта буын жетекшілері	95	36,97	121	34,72	92	73,99
2. Білікті мамандар / топ жетекшілері	1 703	55,02	1 636	49,35	1 439	81,93
3. Техникалық қызметкерлер	1 408	137,45	1 715	94,01	1 484	113,01
4. Кеңселік-әкімшілік қызметкерлер	102	41,24	172	25,72	119	25,81

КПО стипендиялық бағдарламалары және университеттермен серіктестік **ТДМ 4.3**

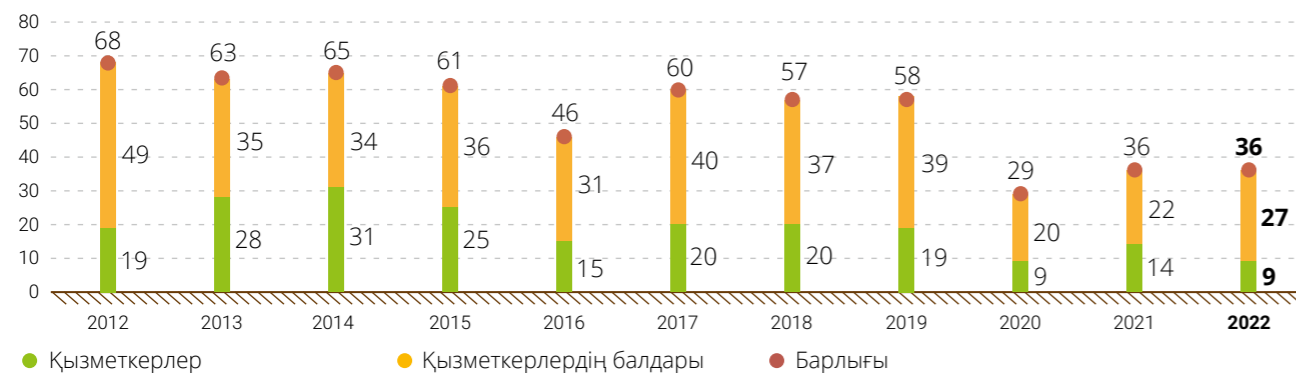
Компания үшін ең маңызды құндылық адамдар болып табылады. КПО өз қызметкерлерінің біліктілігін арттыру және жас кадрларды тарту үшін университеттермен өзара әрекеттесу бойынша жұмысын жалғастырып келеді.

Стипендиялық бағдарламалар **GRI 404-2**

Қазақстандық жұмыскерлер мен олардың балаларына арналған КПО стипендиялық бағдарламасы жұмыскерлерге өз біліктілігін арттыруға және қосымша кәсіптік білім алуға ынталандыратын елеулі құралдардың бірі болып табылады.

2022 жылы жоғарыда аталған бағдарламалар шеңберінде Компанияның 9 қызметкеріне және қызметкерлердің 27 баласына жалпы сомасы 19 800 млн теңгені құрайтын (42 270 АҚШ доллары) қаржы бөлінді. **ТДМ 4.б**

16-сызба. КПО стипендиялық бағдарламасына қатысу динамикасы, 2012–2022 жылдар

Ескертпе: 2020–2021 жылдардағы стипендиялық бағдарламаға қатысушылар санының азаюы коронавирус пандемиясынан туындаған шектеулерге байланысты.

Түлектерді дамыту бағдарламасы

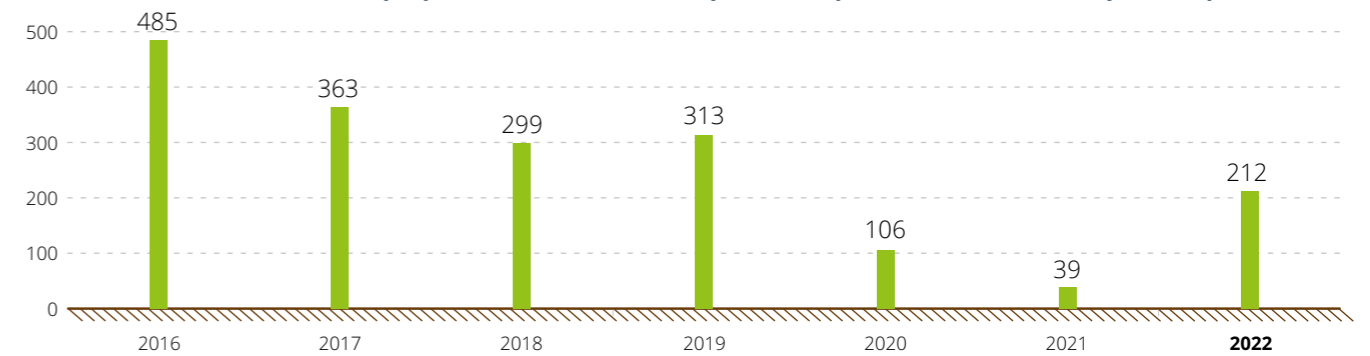
КПО-ның Қазақстандық ЖОО-мен серіктестігі

КПО Қазақстандағы 33 оқу орнымен ынтымақтасып, Қазақстан Республикасының мұнай-газ өнеркәсібіне арнап кәсіби кадрлар даярлауға өз үлесін қосады. Халықаралық компанияда тәжірибеден өту студенттерді шын жұмысқа дайындайды, қызметті әлемдік стандарттарға сәйкес ұйымдастырудың жолдарымен таныстырады, сондай-ақ, оқу орнындағы теорияда алған білімдерін кәсіпорында тәжірибе жүзінде меңгеру арқылы студенттерге қажетті құзыреттілікке қол жеткізуге, теория мен тәжірибе арасындағы алшақтықты азайтуға мүмкіндік береді, маман-

дық игеріп жатқан студенттерді кәсіби қызметті жүзеге асыруға дайындайды. Сондай-ақ, бұл студенттерге болашақ мансаптары туралы нақты шешімдер қабылдауға мүмкіндік береді. КПО компаниясында ЖОО-мен серіктестік тиісті шарттар негізінде Студенттік практика бағдарламасы шеңберінде жүргізіледі.

2022 жылы 16 оқу орнынан келген 212 студент 15 мамандық бойынша КПО-ның әртүрлі бөлімдерінде өндірістік және дипломалды практикасын өтті. 2013–2022 жылдар аралығында студенттік практикадан өткен студенттер арасынан 194 адам жұмысқа алынды.

17-сызба. 2016–2022 жылдар аралығында КПО-да студенттік практикадан өткен студенттер саны.

ЖОО түлектерінің біліктілігін арттыру бағдарламасы **GRI 404-2, ТДМ 4.3, 4.4, 8.6**

ЖОО түлектерінің біліктілігін арттыру бағдарламасының негізгі міндеті Қарашығанақ кен орнындағы объектілерді қауіпсіз пайдалануды қамтамасыз ету үшін қазақстандық ЖОО түлектерінің қатарынан кадр резервін құру болып табылады.

2008 жылдан бастап, Компания қосарлы білім беру бағдарламасының аясында ОРПО мұнай-газ өнеркәсібіндегі оффшорлық компаниялардың персоналын оқыту жөніндегі британдық ұйымның стандарттарына негізделген өндіру операторы, техник-механик, техник-электрик және бақылау-өлшеу құралдары мен автоматика жөніндегі техник мамандықтары бойынша кәсіби дайындық бағдарламасын жүзеге асырып келеді.

Іріктеуден кейін үміткерлер теориялық әрі практикалық білім алып, халықаралық деңгейдегі оқытудан өтеді. Бағдарламаны сәтті аяқтаған жағдайда тағылымгерлер Компанияның өндірістік объектілеріне жұмысқа орналасып, еңбек жолын бастайды.

Оқыту бағдарламаларының бір артықшылығы – оқу блоктік-модульдік форматта жүзеге асырылатын әдіснамаға сәйкес ұйымдастырылған. Мұндай тәсіл жұмыс орнындағы өндірістік мәселелерді шеше білуге бағытталған құзыреттер жиынтығын дамытуға мүмкіндік береді.

Жас мамандарды дайындау бағдарламасы КПО-да осы есеп шыққан сәттен 15 жылдан бері сәтті жүзеге асырылып келеді. Осы бағдарлама аясында 516-дан астам өндіру операторлары мен жабдықтарды пайдалану жөніндегі техниктер дайындалды. Бүгінгі таңда олар компанияның өндірістік объектілерінде нәтижелі жұмыс істеуде.

2022 жылдың мамыр айында 2021 жылғы қабылданған 45 студент «өндіру операторы», «техник-механик» мамандықтары бойынша оқытудың теориялық бөлімін аяқтап, КПО өндіріс және техникалық қызмет көрсету бөліміне тәжірибелік тағылымдамадан өтуге жіберілді. 2022 жылдың қыркүйек және қазан айларында өндіріс және техникалық қызмет көрсету бөліміне 24 тағылымгер жұмысқа қабылданды.

2022 жылдың 23 мамыр күні Компания «техник-электрик» және «БӨАМА техникі» мамандығы бойынша осы бағдарламаға қатысу үшін тағылымгерлерді қабылдаудың кезекті процесін аяқтады. Іріктеу нәтижесінде Қазақстан Республикасының жоғары және орта арнаулы оқу орындарын жақында тәмамдаған 24 адамнан тұратын түлектер тобы құрылды.

2022 жылдың қазан айында 21 адамнан тұратын «өндіріс операторы» мамандығы бойынша жаңа топ оқуын бастады. Бағдарламада теориялық оқыту 10 айға созылады, кейін тағылымгерлер компанияның өндіріс және техникалық қызмет көрсету бөліміне практикалық тағылымдамадан өтуге жіберіледі.

Қарашығанақ кен орнындағы өндірістік міндеттер және одан әрі кеңейту жобаларын іске асыру жөніндегі жұмыстар негізінен мердігер ұйымдардың көмегімен жүзеге асырылады. Қазіргі кезде Қарашығанақ жобасында қазақстандық мердігер және мердігерлердің астындағы ұйымдарда 17 мыңнан астам қызметкер жұмыс жасауда. Осыған байланысты, алға қойылған міндеттер мен өндірістік көрсеткіштердің сәтті орындалуы КПО және тартылған мердігер және қосалқы мердігер ұйымдардың ұжымдарында еңбек қатынастарының қаншалықты үйлесімді құрылғанына байланысты.

КПО өндірістік объектілерінің тұтастығын сақтай отыра, және Қарашығанақ кен орнындағы мердігер ұйымдардың жұмыскерлерін қоса алғанда, барлық жұмыскерлердің қауіпсіздігін қамтамасыз ете отырып, қауіпсіздік пен әлеуметтік тұрақсыздыққа әсер ететін кез келген ықтимал қауіп-қатерлерді азайту үшін барынша күш салады.

Іскерлік қағида: ҚАРЫМ ҚАТЫНАС ОРНАТУ ЖӘНЕ ӨЗАРА РЕКЕТЕСУ

Іскерлік қағида: ЖЕРГІЛІКТІ ҚОҒАМДАСТЫҚТАР

Серіктестерімізбен қарым-қатынасымызда көтерілетін мәселелерге көңіл бөлуге және оларға дұрыс және бар жауапкершілікпен ден қоюға тырысамыз.

Біз билік өкілдерімен, акционерлерімізбен, бизнес әріптестерімізбен және жұмыс орнымыздағы жергілікті қоғаммен тиімді, нәтижелі, бірлескен және сенімді қарым-қатынас құрамыз.

GRI 2-23

2022 жылы мердігерлік ұйымдармен атқарылған жұмыс

236
сапар өткізілді

545
мердігер ұйымдардың объектілері тексерілді

6
аудит өткізілді

Үшжақты аудандық комиссияның отырысы өткізілді
34

32
мердігерлік ұйымда ұжымдық шарт жасалған

190
өтініш қабылданды және шешілді

52
ұйымда тұруға және еңбек етуге жасалған жағдайлар жақсартылды

ҚАҚТЫҒЫСТАР ЖӘНЕ ҚАУІПСІЗДІКТІ ҚАМТАМАСЫЗ ЕТУ

Өндірістік қатынастар GRI 2-24, 2-25, 2-26, 407-1, 409-1, 414-2, ТДМ 8.5, 8.7, 8.8, 10.1, 10.4

Мердігер және қосалқы мердігер ұйымдар жұмыскерлерінің құқықтарының бұзылуына жол бермеу мақсатында еңбек ұжымдарындағы жағдайға әсер ететін ықтимал факторларды, сондай-ақ әлеуметтік-тұрмыстық сипаттағы бұзушылыққа, жұмыскерлердің заңды құқықтарына анықтауға және түзетуге бағытталған мониторинг пен талдау тұрақты негізде жүргізіледі. Қолайлы әлеуметтік-тұрмыстық жағдайдың жоқтығы және мердігер мен қосалқы мердігер ұйымдарда құқық нормаларының сақталмауы мұндай қауіптің алғышарты болуы мүмкін.

Қарашығанақ кен орнында қызмет көрсететін 151 мердігер ұйымдардағы шамамен 17 мың жұмыскер өндірістік қатынастар бөлімінің бақылауында.

GRI 414-2 a

Жұмыскерлер құқықтарының бұзылуын тексеру барысында КПО өтініштерді кешенді және жедел қарауды, сондай-ақ мәселелерді уақтылы шешуді қамтамасыз етуге ұмтылады. Қарау барысында барлық тараптардың пікірлері ескеріледі және талданады, ҚР заңнамасына, компанияның өндірістік қатынастар туралы ережелері мен келісімшарттық міндеттемелеріне сәйкес жұмыскерлердің еңбек құқықтарын қорғау және қалпына келтіру үшін қолдан келген шаралар қолданылуда, соның ішінде:

- Мердігер ұйымдар ұсынатын әлеуметтік-тұрмыстық жағдайды үздіксіз бақылау, жалақының уақтылы және толық төленуін, ЖҚҚ-мен қамтуды және т.б. қадағалау;
- Тиісті тақырыптарда форумдар мен конференцияларды ұйымдастыру (ЕҚ, ҚТ және ҚОҚ, әлеуметтік әл-ауқатты қамтамасыз ету және т. б.);
- Дауларды реттеу үшін еңбекті қорғаудағы құзыретті органдармен бірлесіп әрекет ету, сондай-ақ ақпараттық-тәрбиелік шаралар ұйымдастыру.
- Барлық міндетті төлемдерден кейінгі сағатына 830 теңге мөлшердегі ең аз деген еңбекақыны

бекіту. Бұл шара қолданыстағы шарттар бойынша келісімшарттық міндеттемелердің қолданылу мерзімі өтуіне қарай жүзеге асырылады;

- Білікті персоналдың келісімшарты аяқталатын мердігерден жаңа мердігерге өтуі/ауысуы. Бұл имплицитті тәжірибе аймақтағы жұмыспен қамтылу деңгейін қолдауға, қызмет көрсету келісімшарттарын бұзу кезеңінде тұрақты әлеуметтік ортаны сақтауға көмектеседі.

Сонымен қатар мердігер ұйымдардың ұжымдарындағы тұрақты әлеуметтік жағдайды қолдау шеңберінде КПО салықты есептегеннен кейінгі ай сайын жалақыға қосымша 60 мың теңге көлемінде төленетін стратегияны орындап, дамытты. Осының арқасында мердігер мен қосалқы мердігер ұйымдардың 15 мыңнан аса жұмысшыларының материалдық жағдайы жақсарды. 2022 жылдың 1 ақпанынан бастап күшіне енген бірыңғай үстеме барлық бенефициарларға бірдей қарау мақсатында, бірақ жалақысы төмен жұмыскерлер санатына айтарлықтай әсер ету мақсатында таңдалды. Бұл шешім БҚО әкімі, Энергетика вице-министрі, «PSA» ЖШС мен КПО бас директорлары қатысқан жиналыста бір ауыздан келісім тапты.

2022 жылы өндірістік қатынастар секторының жұмыскерлері 545-тең астам жұмыс алаңдары мен тығыз тұрғылықты жерлерге 236 рет барып, келісімшарт иелерімен бірлесіп 6 аудит өткізді. Қосалқы мердігер мен мердігер ұйымдардағы анықталған тәуекелдерге іс жүргізу бойынша 3 жақты аумақтық комиссияның 34 отырысы өтті. Мониторинг аясында КПО мердігер ұйымдардағы ұжымдық шарттар санына есеп жүргізеді, өйткені жұмыскерлердің бірлестіктер мен ұжымдық келісімдер жасау бостандығы құқықтарының сақталуының көрсеткіші болып табылады. 2022 жылы 32 мердігер ұйымдар ұжымдық шарт жасасты. GRI 2-25, 407-1

2022 жылы мердігер компания жұмыскерлері тарапынан түрлі мәселелер бойынша барлығы 190 шағым/өтініш түсіп, жабылды. Сұрақтардың 92 пайызы еңбекақы және сыйақы бойынша (өтініш санының өсуі 60 мың теңгелік бірыңғай үстемеақы енгізуге байланысты болды), 6 пайызы ЕҚ, ҚТ және ҚОҚ аспектілеріне және 2 пайызы әлеуметтік-тұрмыстық жағдайды қамтамасыз етуге байланысты болды. Өндірістік қатынастар секто-

ры жазбаша өтініштерден басқа күнделікті 2 ден 10 ға дейін қоңырауға жауап беріп, қосалқы мердігер мен мердігер ұйымдардың жұмыскерлерімен кездесулер өткізеді. Жалпы алғанда, мониторинг, аудит нәтижесі және өндірістік қатынастар секторы жетекшілік ететін 52 мердігер ұйымнан келіп түскен өтініштерді қарау қорытындысы бойынша тұрмыс сапасын мен еңбек жағдайларын жақсарту шаралары іске асырылды. Бұл өз кезегінде еңбек ұжымдарында тұрақты моральдық және психологиялық ахуалды сақтауға оң әсерін тигізді.

GRI 2-26, 414-2, ТДМ 16.10

Жұмыскерлер құқықтарына қысым жасауды болдырмау бойынша жүргізілетін жұмыс шеңберінде мәлімделген

22-кесте. КПО өндірістік қатынастар секторына мердігерлік ұйымдардың өтініштерінің мысалдары

Өтініштердің мысалдары	Нәтижесі
Мердігер ұйым жұмыскерінің жұмыс берушінің қанағаттанарлықсыз еңбек жағдайлары фактісі бойынша КПО-ға өтініші: жұмысшылардың құралдары нашар жағдайда болды.	Тексерістің қорытындысы бойынша жұмыс беруші жұмыскерлерді жаңа жабдықпен қамтамасыз етті.
Мердігер ұйым жұмыскерінің жатақханадағы нашар жағдайларға байланысты КПО-ға шағымдануы: санитарлық-эпидемиологиялық нормалардың бұзылуы, тұрғын жай ауданы жұмысшылардың санына сай келмеуі, ҚТ бойынша бұзушылықтар – шылым шегу орнының болмауы, ҚТҚ уақтылы шығарылмауы.	Өткізілген тексеріс қорытындысы бойынша жатақхана ұсынушы компания жұмыскерлерді санитарлық-эпидемиологиялық нормаларға сай бөлмелерге ауыстырды, қосымша бөлмелермен қамтамасыз етті, ҚТ нормасына сәйкес шылым шегу орнын белгіледі, сонымен қатар ҚТҚ уақтылы шығарылуда.

Қауіпсіздікті қамтамасыз ету ТДМ 16.1

2021 жылғы тұрақты даму туралы есепте біз 2022 ж. Қазақстандағы қаңтар оқиғасы кезіндегі еңсерілмейтін күш пен төтенше жағдайларындағы КПО өндірістік объектілерінде жоғары қауіпсіздік шаралары туралы хабарлаған болатынбыз. Бөрлі ауданы және БҚО тұрғындарының жұмыспен қамтылу пайызының жоғарлығын ескерсек, КПО компаниясында басқару және құқық қорғау органдарымен бірлескен қоғамдық тәртіпті тұрақсыздандыруды болдырмау шаралары өткендігін айта кету керек.

Қауіпсіздікті қамтамасыз ету және өндірістік қатынастар бөлімі 2022 жылдың қорытындысы бойынша 1049 ереже бұзушылықты тіркеді, 94%-ы күкіртсутекке байланысты апат кезінде адамдарды құтқару стратегиясына қатысты болса, қалғандары тауарлық-материалдық құндылықтарды тасымалдау ережелеріне, КПО-да алкогольдік, есірткілік, психотроптық және уытқұмарлық заттарды (олардың баламаларын) қолдануға тиым салу туралы ереже КПО-да алып жүру қағидаларына және кен орны шекара

еңбек жағдайларына, сондай-ақ әлеуметтік-тұрмыстық жағдайларды қамтамасыз етуге сәйкестік мониторингі жүзеге асырылып жатыр. Аталған жұмыс барысында кешенді тәсіл қолданылады: әрбір өтініш талдау және мәліметтердің толықтығын қамтамасыз ету арқылы қаралады.

2022 ж. Қазақстанда COVID-19-ға қарсы халықты ре-вакцинациялауға байланысты өндірістік қатынастар секторы денсаулықты қорғау бөлімімен бірігіп, бірнеше онлайн жиналыстар өткізді. Мақсаты – вакцинацияның пайдасы туралы мердігерлермен ақпарат алмасу.

периметрлерін бұзуға байланысты. Бұзушылықтардың біраз бөлігі H₂S қорғау стратегиясын сақтамайтын адамдарды кен орны аумағына кіргізу бойынша жүргізіліп жатқан жұмыстың нәтижесінде анықталды.

Өткізілген 33 ішкі қызметтік тергеудің 17-сі құқық қорғау органдарына жіберілді.

2022 жылы Компания 118 млн. астам теңгені құрайтын КПО және мердігер ұйымдар активтерін рұқсатсыз шығару/алып кету фактілерін анықтап, оларды болдырмады.

Экспорттық құбыр жолдарда кешенді қауіпсіздікті қамтамасыз ету қызметтерін көрсететін күзет ұйымының жұмыскерлері БҚО құқық қорғау органдарына ҚР мемлекеттік шекарасын заңсыз кесіп өткен тұлғаларды ұстауға көмектесті.

«Sintela» қауіпсіздік жүйесінің жаңа бағдарламалық жақсартмасын қолдану жалпы бақылау сапасын едәуір жақсартты, соның ішінде қатерлерді нақты тану және патрульдеу сапасының жақсаруы.

Компания қызметінің нәтижесінде туындайтын қауіп-қатерлер мен жағымсыз әсерді барынша азайту мақсатында бірқатар міндеттерді белгіледік, оларды іске асыру нәтижелері төменде ұсынылған.

23-кесте. Қауіпсіздікті қамтамасыз етудегі міндеттеріміз GRI 3-3

2022 жылға қойылған міндеттер	Орындалу статусы	2022 жылғы міндеттерді орындау үшін жүзеге асырылған шаралар	2023 жылға қойылған міндеттер
КПО экспорттық құбырларына заңсыз қосылу жағдайларын болдырмау	Орындалды	Экспорттық құбырларды жүйелі бақылау мобильді патрульдер күшімен және «Sintela» бақылау және хабарлау жүйесімен жүргізілді.	КПО экспорттық құбырларына заңсыз қосылу жағдайларын болдырмау
Алып өтуге тыйым салынған заттарды болдырмау және жұмыскерлердің физикалық жағдайын қадағалау мақсатында ГҚДҚ-2, ГҚДҚ-3 және ҚӨК объектілеріндегі «қызыл аймақтардың» бақылау-өткізу пункттерінде металл детекторлық сканерлер мен тыныс алу ортасын бақылау автоматты жүйелерін орнату	Орындалуда	Детекторлар мен сканерлерді орнату мәселесі объект басшыларымен келісу және әлеуетті жабдықтаушыларды анықтау үшін нарықты зерттеу сатысында тұр.	Детекторлар мен жақтауларды құру мәселесін барлық нысан басшыларымен келісіп шешу, сондай-ақ қондырғыны орнату және сатып алу процесін бастау
Күзет жұмыскерлерінің қауіпсіздіктің және адам құқықтарының ерікті қағидалары (ҚЖАҚЕК) бойынша білімдерін жаңартуды жалғастыру және жаңадан қабылданатын жұмыскерлерді оқыту	Орындалды	2022 жылдың соңында күзет ұйымдарының 100% жұмыскерлері аталмыш оқудан өтіп шықты. GRI 410-1 Қауіпсіздікті қамту шарттарының 100%-ы ҚЖАҚЕК оқытуды өткізу ережелерінен тұрады.	Күзет жұмыскерлерінің қауіпсіздіктің және адам құқықтарының ерікті қағидалары (ҚЖАҚЕК) бойынша білімдерін жаңартуды жалғастыру және жаңадан қабылданатын жұмыскерлерді оқыту
ҚӨК, ГҚДҚ-2, ГҚДҚ-3 және мұнайды бастапқы өңдеу станциясы (МБӨС) объектілерінде қауіпсіздік жүйелерін жеткізуші мен орнатушыны анықтау жөніндегі теңдер процесін аяқтау. Жобаны нақты іске асыруға кірісу.	Орындалуда	2022 ж. ҚБЖ жобасы 2-кезеңі бойынша құрылғыны сатып алу және орнату шарты техникалық қолайлы мүшелердің аздығынан жасалмады.	<ul style="list-style-type: none"> Жобалық құжаттаманы жаңарту. ҚР қоршаған ортаны бағалау заңнамасы талаптарының өзгеруін ескере келе 2-кезеңді орындау стратегиясын жаңарту және қайта қарау, сондай-ақ периметрлік жарықтандыру талаптарын азайту.
Қауіпсіздікті басқару жүйесінің жобасы шеңберінде келесі объектілер бойынша жұмыс көлемін анықтау: Үлкен Шаған МАС, Пилот қалашығы және Экоорталық	Орындалуда	<ul style="list-style-type: none"> Үлкен Шаған МАС объектісіндегі ҚБЖ толық көлемі жобалануда. Пилот қалашығы объектісіндегі ҚБЖ толық көлемін жобалау теңдер өткізілу кезеңінде. Экоорталық объектісіндегі ҚБЖ толық көлемін жобалау Техникалық Тапсырыстың аяқталу кезеңінде. 	<ul style="list-style-type: none"> Үлкен Шаған МАС нысанындағы ҚБЖ толық көлемін жобалауды аяқтау. Пилот қалашығының ҚБЖ жоспарлау жұмыстарын бастау. Экоорталық жобалау бойынша теңдер өткізу.
<ul style="list-style-type: none"> Қарапайым электрондық карталарды электрондық чипі бар карталарға ауыстыруды жалғастыру; Жобаны одан әрі іске асыру үшін электрондық тіркеуіштердің қажетті санын анықтау және сатып алу. 	Орындалуда	Жеткізушінің электрондық карталарды жеткізуінің кешігуіне байланысты көлікке рұқсаттарды қарапайым карталардан электрондық карталарға ауыстыру процесі тоқтатылды.	2023 жылдың маусым айының соңына дейін көліктерді өткізудің жай карталарын электрондық карталармен алмастыру процесін аяқтау.

Жергілікті жағдайларды жақсырақ түсіну және олардың қажеттіліктерін ескеру мақсатында жергілікті қауымдастықтармен ынтымақтасу – КПО тұрақты даму кодексі қағидаттарының бірі.

Көршілік қарым-қатынасты қолдап, жергілікті билік органдарымен және халықпен сындарлы диалог құру біз үшін өте маңызды, өйткені осы бағыттағы жұмыс компанияға Батыс Қазақстан өңірінде өндірістік қызметін жүргізуге қоғамдық келісімді сақтауға көмектеседі.

Құрылыс жобаларын жүзеге асыру барысында КПО-ның Бөрлі ауданының жергілікті халқымен өзара әрекеттесуі Қарашығанақ кен орнындағы қызметіне байланысты туындайтын әлеуметтік және экологиялық қауіп-қатерлерді азайтуға ықпал етеді.

GRI 2-23

Іскерлік қағида: ЖЕРГІЛІКТІ ҚОҒАМДАСТЫҚТАР

Біз өз қызметімізді жүзеге асыратын аумақтағы аудан тұрғындарының жалпы әл-ауқатын жақсартуға тікелей немесе жанама үлесімізді арттыра отырып, тату көршілік қарым-қатынасты құрамыз.

Біз билік өкілдерімен және жұмыс орнымыздағы жергілікті қоғаммен тиімді, нәтижелі, бірлескен және сенімді қарым-қатынас құрамыз.

Біз адал, алға қадам басатын және бизнес құпиялығы шеңберінде ашық болуға ниеттіміз.

Қоныс аударылған адамдардың жағдайына мониторинг, 2018–2022 жылдар

САЛЫНҒАН ОБЪЕКТІЛЕР

 2
көп қабатты ғимарат

 100
жер үй

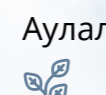
 300
орындық мектеп

 320
орындық балабақша

ЖАҚСARTУ ШАРАЛАРЫ

 800
өтініш түсті және шешілді

 11 600
тонна топырақтың жоғарғы қабаты берілді

 Аулаларды көгалдандыру үшін **150**
ағаш көшеті отырғызылды

ЖЕРГІЛІКТІ ҚАУЫМДАСТЫҚТАР GRI 3-3, 413-1, OG12

КПО өндірістік қызметін жүргізу нәтижесіндегі жергілікті халыққа және өңірге теріс әсердің алдын алуды немесе мүлдем азайтуды көздейді. Жергілікті халықпен жиі әрекеттесу арқылы компания жергілікті қауымдастықтар үшін егеурінді артықшылықтармен қамтамасыз ету және әл-ауқатын жақсарту мен дамытуда жұмыстар атқарып келеді.

Жергілікті халықпен қарым-қатынас бойынша қойылған міндеттер (24-кестеде берілген) негізінен Бөрлі ауданына қарасты үш ауылдық округте – Қарашығанақ кен орнының айналасындағы Приурал, Жарсуат және Успен ауылдарында, сонымен қатар Ақсай қаласында тұратын жергілікті халықты қолдауға бағытталған.

Әлеуметтік жауапкершілік бастамаларын жүзеге асыру үшін КПО халықаралық қаржы корпорациясының тиімділік стандарттарына негізделген саясаттарды, стандарттарды және процедураларды қолданады. **GRI 2-23-a-i**

Әлеуметтік және инфрақұрылымдық мәселелер бойынша жергілікті халықпен барынша тиімді диалог жүргізу мақсатында КПО құрамына компания қызметкерлері мен

ауылдық округтердің өкілдері кіретін Консультативтік кеңестер отырысы түрінде кездесулер мен кеңестер өткізеді.

2022 ж. Приурал, Жарсуат және Успен ауылдық округтерінде Консультативтік кеңестің 17 отырысы өткізілді. Кездесулер барысында жергілікті тұрғындар КПО-ның 2022 жылға арналған жергілікті қауымдастықтарды дамытуға көмек көрсету бағдарламасы туралы, компанияның стипендиялық бағдарламасы бойынша Орал қ. университеттері мен колледждерінде білім алып жүрген ауылдық студенттердің жетістіктері жөнінде, сондай-ақ кен орнындағы экологиялық мониторинг туралы ақпарат алды.

2010–2022 жылдарда стипендиялық бағдарлама барысында 18 жас ауыл тұрғыны білім алып шықты.

ТДМ 4.5, 4.б

Жергілікті халықты дамытуға жәрдемдесу бағдарламалары аясында КПО Бөрлі ауданы зейнеткерлеріне «Ақжайық» шипажайында демалуға 150 жолдама берді.

24-кесте. Жергілікті халықпен қарым-қатынас GRI 3-3

2022 жылға қойылған міндеттер	Орындалуы	2022 жылғы міндеттерді орындау үшін жүзеге асырылған шаралар	2023 жылға қойылған міндеттер
Мақұлданған бюджетке сәйкес 2022 жылға ауылдық округтерді дамытуға жәрдемдесу бағдарламасын орындау	Орындалды	Зейнеткерлерге «Ақжайық» шипажайында демалыс ұйымдастырылды. Ауыл түлектеріне арналған стипендиялық бағдарлама сәтті жүзеге асырылуда.	2023 жылға бөлінген бюджетке сай ауылдық округтерді дамытуға жәрдемдесу бағдарламасы аясында жоспарланған жобаларды жүзеге асыру.
Дамытудың әлеуметтік және экологиялық аспектілері бойынша үш ауылдық округте 9 консультативтік кеңес отырысын өткізу	Орындалды	Үш ауылдық округте барлығы 17 консультативтік кеңес отырысы өткізілді. Консультативтік кеңестер отырысынан тыс кезде де ауылдық округтердің тұрғындарымен оларды қызықтырған сұрақтарға жауап беру үшін кездесулер өткізілді.	Дамытудың әлеуметтік және экологиялық аспектілері бойынша үш ауылдық округте 9 консультативтік кеңес отырысын өткізу
Халықтың шағымдары мен өтініштерін уақтылы қарау және жабу	Орындалды	Барлық келіп түскен шағымдар уақтылы қаралып жабылды	Халықтың шағымдары мен өтініштерін қарау және олар бойынша тиісті жұмыстарды уақтылы атқару

Шағымдар мен өтініштерді қарау **GRI 2-25, 2-26, 413-1, ТДМ 16.10**

2022 жылы КПО ҚМГКК-ға іргелес жатқан ауылдық округтер тұрғындарынан жалпы саны 39 өтініш, соның ішінде газ иісіне байланысты 7 шағым болса, қалған 32 өтініш әртүрлі сипатта болды. Тұрғындарды әлеуметтік тұрғыдан осал топтарды қолдау бағдарында компанияның әлеуметтік бастамалары қызықтырды, көшірілген тұрғындар түсіндірме беруді сұрады.

Газ иісіне қатысты шағымдар бойынша өндірістік экологиялық бақылау тобы тексеріс жүргізді. Жүргізілген тексеріс нәтижесінде жабдықта ақаулар, ағып кетулер/шығарындылар немесе ШРК-дан асып кету фактілері анықталған жоқ. Келіп түскен шағымдар бойынша тұрғындарға кері байланыс берілді.

Қоғамдық тыңдаулар **GRI 2-29, ТДМ 16.10**

2022 ж. КПО «Қарашығанақты кеңейту жобасы 1. Құрылыстың 2-кезегі», «ҚӨК. Каустиканы бейтараптандырудың жаңа кешенінің құрылысы (түзету)» жобалары бойынша қоғамдық тыңдаулар өткізді. ҚР экологиялық кодексі талаптарына сәйкес қоғамдық тыңдаулар төрт ауылдық округте ашық жиналыс түрінде өткізілді.

2022 жылы қоғамдық тыңдауларда талқылауға ұсынылған барлық жобалар мүдделі мемлекеттік органдармен және тұрғындармен мақұлданды. Өткізілген тыңдаулардың қорытындысы сәйкес хаттамаларда баяндалған. Қоғамдық тыңдауларда ұсынылған құжаттар пакеті және талқылау қорытындылары <https://ecportal.kz/> веб-сайтына жүктелген.

Жоспарлы қоғамдық тыңдаулар туралы ақпарат мүдделі мемлекеттік органдар өкілдеріне және тұрғындарға облыстық және аудандық газеттерде, жергілікті теле-радиоарналарында, ауылдық округ әкімдіктерінің ақпараттық тақталарында, сондай-ақ [Бірыңғай экологиялық порталда](#) арқылы жеткізілді.

Жергілікті атқарушы билік органдарының өкілдерімен қоныс аударған тұрғындардың мәселелерін талдау

Көшірілген тұрғындардың жағдайын бақылау **OG12**

2017 жылдың аяғында Березовка және Бестау ауылдарынан алғашқы тұрғындарды Аралтал шағын ауданына және Ақсай қаласындағы көпқабатты тұрғын үйлерге көшірген сәттен бастап Компания жыл сайын қоныстанған отбасылардың табыс көздерін қалпына келтіру барысын қадағалап отырады.

2018–2022 жж. аталған мониторинг аясында КПО Аралталдағы 100 жер үйді қоса алғанда, Ақсай қаласында көп қабатты үй тұрғындары үшін келесі іс-шараларды орындады:

- ▶ 2018–2019 жж. – Аралтал шағын ауданындағы 100 жер үй тұрғындары алаңдарын өңдеу үшін 11 600 тонна құнарлы жер қабаты берілді;
- ▶ 2018–2021 жж. – көшірілген тұрғындардың 800 өтініші КПО Өтініштер журналында тіркелді. Барлық мәселелер 2021 жылдың соңына дейін шешілді.
- ▶ 2019 ж. – КПО Ұлы Отан соғысының жауынгеріне арналған ескерткішті бұрынғы Березовка ауылынан Аралталға толық қайта құруға және көшіруге жәрдемдесті;

- ▶ 2020 ж. – COVID-19 пандемиясы кезінде КПО Бөрлі ауданы әкімдігі және Ақсай қаласы әкімімен бірлесіп, Аралталдағы 100 үйдің тұрғындарына азық-түлік пен бірінші кезекте қажетті заттарды автодүкен арқылы жеткізді;
- ▶ 2020 ж. – Бөрлі ауданы, Ақсай қаласының әкімі көмегімен КПО көшірілген тұрғындар тұратын 5 және 10-шағын аудандардағы көп қабатты үйлердің аулаларын көгалдандыру үшін 150 ағаш көшеттерін жеткізді;
- ▶ 2020–2021 жж. – Березовка мен Бестау ауылдарынан көшірілген тұрғындар үшін Бөрлі ауданы, Ақсай қаласының 10-шағын ауданындағы екі көп пәтерлі үй және 320 орындық балабақша, Аралтал шағын ауданындағы 100 жер үй мен 300 орындық мектеп құрылыстарының кепілдік қызмет көрсету мерзімінің аяқталуы.

Сонымен қатар 2022 жылы Березовка мен Бестау ауылдарын бұзу және жерді қалпына келтіру жобасының жобалық-сметалық құжаттамасын әзірлеу үшін мердігер компанияны таңдау бойынша тендер өткізілді. Осы жобаның орындалу барысымен оқырмандарды келесі ТДЕ-де хабардар ететін боламыз.

Кешенді оқу-жаттығуы

ЖЕР – осы әлемдегі материалдық базаны құратын табиғат элементі.

Жер элементі Жер планетасымен тікелей байланысты. Осы әлемдегі бізде бар нәрселердің барлығын планетамыздан алдық және оның бәрі қайта жерге оралады.

Сондықтан планетамыздың ресурстарын ұқыпты пайдалану керек және қоршаған ортаның ластануына жол бермеу қажет.

ЭКОЛОГИЯЛЫҚ ҮЛЕС

Климаттың өзгеруіне бейімделу және көміртегі шығарындылары бойынша бейтараптыққа көшу	93
ҚОҚ саласындағы басқару тәсілдері	94
Атмосфераға тасталатын шығарындылар	104
Энергия тиімділігі	108
Су қорларын тұтыну және су тарту	112
Қалдықтарды басқару	118
Биотүрлілікті сақтау	122

GRI 2-23

Іскерлік қағида: ҚОРШАҒАН ОРТАНЫ ҚОРҒАУ

Біз жұмыс көрсеткіштерді үздіксіз арттыруға қол жеткізу үшін еңбекті қорғауды, қауіпсіздік техниканы, қауіпсіздік қызметті және қоршаған ортаны қорғауды басқарудың жүйелі тәсілін қолданамыз.

Осы мақсатпен біз осы мәселелерді қызметтің маңызды түрлері ретінде басқара отырып, стандарттарды белгілеп, жақсартуға бағытталған мақсаттарды қойып, шараларды қолданамыз, сонымен қатар бағалау жүргізіп, жұмыс нәтижелері туралы сыртқа есеп береміз.

Біз қызметіміздің қоршаған ортаға әсерін төмендету жолдарын үнемі іздеудеміз.

2022

СУ:

Қайта пайдаланылған тазартылған сарқынды су көлемі

 75 452
м³

АТМОСФЕРАҒА ШЫҒАРЫЛҒАН ЭМИССИЯЛАР:

Газды кәдеге жарату көрсеткіші

 99,93%

БИОАЛУАНТҮРЛІЛІК:

ҚМГКК аумағында биоалуантүрлілікті сақтауға бағытталған іс-шаралар жоспары енгізгеніне

 12
жыл болды

ҚАЛДЫҚТАР:

 23 581
тонна қалдық өңделді

ҚМГКК ЖОБАСЫ АЯСЫНДА ҚОРШАҒАН ОРТАНЫ ҚОРҒАУҒА БАҒЫТТАЛҒАН ИНВЕСТИЦИЯЛАР

 2,6
млрд теңге

«ҚР ЖАҢА ЭКОЛОГИЯЛЫҚ КОДЕКСІ» КУРСЫ

Қызметкерлердің

 91%-ы
курстан өтті

Бұл біз үшін неге маңызды?

GRI 3-3

КПО Қарашығанақ мұнай және газ конденсаты кен орнын игеруді қоршаған ортаға барынша аз әсер ете отырып жүргізуін көздейді.

Біз өндірістік қызметті тұрақты даму қағидаттары негізінде және Қазақстан Республикасының қолданыстағы Экологиялық кодексінде бекітілген әрбір адамның қолайлы қоршаған ортаға құқығын сақтай отырып, ҚОҚ саласындағы жоғары стандарттарға сәйкестікті қамтамасыз ете отырып жүргіземіз.

Суды басқару

КПО су ресурстарын неғұрлым тұрақты әдістермен басқаруға және кәсіпорынның қажеттіліктері үшін айналымдағы суды барынша пайдалануға, сондай-ақ су көлемін барынша ықтимал қысқартуға қол жеткізгенге дейін суды пайдалануды оңтайландыруға және суды басқару тиімділігін арттыру үшін цифрлық шешімдерді енгізуге ұмтылады.

Қалдықтарды басқару

Қалдықтарды басқару тұрақтылықты қамтамасыз етуге және қалдықтармен жұмыс істеудің тиісті тәжірибесін жетілдіруге, қалдықтардың түзілуін және қашықтыққа тасымалдануын азайтуға, озық технологияларды енгізу арқылы қайта өңдеу мен қайта пайдалануды барынша арттыруға бағытталған.

Энергетикалық стратегия

Электр энергиясын өндіру стратегиясы барлық ағымдағы және жоспарланған жобалар үшін сенімді электрмен жабдықтауды қамтамасыз етуге, сондай-ақ парниктік газдар шығарындыларын азайту және жергілікті тұрғындарды энергиямен қамту бойынша міндеттемелерді орындауға назар аудару үшін қолданыстағы энергия жүйесін өзгертуді көздейді.

Офсеттік стратегия

КПО-ның офсеттік стратегиясы жаңартылатын энергия көздерін дамытуды және CO₂ шығарындыларын тұтатын табиғи экожүйелерді қорғайтын және нығайтатын, жергілікті қауымдастықтарға пайда әкелетін және биоауантүрлілікті жақсартатын жобаларды қамтиды.

Шығарындылардың нөлдік деңгейі

КПО үшін шығарындылардың нөлдік деңгейіне жетуге жайдай туғызатын негізгі фактор – сутегіге айналдыру мақсатында табиғи газды пайдалану мүмкіндігі болады. Нәтижесінде пайда болатын CO₂ газын тұтып, оны қайта айдау қажет болады. Қарашығанақ газ зауыты болашақта отын ретінде сутегінің дамуына ықпал ететін маңызды объектіге айналады.

Экологиялық үлес

Экономикалық үлес

Қосымшалар

КЛИМАТТЫҢ ӨЗГЕРУІНЕ БЕЙІМДЕЛУ ЖӘНЕ КӨМІРТЕГІ ШЫҒАРЫНДЫЛАРЫ БОЙЫНША БЕЙТАРАПТЫҚҚА КӨШУ

GRI 2-22, 305-5

Қазіргі таңда, мұнай және газ компаниялары экологиялық күн тәртібін парниктік газдар шығарындыларын азайтуға, табиғи ресурстардың құндылығын арттыруға және пайда болатын қалдықтарды азайтуға үлес қосу арқылы қолдай алады.

2022 жылы КПО ӨБТК күші аяқталғанға дейінгі мерзім ішінде әрекет ететін (2037 ж.) Экологиялық тұжырымдаманы әзірлеуді бастады. Қолданысқа енуі 2023 жылға жоспарланған Экологиялық тұжырымдама КПО «Жасыл» стратегиясы мен «КПО 365» бизнес-стратегиясының негізіне енеді.

КПО «Жасыл» стратегиясы компанияның табысын сақтап қалу және бизнес-моделін өзгермелі бизнес-ортаға және жаһандық сын-қатерлерге бейімдеу үшін тиісті мақсаттар мен оларға жету жолдарын белгілейді. Бұл стратегия компанияның 1 және 2-қамту аясы бойынша шығарындылардың нөлдік деңгейін қамтитын және аймақтық дамуға баса назар аудара отырып, әлемдік деңгейдегі көмірсутектер мен энергияның «жасыл» өндірушісі болу ниетін көздейтін бес негізгі мақсатты қамтиды.

ҚОҚ САЛАСЫНДАҒЫ БАСҚАРУ ТӘСІЛДЕРІ

Экологиялық менеджмент жүйесі GRI 2-23, 2-24, 3-1, 3-3

КПО компаниясы қоршаған ортаға әсерді басқаруда [ISO 14001:2015](#), [ISO 45001:2018](#) және [ISO 50001:2018](#) халықаралық стандарттары бойынша сертифицирталған ЕҚ, ҚТ және ҚОҚ саласындағы біріктірілген менеджмент жүйесін, сондай-ақ осы саладағы көрсеткіштерді тұрақты жақсартуға бағытталған ЕҚ, ҚТ және ҚОҚ саласындағы саясатын қолданады. 2022 жылы КПО ISO 14001 бойынша бақылау аудитінен сәтті өтіп, стандарт талаптарына сәйкестігін растады.

КПО-ның еңбекті қорғау, қауіпсіздік техникасы және қоршаған ортаны қорғау саласындағы саясатының негізгі экологиялық міндеттемелері мынадай маңызды мақсаттарды қамтиды: **GRI 3-3**

- ▶ қоршаған орта ластануының алдын алу,
- ▶ парниктік газ шығарындыларын азайту,
- ▶ биотүрлілікті және экожүйені сақтау,
- ▶ табиғи ресурстарды қорғау,
- ▶ қоршаған ортаны қорғау саласындағы көрсеткіштерді үздіксіз жетілдіру.

Экологиялық басқарудың тиімді жүйесін қолдау шеңберінде және жаңа Экологиялық кодекс талаптарына сәйкестікті қамтамасыз ету мақсатында ҚР Экологиялық кодексінің талаптарын енгізу жөніндегі жоспар әзірленіп, қоршаған ортаны қорғау саласындағы ішкі құжаттама қайта қаралды.

Экологиялық кодекс нормаларына сәйкес Қарашығанақ жобасындағы эмиссиялар үшін кен орнының операторы ретінде КПО жауапты. 2021 жылдың екінші жартысынан бастап Қарашығанақ кен орнының аумағында жұмыс істейтін мердігер ұйымдардың эмиссияларын есепке алу жүйесін қалыптастыру мақсатында деректерді жинау және оларды талдау жүргізілуде.

ҚР Экологиялық кодексіне сәйкес КПО ең үздік қолжетімді технологияларды (ЕУҚТ) енгізу міндеттемесін орындауға тиіс. 2023 жылы ЕУҚТ сәйкестігіне кешенді техникалық аудит жүргізу жоспарланған. **ТДМ 17.7**

Экологиялық аспектілерді басқарудың электрондық жүйесі

2020 жылы КПО экологиялық аспектілер тізілімін басқарудың ыңғайлы және тиімді құралы ретінде [EnvAR](#) электрондық жүйесін әзірлеп, қолданысқа енгізді.

Компания бөлімшелерінің экологиялық аспектілерінің тізілімдері ағымдағы жағдайдың өзгеруін ескере отырып, жыл сайын қайта қаралып, жаңартылады. Компания бөлімшелерінің тізілімдері негізінде неғұрлым маңызды экологиялық аспектілердің жиынтық тізілімі қалыптастырылып, олар бойынша қауіп-қатерді азайту және экологиялық жағдайды жақсарту үшін қосымша іс-шаралар / бақылау шаралары әзірленеді. 2022 жылы EnvAR жүйесі қосымша іс-шаралардың орындалуын автоматты түрде бақылауға мүмкіндік беретін функциялармен толықтырылды. 2022 жылы КПО-ның маңызды экологиялық аспектілерінің жиынтық тізіліміне келесі аспектілер енгізілді:

- 1) Атмосфераға ластаушы заттар мен парниктік газдар шығарындылары
- 2) Қалдықтардың түзілуі және қалдықтарды басқару
- 3) Қалдықтарды рұқсатсыз орналастыруды анықтау
- 4) Шаруашылық-тұрмыстық сарқынды суларды тазарту және ағызу
- 5) Өндірістік сарқынды сулардың түзілуі және су бұру
- 6) Төгілулер
- 7) Су ресурстарын пайдалану

Экологиялық сәйкестікті қамтамасыз ету GRI 2-27

КПО өз қызметін Қазақстан Республикасының (ҚР) экологиялық заңнамасына сәйкес жүзеге асырады. Компания ҚР Экология және табиғи ресурстар министрлігінен (ҚР ЭТРМ) ластаушы заттардың шығарындыларына, төгінділеріне нормативтерді, қалдықтарды жинақтау және көму лимиттерін белгілейтін қоршаған ортаға әсер етуге экологиялық рұқсатын жыл сайын алады.

2022 жылы КПО компаниясы экологиялық рұқсаттарда белгіленген эмиссиялардың жалпы нормативтері мен қалдықтарды жинақтау және көму лимиттерінен аспады. 2022 жылы Компанияға 2020–2021 жылдардағы қоршаған ортаны қорғау (ҚОК) саласындағы оқиғаларға қатысты жалпы сомасы 26,2 млн. теңгені құраған үш азаматтық талап қойылды. ҚОК саласындағы үш азаматтық талап бойынша соттардың шешімдері негізінде КПО 14,1 млн.теңге төлеп, екі талап қоюды ішінара жеңіп, соманы 12,1 млн. теңгеге азайтты. 2022 жылы Компания әкімшілік жауапкершілікке тартылмағанын, сондай-ақ оған қатысты әкімшілік айыппұлдар тіркелмегенін атап өткен жөн.

Жаңа экологиялық кодекст талаптарын енгізу

2022 жылы ҚР жаңа Экологиялық кодексімен жұмыс жасау аясында Компания жұмыскерлері өндіріс үшін маңызды мәселелерді заңнамалық деңгейде шешті, мысалы:

- ▶ 2023 жылға арналған ҚМГКК объектілеріне үшін қоршаған ортаға әсер етуге экологиялық рұқсат алу;
- ▶ 2023–2030 жылдарға арналған «Атырау терминалы» объектісі үшін экологиялық рұқсат алу;
- ▶ ҚР жаңа Экологиялық кодексінің 2023 жылға арналған талаптарын енгізу жөніндегі жоспардың іс-шараларын орындау бойынша жұмыс;
- ▶ ҚОК және жер қойнауын пайдалану саласындағы заң шығару жұмысы. ҚР-ның ҚОК саласындағы 40-тан астам жаңа заңға тәуелді актілерінің ережелерін талдау;
- ▶ Жаңа экологиялық талаптарды әзірлеуге қатысу және ҚР Экология және табиғи ресурстар министрлігі мен «KAZENERGY» қауымдастығы жанындағы жұмыс топтары құрамында КПО мамандары ҚОК саласындағы ҚР нормативтік-құқықтық және заңға тәуелді актілерінің 90 жобасына ескертулер мен ұсыныстар беру;

▶ ҚР Президенті жанындағы Шетелдік инвесторлар кеңесінің Энергетика, экология және мұнай-газ саласы мәселелері жөніндегі жұмыс тобының құрамында «Таза парақтан» реттеу саясаты шеңберінде бизнеске қойылатын экологиялық талаптарды қайта қарау бойынша бірқатар мәселелерді шешу:

- ▶ ҚР Энергетика министрлігімен – газды технологиялық тұрғыдан шарасыз жағуды V9¹¹ тобына жатқызу мәселелері;
- ▶ ҚР ЭТРМ Су ресурстары комитетімен – су қорын пайдалану және қорғау, сумен қамтамасыз ету және су тарту саласындағы НҚА-ға өзгерістер мен толықтырулар енгізу мәселесі;
- ▶ ҚР Парламенті Мәжілісінің депутаттарымен – ҚР Әкімшілік құқық бұзушылық туралы кодексіне газды алауда жағу үшін айыппұл мөлшерін ұлғайту және ҚР Экологиялық кодексі шеңберінде жұртшылықтың рөлін күшейту бойынша түзетулер енгізу мәселесі.

ҚОК бойынша қоғамдық тыңдаулар

GRI 2-29, ТДМ 16.10

02.01.2021 ж. жаңа Экологиялық кодекстің талаптарына сәйкес мемлекеттік экологиялық сараптаманы жүзеге асыру процесінде қоғамдық тыңдаулар өткізу міндетті болып табылады және қоғамдық тыңдаулар өткізу ережелеріне сәйкес жүргізіледі. Осылайша, I және II санаттағы объектілерді (КПО объектілері бұл санаттарға жатады) салу және (немесе) пайдалану жөніндегі барлық жобалау құжаттамасы мен экологиялық рұқсаттар алу үшін Экологиялық кодексте көзделген өзге де жобалау құжаттары сараптамаға жіберіліп, қоғамдық тыңдауларға шығарылады. Мұның бәрі экологиялық рұқсат алу барысында өтеді.

2022 жылы Компания I және II санаттағы объектілерді салу және (немесе) пайдалану жөніндегі жобалау құжаттамасы мен экологиялық рұқсат алу үшін қажетті өзге де жобалау құжаттары бойынша тоғыз қоғамдық тыңдау өткізді.

Жоспарланған қоғамдық тыңдаулар туралы ақпарат мүдделі мемлекеттік органдар мен жұртшылықтың өкілдеріне бірыңғай экологиялық порталда, мерзімді баспасөз басылымында (газет), телеарнада және әкімшілік-аумақтық бірліктердің жергілікті атқарушы органдарының хабарландыру тақталарында орналастыру арқылы жеткізілді.

¹¹ V9 – бұл технологиялық ақаулар, бұзылулар және технологиялық жабдықтың жұмысындағы ауытқулар кезінде шикі газды жағу нормативі мен көлемі.

2022 жылы қоғамдық тыңдауларда талқылауға шығарылған барлық жобаларды мүдделі мемлекеттік органдар мен жұртшылық мақұлдады. Аталмыш тыңдаулардың нәтижелері қоғамдық тыңдаулардың хаттамаларында көрсетілді. Қоғамдық тыңдауларға шығарылған құжаттар мен талқылау қорытындылары [Бірыңғай экологиялық порталға](#) жүктелген.

Жеткізушілерді экологиялық тұрғыдан бағалау GRI 308-1, 308-2

ҚР Экологиялық кодексіне (2021 жылғы 2 қаңтардағы № 400-VI ҚРЗ) сәйкес Қарашығанақ кен орны қоршаған ортаға елеулі теріс әсер ететін объект (I санат) болып табылады, ал ҚӨК-Үлкен Шаған-Атырау экспорттық конденсат құбырының объектілері қоршаған ортаға орташа теріс әсер ететін объектілерге (II санат) жатады. КПО I және II санаттағы объектілердің операторы ретінде қоршаған ортаға әсер етуге экологиялық рұқсат алады, ал КПО объектілерінің аумағында жекелеген жұмыстарды орындау және (немесе) жекелеген қызметтер көрсету үшін тартылған мердігер ұйымдар оны салу, қайта құру немесе пайдалану кезінде осындай экологиялық рұқсаттың шарттарын сақтауға міндетті.

КПО-ның қоршаған ортаға әсер етуге экологиялық рұқсатына енгізу мақсатында 2021 жыл ішінде компанияда мердігер ұйымдардың қызметтерді орындауы кезінде пайда болған эмиссияларды есепке алу бойынша ауқымды жұмыс жүргізілді. Сондай-ақ, Компания эмиссиялары қоршаған ортаға әсер етуге жалпы экологиялық рұқсатқа енгізілген мердігерлік ұйымдарды экологиялық тұрғыдан бақылау бойынша бірқатар жұмыс процестерді қайта қарады. **GRI 3-3**

Кейін 2022 жылы Компанияда мердігер ұйымдардың КПО объектілерінің аумағында қызмет көрсетуі кезінде туындайтын экологиялық аспектілерді анықтауға және бақылауға мүмкіндік беретін жүйе ұйымдастырылды. Бақылау сонымен қатар қалдықтарды басқару жоспарларын және экологиялық аспектілердің тізімдерін жүргізуді қамтиды. Осыған байланысты, КПО мердігерлерді оқыту және экологиялық хабардарлығы мен біліктілігін арттыру қажеттілігі туралы міндет қойды. Осылайша, 2022 жылы КПО мердігер ұйымдардың жауапты жұмыскерлерімен тұрақты кездесулер, сапарлар барысында, сондай-ақ мердігерлік ұйымдардың ЕҚ, ҚТ және ҚОҚ бойынша тоқсан және жыл сайынғы форумдарында КПО талаптарымен танысу барысында мердігерлік ұйымдар жұмыскерлерінің хабардарлығын арттыру бойынша белсенді жұмыс жүргізді.

2022 жылдың басынан бастап мердігерлік ұйымдардың стационарлық шығарындылар көздерінің отынды тұтыну, қалдықтарды жинақтау, сондай-ақ су тұтыну мен су тарту жөніндегі деректерді ай сайын ұсыну жүйесі ретке келтірілді.

Мердігерлерді КПО-ның талаптары туралы хабардар ету мақсатында экологиялық есептілік және талаптарды сақтау бойынша электрондық нұсқаулық шығарылды. Бұл нұсқаулық экологиялық рұқсат алу үшін ақпарат жинауды бастаудан тұрақты есептілікті ұсынуға дейінгі сегіз дәйекті қадамды, сондай-ақ белгіленген нормативтерден асып кеткен жағдайда қолданылатын іс-әрекеттерді көрсетеді. Атап өтерлік жайт, нұсқаулық пен оның қосымшаларын кез-келген электрондық құрылғы көмегімен QR-код арқылы жүктеп алуға болады. Мердігерлік ұйымдарға қойылатын кеңейтілген талаптар Компания жасасатын ЕҚ, ҚТ және ҚОҚ талаптары бойынша келісім-

шарттарға 2022 жылғы мамыр айында жаңартылған Д қосымшасында көрсетілген. Оларға ҚР қолданыстағы Экологиялық кодексі бойынша оқыту, экологиялық аспектілер тізілімін жүргізу, экологиялық рұқсаттар шарттарын сақтау, қалдықтарды, төгінділер мен эмиссияларды басқару, экологиялық айыппұлдарды төлеу және т.б. талаптар жатады. Осылайша, КПО жаңа мердігерлерді экологиялық критерийлер бойынша бағалай алады.

2022 жылдың басынан бастап мердігерлік ұйымдардың стационарлық шығарындылар көздерінің отынды тұтыну, қалдықтарды жинақтау, сондай-ақ су тұтыну мен су тарту жөніндегі деректерді ай сайын ұсыну жүйесі ретке келтірілді.

2022 жылдан бастап эмиссиялар және қалдықтардың жинақталуы бойынша келіп түскен барлық ақпарат жаңа талаптарды көрсету мақсатында жаңартылған экологиялық рұқсат шарттарын сақтау жөніндегі КПО процедурасы шеңберінде мұқият талданады. Мердігерлік ұйымдар бойынша ақпарат электрондық есеп беру және экологиялық көрсеткіштерді қадағалау жүйесінің негізі болатын деректер базасына енгізілуде.

2022 жылғы ҚОҚ бойынша іс-шаралар жоспары GRI 3-3, ТДМ 9.4

Қоршаған ортаны қорғауға қатысты алға қойылған мақсаттарға қол жеткізу үшін КПО жыл сайын Қоршаған ортаны қорғау бойынша іс-шаралар жоспарын (әрі қарай ҚОҚШЖ) әзірлейді. Жоспарда айқындалған шаралар экологиялық қауіпсіздікті қамтамасыз етуге, ҚОҚ саласындағы әдістер мен технологияларды жетілдіруге,

табиғат қорларын тиімді пайдалануға және ISO 14001 мен ISO 50001 халықаралық стандарттарына сәйкестік деңгейін сақтап тұруға бағытталған.

2022 жылы КПО өндірістік қызметін берілген экологиялық рұқсаттардың шарттары негізінде жүргізді. Алынған рұқсаттардың әрқайсысына бөлек ҚОҚШЖ әзірленді.

25-кесте. КПО-ның 2022 жылғы қоршаған ортаны қорғау бойынша іс-шаралар жоспарлары және берілген экологиялық рұқсаттары

№	2022 жылғы ҚОҚ бойынша іс-шаралар жоспарлары	2022 жылға алынған рұқсаттар	Рұқсатты беретін орган
1	КПО-ның 2022 жылға арналған ҚМГКК үшін ҚОҚ бойынша іс-шаралар жоспары	Қоршаған ортаға әсер ету рұқсаттары (жарамдылық мерзімі 2022 жылғы 1 қаңтардан 31 желтоқсанға дейін)	Экологиялық реттеу және бақылау комитеті
2	КПО-ның 2022 жылғы қыркүйек-желтоқсан кезеңіне арналған ҚМГКК үшін ҚОҚ бойынша іс-шаралар жоспары	Қоршаған ортаға әсер ету рұқсаттары (жарамдылық мерзімі 2022 жылғы 1 қыркүйектен 31 желтоқсанға дейін)	Қазақстан Республикасының экология, геология және табиғат ресурстарының министрлігі
3	ҚӨК-Үлкен Шаған-Атырау (БҚО) экспорттық конденсат құбыр желісіне арналған КПО-ның 2021–2030 ж. ж. ҚОҚШЖ	2020 жылы қоршаған ортаға эмиссияларға рұқсаттар (жарамдылық мерзімі 2021 жылғы 1 қаңтардан 2030 жылғы 31 желтоқсанға дейін): 1. Атмосфераға тасталатын ластаушы заттар шығарындыларының мониторингі 2. Тұрмыстық сарқынды сулармен бірге жерасты қабаттарға төгілетін ластаушы заттар шығарындылары;	БҚО әкімдігі, Батыс Қазақстан облысы бойынша табиғи ресурстар мен табиғатты пайдалануды реттеу басқармасы
4	КПО-ның 2021–2030 ж. ҚОҚШЖ (Атырау облысы)	Қоршаған ортаға эмиссияларға рұқсаттар 1. Атмосфераға тасталатын ластаушы заттар шығарындыларының мониторингі 2. Тұрмыстық сарқынды сулармен бірге жерасты қабаттарға төгілетін ластаушы заттар шығарындылары;	Атырау облысының әкімдігі, Атырау облысы бойынша табиғи ресурстар мен табиғатты пайдалануды реттеу басқармасы

КПО Экоорталығы

2022 жылы ҚМГКК үшін ҚОҚ бойынша іс-шараларды орындауға жұмсалған жалпы нақты шығындар жоспарланған 2,3 млрд.теңгемен салыстырғанда 113% құрайтын 2,6 млрд. теңгеге тең болды.

КПО-ның ҚОҚ бойынша 2022 жылға арналған іс-шаралар жоспарын іске асыру бөлімдер бойынша 26-кестеде келтірілген.

26-кесте. 2022 жылғы ҚОҚ бойынша іс-шаралар жоспарын орындау, % GRI 3-3

№	ҚОҚ шаралар жоспарының бөлімдері	Процентте көрсетілген 2022 жылғы КПО іс-шараларының орындалуы:		
		- Қарашығанақ кен орнында	- ҚӨК-Үлкен Шаған-Атырау экспорттық конденсат құбыр желісінде (БҚО)	- ҚӨК-Үлкен Шаған-Атырау экспорттық құбыр желісінде (АО)
1	Әуе бассейнін қорғау	98%	100%	100%
2	Су қорларын қорғау және ұтымды пайдалану	95%	* ШҚ	* ШҚ
3	Жер қорларын қорғау	100%	* ШҚ	* ШҚ
4	Флора мен фаунаны қорғау	100%	* ШҚ	100%
5	Өндіріс және тұтыну қалдықтарын өңдеу	158%	* ШҚ	* ШҚ
6	Басқару жүйелері мен озық технологияларды енгізу	100%	* ШҚ	* ШҚ
7	ҚОҚ саласындағы ғылыми-зерттеу және жобалау-ізвестіру жұмыстары	100%	100%	100%
8	Экологиялық ағарту және насихаттау	* ШҚ	100%	100%
БАРЛЫҒЫ:		(2,6 млрд теңге)	(10,443 млн теңге)	(6,499 млн теңге)

* ШҚ – шаралар қарастырылмаған.

Қоршаған ортаны қорғау жөніндегі іс-шараларды іске асырудың экологиялық әсері 27-кестеде келтірілген.

27-кесте. 2022 жылы эмиссиялар мен қалдықтарды азайту жөніндегі іс-шараларды іске асырудың экологиялық әсері GRI 3-3

Атмосфераға тасталатын шығарындылар	2022 жылы озық технологияларды енгізумен байланысты іс-шараларды орындау нәтижесінде атмосфералық ауаға ЛЗ нақты шығарындылардың төмендеуі 15 265 тоннаны құрады. ▶ Ұңғымаларды игеру кезінде газдың жоғары көлемді үлесі бар өнімді айдау үшін жер үсті сорғысын пайдалану шығарындылардың 15 029 тоннаға азаюына әкелді. ▶ Қабатқа әсер ету үшін көмірсутек негізіндегі сұйықтықтарды (Lamix немесе Diesel) пайдалану атмосфераға тасталатын ЛЗ көлемін 235 тоннаға азайтуға мүмкіндік берді.
Су тұтыну	▶ 2022 жылы тазартылған ағынды суларды, соның ішінде жаңбыр мен еріген суларды қайта пайдалану көлемі 75 451,5 м³ құрады, бұл жер үсті көздерінен техникалық қажеттіліктерге алынатын таза су көлемінің азаюына әкелді. 2022 жылдың қаңтарынан бастап Қоншыбай жырасындағы №1 су бөгенінен техникалық суды тұтыну толығымен тоқтатылды. Тазартылған ағынды суларды қайталама пайдалану ҚМГКК техникалық қажеттіліктері, шаңды басу және бұрғылау ерітінділерін дайындау үшін жүргізілді.
Қалдықтарды басқару	▶ 2022 жылы ҚТҚ сұрыпталғаннан кейін алынған қалдықтарды (тастандыларды), медициналық қалдықтарды, тұнба алаңдарынан сусыздандырылған тұнбаны қоса алғанда, жоғары температурада жағу әдісімен қайта қолдануға жарамсыз өндіріс және тұтыну қалдықтарының 600,125 тоннасы жойылды. Бұл көмілген қалдықтарды 531,305 тоннаға азайтуға мүмкіндік берді. ▶ Қалдықтарды бөлу қондырғысында коммуналдық қалдықтарды сұрыптау нәтижесінде кейіннен мамандандырылған кәсіпорындарға қайта өңдеуге және (немесе) қайта пайдалануға беру үшін 123,231 тонна пайдалы компоненттер (макулатура, пластик, шыны және металл сынықтары) алынды. ▶ Сұйық қалдықтарды қайта өңдеу көлемі 8 674,01 тоннаны құрады. ▶ Мұнай негізіндегі 9 008,43 тонна бұрғылау қалдықтарын және өзге де өндірістік қалдықтарды қайта өңдеу процесінде 601,05 тонна базальқ май алынып, қалпына келтірілді.
Топырақты қалпына келтіру GRI 304-3, ТДМ 6.6, 15.1, 15.5	2022 жылы 34,37 га алаңда құрылыс жұмыстары аяқталғаннан кейін топырақ құнарлығын қалпына келтіру жұмыстары жүргізілді.

Қоршаған орта мониторингі GRI 3-3, 413-1, ТДМ 3.9, 11.6

КПО өндірістік қызметтің барлық аспектілерін қамтитын қоршаған ортаны қорғау жөніндегі бірқатар бағдарламаларды жүзеге асырады. Негізгі бағдарламалардың бірі төменде көрсетілген міндеттерді орындау үшін ҚР Экологиялық кодексінің талаптарына сәйкес әзірленген «Өндірістік экологиялық бақылау» бағдарламасы (ӨЭБ) болып табылады:

- ▶ кәсіпорынның эмиссиялары мен өндірістік қызметінің қоршаған ортаға әсері туралы сенімді мәліметтер алу;
- ▶ күтпеген оқыс жағдайларға қатысты жедел алдын ала әрекет ету;
- ▶ қоршаған орта мен адам денсаулығына әсерді азайту;
- ▶ мүдделі тараптарға (жергілікті тұрғындар, мемлекеттік бақылаушы органдар, серіктес компаниялар) кәсіпорынның экологиялық қызметі мен жергілікті тұрғындардың денсаулығына төнуі мүмкін қауіп-қатер туралы хабарлау.

ӨЭБ бағдарламасы шеңберінде қоршаған ортаға шығарылатын эмиссияларға, яғни шығарындыларға, ағынды сулардың төгінділеріне, қалдықтарды қайта өңдеуге, жинақтауға және көмуге, сондай-ақ атмосфералық ауа, жер үсті және жер асты сулары, топырақ сияқты қоршаған орта компоненттерінің сапасына бақылау жүргізіледі.

2022 жылы ӨЭБ бағдарламасы шеңберіндегі қоршаған орта компоненттерінің жай-күйін бақылау аясында анықталатын көрсеткіштердің концентрациясы алдыңғы жылдардағы бақылау деңгейімен бірдей болғанын көрсетті. ҚМГКК қызметінің қоршаған ортаға теріс әсері анықталған жоқ.

Сондай-ақ, КПО тұрақты негізде кен орнының аумағында қалдықтарды орналастыру объектілеріндегі қоршаған орта жай-күйіне өндірістік экологиялық бақылауды жүргізеді. 2022 жылы Экоорталықтың қатты өнеркәсіптік қалдықтарды көму полигонында, бұрғылаудың сұйық қалдықтарын уақытша сақтауға арналған алаңда, сондай-ақ 35А және 35Б чектерінде жер асты сулары мен топырақты бақылау нәтижелері бойынша қоршаған орта компоненттеріне тікелей теріс әсер анықталмады. Қалдықтардың қозғалысын сандық бақылау көму көлемін, сондай-ақ қалдықтардың жинақталу көлемі мен уақытын есепке алу мақсатында жүзеге асырылады.

Ауа сапасының мониторингі аккредиттелген зертхана арқылы сынамаларды іріктеу және талдау негізінде, сондай-ақ 18 стационарлық автоматты ЭМС көмегімен жүзеге асырылады. Атмосфералық ауаның сапасын бағалау үшін санитарлық-гигиеналық нормативтер, яғни шекті рұқсат етілген концентрациялар (ШРК) қолданылады. Атмосфералық ауаның ластану деңгейін анықтау

үшін бақыланатын компоненттердің тіркелген концентрациясы ШРК-мен салыстырылады және үлес түрінде көрсетіледі.

2022 жылы ӨЭБ бағдарламасын жүзеге асыру барысында зертхана көмегімен 100 мыңнан астам сынама алынып, 115 мыңға жуық зертханалық талдау және 28 мыңға жуық өлшеу жүргізілді.

Компания кен орнының аумағында, СҚА шекарасында және Қарашығанақ кен орнына жақын орналасқан елді мекендерде атмосфералық ауаны қорғауға ерекше назар аударады.

Санитарлық-қорғау аймағы ТДМ 15.2

2018 жылдың 1 қаңтарынан бастап ҚМГКК аумағында жаңа есептік санитарлық-қорғау аймағы (СҚА) қолданылады. 2021 жылы КПО ауаны экологиялық мониторинг станцияларын көшіруді сәтті аяқтады. Станцияларды көшіру СҚА өзгеруіне байланысты ауаның үздіксіз мониторингінің дұрыс көрсеткіштерін қамтамасыз ету және ҚР заңнамалық талаптарын сақтау үшін жоспарланды. 2022 жылдың аяғындағы СҚА көрсетілген ҚМГКК сызбасын КПО веб-сайтында [Тұрақты даму/Қоршаған ортаны қорғау/Санитарлық-қорғау аймағы](#) бөлімінде көруге болады.

2022 жылы КПО «ҚМГКК есептік санитарлық-қорғау аймағын ұйымдастыру және абаттандыру» жобасының «ҚМГКК есептік СҚА көгалдандырудың бірінші кезеңі және оның шекараларын белгілеу» 3-кезеңін іске асыруды жалғастырды. Жобаның мақсаты – өсіп жатқан екпе ағаштарына күтім жасау және жаңа ағаштарды отырғызу, сондай-ақ СҚА шекарасында ақпараттық белгілерді орнату. Тарихи-мәдени мұра объектілерін ықтимал теріс әсерден қорғау мақсатында жоба сондай-ақ тарих және мәдениет ескерткіштерінің қорғау аймақтарының шекараларында тиісті белгілерді орнатуды көздейді. Бұған дейін, 2019 жылы КПО осы тақырып бойынша ауқымды археологиялық зерттеулер ұйымдастырған болатын (толығырақ ақпарат [КПО-ның 2019 жылғы тұрақты даму есебінде](#) берілген, 85-88 беттер). **ТДМ 11.4**

Осылайша, 2022 жылы іздестіру, дала жұмыстары, қолданыстағы орман екпелерін зерттеу жұмыстары аяқталып, жобаның жұмыс құжаттамасы әзірленді. Орындалған жұмыстың қорытындысы бойынша Өспен, Қаракерем, Жаңаталап, Қарашығанақ ауылдары, СҚА шегінде орман алқаптары маңында бұрын отырғызылған екпелерді

қайта жаңарту, СҚА шекараларында жаңа орман алқаптарын құру, СҚА шекараларын белгілеу, ақпараттық белгілерді орнату және тарихи-мәдени мұра объектілерінің қорғау аймақтарының шекаралары бойынша шешімдер айқындалып, оларды жүзеге асыру технологиясы анықталып, жоспарланған іс-шараларды іске асырудың шығындары есептелді.

Барлық жоба кезеңінде көгалдандыру шеңберінде жоспарланған учаскелердің жалпы ауданы 249,1 га құрайды, оның 151,9 га – жаңа орман алқаптарын құру алаңы, 97,2 га – қолданыстағы екпелерді жаңарту жұмыстарын жүргізу алаңы.

Бүкіл жобаны іске асырудың жалпы мерзімі 2023 жылдың көктемінен бастап 2028 жылға дейінгі кезеңді қамтиды:

- ▶ 2022 ж. – ізденіс жұмыстары, далалық жұмыстар, жобаның жұмыс құжаттамасын әзірлеу.
- ▶ 2023 ж. – СҚА шекараларын белгілеу.

Атмосфералық ауа сапасына автоматты экологиялық мониторинг станциялары (ЭМС) арқылы бақылау жүргізу GRI 413-1

ҚМГКК және СҚА периметрі бойынша атмосфералық ауа мониторингінің бірыңғай автоматты жүйесіне біріктірілген 18 автоматты жылжымайтын экологиялық мониторинг станциялары (ЭМС 001 – 018) орнатылды.

18 ЭМС ішінен төртеуі кен орнының аумағында және СҚА шегінде орналасқан. 005 – 018 станциялары 2021 жылдың желтоқсанында аяқталған ЭМС станцияларын жаңа есептік СҚА шекарасына ауыстыру жобасына сәйкес жаңа орындарға көшірілді. 2021 жылдың аяғындағы жағдай бойынша есептік СҚА шекарасында 13 ЭМС орналасқан: 006-018; ЭМС 005 Ақсай қаласының маңындағы учаскеге көшірілді.

2022 жылы ҚМГКК аумағындағы СҚА шегінде орналасқан ЭМС станцияларымен тіркелген бақыланатын компоненттердің орташа жылдық шоғырлануы 28-кестеде келтірілген. Бұл кестеде «Нақты жылдық орташа шоғырлану» бағанасы әрбір ЭМС-ке бақыланатын ауа

- ▶ 2024 ж. – ТММ ескерткіштерінің қорғау аймақтарының шекараларында ақпараттық белгілерді орнату.
- ▶ 2023 – 2026 жж. – орман алқаптарын жаңарту.
- ▶ 2025 – 2028 жж. – жаңа орман алқаптарын егу.

Жобаны іске асыру барысында күрделі объектілерді салу көзделмеген. Жұмыстарды мердігер ұйымның күшімен жүргізу көзделіп отыр. «2023–2028 жылдарға арналған ҚМГКК есептік СҚА аумағын ұйымдастыру мен абаттандырудың негізгі жобалық шешімдері» сызбасы КПО вебсайтының [Тұрақты даму/Қоршаған ортаны қорғау/санитарлық-қорғау аймағы](#) бөлімінде көруге болады. СҚА шекарасын абаттандыру және көгалдандыру объектілерін орналастырудың жиынтық схемалары мүдделі тараптармен, шаруашылық ұйымдармен және ауыл шаруашылығы өндірушілерімен келісілген.

компоненттерінің орташа шоғырлануының максималды және минималды мәндерін көрсетеді.

Барлық ЭМС станциялары төрт негізгі ластанушылар (H₂S, SO₂, NO₂, CO) бойынша үздіксіз, яғни тәулігіне 24 сағат бойы, өлшеу жүргізеді.

ЭМС станцияларынан алынған деректер бойынша 2022 жылы бақыланатын компоненттердің нақты орташа тәуліктік, орташа айлық, орташа тоқсандық және орташа жылдық шоғырлану көрсеткіштері белгіленген санитарлық-гигиеналық стандарттардан аспады. Алайда, күкіртсутектің бір реттік ШРК шегінен 20 минуттық асып кету жағдайлары 2022 жылдың 13 және 14 маусым күндері ЭМС-017 станциясында екі рет және 27 қыркүйек күні ЭМС-007 станциясында бір рет тіркелді. ҚР Экологиялық кодексінің 184-бабы 2-тармағының 8-тармақшасында көзделген талаптарға сәйкес, Компания БҚО Экология департаментіне ЭМС-017 және ЭМС-007 станцияларында тіркелген асып кету фактілері туралы хабарлама жіберді.

28-кесте. 2022 жылы ЭМС тіркеген бақыланатын компоненттердің шоғырлануының орташа жылдық мәндері

Бақыланатын компоненттер	Нақты жылдық орташа шоғырлану, мг/м ³	ШРК б.м. ¹² , мг/м ³	ШРК-ның артуы, б.м.*
H ₂ S	0-ден 0,002-ға дейін	0,008	жоқ
SO ₂	0,002-ден 0,005-ға дейін	0,5	жоқ
NO ₂	0,002-ден 0,007-ға дейін	0,2	жоқ
CO	0,1-ден 0,2-ға дейін	5,0	жоқ

* СҚА шекарасында ауа сапасының өлшемшарты болып ШРК б.м. қолданылады. ЭМС станциялары ШРК б.м. көрсеткіші артқан кезде белгі беруге бейімделген.

¹² ШРК б.м. – елді мекендердің ауасындағы химиялық заттардың рұқсат етілген ең жоғары шекті концентрациясы, мг/м³. 20-30 минут бойында тыныс алу кезінде бұл концентрация адам ағзасында рефлекторлық реакцияларды тудырмауға тиіс (демді ұстап тұру, көздің шырышты қабығының, жоғарғы тыныс алу жолдарының тітіркенуі және т.б.)

29-кестеде көрсетілген асып кетулер мен КПО өндірістік объектілерінің қызметі арасында байланыс орнатылмағанын айтып кеткен жөн. ЭМС-017 станциясының ШРК б.м. мәнінің асып кетуін тіркеу кезіндегі метеопараметрлерді ескере отырып, кен орнындағы КПО объектілерінің қызметіне жүргізілген талдау компанияның барлық өндірістік объектілері қалыпты режимде жұмыс істегенін, алауда жағу жүргізілмегенін, технологиялық жабдықтың жұмысында ақаулардың анықталмағанын,

ағып кетулердің немесе рұқсат етілмеген шығарындылардың орын алмағанын, сондай-ақ апаттық және оқыс жағдайлардың тіркелмегенін көрсетті. КПО объектілері арасында H₂S газының тікелей көздері анықталған жоқ. ЭМС-007 станциясының ШРК б.м. мәнінің асып кетуін тіркеген кезде КПО объектілеріндегі қондырғылар жоспарлы жөндеу жұмыстары шеңберінде тоқтатылған болатын.

29-кесте. 2022 жылы ЭМС тіркеген ШРК б.м. мәнінің асып кету жағдайлары

ЭМС №	Күні, уақыты	Бақыланатын компоненттер	2022 ж. тіркелген нақты бір мезгілдік шоғырлану, мг/м ³	ШРК б.м., мг/м ³	ШРК б.м. артуының жиілігі	Арту жағдайларының саны
ЭМС-017	13.06.2022, 23:40	H ₂ S	0,025	0,008	3,125	1
ЭМС-017	13-14.06.2022 00:00	H ₂ S	0,010	0,008	1,25	1
ЭМС-007	27.09.2022, 23:20	H ₂ S	0,017	0,008	2,125	1

ШРК мәнінің асып кетуі тіркелген күні ҚМГКК аумағына іргелес орналасқан елді мекендердің тұрғындарынан газ иісіне шағымдар түскен жоқ.

КПО-ның барлық 18 автоматты ЭМС-тен алынатын атмосфералық ауаның сапасы туралы деректер «Экомонитор» порталы арқылы Батыс Қазақстан облысы бойынша Экология департаментіне онлайн режимінде жіберіледі.

Жылжымалы және стационарлық Шұғыл Медициналық Көмек

Қарашығанақ кен орнына жақын орналасқан ауылдардың атмосфералық ауа сапасын бақылау GRI 413-1

Кен орнының периметрі бойынша орналасқан Жарсуат, Жаңаталап, Димитрово, Қарашығанақ, Приуральное, Өспен алты ауылы мен Ақсай қаласында атмосфералық ауаны бақылаудың стационарлық бекеттері орнатылды. Ауа сынамаларын алуды аталған ауылдардың тұрғындары болып табылатын мердігерлік зертхананың штаттық қызметкерлері тәулігіне 4 рет (МЕМСТ талаптарына сәйкес сағат 01:00-де, 07:00-де, 13:00-де және 19:00-де) жүзеге асырады. 2022 жылы стационарлық бекеттерде атмосфералық ауаның 52 мыңға жуық сынамасы іріктеліп, талданды.

МЕМСТ талаптарына және басшылық құжаттарға сәйкес Ақсай қаласының зертханасында іріктелген ауа сынамаларының бес негізгі компонентіне химиялық талдау жүргізіледі: күкіртсутек (H₂S), күкірт диоксиді (SO₂), азот диоксиді (NO₂), көміртегі тотығы/көміртегі тотығы (CO) және метилмеркаптан (CH₃SH). Одан басқа, ауа құрамындағы ұшқыш органикалық байланыстардың: бензол (C₆H₆), толуол (C₇H₈), ксилол (C₈H₁₀) құрамына 10 күнде 1 рет бақылау жүргізіледі.

Атмосфералық ауа мониторингінің ай сайынғы нәтижелері жергілікті баспа БАҚ-та жарияланады, ақпараттық тақталарға орналастыру үшін ауылдарға жіберіледі, сон-

дай-ақ ай сайын [КПО вебсайтына](#) жүктеледі. Стационарлық бекеттерде газдың иісін сезген кезде тұрғындардан шағымдар түскен жағдайда ауа сынамаларын жоспардан тыс іріктеу жүргізіледі.

2022 жылы елді мекендердің атмосфералық ауасында бақыланатын көрсеткіштердің орташа тәуліктік ШРК мәнінің бірде-бір асып кетуі тіркелген жоқ.

2022 жылы Қарашығанақ кен орнына іргелес орналасқан елді мекендердің тұрғындарынан газдың иісіне жеті шағым түсті. Елді мекендерде атмосфералық ауа сынамаларын жоспардан тыс іріктеу жүргізіліп, олардың талдау нәтижелері бақыланатын компоненттердің шоғырлануы белгіленген ШРК б.м. аспағанын көрсетті. Газ иісіне қатысты әрбір шағым бойынша шағым берушілерге кері байланыс берілді.

Жеті елді мекендегі атмосфералық ауасында бақыланатын компоненттердің 2022 жылғы орташа шоғырлануы 30-кестеде келтірілген. «Нақты жылдық орташа шоғырлану» бағанасы бақыланатын ауа компоненттерінің орташа шоғырлануының максималды және минималды мәндерін көрсетеді. Елді мекендердегі ауа сапасын бағалау критерийі ретінде ШРК т.о. көрсеткіші қолданылады.

30-кесте. ҚМГКК кен орнына жақын орналасқан елді мекендердің атмосфералық ауасындағы бақыланатын компоненттер шоғырлануының 2022 жылғы орташа жылдық мәндері GRI 413-1

Бақыланатын компоненттер	Нақты жылдық орташа шоғырлану, мг/м ³	Тәуліктік орташа ШРК т.о. ¹³ , мг/м ³	ШРК т.о. артуы
H ₂ S	0,002	0,008**	жоқ
SO ₂	0,003-0,004	0,05	жоқ
NO ₂	0,023-ден 0,027-ға дейін	0,04	жоқ
CO	0,432 – 0,440	3,0	жоқ
C ₆ H ₆	0,177-ден 0,181-ға дейін	0,3**	жоқ
C ₇ H ₈	МАШ-тан төмен *	0,6**	жоқ
C ₈ H ₁₀	МАШ-тан төмен *	0,2**	жоқ
CH ₃ SH	анықталмады	0,006**	жоқ

* Тіркелген мәндер минималды анықтау шегінен (МАШ) төмен. Бақыланатын компоненттер үшін МАШ келесідей: C₇H₈ – 0,14 мг/м³; C₈H₁₀ – 0,14 мг/м³.

** ШРК б.м. Күкірт сутегі және метилмеркаптан үшін ШРК т.о. мөлшері бекітілмеген, сол себепті салыстыру үшін РШШ б.м. қолданылады; сондай-ақ РШШ б.м. атмосфералық ауа құрамындағы бензол, толуол және ксилол шоғырлану деңгейін бағалау үшін қолданылады, себебі осы компоненттер үшін сынамаларды іріктеу және талдау жиілігі – 10 күнде 1 рет.

¹³ ШРК т.о. – елді мекендердің ауасындағы химиялық заттың орташа тәуліктік шекті рұқсат етілген концентрациясы, мг/м³. Бұл концентрация адамға белгісіз ұзақ уақыт бойында (жылдар) тыныс алу кезінде тікелей немесе жанама зиянды әсер етпеуі керек.

Ауаның ластануы адам денсаулығына, азық-түлік қауіпсіздігіне әсер етеді, экономикалық дамуды қиындатады, биоәртүрліліктің төмендеуіне әкеледі, климаттың өзгеруіне ықпал етеді және өмірге маңызды қоршаған ортаның жағдайын нашарлатады. БҰҰ-да ауаның ластануы адам денсаулығы мен жер шарына негізгі қауіптердің бірі ретінде танылды.

КПО өнеркәсіптік кешенін пайдалану сөзсіз атмосфераға ластаушы заттардың бөлінуімен байланысты. Ластаушы заттар технологиялық циклдің барлық кезеңдерінде түзіледі: газ және конденсатты өндіру, дайындау, сақтау, тасымалдау. Шығарындыларды азайту, қалдықтарды жою және жаңа технологияларды қолдану компанияның күн тәртібіндегі ең маңызды мәселелер болып қала береді. Компанияның бұл тұстағы мақсаты – өзінің қызметінен туындаған теріс әсерді барынша азайту.

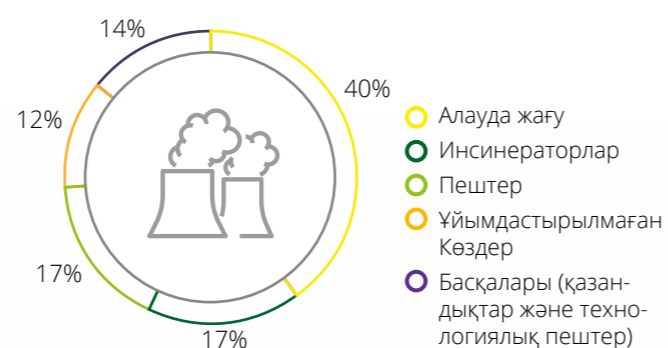
АТМОСФЕРАҒА ТАСТАЛАТЫН ШЫҒАРЫНДЫЛАР

КПО компаниясы атмосфераға ластаушы заттардың шығарындыларын қоршаған ортаға әсер ету рұқсатында белгіленген нормативтер негізінде басқарады.

Нормативтерге сәйкестігін бақылау үшін компанияда өнеркәсіптік шығарындыларға мониторинг жүргізіледі. КПО объектілерінде шығарындылар атмосфераға негізінен шикі газды және құрамында қоспасы бар суқойма сұйықтықтары алауларда жағудан, турбиналарда, пештер мен қазандықтарда отын газын жағудан, дизель-генераторларда дизель отынын жағудан түседі. Жанудың негізгі өнімдері: күкірт диоксиді, көміртегі оксиді, азот оксидтері.

Компаниядағы парникті газдардың (ПГ) тікелей шығарындылары қолданыстағы ұлттық квоталар сауда жүйесі аясында реттеледі.

18-сызба. Атмосфераны негізгі ластау көздері бойынша 2022 жылғы КПО ластаушы заттар шығарындыларының жіктелуі

31-кесте. Шығарындыларды басқару саласындағы міндеттеріміз GRI 3-3

2022 жылға қойылған міндеттер	Орындалуы	2022 жылғы міндеттерді орындау үшін жүзеге асырылған шаралар	2023 жылға қойылған міндеттер
2022–2025 жылдарға арналған ПГ шығарындыларына квота алу үшін нормативтік-техникалық құжаттаманы әзірлеу және тексеруден өту.	Орындалды	2022–2025 жылдарға арналған ПГ шығарындыларына квота алу үшін нормативтік-техникалық құжаттаманы әзірлеу және тексеруден өту.	
2022–2025 жылдарға арналған ПГ шығарындыларына квота алу		2022–2025 жылдарға арналған ПГ шығарындыларына квотаны есептеу үшін деректерді уақтылы ұсыну.	
	Жаңа міндет		ҚӨК пештерінен шығатын газдарды тазартудың қосымша тиімді қондырғылары бойынша талдау және зерттеулер жүргізу

2021 жылмен салыстырғанда 2022 жылғы атмосфераға тасталатын шығарындылардың жалпы көлемі 8% төмендеп, 5 236 мың тоннаны құрады. 2022 жылы шығарындылардың ұлғаюы ҚМГКК объектілерінде күрделі жөндеу жұмыстарын жүргізуге және компанияның жауапкершілік аймағына ҚР жаңа Экологиялық кодексінің талаптарына сәйкес мердігер ұйымдардың шығарындыларын енгізуге байланысты. 33-кестеде 2020–2022 ж. рұқсат етілген және нақты шығарындылар бойынша ақпарат көрсетілген.

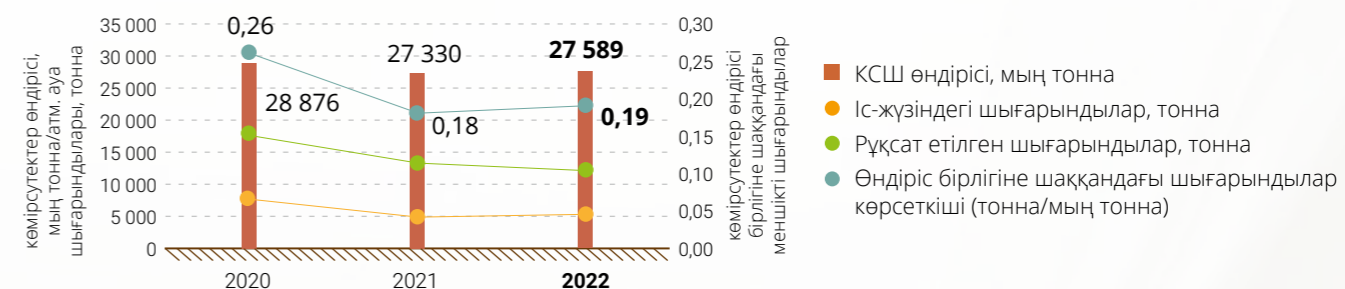
33-кесте. 2020 – 2022 жылдарға арналған шығарындылардың рұқсат етілген және нақты көлемі GRI 305-7, ТДМ 3.9, 12.4

Ластаушы заттар шығарындыларының жылдық көлемі, тоннамен:	2022	2021	2020
Эмиссияларға рұқсат бойынша:	12 005	13 219	17 527
Нақты, оның ішінде:	5 236	4 798	7 591
Азот оксидтері (NO)	1 182	1 197	1 637
Күкірт диоксиді (SO ₂)	2 143	1 989	3 315
Көміртегі диоксиді (CO ₂)	1 142	1 039	1 145
Ұшпа органикалық қоспалар	534	452	1 352
Күкіртсутек (H ₂ S)	3	3	3
Қатты бөлшектер	198	71	74
Басқалары	34	47	65

Ескерту: Шығарындылар көлемі туралы деректер «2-ТП ауа» статистикалық есептер деректеріне сәйкес берілген.

КПО-да ластаушы заттардың шығарындыларын есептеу рұқсат етілген шығарындылар нормативтерінің жобасында айқындалған және ҚР-да қолдануға ұсынылған әдістемелер бойынша жүзеге асырылады.

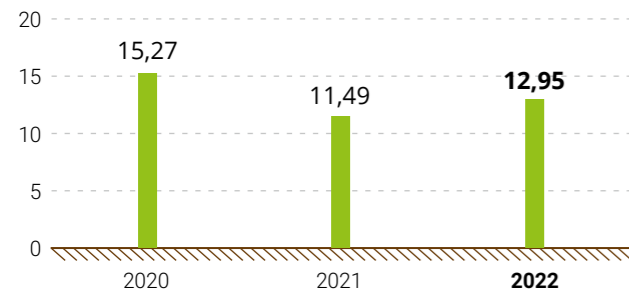
19-сызба. 2020–2022 жылдардағы көмірсутек өндірісі және ластаушы заттар шығарындыларының көлемі

2022 жылы өндірілген өнім бірлігіне шаққандағы меншікті шығарындылар көлемі өндірілген мың тонна көмірсутектің (КС) 0,19 тоннасын құрады. 2021 жылмен салыстырғанда 2022 жылы шығарындылардың елеусіз өсуі жоғарыда сипатталған себептерге байланысты нақты шығарындылардың 8% өсуімен байланысты.

Газды алау қондырғыларында жағу OG6, ТДМ 7.3, 8.4, 12.2, 12.4, 12.5

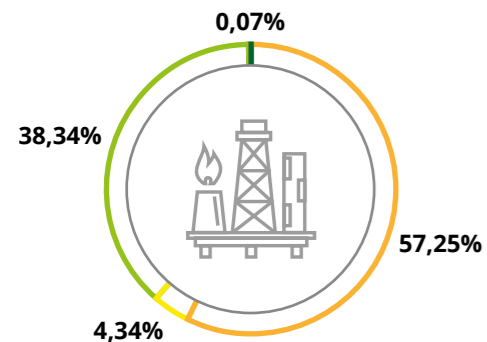
20-сызба. 2020–2022 жылдары алауда жағылған ілеспе газ көлемі, млн. м³

Газды алауда жағу көлемін азайту КПО-ның негізгі міндеттемелерінің бірі болып қала береді.

2022 жылы газды алауларда жағудың жалпы көлемі өндірілген жалпы газ көлемінің 0,07% (2021 жылы 0,06%) немесе өндірілген көмірсутек шикізатының мыңдаған тоннасына шаққанда 0,42 тоннаны құрады. Жағу нәтижесіндегі шығарындылардың мұндай қарқыны, 2021 жылғы IOGP есебінде көрсетілгендей, әрбір мың тоннаға 8,0 тоннадан келген әлемдік орташа өнеркәсіптік көрсеткішпен және әрбір мың тоннаға 2,4 тоннадан келген орташа еуропалық көрсеткішпен салыстырғандағы өте жоғары өндірістік көрсеткіштердің белгісі болып табылады. Бұл мұнай және газ өндіру жөніндегі әлемдік және еуропа кәсіпорындарының арасында осы көрсеткіш бойынша КПО-ның өте жоғары деңгейін растап, Қарашығанақты газды кәдеге жарату көрсеткіші бойынша Қазақстандағы жетекші мұнай-газ конденсатты кен орындарының қатарына шығарады. 2021 жылмен салыстырғанда 2022 жылы газды жағу көлемінің шамалы өсуі алауда газды жағумен ұштасатын ЖЖЖ кезіндегі толық тоқтаумен, сондай-ақ ГҚДҚ-2-де жаңа ЖҚ алауын іске қосу-баптау және пайдалануға берумен байланысты болды.

21-сызба. 2022 жылғы газды кәдеге жарату және жағу.

- Газды алауда
- Жанармай газы
- Орынбор газ зауытына жеткізілім
- Жағылған газ

Газды кәдеге жарату

Заңнама талаптарына сәйкес КПО шикі газды қайта өңдеуді дамыту бағдарламаларын әзірлеп, бақылаушы органдарында бекітеді.

2022 жылғы КПО-ның газды кәдеге жарату көрсеткіші 99,93% (ал 2021 жылы – 99,94%) құрады. Бұл ретте, 2022 жылға арналған Ілеспе газды өңдеуді дамыту бағдарламасы шеңберінде ҚР уәкілетті органымен бекітілген мақсатты көрсеткіш 99,82% құрайды.

Парниктік газдар ТДМ 12.4, 13.1, 13.2

Парниктік газдардың тікелей шығарындылары GRI 305-1, 305-7

Компаниядағы парниктік газдардың (ПГ) тікелей шығарындылары қолданыстағы ұлттық квоталар сауда жүйесі аясында реттеледі. КПО шығарындылардың меншікті коэффициенттері (бенчмарк) негізінде 2022 жылы көлемі 2 334 396 тонна болатын парниктік газдар (CO₂) шығарындыларына квота алды. 2022 жылы жалпы нақты шығарындылар көлемі CO₂ 1 828 569 тоннасын, яғни алынған квотадағы көрсеткіштің 78% құрады.

ПГ шығарындыларын есепке алу көміртек диоксиді (CO₂), метан (CH₄) және азоттың шала тотығы (N₂O) бойынша есептеу әдісімен мекеме қызметі туралы мәліметтер (жанармай шығысы және жанармай құрамы бойынша зертханалық мәліметтер) негізінде жүргізіледі.

2022 жылға арналған ПГ шығарындыларын түгендеу туралы расталған есебіне сәйкес ПГ шығарындыларының жалпы көлемі CO₂ эквивалентінде **1 851 066** тоннаны құрады, оның ішінде CO₂ үлесіне қатысты 1 828 569 тонна CO₂-экв. (98,8%), CH₄ үлесіне – 13 852 тонна CO₂-экв. (0,7%), ал N₂O үлесіне – 8 645 тонна CO₂-экв. (0,5%).

ПГ шығарындыларының түзілу динамикасы туралы ақпарат 34-кестеде берілген. 2022 жылы 2021 жылмен салыстырғанда ПГ жалпы шығарындыларының шамалы өсуі (5,6%-ға) 4 газды кері айдау компрессорларын іске қосумен байланысты болды.

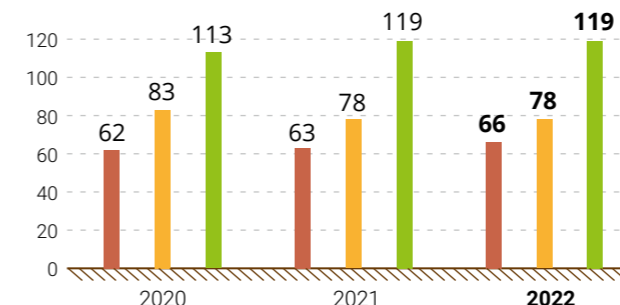
33-кесте. КПО өндірістік қызметінің салдарынан ПГ шығарындыларының түзілу динамикасы, 2020–2022 жж. ТДМ 13.2.2 (C130202)

Парниктік газ шығарындыларының жалпы көлемі (CO ₂ эквивалентінде, тоннамен)					
Отынды тұрақты көздерде жағудан	Отынды алаулар мен инсинераторларда жағудан	Ұйымдаспаған шығарындылар	2022 жылғы ПГ жалпы шығарындылары	2021 жылғы ПГ жалпы шығарындылары	2020 жылғы ПГ жалпы шығарындылары
1 696 538	143 093	11 435	1 851 066	1 745 768	1 821 604

Парниктік газдардың меншікті шығарындылары GRI 305-4

2022 жылы өндірілген көмірсутек шикізатының мың тоннасына шаққандағы бойынша ПГ меншікті шығарындылары 66 тонна CO₂ құрады, бұл 2021 жылғы осындай көрсеткіштен 4,5%-ға төмен. 21-сызбада КПО ПГ меншікті шығарындылар динамикасы Халықаралық мұнай мен газ өндірушілер қауымдастығымен берілген меншікті шығарындылар көрсеткіштері салыстырылған. КПО ПГ нақты меншікті шығарындылар деңгейі еуропалық көрсеткіштер деңгейінен 15%-ке, ал халықаралық көрсеткіштер деңгейінен 44%-ке төмен болды.

22-сызба. Көмірсутек шикізаты өндірісінің бірлігіне шаққандағы ПГ меншікті шығарындыларының динамикасы*, 2020–2022 жж.

Парниктік газдардың жанама шығарындылары GRI 305-2

2022 жылы импорттық электр энергиясын тұтыну нәтижесінде пайда болатын ҚМГКК-дегі парниктік газдардың жанама шығарындылары елеусіз бөлігін (0,1%) құрайды, өйткені компанияның негізгі мақсаты кен орнының барлық өндірістік кешенін және жақын маңдағы елді мекендерді өз электр энергиясымен қамтамасыз ету болып табылатын газ турбиналы электр станциясы бар.

Бұл шығарындылар есепке алынбайды және Қазақстан Республикасының ПГ шығарындыларының ішкі квота жүйесі шеңберінде есептілікке енгізілмейді. Олар туралы ақпарат тек құрушы компаниялардың есептерінде ұсынылады. 2022 жылы КПО-да ПГ жанама шығарындыларының көлемі 1 802 тонна CO₂ құрады.

- КПО мәліметтері – CO₂ тоннасы / КСШ өндірудің мың тоннасы
- OGP мәліметтері – CO₂ тоннасы / КСШ өндірудің мың тоннасы (еуропалық көрсеткіштер)
- OGP мәліметтері – CO₂ тоннасы / КСШ өндірудің мың тоннасы (халықаралық көрсеткіштер)

* Деректер көзі ретінде Халықаралық мұнай мен газ өндірушілер қауымдастығының (IOGP) жыл сайынғы «Экологиялық нәтижелілік көрсеткіштері бойынша 2021 жылғы деректер» есептері алынды. 2022 ж. салыстыру үшін 2021 жылғы ақпарат қолданылды, себебі осы басылымды шығару кезінде IOGP 2022 жылғы есебі әлі дайын болмаған.

КПО отын-энергетикалық ресурстарды (ОЭР) жеткізуші және тұтынушы бола отырып, Қазақстан Республикасындағы жетекші мұнай-газ компанияларының қатарына кіреді және отын-энергетикалық ресурстарды ұтымды пайдалану және компанияның энергия тиімділігін арттыру қажеттілігін мойындайды.

Қазақстандағы көміртекті реттеуді күшейту саясаты елдегі парниктік газдардың негізгі эмитенттерінің бірі ретінде КПО үшін елеулі қиындықтар туғызуы мүмкін. Көміртекті реттеу әдістерімен байланысты қазіргі таңдағы белгісіздікке қарамастан, КПО қысқа және ұзақ мерзімді перспективада парниктік газдарды азайту мүмкіндіктерін зерттеуді жалғастыруда. КПО акционерлермен, мемлекетпен, өкілетті орган “PSA” ЖШС-мен және басқа да мүдделі тараптармен кен орнының болашақ даму стратегиясын бірлесіп айқындау және қолданыстағы жағдайларда өзін-өзі ақтамайтын, бірақ ұзақ мерзімді перспективада құндылығы бар технологияларға инвестициялар үшін қолайлы жағдайлар жасау үшін белсенді диалог жүргізеді.

ЭНЕРГИЯ ТИІМДІЛІГІ ТДМ 7.3

КПО болашақ ұрпақтардың өмір сүруіне қолайлы жағдайларды сақтау және энергия сыйымдылығын төмендету мен Қазақстан Республикасының экономикасын көміртектендіру жөніндегі мақсаттарына қол жеткізуге өз үлесін қосу үшін жауапкершілікті өзіне алады. Төмен көміртекті технологияларға көшуді жүзеге асыра отырып, энергетикалық ресурстарды өндіруді қамтамасыз ету алдымызда тұрған күрделі міндеттердің бірі болып табылады. Біздің қазіргі міндеттеріміз – энергия

тиімділігін арттыру жөніндегі іс-шараларды жалғастыру және оларды бағалау, оның ішінде қол жетімді үздік технологияларды, энергия үнемдейтін жабдықты, экологиялық таза материалдарды пайдалану.

Энергия тиімділігі мен компанияның әсері бойынша қауіп-қатерді азайту мақсатында бірқатар міндеттер белгіленді, оларды іске асыру нәтижелері төменде келтірілген.

34-кесте. Энергия тиімділігі саласындағы міндеттер GRI 3-3

2022 жылға қойылған міндеттер	Орындалуы	2022 жылғы міндеттерді орындау үшін жүзеге асырылған шаралар	2023 жылға қойылған міндеттер
Энергия менеджменті жүйесінің ISO 50001:2018 стандарты талаптарына сәйкестігін тексеру бойынша аудит өткізу	Орындалды	2022 жылдың маусым айында ISO 50001:2018 стандарты талаптарына сәйкестікті тексеру бойынша қадағалау аудиті сәтті өткізілді.	Энергия менеджменті жүйесінің ISO 50001:2018 стандарты талаптарына сәйкестігін тексеру бойынша сертификаттық аудитін өткізу
Компанияда жүргізілетін жыл сайынғы энергетикалық талдауды өткізу және КПО энергия сыйымдылығына айтарлықтай әсер ететін жабдықтар/процестердің энергия тиімділігі көрсеткіштеріне мониторингті жалғастыру	Орындалды	Жыл сайынғы энергетикалық талдау сәтті аяқталды	Компанияда жүргізілетін жыл сайынғы энергетикалық талдауды өткізу және КПО энергия сыйымдылығына айтарлықтай әсер ететін жабдықтар/процестердің энергия тиімділігі көрсеткіштеріне мониторингті жалғастыру
2022–2026 жылдарға арналған КПО энергияны үнемдеу және энергия тиімділігін арттыру жөніндегі іс-шаралар жоспарына және 2022 жылға арналған ЭМЖ іс-шаралар жоспарына сәйкес 2022 жылға жоспарланған іс-шараларды орындауды жүзеге асыру.	Орындалды	Жыл ішінде 2022 жылға жоспарланған барлық іс-шаралар орындалды, оның ішінде электр энергиясын тұтынуды азайту, отын газының есеп беру процесін жақсарту және т. б.	2023 жылға жоспарланған іс-шараларды орындау бойынша жұмыстарды жалғастыру.

Энергетикалық менеджмент жүйесі GRI 3-3

ISO бойынша сертификаттау КПО-ның заңнамалық талаптар мен халықаралық стандарттарға сәйкес болу үшін қажетті шараларды қабылдайтын Қазақстан Республикасының сенімді серіктесі ретінде іскерлік беделін одан әрі нығайтуға себептес болады.

2022 жылдың маусым айында КПО-да ISO 50001:2018 стандарты талаптарына сәйкестікті тексеру бойынша қадағалау аудиті сәтті өткізілді. Аудит нәтижесінде КПО-ның энергетикалық менеджмент жүйесінің тиісті халықаралық стандарттарға сәйкестігі расталды.

ISO 50001:2018 талаптарына сәйкес КПО-да энергия тиімділігін арттыру мақсаттары мен көрсеткіштерін белгілеу және қарау үшін нұсқаулық ретінде пайдаланылатын Энергия саясаты әзірленді. КПО-ның энергетикалық саясаты кен орнын дамытудың ұзақ мерзімді жоспарының ажырамас бөлігі болып табылады және Компанияның стратегиялық мақсаттары мен міндеттеріне қол жеткізуге ықпал етеді. Бұл саясатқа КПО бас директоры

қол қойып, жоғары басшылықтың онда мәлімделген міндеттемелерге бейілділігін растайды. **GRI 2-23**

Сонымен қатар, әлемде жеке экологиялық тазалық, экологиялық таза ойлау және саналы тұтыну үрдісі байқалады. КПО бұл идеяны қолдайды және өз кезегінде экологиялық және энергетикалық менеджмент жүйелерінің қолданыстағы процедураларын тиімді қолдануды және КПО-да «Жасыл кеңсе» тұжырымдамасын енгізуді қамтамасыз ету мақсатында «Жасыл ережелерді» әзірледі.

КПО-ның «Жасыл ережелері» экологиялық хабардарлықты арттыруға, қызметкерлерді өзгертуге ынталандыруға және Компания қызметінің қоршаған ортаға жеке әсері мен әсерін азайту жөніндегі іс-әрекеттерге ынталандыруға арналған және барлық КПО, мердігер ұйымдар мен келушілерге қоршаған ортаны жақсартуға өз үлесін қосу туралы нақты және қарапайым нұсқауларды қамтиды.

Энергияны тұтыну GRI 302-1

Энергия тиімділігін арттыруға бағытталған іс-шаралар шеңберінде КПО жыл сайын энергетикалық талдау және энергия тиімділігіне мониторинг жүргізеді. Жүргізілген талдау нәтижелері бойынша 2022 жылы КПО энергия сыйымдылығының 2014 жылмен салыстырғанда 13,2%-ға артуы байқалды, бұл ҚМГКК объектілеріндегі күрделі жөндеу жұмыстарымен және 4-ші газды кері

айдау компрессорының іске қосылуымен байланысты болды. 2022 жылы энергия ресурстарын жалпы тұтыну мөлшері 2021 жылғы 1 029 538 шартты отын тоннасымен салыстырғанда 1 109 277 шартты отын тоннаны құрады. 35-кестеде энергия түрлері бойынша энергияны тұтыну көлемдері берілген.

35-кесте. 2020–2022 жылдары КПО-ның энергия ресурстарын тұтыну мөлшері GRI 302-1

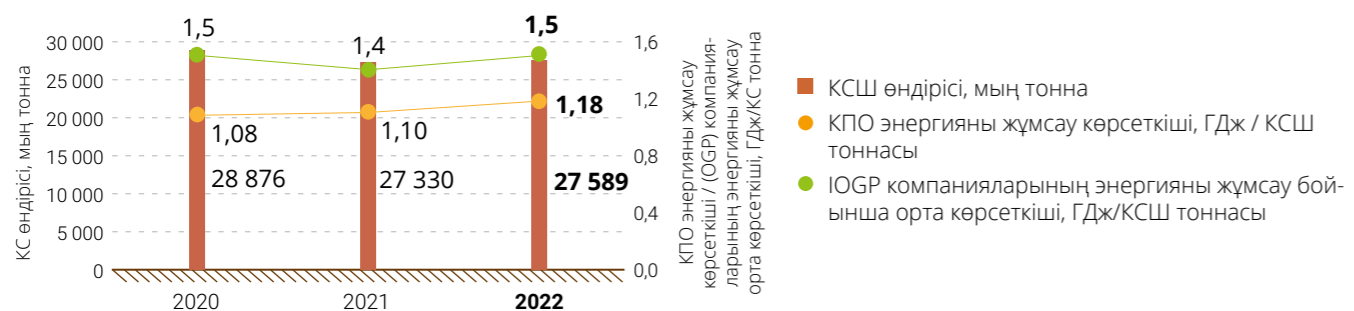
Энергия түрі	Өлшем бірлігі	Энергияны тұтыну, физикалық өлшем бірліктері			Энергияны тұтыну, шартты отын тоннасы			Энергия тұтыну, ГДж		
		2022	2021	2020	2022	2021	2020	2022	2021	2020
Отын газы	мың м³	897 582	832 863	863 029	1 105 821	1 026 088	1 063 251	32 411 614	30 074 639	31 163 893
Электр энергиясы (сатып алынған)	МВт*сағ	7 229	6 710	6 236	889	825	767	26 057	24 181	22 482
Дизель жанармайы	м³	760	705	1 188	958	888	1 498	28 079	26 027	43 905
Бензин	м³	233	228	199	258	251	220	7 562	7 357	6 439
Жылу (жалға алынған кеңселерде)	Гкал	9 448	10 388	9 781	1 351	1 486	1 399	39 598	43 555	40 994
Барлығы					1 109 277	1 029 538	1 067 135	32 512 909	30 175 759	31 277 713

Uralsk Green Forum 2023 ж.

2022 жылғы энергияны жұмсау көрсеткіші бір тонна көмірсутекке шаққанда 1,18 Гдж құрады, бұл Халықаралық мұнай және газ өндірушілер қауымдастығына¹⁴ (1,4) есептерін берген компаниялардың энергияны жұмсау орта көрсеткіштерінен төмен. Осы салыстырмалы талдау нәтижелері энергетикалық саясатты айқындау және компанияның энергия үнемдеу және энергия тиімділігін арттыру жөніндегі мақсаттарын, міндеттері мен іс-шараларын белгілеу үшін негіз болып табылады. **GRI 3-3**

23-сызба. Энергия жұмсау динамикасы, 2020–2022 жж. GRI 302-3

Энергияны сақтау шаралары

Энергия үнемдеу және энергия тиімділігін арттыру саласындағы заңна талаптарына сәйкес компания бес жыл сайын міндетті энергетикалық аудит жүргізеді. 2021 жылы арнайы компания КПО-да міндетті энергия аудитін өткізді, аудит нәтижелері бойынша КПО-ның энергияны үнемдеу және энергия тиімділігі саласындағы қызметі «өте жақсы» деп бағаланды. КПО аудит нәтижелері бойынша 2022–2026 жылдарға арналған энергия үнемдеу және энергия тиімділігін арттыру жоспарын әзірледі.

КПО-ның энергияны сақтау мен тиімділігін арттыру бойынша бекітілген жоспарына сәйкес 2022 жылы келесі шаралар жүзеге асырылды:

- Өндірістік және қосалқы объектілерде шамдарды жарықдиодты шамдарға алмастыру жұмыстары жалғасты. 2022 жылы Компания объектілеріндегі шамдардың 1189 данасы ауыстырылды. Шамдарды ауыстыру шараларының нәтижесінде жылына үнемделген электр энергиясының есептелген көрсеткіші шамамен 114 570 кВт/сағ құрады. 2019–

2022 жылдар аралығында 11 574 шам ауыстырылып, 1 385 800 кВт*сағ көлемінде энергия үнемделді.

- Отын газы бойынша есеп беру процесін жақсартуға бағытталған жұмыстар жалғастырылды:
 - ҚӨК-тің 5-340-учаскесінде ультрадыбыстық шығын өлшегіш орнатылды, бұл отын газын есепке алу схемасын деректердің қондырғылардан шығуынан қалыптасатындай және технологиялық шығындарды есепке алмайтындай етіп өзгертуге мүмкіндік береді.
 - кері айдау компрессорларының газ турбинасында отын газының шығын өлшегіштері орнатылды. Шығын өлшегіш деректері 8A-360-НМ-01А/В отын газы жылытқыштарын басқару жүйесінде, турбиналар үшін отын газын өңдеу қондырғысында ішкі бақылау жүргізу мақсатында пайдаланылатын болады.
- Өндірістік және корпоративтік бөлімдердің жұмыскерлеріне арнап ISO 50001:2018 энергетикалық менеджмент жүйесі бойынша оқыту сессиялары өткізілді.

¹⁴ Деректер көзі – «Халықаралық мұнай мен газ өндірушілер қауымдастығы» (IOGP) ұйымының жыл сайынғы есептері – «Экологиялық көрсеткіштер бойынша 2021 жылғы деректер»

Экологиялық хабардарлық пен мәдениетті арттыру

КПО-да компания жұмыскерлері мен мердігерлері арасында «жасыл» ойлау қағидаттары белсенді түрде насихатталады. Экологиялық хабардарлық пен мәдениет жөніндегі іс-шаралар компания ресурстарына ұқыпты қарауға ынталандырып, жұмыскерлердің «жасыл» технологиялар мен тәжірибелерді енгізуге деген адалдығын арттырады.

2022 жылы КПО экологиялық хабардарлық пен мәдениетті арттыру бағдарламасы аясында КПО компаниясы мен мердігер жұмыскерлері арасында бірқатар іс-шаралар өткізді.

1972 жылғы Стокгольм конвенциясының 50 жылдық мерейтойы аясында 2022 жылдың 5 маусымында **«Жаңа экологиялық кодекс. Жасыл КПО тұжырымдамасына көшу» міндетті оқыту курсы** іске қосылды, нәтижесінде 5 маусым – Дүниежүзілік ортаны қорғау күні болып жарияланды. 2022 жылы дүниежүзілік қоршаған ортаны қорғау күні «Жер ана – біреу ғана» тақырыбы аясында болды, ол табиғатпен үйлесімді тұрақты өмір салтының қажеттілігін атап өтті. Оқыту бейне курсынан жұмыскерлер КПО энергетикалық бетбұрыс стратегиясын әзірлеумен және Қазақстан Республикасындағы экологиялық заңнамасындағы соңғы өзгерістермен байланысты компанияның қызметі қалай жетілдірілетінін және бұның әрқайсымыз үшін нәтижелерін маңызды екенін білді. 3700 жұмыскер оқытылды, бұл олардың жалпы санының 91%-ын құрайды.

10 маусымда Орал қаласында **V Uralsk Green Forum: «Жасыл трансформация: трендтер мен сын-қатерлер»** шарасы өтті. Форумға республикалық және өңірлік деңгейдегі мемлекеттік құрылымдардың, мұнай-газ компанияларының, салалық және мамандандырылған қауымдастықтардың, экология және жасыл трансформация саласындағы сарапшылардың, республикалық және өңірлік БАҚ, БҚО студент жастарының 165-тен астам өкілдері қатысты. Шара аясында Батыс Қазақстан облысының 45 студенті үшін «Тұрақты болашақ үшін жасыл бағытты ұстанамыз» тақырыбында экологиялық пікір алмасу (Eco-Talks) мен «Жер Ана – біреу ғана» интерактивті көрмесі өткізілді. UGF қорытындысы бойынша қарары қабылданды. Форум материалдарымен <https://ugf.kz/> сайтынан танысуға болады. **ТДМ 17.16, 17.17**

11 – 17 қараша аралығында халықаралық энергия үнемдеу күні аясында **КПО энергетикалық апталығы** өткізілді. Энергия үнемдеу және жасыл трансформация саласындағы түрлі салалардан кәсіби спикерлер шақырылды, олар компания жұмыскерлеріне ұрпақтар теориясы туралы: оттан ЖЭК-ке дейін, Қазақстандағы ЖЭК-тің қиындықтары мен дамуы туралы, БҚО-да қандай қайта өңдеушілер жұмыс істейтіні және қалдықтарды қайта өңдеуге қайда тапсыруға болатыны туралы айтып,

сондай-ақ, КПО-365 шеңберінде «Жасыл КПО стратегиясына» көшу, көміртектегі алу және сақтау жобалары, виртуалды энергия, КПО үшін энергия тиімділігі мен Жасыл кеңсе принциптері неге маңызды екенін талқылады. Сондай – ақ, КПО энергетикалық апталығы аясында компания жұмыскерлерінің 40-қа жуық баласы ойын түрінде энергия үнемдеу тұжырымдамасымен танысып, сыйлықтар-экошоперлер алды. Эко-коуч, жаттықтырушы Дамир Каримов қызықты «Энергошаның саяхаты» атты семинарын өткізді.

«Birge taza Kazakhstan», «World CleanUp Day» және «No waste on Nature» республикалық экологиялық науқандары аясында КПО персоналы **қалалық сенбіліктерге** белсенді қатысты, олардың мақсаты қалалық және Ақсай мен Орал қалаларына іргелес жатқан аумақтарды тазарту болып табылады. 2022 жылы өткен жылдармен салыстырғанда сенбіліктердің рекордтық саны өтті, оларға компанияның 300-ден астам жұмыскері қатысқан болатын. Мұндай науқандарды өткізу адамдардың қалдықтарға деген көзқарасын қайта қарауға және өзгертуге, олардың пайда болуын азайтуға және оларды қайта өңдеу мүмкіндіктерін арттыруға ықпал етеді.

«Жасыл кеңсе» жобасы

2021 жылдан бастап КПО компаниясы «Жасыл кеңсе» қағидаттарын енгізу жобасын бастады.

2022 жылы «Жасыл кеңсе» пилоттық жобасын іске асыру жалғасты, оған тағы екі КПО кеңсесі – «Самал-2» және «Әлия» оқу орталығы қосылды. Экологиялық хабардарлықты арттыру аясында 300-ге жуық жұмыскер қатысқан экологиялық үзілістер өткізілді. Бұл кеңселерде қалдықтарды бөліп жинау (ҚБЖ) енгізілді.

ЕҚ, ҚТ және ҚОҚ карталарының көмегімен бір реттік пластикалық ыдыстардың көп қолданылуы және ҚБЖ қағидаларының бұзылуы туралы пікірлер жиналды. Осыған орай «Қарашығанақ» БО, «Шағала» БО, «Нұрдәулет» БО және «Самал-2» кеңселерінде бір реттік пластикалық ыдыс-аяқтарды (табақтар мен асхана аспаптары) пайдаланудан бас тарту қолға алынды.

Аталмыш іс-шаралардың нәтижесінде төрт кеңседе бір реттік ыдыстарды пайдалану орта есеппен 58% – ға төмендеді.

2023 жылдан бастап «Жасыл кеңсе» жобасын КПО-ның басқа кеңселерінде енгізу жоспарлануда. «Жасыл кеңсе» жобасы сөзсіз әлеуметтік-экологиялық бағытқа ие бола отырып, КПО-ның тұрақты дамуының бірқатар әлеуметтік, экологиялық және экономикалық аспектілеріне оң әсер етуге, оның ішінде компанияның стейкхолдерлеріне оң әсер етуге бағытталған.

Қауіпсіз су ресурстары мен санитарияға қол жеткізу адам құқықтарының бірі болып табылады.

Суды шамадан тыс және ұтымсыз тұтыну су ресурстарының сарқылуына және өндіріс пен шаруашылық қажеттіліктері үшін су тапшылығына, су экожүйелерінің нашарлауына және су объектілерінің табиғи көбею мен тазарту қабілетінің төмендеуіне қатысты әсерлерге әкеліп соқтыруы мүмкін.

Компания міндеті – су қорларын сақтау мақсатында оларды тиімді пайдалану. КПО кәсіпорындағы ауыз суды пайдалануды су қорларын сақтау бойынша шаралар кешені арқылы реттейді және мүмкіндігінше тазартылған суды қайта пайдаланады.

СУ ҚОРЛАРЫН ТҰТЫНУ ЖӘНЕ СУ ТАРТУ GRI 303-1

Су ресурстарын қорғау және ұтымды пайдалану – бүкіл адамзаттың, сондай-ақ компаниямызның алдында тұрған маңызды және басым міндет. Су – тіршілік көзі және құнды өнеркәсіптік шикізат.

Компанияның су ресурстарын пайдалануға өндірістік әсер ету қауіп-қатерін азайту бойынша жұмысымыздың нәтижелері төменде келтірілген.

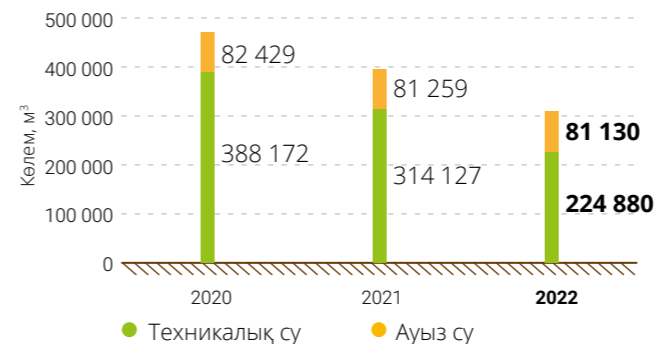
36-кесте. Ағынды суларды басқару бойынша міндеттер GRI 3-3, ТДМ 6.3, 6.4

2022 жылға қойылған міндеттер	Орындалуы	2022 жылғы міндеттерді орындау үшін жүзеге асырылған шаралар	2023 жылға қойылған міндеттер
Өндірістік ағынды суларды айдау жобасына № 3 қосымшаны әзірлеу бойынша жұмыстарды жүргізу	Орындалды	<ul style="list-style-type: none"> Өндірістік ағынды суларды айдау жобасына № 3 қосымша және оған ықтимал әсерлер туралы есеп әзірленіп, мемлекеттік органдармен келісілді. Айдауға рұқсат беру үшін жұмыс бағдарламасы жаңартылды. 	II триас қабатындағы перфорация аралықтарын ұлғайту үшін РП-6 айдау ұңғымасына жөндеу жұмыстарын жүргізу.
Экоорталықтың ластанбаған аумақтарынан жиналатын нөсер және еріген суларды жинау жүйесінің № 32 чегін тазалау.	Орындалды	Чекті тазалау 100% орындалды. Ластанбаған аумақтардан нөсер суларын тазарту жүйесінің 2.06 тонна шөгіндісі алынып, Ап-ке қайта өңдеуге жіберілді.	
ӨБТК аяқталғанға дейін өндірістік қажеттіліктер үшін ҚМГКК техникалық сумен тұрақты үздіксіз және экологиялық қауіпсіз қамтамасыз ету үшін оңтайлы шешімді іздеу.	80%-ға орындалды	<ul style="list-style-type: none"> Техникалық суға деген қажеттілікті болжамды бағалауды өзектендіру жүргізілді. Өндіру бөлімі қолданыстағы су желілеріндегі ағып кетулерді бақылауды және жоюды жалғастырды. 	<ul style="list-style-type: none"> Техникалық суға деген қажеттілік бойынша жаңартылған жиынтық есепті шығару Кері осмос қондырғыларына суды толық тазартумен Юра ұңғымаларын пайдалануды іске қосу Ақсай ТНК жаңғырту жобасын іске асыру мүмкіндіктерін зерделеу

Су қорларын тұтыну GRI 303-3, 303-5

2022 жылы Компанияның жалпы су тұтынуы 309 010 м³ құрады, оның 224 880 м³ – техникалық су, ал 84 130 м³ – ауыз су.

24-сызба. КПО-ның су қорларын тұтыну мөлшері, 2020 – 2022 жж. GRI 303-3, 303-5, ТДМ 6.4.1 (C060401)

2022 жылы КПО техникалық суды 2021 жылмен салыстырғанда 16%-ға аз тұтынды. Тұрмыстық қажеттіліктерге тұтынылған су көлемі де 2021 жылмен салыстырғанда сәл көп болды.

Жер үсті көздерінен техникалық суды тұтынудың төмендеуі тазартылған ағынды суларды қайта пайдаланудың ұлғаюымен байланысты. Қоншыбай жырасының № 1 су қоймасындағы су деңгейінің төмендеуіне байланысты 2022 жылғы қаңтардан бастап су қоймасына залал келтірмеу мақсатында КПО объектілерінде техникалық мақсаттарда пайдалану үшін су алу жүзеге асырылмайды. Қоншыбай жырасының ағыны көктемгі қардың еруі мен жаңбырдың түсуі есебінен толықтырылатындықтан, қатты су тасқыны өтіп, су қоймасы толған кезде су алу қайта басталады. 2022 жылға арналған қоршаған ортаны қорғау жөніндегі іс-шаралар жоспарында (ҚОҚШЖ) ӨБТК аяқталғанға дейін ҚМГКК-ны өндірістік қажеттіліктерге арналған техникалық сумен тұрақты үздіксіз және экологиялық қауіпсіз қамтамасыз етудің оңтайлы шешімін табу бойынша жұмыстар қарастырылған.

Баламалы көздерден суды пайдалану тұжырымдамаларын іздестіру және әзірлеу бойынша жұмыстар жүргізілді және жалғасуда. ҚМГКК-ны техникалық сумен жабдықтау бойынша орта мерзімді шешім ретінде 2023 жылдың қаңтар айының ортасынан бастап кері осмос қондырғыларына суды толық тазартумен Юра ұңғымаларын іске қосу дайындалуда. Ұзақ мерзімді шешім ретінде Ақсай ТНК жаңғырту жобасын іске асыру мүмкіндігі пысықталуда. GRI 303-1, ТДМ 6.4

КПО-ның сумен қамтамасыз ету көздері

2022 жылға дейін КПО-ның өндірістік қажеттіліктерін сумен қамтамасыз етудің негізгі көзі Қоншыбай жырасындағы № 1 су қоймасы болды. КПО шаруашылық-тұрмыстық қажеттіліктеріне Жарсуат су тоғанындағы суды пайдаланды. Үлкен Шаған кентіндегі мұнай айдау станциясының (бұдан әрі-МАС) шаруашылық-тұрмыстық және өндірістік қажеттіліктерін сумен қамтамасыз ету көзі Серебряков су тоғаны болып табылады, ал Атырау қаласындағы МАС терминалы Қиғаш су тоғанымен қамтамасыз етіледі.

2022 жылы аймақта байқалған ұзақ құрғақшылық кезеңі мен аз қарлы су тасқыны № 1 су қоймасындағы су деңгейінің күрт төмендеуіне әкелді. Осыған орай 2022 жылы КПО техникалық суды тұтынуды оңтайландыруға және тазартылған ағынды суларды, нөсерлі және еріген суларды қайта пайдалануды арттыруға мүмкіндік беретін бірқатар іс-шара өткізді. Сонымен қатар, ұңғымаларда тәжірибелік-сүзу зерттеулерін жүргізгеннен кейін жер асты сулары техникалық мақсаттарда қайта пайдалану үшін өндірістік объектілерге жіберілді.

Сондай-ақ, сумен жабдықтау көздері 08.02.2022 күнгі ҚМГКК аумағындағы Жайық-Каспий бассейндік инспекциясымен берілген № KZ92VTE00093596 КАС сериялы Жайық (жер асты сулары) үшін арнайы су пайдалануға рұқсатқа сәйкес Ақшағыл сулы горизонтының № W4, W9 ұңғымаларының жерасты сулары мен «Industrial Construction Services KAZ» ЖШС шартына сәйкес Қоншыбай жырасындағы № 2 су қоймасынан алынатын техникалық сапалы су болып табылады. Басқа су тоғандарына суды пайдалану су жеткізушілермен жасасқан шарт негізінде жүргізіледі. GRI 303-5

2022 жылы компания объектілерінің тұрмыстық қажеттіліктеріне ауыз су пайдаланылды. Ерекшелік ретінде Үлкен Шаған МАС-қа ауыз су сапасындағы су «Казводхоз» РМК БҚО филиалымен жеткізіледі, сумен қамтамасыз етудің балама көздерінің болмауына байланысты өрт қауіпсіздігін қамтамасыз ету үшін өртке қарсы резервуарларды толтыру үшін пайдаланылады.

37-кестеде КПО-ның су көздері бойынша суды тұтыну мөлшері көрсетілген.

37-кесте. 2020–2022 жж. КПО-ның су көздері бойынша суды тұтыну мөлшері, м³

GRI 303-3, 303-5, ТДМ 6.4.1 (C060401)

№	Су көздері	Объект	Су сапасы	2022	2021	2020
1	Жарсуат су тоғаны (тұрмыстық қажеттіліктер)	ҚМГКК	жер асты, ауыз су	82 404	79 852	80 957
2	Қоншыбай жырасындағы № 1 су қоймасы	ҚМГКК	жер үсті, техникалық су	14 130	310 352	384 453
3	Ақшағыл сулы қабатының жерасты суы, №W4, W-9 ұңғымалары	ҚМГКК	жерасты, техникалық су	4 967	–	–
4	№ 2 су қоймасынан алынған техникалық сапалы су		жер үсті, техникалық су	172 450	–	–
5	Сынақтан кейін ұңғымалардан нәсерлі ағындар мен жер асты суларын ҚМГКК-ның техникалық қажеттіліктеріне қайталама пайдалану	ҚМГКК	Екінші рет пайдалану	30 816	–	–
6	Серебряков су тоғаны	Үлкен Шаған МАС	жер асты, ауыз су	1 726	1 407	1 472
	тұрмыстық қажеттіліктерге			670	868	938
	өндірістік қажеттіліктерге			1 056	539	534
7	Қиғаш су тоғаны	Атырау МАС-ы	жер үсті, техникалық су	2517	3 775	3 719
	тұрмыстық қажеттіліктерге			749	808	759
	өндірістік қажеттіліктерге			1768	2 967	2 960

Ескерту: суды тұтыну көлемі есепке алу аспаптары бойынша жүргізіледі, олардың деректері есепке алу журналдарына енгізіледі, содан кейін КПО тұтына-тын суды есепке алу дерекқорына енгізіледі.

Тазартылған ағынды суларды төгу GRI 303-2, 303-4, ТДМ 3.9, 6.3

Тазартылған тұрмыстық-шаруашылық, өндірістік-нәсерлік және нәсерлік ағынды сулар үшін үшін КПО арнайы салынған жасанды құрылыстарды пайдаланады. Бұл құрылыстар топырақ және жер асты суларына ластаушы заттардың жайылуын болдырмайды, сонымен қатар техникалық қажеттіліктерге қайта пайдалану үшін тазартылған ағындыларды жинауға, осы арқылы жаңа судың шығынын төмендетуге мүмкіндік береді. Ағынды суларды жинауға арналған қондырғылардың түрлері [2018 жылғы тұрақты даму есебінде](#) берілген (40-кесте, 105-бет).

Көмірсутекті шикізатпен бірге өндірілетін илеспе-қабат сулар мен өндірістік ағынды сулар тазартылып, өнеркәсіптік ағындарды жер астында көмудің № 1 және № 2 полигондарының тереңде орналасқан жерасты деңгейжиектеріне айдалады. Өндірістік ағындарды көму оларды тазарту кезінде тұзды қалдықтардың жер бетінде пайда болуын болдырмайтын ағындарды өңдеудің

әлемдік тәжірибесі. Деңгейжиектердің берік оқшаулануы және ағындарды кері айдауға өте қолайлы болып табылатын жер қыртысының қасиеттері ағындардың жоғарғы деңгейжиектерге кетуін болдырмайды.

Ағынды сулардың төгінді көлемі мен шығарылатын ластаушы заттардың мөлшері Қазақстан Республикасы заңнамасының талаптарына сәйкес компанияның жобалық құжаттамасында есептеліп, негізделеді және арнайы рұқсаттармен реттеледі.

КПО-ның шаруашылық және өндірістік қызметі нәтижесінде пайда болатын сарқынды сулар табиғи су қоймаларына төгілмейді.

38-ші кестеде 2020–2022 жылдарға арналған ағынды су түрлері мен қабылдаушы объектілер бойынша КПО төгінділерінің көлемі көрсетілген.

38-кесте. Ағынды сулардың санаты мен қабылдаушы объект көрсетілген төгінділердің және олардағы ластаушы заттардың (ЛЗ) жалпы көлемі, м³ GRI 303-4

Қабылдаушы объект	Ағынды су санаты	2022		2021		2020	
		Төгінділер көлемі, м³	ЛЗ саны, тонна	Төгінділер көлемі, м³	ЛЗ саны, тонна	Төгінділер көлемі, м³	ЛЗ саны, тонна
Су жинақтауыш тоғандар	Тазартылған тұрмыстық-шаруашылық сарқынды сулар	42 412	29,44	72 123	44,51	64 244	34,38
Өндірістік ағындыларды жер астында көму полигондары	Өндірістік-нәсерлік ағынды сулар, технологиялық және илеспе-қабат ағынды сулар	764 139	60 699	780 755	58 935	694 893	45 970
Үлкен Шаған және Атырау МАС-дағы жер рельефі	Еріген және нәсерлік ағынды сулар	3 168	1,81	2 538	1,595	1 982	1,56
Төгінділердің жалпы көлемі		809 719	60 730	855 415	58 981	761 119	46 006

Ескерту: суды төгу көлемі есепке алу аспаптары бойынша жүргізіледі, олардың деректері есепке алу журналдарына енгізіледі, содан кейін КПО тұтына-тын суды есепке алу дерекқорына енгізіледі. Ластаушы заттардың төгілу мөлшері, төгу алдындағы ластаушы заттардың нақты концентрациясының төгінділердің нақты көлеміне көбейтіндісі ретінде есептеу әдісімен анықталады.

2021 жылмен салыстырғанда Компанияның ағынды суларының ағызу көлемі 2022 жылы 5,34% – ға азайды. Оның ішінде, 2022 жылы айдалатын өндірістік ағындылар көлемі 2021 жылмен салыстырғанда 2,13%-ға азайды. 2022 жылы өндірістік ағындылар көлемінің азаюы жоспарлы жөндеу жұмыстарын жүргізумен, сондай-ақ 2022 жылдың қыркүйегінен бастап қайта пайдалануға арналған биотоғандарда ағынды суларды жинауға арналған жинақтауыш тоғандарына тазартылған тұрмыстық ағынды суларды ағызуды тоқтатумен байланысты. Тазартылған ағынды су түрлері мен құрамындағы ластаушы заттар [2017 жыл бойынша тұрақты даму есебінде](#) (93-бет) берілген.

2022 жылы ластаушы заттардың 60 730 тоннасы төгілді (2021 жылғы 58 981 тонналық көрсеткішпен салыстырғанда 2,9%-ға артық). Оның ішінде 60 729,3 тонна

ШРТ нормативтері, ал 0,481 тонна – одан тыс төгілді. Ластаушы заттардың елеусіз артық төгінділері шаруашылық-тұрмыстық ағынды сулардан қойма тоғандарына, атап айтқанда аммоний азотының, нитрат азотының және фосфаттардың артық мөлшері болды. Қазақстан Республикасының салық заңнамасының талаптарына сәйкес, Компания қалыптасқан төгінділер үшін қажетті төлемдерді жасады.

Жалпы алғанда, ағындар тереңдегі нық оқшауланған жер асты деңгейжиектерге кері айдалатындықтан, бұл әрекет топырақ, өсімдіктер мен жануарлар әлемі сияқты қоршаған орта компоненттеріне әсер етпейді. Бұл деңгейжиектердегі сулар жоғары минералданған және шаруашылық-ауыз су, бальнеологиялық және техникалық қажеттіліктер үшін, суару және мал шаруашылығы үшін қолданылмайды.

Тазартылған ағындылар мен басқа суларды қайталама пайдалану **GRI 303-3 (2016), ТДМ 6.3**

Табиғи техникалық су алуды қысқарту мақсатында КПО тазартылған тұрмыстық, өндірістік-нөсерлік ағынды және нөсерлік ағынды суларды ҚМГКК-ның техникалық қажеттіліктеріне, бұрғылау, бұрғылау ерітінділерін дайындау, орман екпелерін суару, жолдар мен салынып жатқан алаңдарда шаңды басу және өрт резервуарларын толтыру сияқты жұмыс түрлерін жүргізуге пайдаланады.

Компания объектілерінде ағынды суларды қайталама пайдалану 2021–2025 жылдарға белгіленген технологиялық регламентке сәйкес жүзеге асырылады.

2022 жылы 75 452 м³ көлеміндегі тазартылған ағынды су КПО-ның техникалық қажеттіліктеріне қайта пайдаланды. 2021 жылмен салыстырғанда қайта пайдалану екі есе өсті, негізгі көлемі ҚМГКК өндірістік объектілерінің техникалық қажеттіліктеріне пайдаланылды. 39-кестеде тазартылған сарқынды сулар мен суларды пайдаланумен қатысты жұмыс түрлері келтірілген.

39-кесте. 2020–2022 жылдарда тазартылған ағынды сулар мен жер асты суларын қайта пайдалану, м³

	2022	2021	2020
Жалпы қайта пайдалану, соның ішінде:	75 452	35 061	18 313
ҚМГКК өндірістік объектілерінің техникалық қажеттіліктері	42 161	3 362	0
Бұрғылау қажеттіліктері мен бұрғылау ерітіндісін дайындауға	18 509	5 317	3 482
Суару, гидросынау және өрт резервуарларын толтыруға	10 376	8465	335
Шаң басуға	4 406	17 917	14 496

Ескерту: қайта пайдаланылған су көлемін есепке алу бақылау талонын толтыра отырып, жанама әдіспен м³ (мотосағат, автоцистерна көлемі, рейстер саны, сорғылардың өнімділігі және т.б.) анықталады және деректер есепке алу журналына енгізіледі.

Экоцентр қызметкері

Өндірістік ағын суларды басқару **GRI 303-2, ТДМ 3.9, 6.3**

Қарашығанақ кен орнындағы қойнауқаттық суларды және өндірістік ағын суларды кәдеге жарату – Компанияның маңызды міндеттерінің бірі.

КПО-ның өндірістік ағындарды басқару стратегиясы жер асты суларын пайдалану тұрғысынан өндірістік шектеулерді алып тастауға, сондай-ақ қызметкерлердің қауіпсіздігін, жабдықтың тұтастығын және экологиялық талаптарды сақтауға бағытталған бірқатар өзара байланысты жобаларды жүзеге асыру болып табылады.

2022 жылы жобалық көрсеткіштерді түзету бөлігінде өндірістік ағындарды айдаудың қолданыстағы жобасына №3 қосымша әзірленген болатын. Ықтимал әсерлер туралы есеп жасалды, олар өнеркәсіптік қауіпсіздік комитетінің департаментімен келісіліп, ҚР ЭГТРМ Экологиялық реттеу және бақылау комитетінің оң қорытындысына ие болды. Аталмыш жұмыстарға жер қойнауын сараптау жөніндегі мемлекеттік комиссия отырысында сыналған геологиялық есеп негіз болды. Қабатқа кері айдау жобасын түзету ӨБТК мерзімінің соңына дейін коллектор қабаттардың болжамды өндірістік су көлемін қабылдау мүмкіндігін дәлелдеу мақсатында өнеркәсіптік ағындарды жер астында көмудің №2 полигоны учаскесінің триас сулы кешенінің III және II резервуарларының геологиялық-гидрогеологиялық жағдайларын толық зерделеуге бағытталған бұрын жүргізілген геологиялық барлау және зерттеу жұмыстары кешенінің соңғы кезеңі болып табылады.

Қабатқа кері айдау жобасын №3 қосымшада 2023 жылдан бастап полигонды пайдалану мерзімінің соңына дейін (2037 ж.) жылына 1 100 мың м³ дейін өнеркәсіптік ағынды суларды айдау көлемін арттыру, сондай-ақ айдаудың нысаналы және перспективалық интервалдарын қосымша перфорациялау және ГҚРО жүргізу арқылы айдау ұңғымалары қорының әлеуетін ұлғайту бойынша техникалық іс-шаралар жүргізу көрсетілген.

40-кесте. 2022 жылы басталған өндірістік ағынды суларды басқару жобалары **GRI 303-2**

Жоба	Бизнес-фактор	Ескерту
Пайдаланылған каустикті бейтараптандыру блогын жаңарту	Өндірістік қауіпсіздікті қамтамасыз ету	Жобаны іске асыру сілтіні залалсыздандыру процесін жақсартуға мүмкіндік береді. Процесті автоматтандыру қауіпті реагенттердің персоналға әсер ету қаупін төмендетеді.
Құмды және қорғаныс сүзгілерін жаңғырту	Өндіру деңгейін қолдау	Құмды және қорғаныс сүзгілерін жаңғырту ҚӨК-тің суды тазарту қуатын тәулігіне 115м ³ дейін арттыруға мүмкіндік береді.

Бұл жұмыстарды төмендегідей реттілікпен жүзеге асыру жоспарланған:

- ▶ 2023 жылы II қабаттағы перфорация аралықтарын ұлғайту мақсатында РП-6 ұңғымасында күрделі жөндеу жұмыстарын жүргізу жоспарлануда;
- ▶ 2024 жылы II қабаттағы перфорация аралықтарын ұлғайту мақсатында РП-7 ұңғымасында күрделі жөндеу жұмыстарын жүргізу жоспарлануда;

Қазақстан Республикасының қоршаған ортаны қорғау саласындағы заңнамасының талаптарына сәйкес 2024 жылы Компания мемлекеттік бақылаушы органдарға кейіннен есеп дайындай отырып, жобалық шешімдерге жобадан кейінгі талдау жүргізуді жоспарлап отыр.

2021 жылы екі жоспарланған жоба аяқталды: өнеркәсіптік ағындарды тиімдірек жою үшін екінші сіңіргіш ұңғыманы күрделі жөндеу және каустик содамен өңдеу процесін автоматтандыру үшін модификацияланған газолинді меркаптаннан тазарту қондырғысын іске қосу.

2022 жылы пайдаланылған каустикті бейтараптандыру блогын жаңғырту жөніндегі жұмыстар жалғасын тапты, оны 2024 жылы іске қосу жоспарланып отыр.

Сондай-ақ, 2022 жылы ЖЖЖ кезінде өнеркәсіптік ағындарды мұнайдан тазарту үшін қажетті газарындық флотациялық қондырғы мен көлбеу пластиналы сепаратордың ыдыстарын ауыстыру жұмыстары аяқталды. Бұл ыдыстарды ауыстыру нысанның тұтастығын және жоғары өткізу қабілетін сақтауды қамтамасыз етеді, нәтижесінде мұнайды судан бөлу сапасы артады, бұл терең қабаттарға айдау алдында ағынды суларды дайындаудың бүкіл жүйесінің жұмысына оң әсерін тигізеді.

2-полигонға айдалатын су көлемін ұлғайту жоспарын қолдау мақсатында қазіргі таңда құмды және қорғаныш сүзгілерін жаңғырту жобасы жалғасуда, аталмыш жобаның 2024 жылы іске асырылуы болжанып отыр.

Қауіпті өндірістік қалдықтар, сондай-ақ оларды жинау және орналастыру орындары қауіпсіз айналыста болмаған кезде қоршаған ортаға қауіп төндіреді және атмосфералық ауаны, жер асты және жер үсті суларын, топырақ пен өсімдіктерді ластаудың ықтимал көзі бола тұра қоршаған орта мен адам денсаулығының нашарлауына әкеп соғуы мүмкін.

КПО компаниясы қоршаған ортаға теріс әсер етудің алдын алу бойынша кешенді жұмыс жүргізеді, яғни қалдықтарды жинаудың жабдықталған орындарында ғана көмуді және жинақтауды жүргізіп, қалдықтарды нормативтен тыс көмуге және жинақтауға жол бермеуді, сондай-ақ қалдықтарды жинақтау орындарынан уақтылы шығаруды қадағалайды.

ҚАЛДЫҚТАРДЫ БАСҚАРУ ТДМ 3.9, 6.3, 11.6, 12.4, 12.5

КПО компаниясындағы қалдықтарды басқару әрекеті компанияның өндірістік қызметі нәтижесінде түзілетін қалдықтардың адамдар мен қоршаған ортаға нақты және ықтимал қауіпін азайтуға бағытталған.

Біз объектілеріміздегі қалдықтарды қайта өңдеу және кәдеге жарату, полигондарға шығарылатын қалдықтар көлемін және көмілген қалдықтардың кері әсерін азайту, сондай-ақ жаңа әдістер мен технологияларды зерттеу және қолдану мақсаттарын көздейміз.

Мониторингтің жұмыс бағдарламасына сәйкес, КПО тұрақты негізде кен орны аумағында қалдықтарды көму және жинақтау объектілерінде қоршаған орта-

ның жай-күйіне өндірістік экологиялық бақылау (ӨЭБ) жүргізеді. 2022 жылы жүргізілген бақылау нәтижесінде қоршаған орта компоненттеріне тікелей теріс әсер байқалмады. ӨЭБ шеңберінде орналастыру көлемдерін, сондай-ақ қалдықтардың жинақталу көлемі мен уақытын есепке алу мақсатында қалдықтардың қозғалысына сандық бақылау жүзеге асырылады. **GRI 306-1**

Компания қалдықтарының қоршаған ортаға өндірістік әсер ету қауіпін барынша азайтуға бағытталған жұмысымыздың нәтижелері төмендегі кестеде және мәтінде берілген.

41-кесте. Қалдықтарды басқару саласындағы міндеттер **GRI 3-3**

2022 жылға қойылған міндеттер	Орындалуы	2022 жылғы міндеттерді орындау үшін жүзеге асырылған шаралар	2023 жылға қойылған міндеттер
ҚМГКК үшін қалдықтарды басқару бағдарламасына, сондай-ақ Үлкен Шаған МАС және Атырау МАС қалдықтарын басқару бағдарламаларына сәйкес 2022 жылға жоспарланған іс-шаралардың орындалуын жүзеге асыру.	Орындалды	Жыл ішінде қалдықтарды басқару бағдарламасы бойынша 2022 жылға жоспарланған барлық іс-шаралар орындалды	ҚМГКК үшін қалдықтарды басқару бағдарламасына, сондай-ақ Үлкен Шаған МАС және Атырау МАС қалдықтарын басқару бағдарламаларына сәйкес 2023 жылға жоспарланған іс-шаралардың орындалуын жүзеге асыру.

КПО шикізатты өндіру, дайындау және тасымалдау процестері, сондай-ақ арнайы жабдықтарды, материалдарды және осыған қажетті басқа да ресурстарды пайдалану қалдықтардың пайда болуымен байланысты.

КПО-да түзілген қалдықтардың көлемін азайту, қалдықтарды жинау, оларды жинау және тасымалдау кезінде экологиялық қауіпсіздік ережелерін сақтау, қалдықтардың қауіпті қасиеттері мен көлемін сұрыптау, қайта пайдалану, қайта өңдеу және азайту, оларды ҚО үшін қауіпсіз көму жөніндегі шаралар адамдарға және қоршаған ортаға теріс әсерді едәуір төмендетуге ықпал етеді. **GRI 3-3, 306-1**

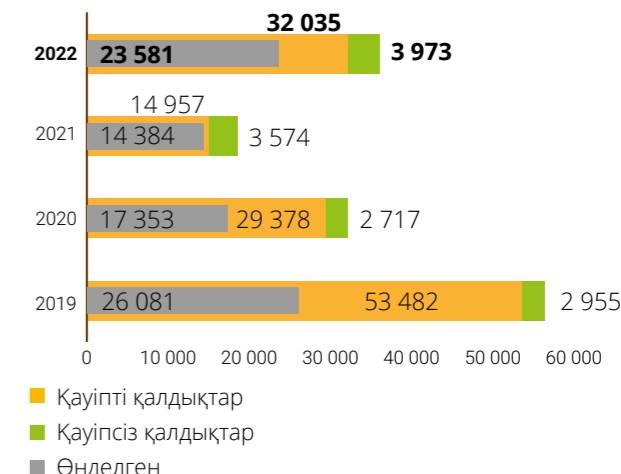
КПО-ның 2022 жылға арналған қалдықтарды басқару бағдарламасында жинақталған және түзілетін қалдықтардың көлемі мен қауіпті қасиеттерінің деңгейін біртіндеп төмендету көрсеткіштері мен шаралары көзделген. Компанияда қалдықтарды өңдеудің келесі әдістері қолданылады, атап айтқанда:

- ▶ қалдықтарды өндірістік үдеріске қайта жіберу;
- ▶ қалдықтарды Эко орталық қондырғыларында қайта өңдеу;
- ▶ қалдықтарды Эко орталық объектілерінде көму;
- ▶ қалдықтарды кейіннен қайта өңдеу, қайта пайдалану немесе жою мақсатында мамандандырылған мердігер ұйымдарға тапсыру. **OG7**

2022 жылы КПО объектілерінде түзілген қалдықтардың жалпы мөлшері 37 243 тоннаны құрады. 2021 жылмен салыстырғанда 2022 жылы КПО қалдықтарының саны 17 583 тоннаға ұлғайды, бұл негізінен ұңғымалық операциялардың ұлғаюымен, ҚМГКК негізгі объектілерінде күрделі жөндеу жұмыстарын жүргізумен, жаңа объектілер салумен, сондай-ақ ҚМГКК аумағында мердігер ұйымдардың жұмыстарды орындауынан пайда болатын қалдықтарды қосумен байланысты. 25-сызбада КПО қалдықтарының барлық түрлері көрсетілген.

Біріңғай республикалық қалдықтар бойынша есеп берудің ақпараттық жүйелер формасына сәйкес 2022 жылғы түзілген қалдықтардың жалпы көлеміне түзілген қалдықтар, сондай-ақ қайта өңделген қалдықтар да жатады.

25-сызба. 2019–2022 жылдары КПО нысандарындағы түзілген қалдықтар мөлшерінің динамикасы, тоннамен **GRI 306-3**

Ескерту: Өндірістік қалдықтармен салыстырғанда елеусіз көлемде (6% – дан аз) болғандықтан, коммуналдық қалдықтар осы есепте ескерілмеген. Коммуналдық қалдықтар төменде қалдықтарды басқару әдістері туралы кестеде берілген.

Қалдықтарды қайта өңдеу және көму **GRI 306-2, 306-4, 306-5**

Компанияның өндірістік және тұтыну қалдықтарын қайта өңдеу қалдықтарды кәдеге жарату кешені мен Экоорталық объектілерінде жүргізіледі. Бұл объект қатты және сұйық қалдықтарды тиімді және экологиялық тұрғыдан қауіпсіз кәдеге жарату мен қажетті қамтамасыз етіп, Батыс Қазақстан аймағындағы бұрғылау қалдықтарын басқаруда озық тәжірибе үлгісі болып есептеледі.

Бұрғылау қалдықтары тек көлемді азайтуға және олардың қауіптілігін азайтуға ғана емес, сонымен қатар қалдықтардан құнды компоненттерді шығаруға, сондай-ақ оларды қайта пайдалану үшін өңдеуге мүмкіндік беретін технологияларды қолдана отырып қайта өңделеді.

Компания қолданатын қалдықтарды өндіріс процесіне қайтару тәжірибесі – түзілген қалдықтарды қайта пайдаланудың оңтайлы әдісі.

КПО Экоорталығында қалдықтарды өңдейтін бес қондырғы және оларды қауіпсіз көму полигоны бар.

2022 жыл ішінде жоспарланған барлық шаралар, соның ішінде қалдықтарды бөлек жинау, сұрыптау, қайта пайдалану, өңдеу, олардың көлемін және қауіпті қасиетін азайту жұмыстары КПО қалдықтарды басқару бағдарламасына (ҚББ) сай орындалды. 2022 жылы Экоорталықта келесі шаралар жүзеге асырылды:

КПО Экоорталығы

42-кесте. 2022 жылғы Экоорталық қондырғылары мен қалдықтарды қайта өңдеу іс-шаралары.

Экоорталық қондырғылары	2022 жылғы қалдықтарды қайта өңдеу іс-шаралары.
Бұрғылау қалдықтарын термомеханикалық тазалау қондырғысы (БҚТТҚ)	Мұнай негізіндегі қайта өңделген бұрғылау қалдықтарынан базалық май мен суды бөлу технологиясының арқасында 2022 жылы көмілген КПО қалдықтарының көлемі 17%-ға азайды. 2022 жылы 9 008 тонна қалдық өңделіп, 1 506 тонна базалық май мен су бөлініп алынды және термомеханикалық өңдеуден өткен 7 502 тонна қалдық қатты қалдықтарды көму полигонында жинақталды.
Жалпы мақсаттағы пеш (ЖМП)	Қалдықтарды жалпы мақсаттағы пеште жағу нәтижесінде КПО-ның қалдықтарды орналастыру көлемі 89%-ке қысқарды. 2022 жылы 600 тонна қалдық жағуға жіберіліп, кейін 69 тонна күл Экоорталықтың өнеркәсіптік қатты қалдықтарды көму полигонында орналастырылды.
Сұйық қалдықтарды тазарту қондырғысы (СҚТҚ)	2022 жылы 8 674 тонна сұйық қалдықтар өңделді. Өңделгеннен кейін қайта пайдалану үшін, яғни тұздықтар мен бұрғылау ерітінділерін дайындау үшін 5 153 тонна тұздықтар мен ерітінділер тазартылды.
Қалдықтарды сұрыптау қондырғысы (ҚСҚ)	2022 жылы 834 тонна сұрыпталған қатты тұрмыстық қалдықтың 600 тоннасы жалпы мақсаттағы пеште жағуға жіберілсе, қалдықтардың 123 тоннасы, оның ішінде макулатура, метал сынықтары, әйнек пен пластик мамандандырылған ұйымдарға қайта өңдеу және қайта пайдалану мақсатында жіберілу үшін сұрыпталды. Қатты тұрмыстық қалдықтың 111 тоннасы қатты тұрмыстық қалдықтарды көму полигондарында көму үшін мамандандырылған ұйымдарға берілді. 252 тонна тамақ қалдықтары мамандандырылған ұйымға шіріту әдісімен қайта өңделуге берілді.
Қатты өнеркәсіптік қалдықтарды көму полигоны	2022 жылдың аяғында қатты өнеркәсіптік қалдықтарды көму полигонында 16 ұяшық жабылды.

2022 жылы Компания ескі қатты қалдықтарды сақтау алаңында жиналған қалдықтар мен пайдаланылған бұрғылау сұйықтарын сақтау алаңынан қалдықтарды алып, бұрғылаудың сүзілген қалдығын термомеханикалық өңдеу қондырғысы мен айналмалы пеште өңдеп, кейін қатты өнеркәсіптік қалдықтарды көму полигонында орналастыру жұмыстарын жалғастырды. Қалдықтарды полигонда көму ҚР экологиялық заңнамасы талаптарына сәйкес жүргізіледі.

2022 жылы қатты қалдықтар мен пайдаланылған бұрғылау сұйықтықтарын сақтау алаңынан қайта өңдеуге 5 318 тонна қалдық жіберілген (2021 жылы 4 308 тонна). Қайта өңдеу көлемінің ұлғаюы айналмалы пештің жөндеуден кейін іске қосылғанына байланысты. 2023 жылы ескі алаңдағы қалдықтарды одан әрі қайта өңдеу жоспарланған. **GRI 306-4**

43-кестеде 2022 жылғы КПО-ның қалдықтарды өңдеу тәсілдері көрсетілген.

43-кесте. 2022 жылғы КПО-ның қалдықтарды өңдеу тәсілдері, тонна **GRI 306-3, 306-5**

№	Қалдықтармен жұмыс істеу әдістері	Қауіпті түзілген қалдықтар	Қауіпсіз түзілген қалдықтар	Коммуналдық қалдықтар	БАРЛЫҒЫ
1	Кәсіпорында 2022 жыл басында болған көлем	337 711	530	1	338 242
2	Есептік жыл ішінде түзілген	32 035	3 973	1 235	37 243
3	Кәсіпорында қайта пайдаланылған	5 843	0	0	5 843
4	Кәсіпорын қондырғыларында қайта өңделген	23 354	226	722	24 302
5	Энергия алмай жалпы мақсаттағы пеште жағу	0,5	0	600	600,5
6	Қатты өнеркәсіптік қалдықтар көму полигонына орналастырылды	14 424	0	0	14 424
7	Экоорталықтың № 35 А/Б ұяшықтарында сұйық бұрғылау қалдықтарын уақытша сақтау	3 718	0	0	3 718
8	Мамандандырылған мердігерлік ұйымдарға берілген	1 468	3 747	624	5 839
9	Кәсіпорында 2022 жыл аяғындағы мөлшері	350 262	8	4	350 274

Ескерту: қалдықтардың тоннамен саны Экоорталықтың таразында оларды қайта өңдеуге, сұрыптауға, жоюға, көмуге және басқа да операцияларға аяқталу алдында қалдықтардың әрбір партиясын өлшеу жолымен айқындалады. Қалдықтардың мөлшері жөніндегі деректер жүк ілеспе құжаттарына (бақылау талондары, қабылдау-тапсыру актісі) енгізіледі және кейін Компанияның қалдықтарды есепке алу дерекқорына енгізіледі.

Компания қалдықтарының басым бөлігі ұңғымаларды бұрғылаудан және жөндеуден түзіледі. Бұл ретте, қолданылатын бұрғылау ерітіндісі түріне байланысты су немесе мұнай негізіндегі бұрғылау ерітіндісінің бұрғылау шламы түзіледі. 2022 жылы түзілген қатты және сұйық бұрғылау қалдықтарының көлемі 17 552 тоннаны құрады (қайта өңдеуге дейінгі бастапқы түзілген қалдықтар көлемінің 68%). Ұңғымалық операциялардың ұлғаюына байланысты бұрғылау қалдықтарының көлемі айтарлықтай өсті.

44-кесте. 2020–2022 жылдары қолдану әдісіне қарай ұңғымалық операциялардан шыққан қалдықтар **OG7**

№	Қалдық түрі	Түзілген қалдықтар, тонна			Өңдеу тәсілі
		2022 ж.	2021 ж.	2020 ж.	
1	Пайдаланылған су негізіндегі бұрғылау ерітінділері	1 154	382	4 125	Сұйық қалдықтарды тазарту қондырғысында (СҚТҚ) қайта өңдеу
		3 467	383	1 020	Экоорталықтың № 35 А/Б ұяшықтарында сұйық бұрғылау қалдықтарын уақытша сақтау
2	Су негізіндегі бұрғылау ерітіндісінің бұрғылау қалдықтары	2 716	987	533	Көму
		0	0	0	Айналмалы пеште термиялық өңдеу
3	Пайдаланылған мұнай негізді бұрғылау ерітіндісі	1 257	432	818	Қалдықтарды термомеханикалық тазалау қондырғысында (ТТҚ) және сұйық қалдықтарды тазарту қондырғысында (СҚТҚ) қайта өңдеу, айналмалы пеште термиялық өңдеу
4	Мұнай негізіндегі бұрғылау ерітіндісінің бұрғылау қалдықтары	5 760	2 776	5 316	Мұнай негізі мен суды алумен және қатты бөлігін кейінгі көмумен ТТҚ-да қайта өңдеу, айналмалы пеште термиялық өңдеу
5	Пайдаланылған тұздықтар	3022	1 438	1 932	ТТҚ және СҚТҚ қайта өңдеу, айналмалы пеште термиялық өңдеу
		155	189	296	Экоорталықтың № 35 А/Б ұяшықтарында сұйық бұрғылау қалдықтарын уақытша сақтау
6	Мұнайлы қалдықтар	21	60	11	Айналмалы пеште термиялық өңдеу, СҚТҚ-да қайта өңдеу

Келісімшарттар талаптарының шеңберінде Компания қалдықтардың бір бөлігін кәдеге жаратуға мамандандырылған мердігерлік ұйымдарға береді. Олар КПО-дан қабылданған қалдықтарды әрі қарай өңдеу әдістерін өздері анықтап, тоқсан сайын қалдықтарды орналастыру бойынша үшінші тараптарға есеп береді. Қалдық түріне байланысты мамандандырылған ұйымдар қалдықтарды кейін тұтыну тауарларын дайындауға қайта өңдеуге, сондай-ақ сынаптан арылту, регенерация, термиялық өңдеу, өртеу, физикалық және химиялық өңдеу, және құрамдас бөліктерге бөлшектеп, мүдделі кәсіпорындарға қайталама шикізат ретінде пайдалануға жібереді.

Полигонда пластмасса, пластик, полиэтилен қалдықтарын және полиэтилентерефталатты қаптаманы, макулатураны, картонды, қағаз қалдықтарын, әйнек сынықтарын көмуге тыйым салатын ҚР Экологиялық кодексінің 351-бабының негізінде мердігер ұйымының қатысуымен Компания офис ретінде пайдаланатын ғимараттарда аталмыш қалдықтарды сұрыптауды және бөліп жинауды ұйымдастыру бойынша жұмыстар жүргізіліп келеді. Кейін бұл қалдықтар қайталама шикізат ретінде пайдалану үшін мамандандырылған кәсіпорындарға жіберіледі.

GRI 306-4

44-кестеде бұрғылау қалдықтарының негізгі түрлері мен оларды өңдеу әдістері бөлініп көрсетілген. Кестеге сәйкес, Экоорталықтың 35 А/Б ұяшықтарында тек су негізіндегі ерітінділер мен тұздықтар көміледі, ал бұрғылаудың су негізіндегі қалдықтары – полигонда орналастырылады. Мұнай негізіндегі бұрғылау қалдықтары алдын ала өңделіп, құрамынан мұнай негізі алынып тасталғаннан кейін көмуге жіберіледі. **GRI 306-5**

2011 жылдан бастап 2022 жылдың аяғына дейін 831 тонна макулатура жиналып, тұтыну тауарларын дайындау үшін жергілікті кәсіпорындарға берілді.

Компанияның барлық кеңселерінде пайдаланылған батарейлерді бөліп жинау ұйымдастырылған. 2022 жылы 110 кг батарейлер жиналған. **GRI 306-4**

Тамақ қалдықтарын қайта өңдеу

GRI 306-4-c-ii

ҚР Экологиялық кодексі талаптарына сәйкес келу үшін КПО 2021–2022 жылдары Қарашығанақ кен орнындағы тамақтану объектілерінде түзілетін тамақ қалдықтарын тиімді әдіске бағыттады. Тамақ қалдықтарын биокомпосттау бойынша келісімшарт жасалды. 2022 жылы Компания Қарашығанақ кен орнының тамақтану объектілерінен қалған тамақ қалдықтарын өңдейтін кәсіпорынға 252 тонна тамақ қалдықтарын қайта өңдеу үшін тапсырды. Алынған биокомпост жердің құнарлығын қалыптастыру мақсатында органикалық қоспа ретінде ауыл және орман шаруашылығында пайдаланылады.

Халықаралық мұнай және газ өндіруші компания бола тұра, КПО өзінің өндірістік қызметін биотүрлілікке неғұрлым аз әсер ете отырып жүргізуге көп күш жұмсайды.

2012 жылдан бастап КПО биотүрлілік жағдайды бақылап, өзінің өндірісдік қызметінен болатын ықтимал қауіп-қатер деңгейін айқындайды. Батыс Қазақстан аймағының қоршаған орта жағдайына кәсіпорынның кері әсер ету белгілері анықталған жағдайда, экожүйені сақтау жөніндегі шараларды уақытылы жоспарлау үшін мониторинг жүргізу қажет.

Биотүрлілікті сақтау бойынша шаралар жоспары аясында КПО ҚМГКК аумағы биотүрлілік жағдайына әсер ететін төрт негізгі факторға бағалау жүргізеді:

- ▶ Ластаушы заттардың шығарындылары;
- ▶ Физикалық әсер (шу, жарық, діріл);
- ▶ ҚМГКК аумағында мал жайғау;
- ▶ Механикалық әсер (құрылыс, карьер, жолдар және т.б.).

БИОТҮРЛІЛІКТІ САҚТАУ ТДМ 15.1, 15.5, 15.9

45-кесте. Биотүрлілікті сақтау саласындағы міндеттер GRI 3-3

2022 жылға қойылған міндеттеріміз	Орындалуы	2022 жылғы міндеттерді орындау үшін жүзеге асырылған шаралар	2023 жылға қойылған міндеттер
Негізгі және сирек кездесетін түрлерді қоса алғанда, өсімдік жамылғысына мониторинг жүргізу	Орындалды	Өсімдіктерді бақылаудағы далалық зерттеулер 2022 жылдың 17-26 мамыр, 21-31 тамыз аралықтарында жүргізілді.	Қашықтан зондылау жерсеріктік деректер негізінде ҚМГКК мен оған іргелес аумақтардың экожүйесінің өзгеру динамикасына талдау өткізу. 2024–2025 жж. арналған БСШЖ жасау.
«Қарашығанақ-Атырау» тасымалдау жүйесіне БСШЖ әзірлеу.	Жаңа міндет	ҚАТЖ экспорт құбыр желісі трассасының бойында 2023–2030 жж. арналған БСШЖ кәсіпорынның барлық бөлімшелерінің өңірдің биотүрлілігіне әсерін бағалауды кеңейту мақсатында әзірленді.	ҚАТЖ трассасы бойындағы жануарлар мен өсімдіктерді зерттеуді бастау.

Қарашығанақ мұнай-газ конденсаты кен орны (ҚМГКК) 280 км² аса жер көлемін алып жатыр. КПО біртұтас аумақты басқа табиғат пайдаланушылармен бөліседі, бұл ретте КПО өз қызметін тек өнеркәсіптік объектілердің, құбырлардың және кен орнының жолдарының астындағы алаңда ғана жүзеге асырады.

КПО өндірістік объектілерден бөлек ҚМГКК-де «Конденсат» АҚ сияқты шикізатты қайта өңдейтін немесе кенорындарда және инфрақұрылым объектілеріне қызмет көрсететін кәсіпорындар бар. ҚМГКК аумағында КПО мен үшінші тараптар объектілерінен бөлек бұрын ауылшаруашылық (жер жырту) мақсаттарда қолданылған жер телімдерінің үлкен аумақтары бар. 1956 жылға дейін бұл жер шөп ору мен мал жайғау үшін қолданылған. 1957 жылдан бастап фермерлер жайылым ретінде пайдаланған Қоншыбай мен Калминовка жыраларындағы жайылмалары мен беткейлерін қоспағанда, онда дәнді

дақылдар өсіре бастады. Қазіргі уақытта ҚМГКК санитарлы қорғау аймағында (СҚА) мемлекеттік қордың жері басым. Алайда жердің кей бөлігінде шаруа қожалықтары орналасты.

Сол себепті жоғарыда келтірілген факторлар шекараны белгілеуде қиындықтар туғызып, КПО компаниясының қоршаған орта мен оның биотүрлілігін қалпына келтіруге шектеулер салады.

Дегенмен, КПО табиғат экожүйесінің биологиялық әртүрлілігі адам құрған әкімшілік-аумақтық бөліністерге бағынбайтынын түсініп, белгіленген аумақтың барлық биологиялық байлығын, тізбектегі нәзік түрлерді сақтау үшін барлық қатысы бар қоғамдастықтарға ережелер мен қағидаларға ұстануы керек екенін түсінеді түсінеді. Осыған байланысты келісілген аумақтарда биотүрлілікті сақтау компанияның ерекше назарында болып қала береді.

Кенорын аумағындағы биологиялық алуантүрлілікке әсерді азайту мақсатында КПО 2012 жылдан бастап биотүрлілікті сақтау бойынша шаралар жоспарын (БСШЖ) әзірлеп, жүзеге асыруда. Биотүрлілікті сақтау бойынша шаралар жоспары экожүйе бұзылуының және биотүрлілікті қысқартудың бірден-бір ескерту шарасы болып табылады.

БСШЖ «Мұнай және газ саласы үшін БСШЖ жасау жөніндегі нұсқаулық» құжатына (IPECA/OGP) сәйкес жасалып, әр үш жыл сайын жаңартылады. Бұл орайда белгіленген кезеңді зерттеу циклі қамтылады. БСШЖ шеңберінде өзендер жағалауы маңындағы сезімтал экожүйелер үшін ұсынылған іс-әрекеттер нұсқаулығы әзірленді және тұра-тын флора мен фауна түрлері бойынша деректер қоры құрылды. Деректер базасы әр зерттеу жылынан кейін жаңартылады.

БСШЖ аясында КПО ҚМГКК аумағындағы биотүрлілікке ықпал ететін факторларды бағалайды.

Экожүйе жағдайының динамикасын бақылау мақсатында әр 10 жыл сайын ҚМГКК аумағында жерсеріктен түсірілген суреттерге талдау жүргізіледі. Келесі қашықтық зондылау талдауы 2023 жылға жоспарланған. Сондай-ақ 2023 жылдан бастап КПО биоалуантүрлілікке бақылау жүргізілетін көлемді едәуір кеңейтеді.

Қарашығанақ кен орнын өндіру құрылымдарының бірі Қарашығанақ-Атырау экспортты құбыр желісі (ҚАТЖ) болып табылады. Құбыр желісі 2004 жылы іске қосылып, 635,5 км құрайды. КПО алғаш рет 2022 жылы ҚАТЖ бойында орналасқан 2023–2030 жылдарға арналған БСШЖ-ны жасап шығарды.

КПО 2023 жылдан бастап ҚАТЖ бойында жануарлар мен өсімдік әлемдерін бедерсіз зерттеуді жоспарлап отыр:

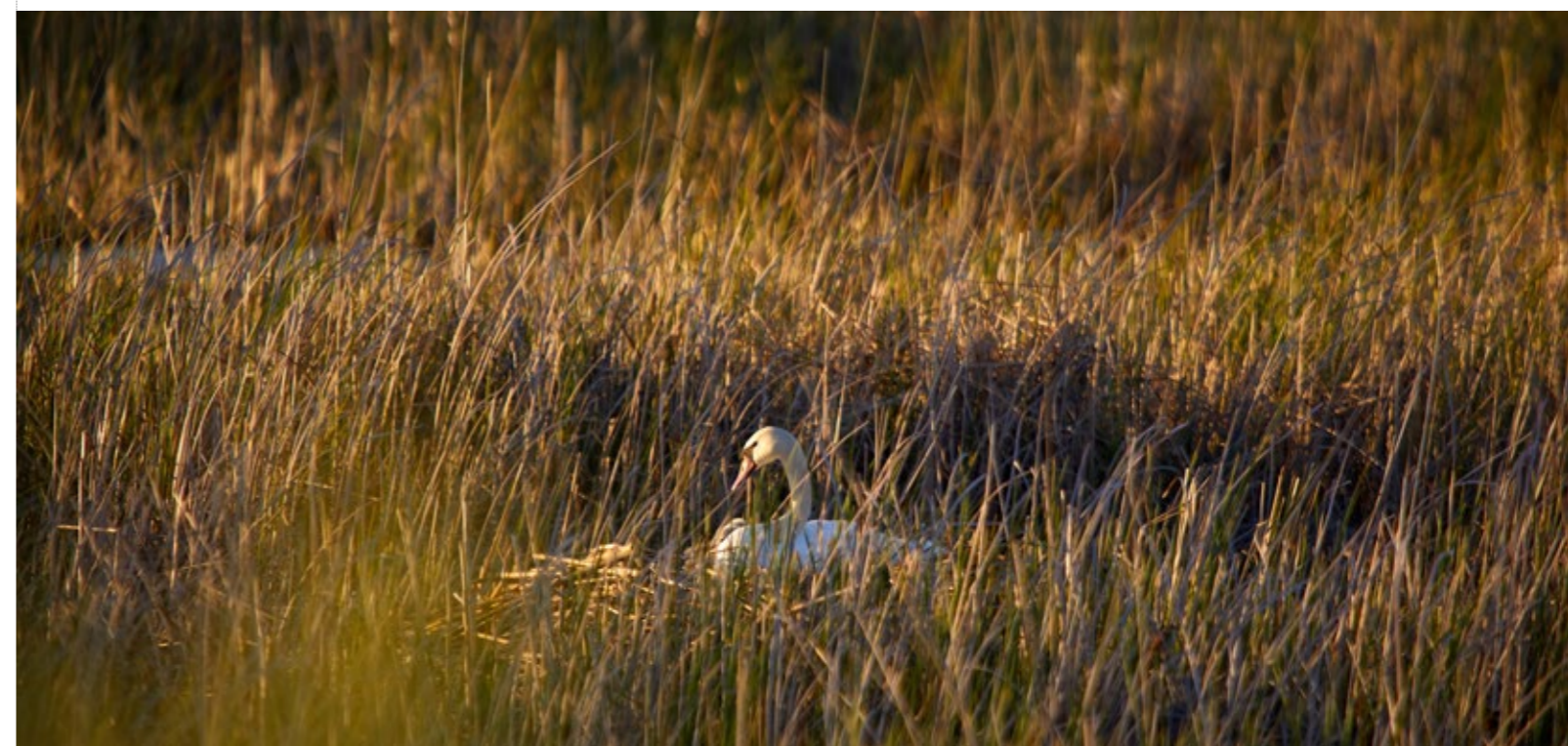
- ▶ Флора мен фаунаның басым (негізгі) түрлерін анықтау;

- ▶ Жануарлар мен өсімдіктердің көрсеткіш түрлерін анықтау;
- ▶ ҚАТЖ трассасы бойындағы экожүйеге әсер ететін факторларды анықтау;
- ▶ Алдағы бақылау үшін алаңдар мен бағдар орнату жерлерін таңдау;
- ▶ Жануарлар мен өсімдіктердің деректер базасын құру.

2022 жылдың соңында БСШЖ шеңберіндегі көпжылдық бақылау нәтижесінде алынған деректер келесіні көрсетеді:

1. Жер қабатындағы өсімді-жабынды ара қатынасы мен ластаушы заттар анықталмады.
2. Жануарлардың бірнеше түрі физикалық факторларға, атап көрсетсек – үздіксіз біркелкі шуыл, көліктердің қозғалысына бейімделді. Мысалға сарышұнақтар, құстар қозғалысы үдемелі орталық жолдарға немесе жұмыс жасап тұрған құрылғыларға жақын жерлерде байқалады.
3. ҚПО қызметінің табиғи экожүйеге әсер ететін негізгі факторы – құрылыс кезіндегі механикалық әсер. Аймақтар жергілікті, аймақтық немесе біржақты деңгейде әсерленді.
4. СҚА бірнеше аумағында жылқылар мен ірі қара малдың бірқалыпты жайылуы оң әсер тигізеді. Өйткені үздіксіз мал жайылымы жердің беткі қабатының өсімділерін азайтып, тіпті мүлдем жою мүмкін. СҚА ішіндегі бақыланатын алаңдар өндірістен алыс орналасып, жаппай жайылымның күшейгені байқалады.

ҚМГКК пайдаланудағы бүкіл қызмет штаттық жұмыс режимінде, биотүрліліктің рұқсат етілген қауіп-қатер деңгейі аясында орналасты.

ҚМГКК аумағындағы биоәртүрлік мониторингі GRI 304-2, OG4

Қазіргі уақытта КПО компаниясы бекіткен БСШЖ-ның 2021–2023 жж. жоспарланған шаралар көлемін орындауда. 2011 жылдан бастап БСШЖ барлық кезеңдері www.kpo.kz сайтының [Тұрақты даму/Қоршаған ортаны қорғау/Биологиялық алуантүрлілікті сақтау/БСШЖ](#) бөлімінде баяндалған.

2022 жылдың жұмыс көлемі ҚМГКК аумағындағы өсімдіктер әлемінің динамикалық жағдайын кешенді бағалаудан тұрды.

2022 ж. флораны бақылау

Қарашығанақ кен орнындағы өсімдіктерді бақылау 2022 жылдың көктем және жаз мезгілдерінде өткізілді. Дала зерттемелері 27 бақыланатын алаңда өтті. Өткен жылдарды қоса алғанда таңдаулы мониторингтік алаңдарда өсімділерге салыстырмалы талдау жасалды.

Зерттеу кезінде өсімдіктердің 31 тұқымдасының 95 тектесі мен 133 түрі анықталды. Ең көп тараған астралық (Asteraceae), көк шөп (Poaceae), шұбар түстес (Brassicaceae) және бұршақ тәріздес (Fabaceae) тұқымдар кездеседі. Бұл тұқымдастардың едәуір көп түрлері бар. 82 түрдің өміршеңдік пішінін талдау арқылы өсімдіктердің 62,6 пайызын көпжылдық шөптер құрайтыны аңғарылды. Қарашығанақ кен орнындағы жалпы өсімдіктердің

жылдық динамикасының дәрежесі мен бағытын анықтау үшін көрсеткіш негізінде Қоншыбай жырасына жиылған суға өсіп шыққан өсімдіктердің сапалық және сандық құрам өзгерісі алынды. Осыған байланысты салыстырмалы мониторинг үшін 2022 ж. жазында зерттелген Қоншыбай жырасында өсімдіктер түрінің құрамы 2013, 2016, 2019 жж. зерттеу материалдарымен салыстырылды. Өсімдіктер түрлерінің әр алуандығынан да, жағаға жақын өскен биомасса саны жағынан да өсімді тектердің өшуі байқалмады.

Негізінен ҚМГКК аумағындағы флораны қанағаттанарлық деп сипаттауға болады. Бақылау алаңдарындағы КПО компаниясы қызметінің сапалық сыртқы әсері жоқ.

1. ҚМГКК аумағындағы өсімдіктерге теріс әсер ететін факторлар:
 - ▶ Траншея қазу, құбыр желісін өткізу, нысандар мен жолдар салу сияқты уақытша болатын механикалық әсер.
 - ▶ Ірі қара мен жылқыларды жаю.
 - ▶ Өрт.
2. ҚМГКК көздерінен атмосфераға шығарындылардың өсімдік жамылғысына теріс әсері анықталған жоқ.
3. Тыңайған жерлерде шартты-тамырлы өсімдіктердің қалыптасуы байқалады.

Негізгі түрлерді бақылау

Биотүрлік жағдайды бағалау шеңберінде КПО сирек кездесетін өсімдіктер мен жануарлар түрлеріне назар аударады. Биотүрлікті сақтау мәселесінде халықаралық және жергілікті заңнамаға басымдық беріліп, компанияның қоршаған ортаға сезімталдық пен тұрақтылық және мәнділік әсері белгіленеді.

1990-2022 жылдарда жасалған зерттеулерде қарастырылатын негізгі түрлер kpo.kz сайтының [Тұрақты даму/Биотүрлікті сақтау/ҚМГКК аумағында тіркелген флоры мен фаунаың маңызды түрлері](#) бөлімінде келтірілген.

Осы түрлердің барлығы Қарашығанақ кен орны аймағынан тыс жерлерде де кездесуі мүмкін. Кенорындағы бұл түрлердің болуы немесе болмауы аумақтың экологиялық әл-ауқатына тікелей көрсеткіш бола алмайтынын атап өту керек. Бөлек түрлердің таралуы жергілікті, яки климаттың өзгеруі, шөлейтке айналуы және басқа да жаһандық себептеріне байланысты өзгеруі мүмкін. Бұ-

ның КПО қызметіне ешқандай қатысы жоқ. Осыған қоса, ҚМГКК биотүрлілігінің маңызды бөлігі болып табылатын әр алуан түрдің популяциясына тікелей не жанама әсер етпес үшін өндірістік қызметті жоспарлап, ұйымдастыру қажет.

2022 жылы флораның негізгі түрлерінің санын бақылау шеңберінде ҚазКСР-нің «Қызыл кітабына» және құрып кету қаупі төнген түрлердің тізбесіне енгізілген бес түрі тіркелді. Қызыл кітаптағы үш түрі көбірек кездеседі: Биберштейн қызғалдағы (*Tulipa biebersteiniana*), Шренк қызғалдағы (*Tulipa shrenkii*) және Фишер құсұтты (*Ornithogalum fischerianum*).

Мониторингтік алаңдарда өсетін сирек кездесетін түрлермен қатар, су қорғау аймағының аумағына орайластырылған сирек кездесетін түрді – Шілмұртты (*Fritillaria ruthenica*) есепке алу жүргізілді. 2022 жылы ашылған шілмұрт популяциясы тұрақты фазалы түрде кеңінен өсім бере бастады. Бақылау кезінде кенорынның шілмұрт тектестердің популяциясына әсері байқалған жоқ.

GRI 2-23

Су тіршілік көзін, оның ағымы мен дамуын білдіреді. Сусыз өмір жоқ, сусыз айналымындағы тіршіліктің бәрі жансыз болады. Су сияқты оң экономикалық әсер айналымындағы әлемді жандандырады, экономикалық өсуге және жергілікті қауымдастықтардың жағдайының жақсаруына ықпал етеді.

**Іскерлік қағида:
ЖЕРГІЛІКТІ
ҚОҒАМДАСТЫҚТАР**

Біз өз қызметімізді жүзеге асыратын аумақтағы аудан тұрғындарының жалпы әл-ауқатын жақсартуға тікелей немесе жанама үлесімізді арттыра отырып, тату көршілік қарым-қатынасты құрудамыз.

Біз билік өкілдерімен, акционерлерімізбен, бизнес әріптестерімізбен және жұмыс орнымыздағы жергілікті қоғаммен тиімді, нәтижелі, бірлескен және сенімді қарым-қатынас құрамыз.

**Іскерлік қағида:
ЭКОНОМИКАЛЫҚ
ТҰҚТАР**

Біз қолданылып жатқан бәсекелестік туралы заңнама шеңберінде әділ және әдепті бәсекелесуге ұмтыламыз.

ЭКОНОМИКАЛЫҚ ҮЛЕС

Жеткізілімдерді ұйымдастыру	128
Жергілікті қамтуды дамыту	130
Мемлекетке төленетін төлемдер	132
Электр қуатын жеткізу	134
Әлеуметтік инфрақұрылымға қосылатын үлес	136

2022

**ЖЕТКІЗІЛІМДЕРДІ
ҰЙЫМДАСТЫРУ ДИРЕКТОРАТЫ**

388

мердігерлер мен жеткізушілер

1,1

миллиард АҚШ доллары көлеміндегі келісімшарттар мен келісімшарттарға түзетулер

ЖЕРГІЛІКТІ ҚАМТУ ҮЛЕСІ

КПО сатып алуларында

56,4%

**РЕСПУБЛИКАҒА ЖАСАЛҒАН
ТӨЛЕМДЕР**

3

миллиард АҚШ доллары

**БҚО-ҒА БЕРІЛГЕН ЭЛЕКТР
ЭНЕРГИЯСЫ**

246,33

млн кВт

**ӘЛЕУМЕТІК ЖӘНЕ
ИНФРАҚҰРЫЛЫМДЫҚ
ЖОБАЛАР**

Іс жүзінде жұмсалған шығын

17

миллиард АҚШ доллары

КПО-ның сатып алу процесі нарықтық бәсекенің шектеулігі, инфляция, құбылмалы айырбас бағамы, шикізат бағасының өсуі және логистикалық мәселелер секілді экономикалық тәуекелдермен күрделендірілген. Тәуекелдерді барынша азайту үшін КПО нарықтық бәсекелестікті қамтамасыз ету және шарттық талаптардағы ықтимал экономикалық ауытқуларды және бұдан әрі сипатталған басқа да көрсеткіштердің орнын толтыратын түрлі тетіктерді қолдану арқылы техникалық тапсырмалар мен тендерлік талаптарды барынша ұтымды әрі ашық түрде әзірлеуге тырысады.

ЖЕТКІЗІМДЕРДІ ҰЙЫМДАСТЫРУ GRI 2-6, ТДМ 8.1, 8.3

Қарашығанақ кен орнын игеру Қазақстан үшін тек мұнай мен газ өндірісінен түсетін табыс пен салық қана емес, оның елге берері одан да көп. Бұл экономикалық дамуға ықпал ететін ұзақ мерзімді және тұрақты серіктестік қатынастар құру болып табылады.

Жергілікті жеткізушілермен және мердігерлермен бірлесіп жұмыс істеп, компания өңірдің және Қазақстанның жалпы экономикалық дамуына айтарлықтай қолдау көрсетеді.

2022 жылы 388 мердігерлермен және жеткізушілермен (олардың 84%-ы – жергілікті компаниялар) келісімшарттар мен қосымша келісімдер жасалды.

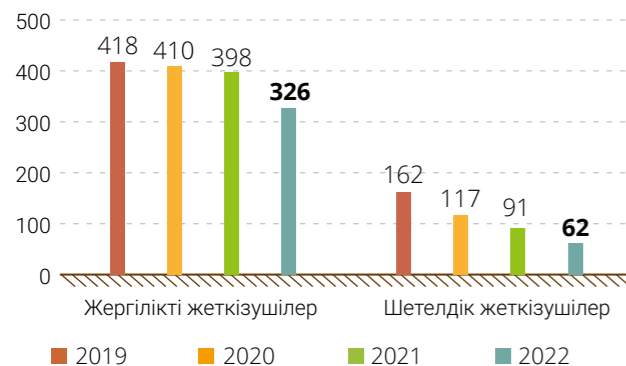
2022 жылы КПО тауарларды жеткізу бойынша 0,3 млрд АҚШ долларын астам сомаға 270-ке жуық келісімшарт пен оларға қосымшалар жасасып, қызмет көрсетуге шамамен 0,8 млрд АҚШ долларына астам сомаға 500-ден аса келісімшарт пен олардың қосымшаларына қол қойды.

КПО өз қызметінде Тәртіп кодексінде белгіленген бизнес-этика қағидаттарын, сондай-ақ барлық тиісті заңнамалық талаптар мен нормативтік ережелерді ұстанады.

Келісімшарт жасасудың және сатып алудың әр кезеңінде және келісімшарт аяқталғанға дейін жоғарыда көрсетілген негізгі қағидаттарға сәйкестік қадағаланып отырады.

GRI 414-1

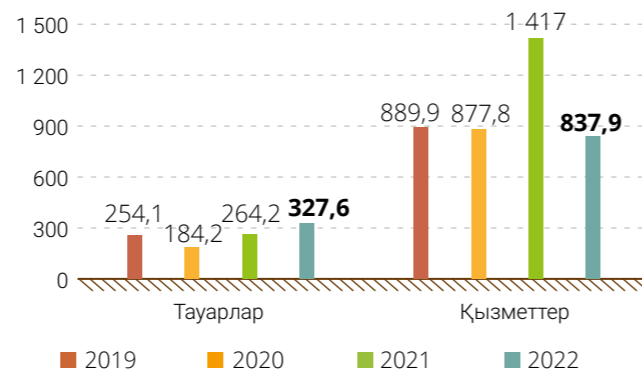
26-сызба. 2019 – 2022 жж. КПО жеткізушілері және мердігерлері

Осы орайда КПО өз жұмыстарына бизнесті жүргізуде жоғары стандарттарды ұстанатын, компанияға қызметтерін ұсынғанда өз қызметкерлері мен өндірістің қауіпсіздігін қамтамасыз ететін, сондай-ақ белгіленген этика, нормативтік-құқықтық сәйкестік және тұрақты даму стандарттарын сақтайтын жеткізушілер мен мердігерлерді тартады.

КПО-мен келісімшарт жасасудың стандартты талаптары этика мен іскерлік тәжірибеге, жемқорлыққа қарсы күреске және мүдделер қақтығысына қатысты бірқатар ережелерді қамтиды. Сондай-ақ, 2022 жылы мердігерлердің өз қызметкерлеріне қамқорлық жасау және мамандары арасында тұрақты әлеуметтік ортаны қамтамасыз ету тұрғысынан әлеуметтік жауапкершілігін нығайту үшін КПО мен мердігерлер арасындағы өндірістік қатынастар туралы жаңа ережелер енгізілді. Бұл туралы толығырақ «Өндірістік қатынастар» бөлімінде оқи аласыз.

27-сызба. 2019 – 2022 жж. келісімшарттар мен келісімшарттарға қосымшалар құны (млн АҚШ доллары)

КПО-ның тұрақты даму туралы есебі 2022

КПО келісімшарттарының стандартты шарттары ҚР заңнамасының соңғы өзгертулері мен КПО талаптарын ескере отырып үнемі жаңартылып отырады. Осылайша КПО 2022 жылы ҚР Экологиялық кодексінің жаңа талаптарына байланысты Д Қосымшасына – «Еңбекті қорғау, қауіпсіздік техникасы және қоршаған ортаны қорғау саясаты мнә оқытуға қатысты жұмыстарды орындаудағы келісімшарттарға қойылатын талаптар» жаңартуларды енгізді. Толығырақ осы есептің «Жеткізушілерді экологиялық тұрғыдан бағалау» бөлімінде оқи аласыз.

Келісімшарттарға қатысты жұмыстар және сатып алулар заңнамаға және Қарашығанақ жобасын басқару жөніндегі бірлескен комитеттің тендерлік ережелеріне сәйкес жүзеге асырылады. Бұл құжат Қарашығанақ жобасын жүзеге асыру аясында тауарларды, жұмыстарды және көрсетілетін қызметтерді сатып алуды ұйымдастыру процесін реттейді.

Жуырда шығарылған КПО-ның тендерлік ережелерінде электрондық құжаттармен кеңірек алмасу және оларды өңдеу, сонымен қатар тендерге қатысуға өтінімдерді қабылдау және бағалау сияқты бағыттар қарастырылған. Бұл өз кезегінде КВИ пандемиясы кезінде шектеулерге байланысты туындаған мәселелерді шешуге көмектесті. Тендерлік ережелердің жаңа шығарылымы ерте тендерлер, сынама тапсырыстар, инвестициялар үшін келісімшарттар, мөлшерлемелерді шартты төмендету және қазақстандық тендерлерді өткізу арқылы жергілікті қамтуды дамытуға және Қазақстан Республикасында тауарларды өндіруді қамтамасыз етуге бағытталған.

КПО логистикаға және соған қатысты уақыт пен шығындарға байланысты тәуекелдерге тап болды. Геосаяси жағдайдан туындаған бұл тәуекел КПО бақылауынан тыс, алайда компания тауарлар және материалдармен қамтуды үзбеу үшін баламалы шешімдер мен мүмкін шараларды барынша қолдануда. Жергілікті әлеуетті мердігерлер мен жеткізушілердің бәсекеге қабілетті болуы үшін және олардың тендерден шығып қалу қаупін азайтуға көмектесу үшін КПО конкурс алдындағы өзара әрекеттесу сессияларын ұйымдастыруға жіті назар аударады. Аталмыш сессиялар барысында конкурсқа қатысушылар КПО тендерлік талаптары бойынша нақты түсініктемелер, сондай-ақ жиналған практикалық тәжірибе туралы ақпарат алады. **GRI 2-29, 3-3**

КПО компаниясы «Атамекен» ҚР кәсіпкерлерінің ұлттық палатасы, «KazService» ассоциациясы және мұнай-газ секторының басқа да ұйымдары немесе қауымдастықтары өткізетін іс-шараларға белсенді қатысады.

Әртүрлі мүмкіндіктерді пайдалана отырып КПО жергілікті компанияларға қойылатын талаптарға қатысты түсініктемелер беріп, оларды дамуға және әлемге танылған тауарлар, жұмыстар мен қызметтер жеткізушілерімен бірлесіп жұмыс істеуге ынталандырады. Жергілікті қамту бойынша межелеген көрсеткіштерге қол жеткізу КПО-ның Қазақстан Республикасы алдындағы басты міндеттемесі болып табылады.

Қызметінің ашықтығын көрсете отырып, КПО жыл сайын сатып алу жоспарларын www.kpo.kz веб-сайтында жариялайды.

КПО тендерлеріне қатысуға қызығушылық танытушы әлеуетті жеткізушілерге [КПО жеткізушілерінің дерекқорына](http://www.kpo.kz) тіркелуге және өздері туралы ақпаратты үнемі жаңартып отыруға (толығырақ [КПО веб-сайтында](http://www.kpo.kz) жарияланған) немесе жеткізушілердің «АЛАШ» бірыңғай мәліметтер қоры арқылы тікелей тіркелуге кеңес беріледі. Тендерге рұқсат алу үшін әлеуетті қатысушылар КПО жеткізушілерді іздеу кезінде ескеретін материалдық-техникалық базасы және тиісті тәжірибесі туралы дұрыс әрі шынайы ақпарат ұсынуы керек.

2021 жылы КПО өз вебсайтында <https://cp.kpo.kz/> парақшасын қосты, осы жерде компаниялар КПО-ның жауапты бөліміне жіберілетін сұрақтарын қоя алады. Бұл парақшада «жиі қойылатын сұрақтарға» жауаптар берілген қосымша бет бар. **GRI 2-29, 3-3**

Компания Қазақстан Республикасының отандық жеткізушілерін дамытудағы бастамаларын толығымен қолдайды және Қарашығанақ жобасын жүзеге асыру үшін жергілікті тауар өндірушілерді көбірек тартудың маңыздылығын түсінеді. Осы мақсатта КПО отандық компаниялардың қатысуын жеңілдету үшін сатып алу процесі механизмін енгізді. Осы орайда компания үшін де, ҚР Өкілетті органы мен жергілікті өндірушілер үшін де Қазақстан Республикасындағы шикізат нарығы шектеулі болғандықтан Қазақстанда өндірілген тауарлардың сапасымен және де тауарлардың өзіндік құнының қымбаттауымен байланысты қауіп-қатерлер бар, сонымен қатар салық салу жүйесі мен халықаралық стандарттар бойынша сертификаттау талаптарының өзгеріп тұруына қатысты қауіп-қатерлер бар.

ЖЕРГІЛІКТІ ҚАМТУДЫ ДАМУЫ GRI 203-2, ТДМ 8.1, 8.3, 9.2, 9.3, 17.7, 17.9, 17.17

Қарашығанақ кен орнын игеру басталғаннан бері КПО компаниясы қазақстандық тауар өндірушілер мен қызмет көрсетушілерді тарту арқылы Қарашығанақ жобасындағы жергілікті қамту үлесін арттыру бойынша белсенді жұмыс істеуде, бұл Қарашығанақ жобасы шеңберінде сатып алынатын тауарлардың, жұмыстар мен көрсетілетін қызметтердің жалпы көлемінде отандық өндірістің тауарлары, көрсетілетін қызметтері мен жұмыстарының импортын азайтуды және көлемін ұлғайтуды көздейді.

КПО 2001 жылдан бері Қарашығанақ жобасында жергілікті қамтуды дамыту бағдарламасын жүзеге асырып келеді. 2022 – 2023 жылдарға арналған бағдарлама мақсаты ҚР мемлекетінің машина жасау, индустрияландыру мен цифрландыру және КПО-ның жергілікті қамту саласындағы корпоративті саясатына сәйкес келеді. Бұл бағдарлама жергілікті қамтуды дамытуға қатысты мақсаттар мен тапсырмаларды, сонымен қатар қызметті тиімді бақылауға мен бағалауға арналған негізгі көрсеткіштерді белгілейді. **GRI 3-3**

2022 жылы КПО-ның жергілікті қамтуды дамытуға бағытталған бастамаларының арқасында келесі нәтижелерге қол жеткізілді: **GRI 204-1**

- ▶ Қарашығанақ жобасындағы тауарлар, жұмыстар, қызмет көрсетудегі жергілікті қамтудың үлесі 56,4% құрады (511,7 млн АҚШ долларына тең).

- ▶ 42,5 млн АҚШ долларына қазақстандық өнімдер сатып алынды, бұл барлық сатып алынған көлемнің 18%-ын құрайды (оның ішінде жергілікті қамту үлесі СТ-К310 сертификаты бойынша 7,3% құрайды¹⁵).

1997 жылы ӨБТК-ге қол қою сәтінен 2022 жылдың соңына қарай Қарашығанақтағы тауарларды, жұмыстарды және қызметтерді сатып алудағы жергілікті қамтудың жиынтық үлесі 9,37 млрд АҚШ долларынан асты.

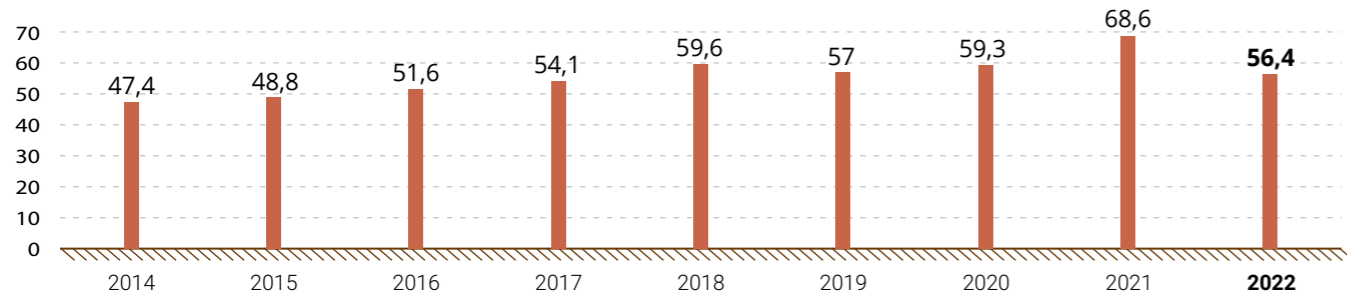
GRI 204-1

Компания Қазақстанда өндірілген тауарларды сатып алуда жергілікті қамту үлесін арттыруға ерекше көңіл бөледі.

2022 жылы Қазақстанда Қарашығанақ жобасының қажеттіліктері үшін келесі тауар түрлерін өндіруге жалпы сомасы 115 миллион АҚШ долларын құрайтын 27 келісімшартқа қол қойылды: клапандар, трансформаторлар, БӨАМА, бекітуші материалдар және құбыр материалдары, т.б.

«Қазақстандық тендерлер» өткізу жергілікті өндірушілер мен жабдықтаушылардың бәсекеге қабілеттілігін арттыруға көмектеседі. 2022 жылы КПО жалпы сомасы 389 млн АҚШ долларын құрайтын 10 «қазақстандық тендерді» тек қана жергілікті компаниялар арасында өткізді. Нәтижесінде КПО жалпы сомасы 15,5 млн АҚШ долларын құрайтын 3 келісімшарт жасады. Қалған тендерлер бойынша жұмыстар жалғасып жатыр.

28-сызба. КПО сатып алуларының жалпы көлеміндегі жергілікті қамту үлесі, 2014–2022 жылдар **GRI 204-1**

¹⁵ Тауардың Қазақстан аумағында өндірілгенін немесе қайта өңделгенін растайтын сертификат. Бұл сертификат Қазақстан аумағындағы пайдалануға арналған, мысалы, жер қойнауын пайдаланушылардың немесе мемлекеттік сатып алуларға қатысу кезінде.

КПО орналасқан аймағы – Батыс Қазақстан облысында (БҚО) тауар өндірушілердің тұрақты дамуын нығайтуға бағытталған жұмыстар жүргізуде. КПО жергілікті бизнестің бәсекеге қабілеттілігін дамыту және арттыру мақсатында БҚО кәсіпорындарын, соның ішінде машина жасау секторының кәсіпорындарын нарықты зерттеуге және тауарлар, жұмыстар мен қызметтер тендерлеріне, сондай-ақ Компания өткізетін түрлі іс-шараларға қатысуға тұрақты түрде шақырып тұрады.

2022 жылдың нәтижесі бойынша КПО БҚО кәсіпорындарына тауарлар, жұмыстар және қызмет көрсеткені үшін 308,1 млн АҚШ долларын төледі, оның ішінде жергілікті қамту үлесі 230 млн АҚШ долларын немесе 74,8%-ды құрады.

Ұзақ мерзімді бастамалар **GRI 2-28**

Қазақстандық тауар өндірушілерді жеткізу тізбегіне тарту мәселесі бойынша КПО ҚР министрліктерімен, бизнес қоғамдастықтар және серіктестермен тығыз ынтымақтастықта жұмыс жасайды.

2020 жылы Мұнай-газ машина жасау саласын дамытуға арналған халықаралық орталық (IMBC) құрылды. Бұл – негізгі мақсаты Қазақстандағы ірі мұнай-газ жобаларында отандық машина жасау кәсіпорындары шығаратын өнімдерді сатып алуды ұлғайту болып табылатын ҚР 2019–2025 жылдарға арналған отандық мұнай-газ саласындағы машина жасауды дамытуға арналған шаралар жоспарының бір бөлігі.

IMBC өз жұмысын 2021 жылы бастады. Орталық қызметін үш Оператор – КПО, ТШО және НКОК атынан жүргізеді және де Индустрия және инфрақұрылымдық даму

министрлігімен, Энергетика министрлігімен, «PSA» ЖШС Өкілетті органымен, сондай-ақ отандық мұнай-газ саласындағы машина жасауды дамытуға қатысатын энергетикалық және машина жасау қауымдастықтарымен тығыз әрекеттеседі.

2022 жылы КПО қауымдастық мүшелерінің келесі жалпы жиналыстарына қатысты:

- ▶ Қаңтар – IMB орталығының 2021 жылғы нәтижелері, жұмыс бағдарламасы мен бюджеті және де 2022 жылға арналған ТНК көрсеткіштері талқыланды.
- ▶ Шілде – IMB орталығының бірінші жартыжылдықтағы жұмыс қорытындылары талқыланды.

КПО IMB орталығына талдау үшін «B» тобы тауарларының (сорғыштар мен тығыздағыштар, желілік құбырлар, технологиялық сүзгілер, ЖЖАБ) техникалық талаптарын / сипаттамаларын ұсынды.

Орталық ұйымдастыратын іс-шаралар аясында 2022 жылдың ақпанында Қауымдастық кеңесінің отырысы өтті. Отырыс нәтижесінде ҚР Энергетика министрі жергілікті қамтуды дамыту жол картасын дайындап, операторларға жолдады. Жол картасын жасаудағы мақсат – Операторлардың 3 санат тауарларын (клапандар, БӨАМА және электр жабдықтары) сатып алуын ұлғайту. Жол картасын жүзеге асыру аясында сатып алудағы мәселелерді талқылау үшін КПО ҚР Энергетика министрлігімен бірлесіп 2022 жылы мамыр айынан қыркүйек айына дейін апта сайынғы кездесулер өткізді:

- ▶ Жалпы сомасы 93 млн АҚШ долларын құрайтын 6 келісімшарт жасалды;
- ▶ 4 келісімшарт қол қою кезеңінде;
- ▶ 1 келісімшарт әзірлену кезеңінде.

ҚР аумағына инвестициялар тарту және өндірісті дамыту мақсатында КПО 2022 жыл бойы қол қойылған жол карталарын жүзеге асыру үшін жаңа өндірушілерді тарта отыра бірегей жабдық өндірушілермен (ОЕМ) жұмысты жалғастырды. Аталмыш жабдық түрін өндіруді жергіліктендіру бастамасы күшіне енген кезден бастап КПО тауарларды жергіліктендіруге бағытталған 16 «жол картасына» қол қойып, бірегей жабдық өндірушілерімен жалпы сомасы 10,4 млн АҚШ долларын құрайтын 4 келісімшарт жасасты. КПО 13 жол картасын жүзеге асыруын жалғастырады. Оның аясында жалпы сомасы 11 млн АҚШ долларынан асатын инвестиция жасау және жаңа 350 жұмыс орнын құру жоспарланған.

Жергілікті қамту мәселелері бойынша өзара әрекеттесу

Жергілікті қамту үлесін ұлғайту шеңберінде КПО өндірістік қызметі мен жобаларында жергілікті және халықаралық жеткізушілерді, өкілетті мемлекеттік органдарды (Энергетика Министрлігі, «PSA» ЖШС, БҚО

әкімдігі), сондай-ақ жергілікті қамтуды дамыту қауымдастықтарын ағымдағы сатып алу көлемдерімен және алдағы кезеңге арналған жоспарлармен таныстыру үшін жүйелі түрде іс-шаралар ұйымдастырып отырады. Компания ағымдағы операциялық қызметі аясында және күрделі жобаларға қажетті тауарлар, жұмыстар және қызметтер (ТЖК) туралы, сондай-ақ олардың техникалық шарттары мен сипаттамасы туралы ақпаратты бөліседі. Сатып алынатын тауарлардағы жергілікті қамту үлесін ұлғайту мақсатында КПО шетелдік серіктестерге және қазақстандық нарықтағы қатысушыларға мұнай-газ жабдықтарын құрастырып қана қоймай, қолданыстағы жабдықтар мен жабдықтардың жаңа түрлеріне арналған құрамдас бөліктерді/қосалқы бөлшектерді жергілікті жасауға кеңес берді. Бұл бастама аясында 2022 жылы КПО бірегей жабдық өндірушілерімен мұнай-газ жабдығының құрамдас бөліктерін/қосалқы бөлшектерін жергілікті өндіру бойынша жол карталарына қол қойды. Олардың арасында «KIOS Techflow» ЖШС, «Тұранмұнайконсалтинг» ЖШС, Leser, «ProControl KZ» ЖШС, «Ескерткіш Қызмет Қазақстан» ЖШС / DPI SEKUR ЖШС компаниялары бар.

МЕМЛЕКЕТКЕ ТӨЛЕНЕТІН ТӨЛЕМДЕР GRI 207-1, 207-2, 207-3, ТДМ 8.1, 10.4

Компания операторы ретінде КПО өз өндірістік қызметтерін Қарашығанақ жобасы акционерлері мен Қазақстан Республикасының Үкіметі арасында жасалған өнімді бөлу туралы түпкілікті келісімнің (бұдан әрі – ӨБТК) шарттарына сәйкес жүзеге асырады.

Акционерлер филиалды қаржыландырады, және ӨБТК-ге сәйкес қаражатты пайдалану жөніндегі акционерлердің бекітілген құқығын ескеріп, КПО салған немесе сатып алған барлық негізгі мүлік есептен шығарылмайды, сарқылмайды және амортизацияланбайды. ӨБТК қарыз немесе капитал бойынша капиталдандыруды қарастырмайды. Осылайша КПО қаржылық есебінде сату көлемдері мен қаржылық-шаруашылық қызметі нәтижелері қамтылмаған. КПО қызметінен түскен табыс Қазақстан Республикасының Үкіметі мен акционерлер арасында бөлініп, олар қаржылық қызметі туралы мәліметтерді, соның ішінде кіріс, таза сатылым, капиталдандыру және басқа да ақпаратты өз қаржылық есептерінде жариялайды. **GRI 2-6, 201-1**

КПО компаниясының салық режимі өнімді бөлісу туралы келісіммен және Қазақстан Республикасының қолданыстағы салық туралы заңнамасымен реттеледі. ӨБТК 19-бабының шарттарына сәйкес жоғарыда аталған келісім бойынша ағымдағы қызмет үшін Қазақстанда корпоративтік табыс салығы төленбейді. Корпоративтік табыс салығы КПО-ның құрушы компаниялары немесе

акционерлері үшін міндетті және оны олар өз қаржы есептерінде жариялайды. **GRI 207-4**

Соңғы жылдары Қазақстан Республикасындағы өндіруші салалардың ашықтығы бастамасын іске асыру жөніндегі ұлттық есептерде КПО екінші ірі салық төлеуші болып танылды, ол елдің мемлекеттік бюджетіне түсетін барлық салық түсімдерінің айтарлықтай бөлігін құраған.

КПО сыйластық және ашықтық қағидаттарына сүйене отырып, ҚР салық органдарымен ашық диалог құрып, ынтымақтастық орнатуға ұмтылып келеді.

Бұл бизнесті дамытуға, сондай-ақ Батыс Қазақстан облысының әлеуметтік саласын жақсартуға қолайлы жағдай туғызып тұр. Салықтық жеңілдіктер беріліп, салықтан босатылған жағдайда да КПО олардың ашықтығын және заңнамаға сәйкестігін көрсетуге тырысады.

Іс жүзінде КПО-ның салық стратегиясы салықтарды дұрыс есептеп, қосарланған салық салу қатерін азайтып, салық органдарымен қандай да бір даулардың алдын алуға бағытталған. Осыған байланысты Компанияның басты қағидаты салықтық міндеттемелерді уақытылы

төлеу және тиісті органдарға заң бойынша талап етілетін немесе тиесілі салықтарды дұрыс анықтауға қажет барлық ақпараттың уақытылы ұсыну.

Қазақстан Республикасындағы салықтық тәуекелдерді басқару бойынша қолданыстағы жүйеге (ТБЖ) сәйкес салықтық тексерулерді жоспарлау және ұйымдастыру кезінде салық органдарының деректері бойынша КПО-ға 2022 жылдың бірінші жартыжылдығында мемлекетке қатысты салықтық міндеттемелерді ықтимал орындамау тәуекелінің төмен дәрежесі, ал екінші жартыжылдығында – орташа дәрежесі тағайындалған.

ТБЖ-ін пайдаланып ҚҚС қайтарудың жаңа ережелеріне сәйкес КПО үшін тәуекелдің орташа дәрежесі ҚҚС қайтару сомасына әсер етуі мүмкін, себебі салық төлеушінің тәуекел дәрежесін анықтау критерийлері (төмен/орта/жоғары) көп жағдайда ҚҚС асып кеткен сомасын қайтару сенімділігін растау үшін қолданылатын тәуекел дәрежесінің критерийлеріне ұқсас.

КПО ҚР-ның салық салу саласындағы заңнаманы қатаң ұстанып, салықтық қатынастарды мұнайгаз және тау кен саласындағы кірістер мен есеп берудің ашықтығын қамтамасыз ететін өндіруші салалардың ашықтығы бастамасы бойынша әлемдік стандартына сай жүргізіп келеді.

Өндіруші салалардың ашықтығы бастамасы GRI 2-28

КПО Қазақстан Республикасы (ҚР) табиғи ресурстарын басқаруда кірістердің және құн жасаудың толық тізбегінің айқындығын қамтамасыз етуге бағытталған Өндіруші салалардың ашықтығы бастамасын (ӨСАБ) қолдайды.

2022 жылы ӨСАБ толтыру талаптарына сәйкес КПО ҚР бюджетіне салық және төлемдер ретінде (SAP ішкі бухгалтерлік есеп жүйесі бойынша) 3 миллиард АҚШ долларын төлеген. Бұл деректер Өндіруші салалардың ашықтығы бастамасы бойынша 17-Ұлттық есепте берілген.

КПО компанияның салық міндеттемелері бойынша ӨСАБ есептерін ҚР-ның құзыретті органдарына 2014 жылдан бері өз бетімен ұсынып келеді. 46-кестеде КПО-ның 2014 жылдан бастап 2022 жылға дейінгі төлемдері туралы деректер берілген.

КПО компаниясы ҚР мемлекеттік бюджетіне төленген салықтар жөніндегі мәліметтер ашық көздерде жарияланған «ҚР Мұнай-газ және тау-кен секторларын төлеушілердің салықтық және салықтық емес төлемдері/түсімдері бойынша қорытынды есебінде» берілген <http://egsu.energo.gov.kz>.

46-кесте. КПО төлеген салықтар мен міндетті төлемдер, 2014–2022 жж. (АҚШ долл.)

2014	2015	2016	2017*	2018	2019	2020**	2021	2022
2,1 млрд	1,2 млрд	0,369 млрд	0,746 млрд	1,9 млрд	1,6 млрд	0,971 млрд	1,6 млрд	3 млрд

Ескертпе:

* 2017 жылғы тұрақты даму туралы есепте жарияланған 897 млн сомдағы сәйкессіздік төлеуші мен алушының деректерін салыстырып тексеруден кейінгі кезеңде қайтару сомасының көрсетілуімен түсіндіріледі.

** 2020 жылдан бастап Қазақстандық теңгені АҚШ долларына айырбастаған кезде КПО есепті кезең соңындағы ҚР ҰБ бағамы бойынша емес, SAP бухгалтерлік есептің ішкі жүйесіне сәйкес төлем сәтіндегі бағам бойынша есептеуді орындайды

ЭЛЕКТР ҚУАТЫН ЖЕТКІЗУ ТДМ 7.1

КПО Қарашығанақ кен орнының өндірістік қажеттілігіне қажет электр энергияны газтурбиналық электр стансасында (әрі қарай ГТЭС) өндіреді. Өндірілген электр энергиясы келесі нысандарға жеткізіледі: ҚӨК, ГҚДҚ-2, ГҚДҚ-3, жинақтау жүйесі, эко орталық, Пилот қалашығы, Ақсай қаласындағы АТТ деректер орталығы, Үлкен Шаған МАС мен ІАС 1-26 желілік торапты қоса алғанда Қарашығанақ-Атырау тасымалдау жүйесі.

КПО газтурбиналық электр стансасында төрт турбина жұмыс істейді, олардың үшеуі – қосотынды. Оған қоса КПО жыл сайын БҚО халқының қажеттілігіне қажет қыс

мезгілінде 25 Мвт жуық және жазда 20 Мвт жуық электр қуатын жеткізеді.

2022 жылы ГТЭС-те турбина бөліктерінің ішкі жағдайын диагностикалау мақсатында жыл сайынғы бороскопиялық тексеру жасалды, сонымен қатар қазан айының екінші жартысында 4-турбинаның және қараша айының екінші жартысында 1-турбинаның жану камерасы тексеріліп, ауыстырылды. Жұмыстар жоспарланған уақытта кідіріссіз әрі сапалы орындалды, оған қажет материалдар мен қосалқы бөлшектер уақытылы жеткізілді.

Батыс Қазақстан облысына электр қуатын жеткізу GRI 203-1

Қарашығанақ кен орнының өнімін бөлісу туралы түпкілікті келісім (I бап, 1.1 бөлім) шеңберінде КПО Батыс Қазақстан облысы аумағына электр қуатын жеткізеді.

Компания «Ақсайэнерго» ЖШС және «Батыс энергоресурстар» ЖШС энергия жеткізуші ұйымдарға электр қуатын жеткізеді, ал олар өз кезегінде Батыс Қазақстан облысының тұрғындарын және басқа да тұтынушыларды қуат көзімен қамтамасыз етеді.

2022 жылы КПО аймақтық желіге 20-35 Мвт электр қуатын жеткізді, БҚО-ға жеткізілген электр қуатының жалпы көлемі ~ 246,3 млн кВт болды, бұл облыстың жалпы қуат тұтынушының шамамен 28%-і. 2021 жылмен салыстырғандағы электр қуатын 9,2%-ке кем жеткізу 2022 жылы ҚМГКК нысандарында 15 күнге жуық жоспарлы жөндеу жұмыстарының жүргізілуіне байланысты болды. Жоспар-

лы жөндеу жұмыстарының көлемі мен мерзімі ГТЭС негізгі қондырғысының жұмыс сағаттарымен реттеледі.

2020–2022 жж. электр энергиясы мен отын газын жеткізу көлемі төмендегі кестеде берілген.

2022 жылы электр қуаты көбінесе газ есебінен өндірілді. Қыркүйек-қазан айларында жоспарлы жөндеу жұмыстарын жүргізу үшін барлық кен орны нысандарын тоқтату себебінен КПО-да меншікті газдың болмауына байланысты КПО мен облыс қажеттілігі үшін электр қуаты сыртқы жеткізушілерден қамтамасыз етілді. Облыс қажеттілігіне электр энергиясын өндіру үшін сыртқы жеткізушіден газды сатып алу көлемі ГТЭС-тегі газ тұтынудың жалпы көлемінің шамамен 18,43%-ін құрады. Жоғарыда көрсетілген кезеңнен басқа сыртқы жеткізушілер ҚӨК 5-339 аймағы отын газын өндіру қондырғысындағы кей кездегі тұрақсыз жұмыс уақытында газбен қамтамасыз етті.

47-кесте. 2020–2022 жж. КПО электр қуаты мен отын газын жеткізу.

Сипаттамасы	Өлшем бірлігі	2022 ж.	2021 ж.	2020 ж.
БҚО жеткізілген электр қуаты, соның ішінде:	млн. кВт/сағ	246,33	225,56	296,93
«Ақсайэнерго» ЖШС	млн. кВт/сағ	26,28	26,28	26,35
«Батыс Энергоресурсы» ЖШС	млн. кВт/сағ	220,05	199,28	270,58
БҚО үшін электр қуатын өндіруге отын газын пайдалану:	млн. м³	84,74	75,88	99,35
БҚО үшін электр қуатын өндіруге КПО жеке газын сату	млн. м³	69,12	70,98	89,95
БҚО үшін электр қуатын өндіруге сыртқы жеткізуші тарапынан қамтамасыз ету	млн. м³	15,62	4,90	9,40

Энергетикалық жүйе

Қарашығанақ мұнай, газ және конденсат кен орны жергілікті энергетикалық жүйесі шекара жауапкершілігіне сәйкес үш субъектіге – КПО, «Ақсайгазпроэнерго» және «Батыс-Қазақстандық РЭК» ЖШС-ке тиесілі 110 кВ электр желісінен және 35 кВ КПО желісінен тұрады.

2022 жылдың басында КПО басшылығы электр желілерінің әсерінен болатын өндіріс шығындарын барынша азайту мақсатында кен орнындағы ішкі энергия жүйесіне талдау жасау және оның тұрақтылығын қамтамасыз ету мен апаттарды азайту бойынша шараларды әзірлеуді тапсырды. Осыған байланысты КПО сарапшыларынан құрылған жұмыс тобы кейінгі әрекеттерді жүзеге асыруға басшылық келісімін берген талдауды жүргізді. Қазіргі уақытта мамандар жұмылдырылған үшінші тараптармен жұмыс жүргізіп, ұсыныстарға талдау жасап жатыр.

2022 жылы маусымда қатты нөсер жауып, бірнеше рет қарқынды найзағай соққан дауылды ауа райы КПО зауыты мен 110/35 кВ әуе электр желілеріне әсер етті, бұл кернеудің артып кетуіне және оқшаулағыштың істен шығуына, кейін 110 кВ және 35 кВ әуе желілерінің жаппай айырылуына апарды, нәтижесінде ГҚДҚ-2 мен ГҚДҚ-3 және жинақтау жүйесінің технологиялық процесі тоқтап қалды.

Сондай-ақ осыған ұқсас апаттық жағдай 110 кВ № 137 әуе желісінде 2022 жылдың маусымында орын алған, бірақ ол айтарлықтай өндіріс шығындарын келтірген жоқ.

2022 жылы КПО 110 кВ және 35 кВ әуе желілеріне техникалық қызмет көрсетудің жұмыс сапасын көтеруге назар аударды, сол кезде сүйеніш бекітпелері бетон негіздерінің жағдайына егжей-тегжейлі тексерулер жүргізілді, оқшаулағыштар мен сымдардың жағдайы, желілік арматуралар тексеріліп, істен шыққан элементтері ауыстырылған болатын, сондай-ақ электр желілердің

Метеорологиялық дінгек аясындағы Энергетикалық қызмет саласының қызметкерлері

жоғары сенімділігін қамтамасыз ету және ескертулерді жою мақсатында қосымша оқшаулағыштар тізбегі орнатылған болатын. КПО желілерге қатысты ескертулерді жою бойынша Батыс Қазақстан аймақтық энергетикалық компаниясымен және АГПЭ-мен жұмысты жалғастырды; сондай-ақ 110 кВ және 6 кВ әуе желілеріне техникалық қызмет көрсету сапасын нормативтік талаптарға сәйкес қамтамасыз ету бойынша АГПЭ-мен жұмыстарын жалғастырды;

Жаңартылатын энергия көздері (ЖЭК) заңын қолдау міндеттемелері GRI 201-2, OG2, ТДМ 7.2, 9.4, 17.7

КПО электр қуатын өз ГТЭС-інде өндіргендіктен ол ҚР-ның «Жаңартылатын энергия көздерін пайдалануды қолдау» заңына сәйкес шартты тұтынушылар қатарына жатады.

Шартты тұтынушылар ЖЭК пайдаланатын объектілерде өндірілген электр энергиясын жалпы энергия өндірісі үлесіне пропорционалды көлемде сатып алуға міндетті. Сондықтан жауапты субъект ретінде КПО «Жаңартылатын энергия көздерін қолдау жөніндегі есеп айырысу-қаржы орталығы» ЖШС құзыретті компаниясынан ЖЭК бойынша тиесілі электр қуаты көлемін сатып алады, осылайша заңнама талаптарын орындап, Қазақстандағы жасыл энергетиканың дамуына өз үлесін қосып келеді. 2022 жылы КПО осындай энергияның 151,280,061 кВт*сағат көлемін 661 млн. теңгеге сатып алды.

ӘЛЕУМЕТТІК ИНФРАҚҰРЫЛЫМҒА ҚОСЫЛАТЫН ҮЛЕС

GRI 203-1, ТДМ 9.1, 17.17

Өнімді бөлісу туралы түпкілікті келісімнің (5-қосымша) шарттарына сәйкес КПО жыл сайын Батыс Қазақстан облысында әлеуметтік және инфрақұрылымдық жобаларды жүзеге асырып келеді.

Әлеуметтік және инфрақұрылымдық жобалар тізбесі облыстың әлеуметтік даму басымдықтарына сәйкес жыл сайын КПО және БҚО әкімдігімен мақұлданады. БҚО әкімдігі бұл тізімді мемлекеттік басымдықтарға және Батыс Қазақстан облысы инфрақұрылымын, білім беру мен денсаулық сақтау жүйесін, сонымен қатар өңірдегі спорт инфрақұрылымын дамыту қажеттіліктеріне сәйкес дайындайды. Әрі қарай бұл тізімді КПО басқару бойынша бірлескен комитет бекітеді.

Мақұлданған күннен бастап КПО сатып алу процесін қоса алғанда, жоба толықтай аяқталғанға дейін және оны Қазақстан Республикасының теңгеріміне өткізгенге дейін оны басқарады. Жобаларды жыл аяғына дейін толық орындау мүмкін болмаса, игерілмеген қаржы келесі күнтізбелік жылға қалады. Барлық әлеуметтік және ин-

фрақұрылымдық жобалар Қазақстандық мердігерлермен орындалады. **GRI 3-3**

2022 жылы КПО БҚО аумағында жаңа және өткен жылдан қалған жеті әлеуметтік және инфрақұрылымдық жобаны жүзеге асырды.

Осылайша 2022 жылы КПО әлеуметтік маңызы бар Орал қаласы халықаралық әуежайын қайта құру жобасын аяқтап, аймақтағы әуе тасымалдауды ұлғайтып, әуе қатынас жағдайын жақсартуға жол ашты. Сонымен қатар қала тұрғындарының ыңғайлығы үшін көшелерді жарықтандырумен қатар Орал қ. жаңа шағын аудандары жерлерін жайластыру және абаттандыруды жобалары жүзеге асырылды. Барлық аталған жобаларды жергілікті құрылыс компаниялары орындады.

Сонымен бірге 2022 жылы бірқатар әлеуметтік және инфрақұрылымдық жобалар, атап айтқанда Ақжайық ауданы, Тайпақ ауылында 160 орындық дене шынықтыру және сауықтыру кешенінің құрылысын, «Хан Ордасы» визит-орталығының құрылысын, Теректі ауданы Пойма

Сенасты Бастау Хаттамасы шеңберінде салынған КПО Оңалту орталығы ғимаратындағы сабақтар

«Атамекен» көп функционалды мәдениет сарайы, Орал қаласы

ауылында 108 орындық мектеп құрылысын жүзеге асыру, сондай-ақ Ақжайық ауданы Чапаев ауылында 320 орындық дене шынықтыру және сауықтыру кешенінің құрылысын аяқтау бойынша жұмыстар басталған болатын. Білім беру сапасын арттыру және білім беру саласындағы бағдарламаларды іске асыру мақсатында КПО 2022 жылы облыс аудандарында 108 және 60 орындық 14 шағын жинақты мектеп құрылысына келісімшарт жасасты. **ТДМ 4.а**

2022 жылдың қарашасында КПО аймақтың әлеуметтік инфрақұрылымын дамыту бағдарламасы аясында Орал қаласындағы көпфункционалы Мәдениет сарайын салғаны үшін «Жылдың үздік әлеуметтік жобасы» номинациясын-

да «Парыз» марапатына ие болды. Іс-шараға БҚО-ның бизнес-қауымдастығы мен орталық және жергілікті атқарушы органдар өкілдері қатысты. Көпфункционалы Мәдениет сарайының құрылысы екі жылда аяқталды. КПО жобаға 24 миллион АҚШ долларынан астам қаржы жұмсады. Жұмыстарды орындаған бас мердігер «Альта-ир» ЖШС.

2022 жылдың желтоқсанында бұрынғы Березов және Бестау ауылдары жерлерін қалпына келтіру жобасын жүзеге асыруға келісімшарт жасалды.

2022 жылы орындалған жобалар тізімі 48-кестеде берілген.

48-кесте. 2022 жылы Орал қаласында жүзеге асырылған әлеуметтік және инфрақұрылымдық жобалар GRI 203-1, ТДМ 17.17.1 (C171702)

Саласы	Жоба атауы	Іс жүзінде жұмсалған қаражат (млн теңге*)	Іс жүзінде жұмсалған қаражат (млн АҚШ доллары*)
Азаматтық құрылыс	Орал қаласы халықаралық әуежайын қайта құру	6 720	15,85
	БҚО Орал қ., Орал-Атырау, Орал-Саратов Зашаған кенті ш/а жерлерін жайластыру және абаттандыру (көшені жарықтандыру)	190	0,41
	БҚО Орал қ., Орал-Атырау, Орал-Саратов Зашаған кенті ш/а жерлерін жайластыру және абаттандыру	338	0,74
	БАРЛЫҒЫ:	7 248	17,0

* ҚҚС есептелген

ҚОСЫМШАЛАР

КПО-да маңызды тақырыптарды басқару	139
Тұрақтылық көрсеткіштері	143
GRI мазмұн көрсеткіштері	151
КПО-ның БҰҰ ТДМ мақсаттарына қол жеткізуге қосқан үлесі	164
Глоссарий	169
Кері байланыс	171

КПО-да маңызды тақырыптарды басқару **GRI 3-3**

Ірі көлемдегі инвестициялардың тұрақтылығын қамтамасыз ету тиісінше басқаруды қажет етеді және КПО сияқты күрделі ұйымда тиімді басқару, ішкі бақылау және сапаны қамтамасыз ету процестері айрықша маңызды.

ӨБТК-ге сәйкес КПО өз қызметінің барлық аспектілері бойынша жұмысты халықаралық стандарттарды басшылыққа ала отырып жүргізеді. Стандарттар КПО басқару жүйесінің негізін құрайтын бірқатар ережелер, процедуралар және тиісті ұтымды тәжірибелерге сүйеніп енгізіледі.

Әр өзекті тақырып аясында тұрақты дамумен байланысты КПО-ның менеджмент жүйесі мен реттеуші құжаттары төмендегі кестеде ұсынылады:

КПО тұрақты даму бойынша басшылыққа алынатын құжаттар (маңызды тақырыптар бойынша) **GRI 3-3**

Маңызды тақырыптар	Басшылыққа алынатын құжаттар	
Өлеуметтік қатынастарға қатысты тақырыптар	Кәсіби дамыту және оқыту	Кадрларды дайындау бойынша жылдық жоспар Оқыту және дамыту жұмыстарының үздіксіз жүруін қамтамасыз ету жоспары КПО қызметкерлерін дамыту және оқыту бағдарламаларын жоспарлау және оған бюджет бөлу процесі Кадрлар резервін жедел дамыту бағдарламасы Қазақстандық персоналға және балаларына грант беру бағдарламасы
	Мердігерлермен өндірістік қатынас	Өндірістік қатынастар туралы ереже Мердігерлік ұйымдардың ЕҚ, ҚТ және ҚОҚ көрсеткіштерін басқару стратегиясы Келісімшартқа қосымша Д нысаны – «ЕҚ, ҚТ және ҚОҚ келісімшарттарына қойылатын талаптар» Келісімшартқа қосымша Н нысаны – «Өндірістік қатынастар» «Адамдарға қамқорлық» бағдарламасы
	Кәсіби одақтарға мүшелік және ұжымдық келіссөздер жүргізу еркіндігі	Ұжымдық шарт Еңбек дауларын шешу туралы ереже Тәртіптік мәселелерді шешу процедурасы
	Жеке және өндірістік қауіпсіздікті қамтамасыз ету	Қауіпсіздікті басқару жүйесі бойынша ереже КПО қауіпсіздігін қамтамасыз ету ережесі Ішкі қызметтік тергеулер жүргізу ережесі КПО жұмыскерлерінің жеке деректері туралы ереже Таза жұмыс үстелін сақтау жөніндегі ережесі
	Адам құқықтарын сақтау	Тұрақты даму кодексі КПО іскерлік қағидаттары
	Өлеуметтік, мәдени және жыныстық әртүрлілік, тең мүмкіндіктер	Тәртіп кодексі Жедел желі Нормативтік-құқықтық сәйкестік пен этика нормаларын сақтау бойынша оқу курстарын өткізу бағдарламасы Нормативтік-құқықтық сәйкестіктің бұзылуын тергеу процедурасы

Маңызды тақырыптар	Басшылыққа алынатын құжаттар
Жұмыскерлердің еңбегін қорғау мен қауіпсіздік техникасы	ЕҚ, ҚТ және ҚОҚ саласындағы саясат КПО алтын ережелері Өмірлік маңызы бар ережелер ЕҚ, ҚТ және ҚОҚ саласындағы менеджмент жүйесі бойынша нұсқаулық Еңбекті қорғау, қауіпсіздік техникасы және өндіріс тұтастығы қызметінің ережесі H ₂ S әсерінен қорғану стратегиясы ЕҚ, ҚТ және ҚОҚ саласындағы КПО-ның төрт жылдық стратегиялық жоспары КПО-ның 2023 жылға арналған ЕҚ, ҚТ және ҚОҚ қызметін жетілдіру жоспары Қауіпсіздік техникасы бойынша көшбасшылық және мәдениет бағдарламасы
Жұмыскерлердің денсаулығын сақтау	Еңбекті қорғау және салауатты өмір салтын насихаттау саясаты; Шылым шегуге тиым салу саясаты КПО-да алкоголь, есірткі, психотроптық және уытқұмарлық (және соларға ұқсас) заттарды қабылдауға тыйым салу туралы ереже Коронавирус инфекциясының таралуын болдырмау туралы ереже 2023 жылға арналған қызметкерлердің денсаулығын жақсарту жоспары Қажығандықпен байланысты қауіп-қатерлерді басқару қағидалары Психикалық денсаулық бағдарламасы Стресске төзімділік бағдарламасы
Технологиялық процестердің қауіпсіздігі	Еңбекті қорғау, қауіпсіздік техникасы және өндіріс тұтастығы қызметі туралы ереже Нысан тұтастығын қамтамасыз ету бойынша КПО-ның бесжылдық стратегиялық жоспары Технологиялық процестер қауіпсіздігінің негіздері Бір мезгілде орындалатын жұмыстармен байланысты қауіп-қатерді басқару стратегиясы Құзыреттік деңгейін тексеру және көтерудің негізгі қағидаттары Тосқауылдар моделін қолдану бойынша нұсқаулық
ТЖ-да әрекет етуге дайындық	КПО-да азаматтық қорғанысты ұйымдастыру туралы ереже КПО эвакуациялық комиссиясы туралы ереже Кен орнында күкіртсутекпен (H ₂ S) байланысты апат кезінде адамдарды қорғау стратегиясы Кен орнындағы персонал санын мейлінше азайту стратегиясы Төтенше жағдайды жою бойынша іс-әрекет жоспары
Жергілікті халықпен қарым-қатынас: Компания қызметі әсерін бағалау және азайту тәсілдері, шағымдар мен өтініштер	Әлеуметтік қызмет саласындағы КПО саясаты және стандарттары Тұрғындардың ұсыныстары мен шағымдарын қарастыру бойынша КПО процедурасы Бастапқы әлеуметтік-экономикалық деректерді бағалау мен әсерді талдау процедурасы Мүдделі тараптармен әрекеттесу процедурасы Мәдени мұраны сақтау процедурасы Мәжбүрлі көшіру процедурасы Жергілікті халықтың дамуына жәрдемдесу бағдарламасы бойынша процедура

Маңызды тақырыптар	Басшылыққа алынатын құжаттар
Жұмыспен қамту және еңбекақы төлеу	Еңбек ресурстарын басқару туралы ереже Еңбекақыны жыл сайын қайта қарау туралы ереже Жергілікті персоналға еңбекақы төлеу саясаты КПО жұмыскерлері санын немесе штатын қысқарту қағидалары КПО жұмыскерлеріне арналған жеңілдіктерді қамтитын еңбек қатынастарын ерікті түрде бұзу бағдарламасы
Кадрлардағы жергілікті қамту үлесін арттыру	2020–2025 жж. арналған кадрлардағы жергілікті қамту үлесін арттыру бағдарламасы Кадрларды ұлттандыру туралы жоспар құру және оның орындалуы туралы есеп беру процедурасы
Әлеуметтік және инфрақұрылымдық жобалар	Өнімді бөлісу туралы түпкілікті келісімнің 5-қосымшасы Әлеуметтік жобалар бөлімінің басқару жүйесі Әлеуметтік инвестицияларды жүзеге асыру процедурасы Әлеуметтік және инфрақұрылымдық жобаларды қадағалау процедурасы ӘИЖ орындау кезіндегі өзгерістерді басқару процедурасы
Демеушілік және қайырымдылық	Демеушілік және қайырымдылық саласындағы саясат; Ауылдық округтердің тұрғындарына гранттар мен шәкіртақылар беру бағдарламасы
Жергілікті желілерге электр қуатын жеткізу	Қарашығанақ кен орны бөлісу туралы түпкілікті келісімі (I бап, 1.1 бөлім)
Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл	Парақорлыққа, сыбайлас жемқорлыққа және ақшаны жылытатуға қарсы әрекет ету жөніндегі нұсқаулық Ықтимал мүдделер қақтығыстарын басқару бойынша нұсқаулық Сауда заңнамасын сақтау бойынша нұсқаулық Нормативтік-құқықтық сәйкестік пен этикалық нормаларды сақтау бойынша оқыту курстарын өткізу бағдарламасы Этикалық тұрғыдан кешенді тексеру процедурасы
Импортты алмастыру және жұмыс, қызмет пен тауарларды сатып алудағы жергілікті қамту үлесін арттыру	Жергілікті қамту бойынша КПО саясаты 2022–2023 жылдарға арналған жергілікті қамтуды дамыту бағдарламасы Сатып алынған тауарлар, жұмыстар мен қызметтер бойынша есеп беру туралы ереже Жергілікті қамту бойынша аудит өткізу туралы ережесі Ерте теңдерлерді өткізу және сынама тапсырыстарды тестілеу процедурасы
Технологиялар мен инновациялар	Цифрландыру бойынша жол картасы Үздіксіз жетілдіру стратегиясы Іскерлік коммуникациялар, әлеуметтік желілер және рұқсат етілген АТ жабдықтары туралы саясат
Есептелген дәлелденген қорлар мен өндіру көлемі	Қарашығанақ кен орнындағы мұнай, газ, конденсат және ілеспе компоненттер қорын қайта есептеу туралы КПО есебі
Жеткізу тізбегі және жеткізілімдердің жеткізілуін ұйымдастыру	Келісімшарт жұмыстары мен сатып алулар саясаты Қарашығанақ жобасы бойынша ББК теңдер процедурасы 2020 жылғы сәуірдегі ББК қарарына 1-қосымша Кешенді аудит процедурасы
Мемлекетке жасалған төлемдердің жариялылығы (Өндіруші салалардың ашықтығы бастамасы)	Өнімді бөлісу туралы түпкілікті келісімнің XIX бабы «КПО Б.В.» Қазақстандық филиалының салықты есептеу саясаты туралы ережесі

Маңызды тақырыптар	Басшылыққа алынатын құжаттар
Элеуметтік-экономикалық тақырыптар	Энергия тиімділігі КПО-ның энергетикалық саясаты және жасыл қағидалары Энергетикалық менеджменті жүйесі бойынша нұсқаулық Жасыл кеңсе бойынша нұсқаулық Энергетикалық менеджменті жүйесі аясындағы іс-шаралар жоспары
	Табиғат қорғау заңнамасын сақтау ҚОҚ басқармасы туралы ереже Құрылыс жобаларын әзірлеудегі ҚОЭБ өткізуді ұйымдастыру процедурасы ҚОҚ нормативтік талаптарын анықтау процедурасы ҚОҚ заңнамалық талаптарына сәйкестік тізілімі
	Қоршаған ортаны қорғауға қаражат бөлу КПО-ның қоршаған ортаны қорғау бойынша іс-шаралар жоспары КПО-ның маңызды экологиялық аспектілерінің жиынтық тізілімі 2022–2024 жылдарға арналған экологиялық хабардарлық пен мәдениетті арттыру бағдарламасы
Экологиялық тақырыптар	Төгілу Мұнайдың төгілуін жою жоспары; ҚОТЖ және ҰПӨБ магистралдық және ішкі кәсіптік құбырларының әуедегі / судағы қиылыстарында мұнайдың төгілуін жою
	Ауа сапасын қадағалау Өндірістік экологиялық бақылау (ӨЭБ) Экологиялық мониторинг деректерінің дұрыстығын бақылау бағдарламасы
	Парниктік газдар мен ластанушы заттар шығарындыларын азайту Қоршаған ортаға эмиссияларға рұқсат алу талаптарына сәйкестік туралы процедура Ластаушы заттардың шығарылуын басқару процедурасы Парниктік газдардың шығарылуын басқару процедурасы ҚМГКК нысандарында өнеркәсіптік шығарындыларды аспаппен өлшеу туралы процедура Кен орнының тік алауында көмірсутек шикізатын жағылуын есепке алу және ол туралы есеп беру Көмірсутек шикізатының тік және көлденең алау қондырғыларында жағылуын есепке алу және ол туралы есеп беру процедурасы
	Су ресурстарын тиімді пайдалану Қойнауқат суын кәдеге жарату стратегиясы Суды тұтыну және бұрып әкетуді басқару, су пайдаланумен қатысты жұмыстарда есепке алу және есеп беру процедурасы Қарашығанақ кен орнында ауыз су мен техникалық суды тұтынуды есепке алу және бөлу процедурасы – алғашқы екі құжат бір-біріне өте ұқсас, олардың айырмашылығы неде? 2-ұяшықтағы тұзға қаныққан жерасты суын есепке алу, сақтау және қолдану процедурасы
	Қатты және сұйық қалдықтармен жұмыс істеу, сарқынды суларды кәдеге жарату ҚМГКК нысандарына арналған қалдықтарды басқару бағдарламасы Қалдықтармен жұмыс істеу процедурасы; Қалдықтарды кәдеге жарату кешенінің қатты өнеркәсіптік қалдықтарды көму полигонына көму үшін қабылданатын қалдықтарды қабылдау және жіктеу процедурасы
	Биотүрлілікті және экожүйені сақтау Биотүрлілікті қорғау бойынша іс-шаралар жоспары
	КПО қызметінің экологиялық аспектілері бойынша шағымдар мен өтініштерді қабылдау ҚМГКК-ға іргелес ауылдардан газ иісіне шағымдар түскен жағдайлардағы әрекеттер тәртібі

Тұрақтылық көрсеткіштері

Параметрлері	Өлшем бірлігі	2022	2021	2020	2019	2018
Түптулға компаниялардың акциялары						
Эни	%	29,25	29,25	29,25	29,25	29,25
Шелл	%	29,25	29,25	29,25	29,25	29,25
Шеврон	%	18	18	18	18	18
ЛУКОЙЛ	%	13,5	13,5	13,5	13,5	13,5
КазМұнайГаз ҰК	%	10	10	10	10	10
Жыл соңындағы бас компаниялардың инвестициялары GRI 201-1	млрд АҚШ доллары	29,8	28,4	27	26	24,4
Салықтар және бюджетке төленетін міндетті төлемдер (өндіруші салалардың ашықтығын қамтамасыз ету бастамасы)	млрд АҚШ доллары	3	1,6	0,971	1,6	1,9
БҚО элеуметтік инфрақұрылымына тартылған инвестицияның жиынтық көлемі, оның ішінде Орал газ құбырының құрылысы	млн АҚШ доллары	754	748	722	695	663
Тауар, жұмыс, қызмет сатып алудағы жергілікті қамтудың жиынтық үлесі	млрд АҚШ доллары	9,37	8,85	8,29	7,7	7
Өндіріс GRI 2-6						
ҚМГКК-ғы көмірсутектер қоры OG1						
Сұйық көмірсутектер	млрд баррельдер	13,6	13,6	13,6	13,6	13,3
Газ	трлн куб.фут	59,4	59,4	59,4	59,4	60,23
Өндірілді	%	14	13,5	13	13	12
Өндіріс GRI 2-6, 2-7						
Жалпы өндіріс көлемі	мұнай эквивалентіндегі млн баррель	128,5	134,1	143,9	137,9	147,5
Тұрақтандырылған мұнайдың жалпы көлемі	мың тонна	10 134	10 338	10 941	10 147	10 953
Газ өндірісінің жалпы көлемі	млн м³	19 442	18 980	20 214	18 614	18 913
Газды қабатқа кері айдау	млн м³	11 131	9 998	10 362	8 710	8 589
Ішкі қажеттіліктері үшін пайдаланатын тазартылған газ	млн м³	843	789	761	685,4	723,6
БҚО-на жеткізілетін электр энергиясы GRI 203-1	кВт/сағ	246,3	225,56	296,93	330,26	305,06
Сатылымдар GRI 2-6, 2-7						
Сатылымның жалпы көлемі	мұнай эквивалентіндегі млн баррель	124,9	130,7	139,4	134,7	143,5
Тұрақтандырылған сұйық көмірсутектер	мың тонна	10,2	10 366	10 857	10 160	10 365
Тұрақтандырылмаған сұйық көмірсутектер (2019 жылдан бастап тек “Конденсат” АҚ МӨЗ-на жеткізіледі)	мың тонна	30	1,5	24	9,9	615
Орынбор ГӨЗ-на жіберілетін тазартылмаған газ	млн м³	7 455	8 182	8 986	9 113	9 493
Электр қуаты ретінде БҚО халқына жеткізілетін отын газы	млн м³	70	70	90	89	95

Параметрлері	Өлшем бірлігі	2022	2021	2020	2019	2018
Бұрғылау GRI 2-7						
Ұнғымалар қоры	саны	471	468	467	466	462
Өндіруші ұнғымалар	саны	117	118	114	110	114
Кері айдау ұнғымалары	саны	20	19	19	18	17
Іске қосылған ұнғымалар	саны	1	0	4	4	5
Пайдаланудағы бұрғылау станоктары	саны	3	1	1	1	2
Жоспарлы жөндеу жұмыстары						
ҚӨК	көлемі	толық	ішінара	ішінара	толық	ішінара
ГҚДҚ-2	көлемі	толық	ішінара	ішінара	толық	ішінара
ГҚДҚ-3	көлемі	толық	толық	толық	толық	толық
«Қарашығының-Орынбор» тасымалдау жүйесі	көлемі	толық	ішінара	ішінара	толық	ішінара
Еңбекті қорғау және қауіпсіздік техникасы						
Қауіпсіздік техникасы GRI 403-9						
Еңбек ету қабілетін жоғалтуға әкелген жарақат	жиілігі	0,22	0,03	0,06	0,06	0,29
Жол-көлік оқиғалары (ЖКО)	жиілігі	0	0	0	0,02	0,03
Тіркелуі тиіс оқиғалар (ТТО)	жиілігі	0,4	0,09	0,18	0,28	0,5
Адам қазасымен аяқталған жарақат	жиілігі	0	0	0	0	0,04
Еңбек қорғау GRI 403-10						
Қызметкерлердің жұмыс орнында болмауының көрсеткіштері	жиілігі	749	720	736	691	718
Кәсіби аурулар	жиілігі	0	0	0	0	0
Жабдықтың алғашқы қорғаныш қабаты тұтастығының бұзылуы OG13, 403-2						
1-деңгей	саны	0	1	0	0	1
2-деңгей	саны	0	0	1	1	0
3-деңгей	саны	12	7	17	14	15
Елеулі төгінділер GRI 306-3						
Бақылау түрі бойынша ЕҚ, ҚТ және ҚОҚ карталарын талдау GRI 2-23, 403-2, 403-4						
Қауіпті фактор	саны	9 035	10 508	10 856	13 782	12 387
Тәлімді тәжірибе	саны	10 573	10 379	10 357	9 793	10 804
Ұсыныс	саны	1 053	1 188	1 806	2 242	2 108
Қауіпті іс-әрекет	саны	2 137	2 204	2 559	3 525	3 376
Ықтимал қауіпті жағдай	саны	24	25	27	61	27

Параметрлері	Өлшем бірлігі	2022	2021	2020	2019	2018
Апаттық әрекет ету GRI 2-23, 3-3						
Апаттық әрекет ету бойынша кешенді оқу-жаттығулар (I,II,III деңгейлер)	саны	1	2	2	2	3
Апаттық әрекет ету бойынша оқу-жаттығулар (III деңгей)	саны	1	2	2	0	0
Апаттық әрекет ету бойынша оқу-жаттығулар (II деңгей)	саны	1	2	1	5	5
Апаттық әрекет ету бойынша оқу-жаттығулар (I деңгей)	саны	114	103	80	129	126
Қауіпсіздік GRI 3-3						
Құбыр желісіне заңсыз қосылу	саны	0	0	0	0	0
Мердігерлік ұйымдардың және Қауіпсіздік қызметінің қызметкерлерін қауіпсіздіктің және адам құқықтарының ерікті қағидаларына оқыту GRI 410-1	%	100	100	100	100	100
Нормативтік-құқықтық сәйкестік және шағымдарды қарау әдісі						
Тәртіп кодексі және сыбайлас жемқорлыққа қарсы шаралары бойынша оқыту GRI 205-2	%	98	98	99	99	95
Қызметкерлердің шағымдары мен өтініштері GRI 3-3, 2-26	саны	106	169	102	99	37
Қызметкерлер						
Қызметкерлердің географиялық орналасуы GRI 3-3, 2-7						
Ақсай	%	89,6	91,4	93,9	93,4	94
Орал	%	8,4	6,4	4	4,5	4
Нұр-Сұлтан	%	0,7	0,6	0,6	0,6	0,8
Үлкен Шаған	%	0,7	0,9	0,9	0,9	0,6
Атырау	%	0,6	0,7	0,6	0,6	0,6
Қызметкерлердің саны						
Жергілікті қызметкерлер	саны	4 053	4 076	4 368	4 532	4 493
Шетелдік қызметкерлер	саны	3 782	3 878*	4 133*	4 202	4 140
Шетелдік қызметкерлер	саны	271	198*	235*	330	353
* 2020-2021 жылдар бойынша деректер түзетілді. 2022 жылы КПО-ның жергілікті және шетелдік персоналын есептеу әдістемесі түзетілді. Алдыңғы кезеңдердің барлығында жүргізілген есептерде қызметкерлер атқаратын лауазымдар жергілікті лауазымдарға және бас компанияларға бекітілген лауазымдарға бөлінген болатын. Бұлай есептегенде жергілікті персонал санатына ЕАЭО мүшесі болып саналатын елдердің азаматтары, ал шетелдік персонал санатына бас компаниялардан іссапарға келген ҚР азаматтары кіріп кететіні анықталды. Жұмыскерлерді азаматтығы бойынша көрсету дұрысырақ болады деп шешілді.						
Қызметкерлермен жасасқан еңбек шарттардың түрлері GRI 203-1						
Тікелей еңбек шартын жасасқан қызметкерлер	саны	2 941	2 951	3 063	3 137	3 130
Қазақстандық кадр агенттіктері арқылы жұмысқа алынған қызметкерлер	саны	931	927	1 070	1 065	1 010
Құрушы компаниялардың қызметкерлері	саны	181	196	232	325	345

Параметрлері	Өлшем бірлігі	2022	2021	2020	2019	2018
Жынысы бойынша қызметкерлердің саны						
Ер адамдар	саны	2 936	2 968	3 148	3 277	3 261
Әйел адамдар	саны	1 117	1 108	1 220	1 255	1 232
Жасы бойынша қызметкерлердің саны GRI 401-1						
20-30 арасында	саны	266	291	431	437	458
30-40 арасында	саны	1 465	1 484	1 627	1 573	1 553
40-50 арасында	саны	1 121	1 095	1 153	1 099	1 074
50-60 арасында	саны	913	905	1 007	964	938
60 -тан асқан	саны	108	103	179	129	60
Жергілікті қызметкерлер тұрақтамауы динамикасы						
	%	0,8	0,7	1,1	1,7	1,8
Жұмыстан шығып кеткен қызметкерлер	саны	195	354	167	179	135
Жанадан жұмысқа орналасқан қызметкерлер	саны	189	102	97	244	221
Уақытша жұмыс істейтін қызметкерлер	саны	104	120	120	138	125
Еңбек қатынастарын ерікті түрде бұзу	саны	0	43	43	42	24
Жергілікті қызметкерлер GRI 3-3, 202-2						
Басшылық құрам	%	86	85	83	79	77
Білікті мамандар мен супервайзерлер	%	98	98	97	96	95
Халықаралық сертификатталған бағдарламалары бойынша оқытылған қызметкерлер GRI 404-2						
CIPS институтының сатып алу саласындағы халықаралық сертификаты	саны	19	13	10	15	11
OPITO стандарты бойынша апаттық жағдайда әрекет ету бойынша MEMIR оқыту курсы	саны	17	17	0	19	43
Ұңғыманы басқару IWCF	саны	46	61	13	59	39
Бұзбай бақылау бойынша сертификаттау (NDT)	саны	20	13	3	33	30
Денсаулық сақтау, қоршаған ортаны қорғау және қауіпсіздік техникасы саласындағы NEBOSH халықаралық сертификаты	саны	0	9	12	11	0
OPITO сарапшысының бағасы	саны	0	0	0	15	0
Дипломды ішкі аудитор (CIA)	саны	0	0	3	2	0
Халықаралық қаржылық есептілік бойынша ACCA сертификациясы (ACCA)	саны	0	2	3	0	0
Американдық мұнай институты Техникалық стандарттар бойынша сертификаттау (API)	саны	9	10	6	0	0
Іскерлік әкімшілік магистрі (MBA)	саны	1	1	1	0	0

Параметрлері	Өлшем бірлігі	2022	2021	2020	2019	2018
Сертификация по курсу Профессиональное Управление Проектом (PMP) ®	саны	0	1	0	0	0
Экологиялық менеджмент саласындағы IEMA халықаралық сертификаты	саны	1	1	0	0	0
ASME стандарттары сай зауыт инспекторы	саны	23	0	0	0	0
Тағайындалған қызметкерлердің бір курс бойынша оқыған сағаттарының орташа саны GRI 401-1						
Кәсіби курстар	сағаттардың орташа саны	36,93	33,56	59,32	42,96	33,64
Тіл үйрету курстары	сағаттардың орташа саны	51,96	56,06	42,89	55,49	62,62
Сертификатталған бағдарламалар	сағаттардың орташа саны	34,21	43,1	412,99	43,49	32,09
Техникалық курстар және ҚТ бойынша курстар	сағаттардың орташа саны	13,49	11,7	12,99	12,79	6,62
КПО стипендиялық бағдарламасы GRI 404-2						
КПО стипендиялық бағдарламасы	АҚШ доллары	42 270	45 800	37 639	82 332	97 969
Қызметкерлер	саны	9	14	9	19	20
Қызметкерлердің балдары	саны	27	22	20	39	37
Барлығы	саны	36	36	29	58	57
Тағылымгерлер						
Студенттік практика бағдарламасы	саны	212	39	106	313	299
Жастар практикасы бағдарламасы	саны	7	7	1	33	20
Жұмысқа қабылданған	саны	6	1	2	6	10
Қоршаған ортаны қорғау GRI 3-3						
ҚОҚ шаралар жоспарын жүзеге асыруға жұмсалған шығын						
ҚМГКК	млрд теңге	2,6	5,97	11,06	9,64	7,6
ҚӨК-Үлкен Шаған-Атырау экспорттық құбыр желісіне (БҚО)	млн теңге	10 443	10 343	362,5	11,12	9,3
ҚӨК-Үлкен Шаған-Атырау экспорттық құбыр желісіне (БҚО)	млн теңге	6 499	10 984	157,5	22,4	26,25
Газды кәдеге жарату OG6						
Орынбор ГӨЗ-на жеткізілген	%	99,93	99,94	99,92	99,91	99,94
Газды қабатқа кері айдау	%	57,25	52,68	51,26	47,02	45,41
Отын газы	%	4,34	4,16	4,21	3,70	4,33
Алауда жағылған	%	0,07	0,06	0,08	0,09	0,06
Жағылған ілеспе газ көлемі	млн м³	12,95	11,49	15,27	16,76	11,95

Параметрлері	Өлшем бірлігі	2022	2021	2020	2019	2018
Атмосфераға тасталатын шығарындылар GRI 305-7						
ЛЗ эмиссияларына рұқсат бойынша	тонна	12 044	13 219	17 527	18 544	19 986
Нақты	тонна	5 236	4 798	7 591	7 597	7 759
Өндірісі бірлігіне шаққандағы шығарындылар көрсеткіші	мың тоннаға тоннадан	0,19	0,18	0,26	0,29	0,28
ПГ жалпы шығарындылары GRI 305-1	мың тонна CO ₂ – эквиваленті	1 849 112	1 745 768	1 821 604	1 870 324	1 893 447
ПГ меншікті шығарындылар (CO ₂ +CH ₄ +N ₂ O(CO ₂ e)) GRI 305-4	өндірілген көмірсутектердің 1 мың тоннасына шаққандағы тонна	66	63	62	64	69
ПГ (CO ₂) меншікті шығарындылары – IOGP деректері (халықаралық көрсеткіштер)	өндірілген көмірсутектердің 1 мың тоннасына шаққандағы тонна	119	113	123	130	130
ПГ (CO ₂) меншікті шығарындылар – IOGP деректері (еуропалық көрсеткіштер)	өндірілген көмірсутектердің 1 мың тоннасына шаққандағы тонна	78	83	88	84	83
Энергияны тұтыну GRI 302-1						
Отын газы	шартты отын тоннасы (ш.о.т.)	1 109 277	1 029 538	1 067 135	1 021 946	1 040 603
Электр энергия	(ш.о.т.)	1 105 821	1 026 088	1 063 251	1 018 625	1 037 274
Дизель жанармайы	(ш.о.т.)	889	825	767	891	825
Бензин	(ш.о.т.)	958	888	1 498	932	1 058
Жылу	(ш.о.т.)	258	251	220	249	271
Жылу	(ш.о.т.)	1351	1 486	1 399	1 249	1 175
Су тұтыну GRI 303-3						
Техникалық су	м³	309 010	395 386	470 601	527 853	515 141
Ауыз су	м³	224 880	314 127	388 172	434 397	420 777
Ауыз су	м³	84 130	81 259	82 429	93 456	94 364
Сарқынды сулар						
Тазартылған сарқынды суларды төгу GRI 303-2	м³	809 719	855 415	761 119	701 128	735 152
Тазартылған сарқынды суларды қайта пайдалану GRI 2016 303-3	м³	75 452	35 061	18 313	38 545	18 241
Сарқынды сулармен төгілген ластаушы заттар GRI 303-4						
Ластаушы заттар тастандыларына шектеу	тонна	60 730	58 981	54 244	66 653	76 802
Төгілген сарқынды сулардың нақты көлемі	тонна	60 729,3	58 166	46 006	39 683	42 280
РЕШТ нормативтері шегінде	тонна	0,481	815	45 961	35 732	39 695

Параметрлері	Өлшем бірлігі	2022	2021	2020	2019	2018
Түзілген қалдықтар GRI 306-3						
Қауіпсіз қалдықтар	тонна	3 973	3 574	2 717	2 955	5 064
Қауіпті қалдықтар	тонна	32 035	14 957	29 378	53 482	44 916
Түзілген, өңделген, орналастырылған және қайта өңделген қалдықтар						
Жағылған қалдықтар	тонна	600	793	772	955	737
Өңделген қалдықтар	тонна	24 302	15 247	18 247	31 610	27 218
Қайта пайдаланылған және өндіріске қайтарылған қалдықтар	тонна	5 843	4 740	2 762	6 256	5 979
Кәсіпорынның қалдықтарды орналастыру нысандарында орналастырылған және көмілген	тонна	14 424	12 322	12 665	27 843	22 547
Кейінгі қайта өңдеу, пайдалану, жағу және көму үшін үшінші тарапқа берілген қалдықтар	тонна	5 839	5 667	5 500	6 929	6 591
Компания жинаған қалдықтар	тонна	35 280	338 242	341 419	340 781	323 328
Әлеуметтік-экономикалық үлесіміз GRI 3-3						
Жергілікті қоғамдастықтармен қарым-қатынас						
Қоғамдық тыңдаулар	саны	12	4	4	10	10
Кенттік консультативтік кеңесшілерімен кездесулер	саны	9	9	10	6	13
Жергілікті тұрғындардың шағымдары мен өтініштері						
Газ иісіне қатысты шағымдар	саны	39	112	214	235	309
Газ иісіне қатысты шағымдар	саны	7	3	7	17	42
Березовка мен Бестаудың қоныс аудару нәтижелері бойынша жергілікті тұрғындардың шағымдары	саны	17	94	198	218	267
Әлеуметтік инфрақұрылым	саны	15	15	9	0	0
Жергілікті халықты дамыту бағдарламаларына инвестициялар GRI 413-1						
Денсаулық саласы	АҚШ доллары	31 943	12 919	28 090	42 319	49 199
Білім беру саласы	АҚШ доллары	10 850	11 214	3 536	-	-
Қайырымдылық	млн теңге	5,1	190	15	0,389	25
Демеушілік	млн теңге	16,8	25,5	-	98	40
Өңірдің әлеуметтік инфрақұрылымына инвестициялар GRI 203-1						
Әлеуметтік инфрақұрылымға (БҚО/Орал қ.) инвестициялар	млн теңге	7 248	13 352	10 458	3 030	13 561
БҚО/Орал қаласында аяқталған әлеуметтік жобалар	саны	3	8	6	3	26
Әлеуметтік инфрақұрылымға (Бөрлі ауданы/Ақсай қ.) инвестициялар	млн теңге	0	0	0	-	2 338
Бөрлі ауданы/Ақсай қаласында аяқталған әлеуметтік жобалар	саны	0	0	-	-	5

Параметрлері	Өлшем бірлігі	2022	2021	2020	2019	2018
ТЖҚ сатып алудағы жергілікті қамтудың үлесі GRI 204-1						
ТЖҚ жалпы сатып алу көлемі	млн АҚШ доллары	511,7	564,3	586,7	683,5	474
Сатып алудағы жергілікті қамтудың үлесі	%	56,4	68,6	59,3	57	59,6
ТЖҚ жалпы көлеміндегі қазақстандық қамту тауарларының үлесі	%	18	17,7	33	30	35
“Қазақстандық тендерлер”	саны	10	13	35	32	Қолданылмайды
Оқудан өткен қазақстандық компаниялардың саны	саны	0	0	165	7	22
Қазақстанда шығару бойынша жол картасы	саны	6	5	4	Қолданылмайды	Қолданылмайды
Жеткізілімдерді ұйымдастыру GRI 2-6						
КПО-ның жеткізушілер дерекқорында тіркеуде тұрған компаниялар	саны	337	456	439	434	405
Келісімшарттар мен қосымша келісімдер жасасқан жеткізушілер	саны	400	500	500	580	564
Қазақстандық өндірушілер	саны / %	326 / 84%	398 / 80%	410/80%	418	389
Шетелдік жеткізушілер	саны / %	62 / 16%	91 / 20%	117/20%	162	175
Тауарларды жеткізуге арналған келісімшарттар	саны	270	600	800	1,037	982
Тауарларды жеткізуге арналған келісімшарттардың құны	млн АҚШ доллары	327,5	264,2	180	254,1	120,1
Қызмет көрсету келісімшарттары	саны	500	800	700	658	604
Қызмет көрсету келісімшарттардың құны	млн АҚШ доллары	837,9	1 417	880	889,9	1 095,6

GRI мазмұн көрсеткіштері

Қолдану ережесі

«Карачаганак Петролиум Оперейтинг Б.В.» 2022 жылдың 01 қаңтары мен 2022 жылдың 31 желтоқсаны аралығындағы мерзім бойынша GRI стандарттарына сәйкес есеп берді.

Қолданылған GRI 1

GRI 1: Негізгі ережелер 2021

Қолданылатын GRI салалық стандарты(тары)

GRI 11: 2021 жылғы мұнай-газ саласы бойынша салалық қосымша, 2012 жылғы мұнай мен газ бойынша салалық қосымша G4.

ӘМБЕБАП СТАНДАРТТАР			
№	Жарияланатын мәліметтер	Бет нөмірі	Есептегі түсініктемелер / Ерекшеліктер
GRI 2: 2021 жыл бойынша жарияланатын жалпы мәліметтер			
Ұйым және оның есеп беру тәжірибесі			
2-1	Ұйымдастыру туралы мәліметтер	6, 18, 36, (артқы мұқаба)	
2-2	Ұйымның тұрақты даму туралы есебіне енген заңды тұлғалар	Бұл есеп КПО Б.В. қазақстандық филиалының қызметі мен даму жобаларын қамтиды	
2-3	Есептік кезең, есеп беру жиілігі және байланыс ақпараты	7, 171 (артқы мұқаба)	
2-4	Еспетті қайта жариялаулар	68	
2-5	Сыртқы куәландыру	8	
Қызмет және персонал			
2-6	Қызмет, өндірістік және сату байланыстары және де басқа іскерлік қарым-қатынастар	7, 18-21, 36, 128, 132	Айтарлықтай өзгерістер болған жоқ
2-7	Жұмыскерлер	68-69	
2-8	Жұмыскерлер болып табылмайтын жұмысшылар	68	
Басқару			
2-9	Басқару құрылымы және құрамы	36-37	
2-10	Жоғары басқару органын тағайындау және таңдау	36, 38	
2-11	Жоғары басқару органының төрағасы	36	
2-12	Әсерлерді басқаруды қадағалаудағы жоғары басқару органының рөлі	37-40	
2-13	Әсерлерді басқару бойынша өкілеттіктерді беру	36-37, 39-40	
2-14	Жоғары басқару органының тұрақты даму туралы есеп берудегі рөлі	39	
2-15	Мүдделер қақтығысы	44-45	
2-16	Критикалық мәселелерді хабарлау	26, 39-40	
2-17	Жоғарғы басқару органының ұжымдық білімі	8	
2-18	Жоғары басқару органының жұмысын бағалау	36	
2-19	Сыйақы саясаты	38, 72-73	

ӘМБЕБАП СТАНДАРТТАР			
№	Жарияланатын мәліметтер	Бет нөмірі	Есептегі түсініктемелер / Ерекшеліктер
2-20	Сыйақыны анықтау процесі	72	
2-21	Өтемақының жылдық жалпы мөлшерлемесі	72	
Стратегия, саясаттар және процедуралар			
2-22	Тұрақты даму стратегиясы туралы мәлімдеме	4	
2-23	Саясаттың міндеттемелері	2, 4, 29, 31, 35, 42, 46, 49, 50, 55, 58, 66, 82, 86, 87, 91, 94, 109, 127	
2-24	Саясаттың міндеттемелерін жүзеге асыру	42, 44, 83, 94	
2-25	Теріс ықпалдарды жою процесі	26, 46, 83, 88	
2-26	Кеңес алу тетіктері мен алаңдатын мәселелерді алға шығару тетіктері	46, 71, 83-84, 88	
2-27	Заңдар мен нормативті актілерге сәйкестік	47, 95	
2-28	Қауымдастықтардағы мүшелік	9, 131, 133	
Мүдделі тараптың қатысуы			
2-29	Мүдделі тараптармен әрекеттесу әдістері	12-13, 31, 55-56, 88, 95, 129	
2-30	Ұжымдық еңбек шарттары	71, 73	
GRI 3: Маңызды тақырыптар 2021			
3-1	Маңызды тақырыптарды анықтау процесі	12, 14, 94	
3-2	Маңызды тақырыптар тізбесі	12, 14	Айтарлықтай өзгерістер болған жоқ

ТАҚЫРЫПТЫҚ ЖАРИЯЛАНАТЫН МӘЛІМЕТТЕР				
Стандарт GRI / Маңызды тақырыптар	Жарияланатын мәлімет	GRI 11 салалық стандартына сілтеме нөмірі	Есептің бет нөмірі	Есептегі түсініктемелер / Ерекшеліктер
Тақырып 11.1 Парниктік газдар шығарындылары				
GRI 3: Маңызды тақырыптар 2021	3-3 Маңызды тақырыптарды басқару	11.1.1	94, 104, 108-110	
GRI 302: Энергия 2016	302-1 Ұйым ішінде энергияны тұтыну	11.1.2	109	302-1 – с (ii, iii, iv), d. Қолданылмайды. ҚПО салқындату үшін энергия тұтыну мен бу тұтынудың жеке есебін жүргізбейді, бұл мәліметтер электр энергиясын тұтынудың жалпы көлеміне кіреді. ҚПО электр қуатын, жылуды, ауаны баптау мен бұды сатпайды. ҚПО компаниясында энергияны үнемдеу және тиімділігін арттыру саласындағы ҚР нормативті құжаттармен реттелетін стандарттар, әдістемелер және келісімдер қолданылады.
	302-2 Ұйымнан тыс жерде энергияны тұтыну	11.1.3		Қолданылмайды
	302-3 Энергияны пайдалану қарқындылығы	11.1.4	110	

ТАҚЫРЫПТЫҚ ЖАРИЯЛАНАТЫН МӘЛІМЕТТЕР				
Стандарт GRI / Маңызды тақырыптар	Жарияланатын мәлімет	GRI 11 салалық стандартына сілтеме нөмірі	Есептің бет нөмірі	Есептегі түсініктемелер / Ерекшеліктер
GRI 305: Шығарындылар 2016	305-1 Парниктік газдардың тікелей (тақырып 1) шығарындылары	11.1.5	107	
	305-2 Энергетикалық жанама (тақырып 2) парниктік газдардың шығарындылары	11.1.6	107	
	305-3 Басқа жанама (тақырып 3) парниктік газдардың шығарындылары	11.1.7		Ақпарат қолжетімсіз
	305-4 Парниктік газ шығарындыларының қарқындылығы	11.1.8	107	
G4 мұнай-газ саласындағы жарияланатын мәліметтер 2012	OG6 Өртелген және сейілтілген көмірсутектердің көлемі		106	
Тақырып 11.2 Климаттың өзгеруіне бейімделу, стресске төзімділік және көшу				
GRI 3: Маңызды тақырыптар 2021	3-3 Маңызды тақырыптарды басқару	11.2.1	92-94	
GRI 201: Экономикалық көрсеткіштер 2016	201-2 Климаттың өзгеруіне байланысты қаржылық жауапкершілік, басқа да тәуекелдер мен мүмкіндіктер	11.2.2	135	Ақпарат қолжетімсіз
G4 мұнай-газ саласындағы жарияланатын мәліметтер 2012	OG2 Жаңартылатын энергия көздеріне жұмсалған инвестицияның жалпы көлемі		135	
GRI 305: Шығарындылар 2016	305-5 Парниктік газ шығарындыларын азайту	11.2.3	93	Ақпарат толық емес
GRI 308: Жеткізушілерді экологиялық бағалау	308-1 Экологиялық критерийлер бойынша бағалаудан өткен жаңа жеткізушілер		96	Ақпарат толық емес
	308-2 Жеткізу тізбегінде және әрекеттердегі қоршаған ортаға теріс ықпалдар		96	

ТАҚЫРЫПТЫҚ ЖАРИЯЛАНАТЫН МӘЛІМЕТТЕР				
Стандарт GRI / Маңызды тақырыптар	Жарияланатын мәлімет	GRI 11 салалық стандартына сілтеме нөмірі	Есептің бет нөмірі	Есептегі түсініктемелер / Ерекшеліктер
Тақырып 11.3 Атмосфераға тасталатын шығарындылар				
GRI 3: Маңызды тақырыптар 2021	3-3 Маңызды тақырыптарды басқару	11.3.1	104	
GRI 305: Шығарындылар 2016	305-7 Азот оксидтері (Nox), күкірт оксидтері (Sox) және басқа да маңызды атмосфераға тасталатын шығарындылар	11.3.2	105, 107	
GRI 416: Тұтынушының еңбекті қорғау және қауіпсіздік техникасы / 2016	416-1 Тауар мен қызмет санаттары бойынша еңбекті қорғау пен қауіпсіздік техникасына ықпалын бағалау	11.3.3	21	Тұтынушының еңбекті қорғау мен қауіпсіздік техникасына қатысты қандай да болмасын ықпалдар тіркелмеді.
Тақырып 11.4 Биотүрлілік				
GRI 3: Маңызды тақырыптар 2021	3-3 Маңызды тақырыптарды басқару	11.4.1	94, 122	
GRI 304: Биотүрлілік 2016	304-1 Меншіктегі, жалдаудағы, басқарудағы немесе қорғалған аймақтарға жақын орналасқан және олардың шекараларынан тыс жердегі биотүрліліктің жоғары құндылығы бар аумақтардағы жұмыс алаңдары	11.4.2	Вебсайт https://kpo.kz: "Биотүрлілікті сақтау"	
	304-2 Қызметтің, өнімнің және қызметтердің биотүрлілікке елеулі ықпалдары	11.4.3	124; вебсайт https://kpo.kz: "Өсімдіктер мен жануарлар әлемін мониторингілеу"	
	304-3 Қорғалған және қалпына келтірілген мекендеу ортасы	11.4.4	99	
	304-4 IUCN – Қызыл кітапқа және табиғатты қорғаудың ұлттық тізіміне енгізілген, жұмыстардың ықпалы бар жерлерде мекендейтін түрлер	11.4.5	Вебсайт https://kpo.kz: "Биотүрлілікті сақтау"	

ТАҚЫРЫПТЫҚ ЖАРИЯЛАНАТЫН МӘЛІМЕТТЕР				
Стандарт GRI / Маңызды тақырыптар	Жарияланатын мәлімет	GRI 11 салалық стандартына сілтеме нөмірі	Есептің бет нөмірі	Есептегі түсініктемелер / Ерекшеліктер
Тақырып 11.5 Қалдықтар				
GRI 3: Маңызды тақырыптар 2021	3-3 Маңызды тақырыптарды басқару	11.5.1	94, 118	
GRI 306: Қалдықтар 2020	306-1 Қалдықтардың пайда болуы және қалдықтармен байланысты елеулі ықпалдар	11.5.2	118	
	306-2 Қалдықтармен байланысты елеулі ықпалдарды басқару	11.5.3	119	
	306-3 Түзілген қалдықтар	11.5.4	119-120	
	306-4 Полигондардан алынған қалдықтар	11.5.5	119-121	
	306-5 Полигондарға жіберілген қалдықтар	11.5.6	119-121	
G4 мұнай-газ саласындағы жарияланатын мәліметтер 2012	OG7 Бұрғылау қалдықтарының саны, оларды өңдеу және жою стратегиясы		118, 121	
Тақырып 11.6 Су және сарқынды сулар				
GRI 3: Маңызды тақырыптар 2021	3-3 Маңызды тақырыптарды басқару	11.6.1	94, 112	
GRI 303: Су және сарқынды сулар 2018	303-1 Ортақ ресурстар ретінде сумен өзара әрекеттесу	11.6.2	112-113	
	303-2 Су төгумен байланысты ықпалдарды басқару	11.6.3	114, 117	
	303-3 Су сынамаларын алу (табиғи көздерден)	11.6.4	113-114	
	303-4 Суды төгу	11.6.5	114-115	
	303-5 Суды тұтыну	11.6.6	113-114	
GRI 303: Су 2016	303-3 Қайта өңделген және пайдаланылған су		116	

ТАҚЫРЫПТЫҚ ЖАРИЯЛАНАТЫН МӘЛІМЕТТЕР				
Стандарт GRI / Маңызды тақырыптар	Жарияланатын мәлімет	GRI 11 салалық стандартына сілтеме нөмірі	Есептің бет нөмірі	Есептегі түсініктемелер / Ерекшеліктер
Тақырып 11.7 Аяқтау және қалпына келтіру				
GRI 3: Маңызды тақырыптар 2021	3-3 Маңызды тақырыптарды басқару	11.7.1	67, 94	
GRI 402: Еңбек және әкімшілік қатынастар 2016	402-1 Қызметтегі өзгерістерге қатысты хабарландырудың ең қысқа мерзімі	11.7.2		Ұжымдық шарттың талаптарына сәйкес, Компания таратылып, кейін жұмыс орындары қысқартылатын болса немесе жүйе өзгертін жағдайда, немесе еңбекақы мөлшері қызметкерлердің жағдайының нашарлауына әкелетіндей өзгертін жағдайда, ҚПО кәсіподақтарды 2 ай (8 апта) бұрын хабардар етуге міндетті.
GRI 404: Оқыту және білім беру 2016	404-2 Қызметкерлер біліктіліктерін арттыру және басқа қызметке өту кезінде көмектесу бағдарламалары	11.7.3	67	
GRI 304: Биотүрлілік 2016	304-3 Қорғалатын және қайта қалпына келтірілген мекендеу ортасы	11.4.4	99	
Тақырып 11.8 Өндіріс тұтастығы және критикалық оқиғаларды басқару				
GRI 3: Маңызды тақырыптар 2021	3-3 Маңызды тақырыптарды басқару	11.8.1	26	ҚПО ықпал ету шекарасы Қарашығынақ кен орнындағы ҚПО нысандары мен Батыс Қазақстан облысы мен Атырау облысындағы экспорттық құбыр желісін қамтиды. Тақырып ҚПО мен мердігерлерді қамтиды.
GRI 306: Төгінділер мен қалдықтар 2016	306-3 Маңызды төгілулер	11.8.2	28	
G4 Мұнай-газ саласындағы жарияланатын мәліметтер 2012	OG13 Қызмет түрлері бойынша технологиялық қауіпсіздік оқиғалар саны	11.8.3	26-28	

ТАҚЫРЫПТЫҚ ЖАРИЯЛАНАТЫН МӘЛІМЕТТЕР				
Стандарт GRI / Маңызды тақырыптар	Жарияланатын мәлімет	GRI 11 салалық стандартына сілтеме нөмірі	Есептің бет нөмірі	Есептегі түсініктемелер / Ерекшеліктер
Тақырып 11.9 Еңбекті қорғау және қауіпсіздік техникасы				
GRI 3: Маңызды тақырыптар 2021	3-3 Маңызды тақырыптарды басқару		41, 50, 58	
GRI 403: Еңбекті қорғау және қауіпсіздік техникасы 2018	403-1 Еңбекті қорғау және қауіпсіздік техникасын басқару жүйесі	11.9.2	41;	вебсайт https://kpo.kz : "ЕҚ, ҚТ және ҚОҚ саласындағы біріктірілген басқару жүйесі"
	403-2 Қауіптерді анықтау, қауіп-қатерді бағалау мен оқиғаны тергеу	11.9.3	26, 28, 51, 60, 62;	вебсайт https://kpo.kz : "ЕҚ, ҚТ және ҚОҚ карталар бағдарламасы"
	403-3 Еңбекті қорғау қызметтері	11.9.4	60-65	
	403-4 Еңбекті қорғау және қауіпсіздік техникасы бойынша жұмыскерлердің қатысуы, кеңес беру және қарым-қатынас жасау	11.9.5		вебсайт https://kpo.kz : "ЕҚ, ҚТ және ҚОҚ карталар бағдарламасы"
	403-5 Жұмыскерлерді еңбекті қорғау және қауіпсіздік техникасына оқыту	11.9.6	29, 55, 79	
	403-6 Жұмыскерлердің денсаулығын нығайту	11.9.7	60-63	
	403-7 Іскерлік қарым-қатынастармен тікелей байланысты еңбекті қорғау мен қауіпсіздік техникасына ықпал ететін әсерлерді алдын-алу және азайту	11.9.8	26, 28, 41, 55	
	403-8 Еңбекті қорғау және қауіпсіздік техникасын басқару жүйесімен қамтылған жұмыскерлер	11.9.9	41	
	403-9 Өндірістік жарақаттар	11.9.10	51-53, 57	
	403-10 Кәсіби аурулар	11.9.11	62	

ТАҚЫРЫПТЫҚ ЖАРИЯЛАНАТЫН МӘЛІМЕТТЕР				
Стандарт GRI / Маңызды тақырыптар	Жарияланатын мәлімет	GRI 11 салалық стандартына сілтеме нөмірі	Есептің бет нөмірі	Есептегі түсініктемелер / Ерекшеліктер
Тақырып 11.10 Жұмыспен қамту тәжірибесі				
GRI 3: Маңызды тақырыптар 2021	3-3 Маңызды тақырыптарды басқару	11.10.1	66-67	
GRI 401: Жұмыспен қамту 2016	401-1 Жаңа жұмыскерлерді жұмысқа қабылдау мен кадрлардың тұрақтамауы	11.10.2	70	
	401-2 Жұмыспен толық қамту шарттарында жұмыс істейтін жұмыскерлерге берілетін, уақытша немесе жұмыспен уақытша немесе толық емес қамту шарттарында жұмыс істейтін жұмыскерлерге берілмейтін жеңілдіктер	11.10.3	71, 73	
	401-3 Баланы күтуге берілетін демалыс	11.10.4	73	
GRI 402: Еңбек және әкімшілік қатынастар 2016	402-1 Қызметтегі өзгерістерге қатысты хабарландырудың ең қысқа мерзімі	11.10.5	Ұжымдық шарттың талаптарына сәйкес, Компания таратылып, кейін жұмыс орындары қысқартылатын болса немесе жүйе өзгертін жағдайда, немесе еңбекақы мөлшері немесе жүйесі жұмыскерлердің жағдайының нашарлауына әкелетіндей өзгертін жағдайда, ҚПО кәсіподақтарды 2 ай (8 апта) бұрын хабардар етуге міндеттенеді.	
GRI 404: Оқыту және білім беру 2016	404-1 Бір жұмыскерге шаққандағы оқу сағаттарының орташа жылдық саны	11.10.6	73, 79	
	404-2 Жұмыскерлер біліктіліктерін арттыру және басқа қызметке өту кезінде көмектесу бағдарламалары	11.10.7	71, 76, 78, 80-81	
	404-3 Өнімділік пен мансапты дамыту бойынша тұрақты бағаланатын жұмыскерлердің пайызы		73	
GRI 414: Жеткізушілерді әлеуметтік бағалау 2016	414-1 Әлеуметтік критерийлер бойынша таңдап алынған жаңа жеткізушілер	11.10.8	46, 128	
	414-2 Жеткізу тізбегінде және істелген әрекеттердегі теріс әлеуметтік ықпалдар	11.10.9	59, 83-84	

ТАҚЫРЫПТЫҚ ЖАРИЯЛАНАТЫН МӘЛІМЕТТЕР				
Стандарт GRI / Маңызды тақырыптар	Жарияланатын мәлімет	GRI 11 салалық стандартына сілтеме нөмірі	Есептің бет нөмірі	Есептегі түсініктемелер / Ерекшеліктер
Тақырып 11.11 Кемсітушілікке жол бермеу және тең мүмкіндіктер				
GRI 3: Маңызды тақырыптар 2021	3-3 Маңызды тақырыптарды басқару	11.11.1	10-11, 27, 33, 61, 63, 64-65	ҚПО ықпал ету шекарасы Батыс Қазақстан облысын қамтиды. Ұжымдық шарттың талаптары 2-3 жыл сайын қайта қарастырылады.
GRI 202: Нарыққа қатысу 2016	202-1 Жергілікті ең аз еңбекақымен салыстырғанда жыныс бойынша бастапқы жұмысқа кіргендегі стандартты еңбекақының үлесі		72	202-1-а. Қолданылмайды. Еңбекақы деңгейлерінде жыныс бойынша айырмашылық жоқ. Қарашығанақ мұнай, газ, конденсат кен орны Батыс Қазақстан облысында (Қазақстан Республикасы) орналасқан, “өндіріс қызметінің ерекше аймағына” жатады.
	202-2 Жергілікті халық арасынан жұмысқа қабылданған жоғарғы басшылық үлесі	11.11.2	74	“Жұмыскерлердің санаттары бойынша жергілікті жұмыскерлер үлесін арттыру” бойынша (Кесте 16, 70-ші бет) 1+2-санаттағы “жоғары дәрежелі басшылар” ұғымына бірінші басшылар және олардың орынбасарлары кіреді. “Жергілікті” ұғымымен жергілікті жұмыскерлер, ҚР азаматтары сипатталады. Қарашығанақ мұнай, газ, конденсат кен орны Батыс Қазақстан облысында (Қазақстан Республикасы) орналасқан, “өндіріс қызметінің маңызды аймағына” жатады.
GRI 401: Жұмыспен қамту 2016	401-3 Бала күтіміне байланысты демалыс	11.11.3	73	
GRI 404: Оқыту және білім беру 2016	404-1 Бір жұмыскерге шаққандағы оқу сағаттарының орташа жылдық саны	11.11.4	73, 79	
GRI 405: Әртүрлілік және тең мүмкіндіктер 2016	405-1 Басқару органдары мен жұмыскерлердің әртүрлілігі	11.11.5	68-70, 74	
	405-2 Еркектер мен әйелдердің базалық еңбекақылары мен сыйақы үлесі	11.11.6		Қарашығанақ мұнай, газ, конденсат кен орны Батыс Қазақстан облысында (Қазақстан Республикасы) орналасқан, “өндіріс қызметінің маңызды аймағына” жатады. Негізгі еңбекақы жұмыскер санаттары бойынша жыныс белгісіне қарамастан бекітіледі, сондықтан әйелдер мен ерлердің базалық еңбекақылары тең.
GRI 406: Кемсітушілікке жол бермеу 2016	406-1 Кемсітушілік оқиғалары және қолданған түзету шаралары	11.11.7		Есеп беру мерзімі аралығында ешқандай кемсітушілік оқиғалары тіркелмеді.

ТАҚЫРЫПТЫҚ ЖАРИЯЛАНАТЫН МӘЛІМЕТТЕР				
Стандарт GRI / Маңызды тақырыптар	Жарияланатын мәлімет	GRI 11 салалық стандартына сілтеме нөмірі	Есептің бет нөмірі	Есептегі түсініктемелер / Ерекшеліктер
Тақырып 11.12 Мәжбүрлі еңбек және қазіргі заманғы құлдық				
GRI 3: Маңызды тақырыптар 2021	3-3 Маңызды тақырыптарды басқару	11.12.1	42-43	ҚПО ықпал ету шекарасы Батыс Қазақстан облысын қамтиды. Ұжымдық шарттың талаптары 2-3 жыл сайын қайта қарастырылып отырады.
GRI 408: Бала еңбегі	408-1 Бала еңбегін қолдану оқиғалары болуының едәуір қаупі бар жұмыстар мен жеткізушілер		43	
GRI 409: Мәжбүрлі немесе еріксіз еңбек 2016	409-1 Мәжбүрлі немесе еріксіз еңбек ету оқиғалары болуының едәуір қаупі бар жұмыстар мен жеткізушілер	11.12.2	43, 83	
GRI 414: Жеткізушілерді әлеуметтік бағалау 2016	414-1 Әлеуметтік критерийлер бойынша таңдап алынған жаңа жеткізушілер	11.12.3	46, 128	
Тақырып 11.13 Кәсіподақ құру мен ұжымдық келіссөздер жүргізу еркіндігі				
GRI 3: Маңызды тақырыптар 2021	3-3 Маңызды тақырыптарды басқару	11.13.1	43, 46, 82	ҚПО ықпал ету шекарасы Батыс Қазақстан облысын қамтиды. Ұжымдық шарттың талаптары 2-3 жыл сайын қайта қарастырылып отырады.
GRI 407: Кәсіподақ құру мен ұжымдық келіссөздер жүргізу еркіндігі 2016	407-1 Кәсіподақ құру мен ұжымдық келіссөздер жүргізу еркіндігі туралы құқыққа едәуір қауіп төнуі мүмкін жұмыстар мен жеткізушілер	11.13.2	83	

ТАҚЫРЫПТЫҚ ЖАРИЯЛАНАТЫН МӘЛІМЕТТЕР				
Стандарт GRI / Маңызды тақырыптар	Жарияланатын мәлімет	GRI 11 салалық стандартына сілтеме нөмірі	Есептің бет нөмірі	Есептегі түсініктемелер / Ерекшеліктер
Тақырып 11.14 Экономикалық ықпал ету				
GRI 3: Маңызды тақырыптар 2021	3-3 Маңызды тақырыптарды басқару	11.14.1	66, 128, 130	
GRI 201: Экономикалық көрсеткіштер 2016	201-1 Құрылған және бөлінген тікелей экономикалық құн	11.14.2		
GRI 202: Нарыққа қатысу 2016	202-1 Жергілікті ең аз еңбекақымен салыстырғанда жыныс бойынша бастапқы жұмысқа кіргендегі стандартты еңбекақының үлесі		63	202-1-а. Қолданылмайды. Еңбекақы деңгейлерінде жыныс бойынша айырмашылық жоқ. Қарашығанақ мұнай, газ, конденсат кен орны Батыс Қазақстан облысында (Қазақстан Республикасы) орналасқан, “өндіріс қызметінің ерекше аймағына” жатады.
	202-2 Жергілікті халық арасынан жұмысқа қабылданған жоғарғы басшылық үлесі	11.14.3	65	“ҚПО қызметкерлерінің санаттары бойынша жергілікті қызметкерлер үлесін арттыру жоспарындағы” 1+2-санаттағы “жоғары дәрежелі басшылар” ұғымына бірінші басшылар және олардың орынбасарлары кіреді. “Жергілікті” ұғымымен жергілікті қызметкерлер, ҚР азаматтары сипатталады. Қарашығанақ мұнай, газ, конденсат кен орны Батыс Қазақстан облысында (Қазақстан Республикасы) орналасқан, “өндіріс қызметінің ерекше аймағына” жатады.
GRI 203: Жанама экономикалық ықпалдар 2016	203-1 Қолдау көрсетілетін инфрақұрылымдық инвестициялар мен қызметтер	11.14.4	61, 134, 136-137	
	203-2 Елеулі жанама экономикалық ықпалдар	11.14.5	130	
GRI 204: Сатып алу тәжірибесі 2016	204-1 Жергілікті жеткізушілерге шығатын шығындардың ара салмағы	11.14.6	130-131	
G4 Мұнай-газ саласындағы жарияланатын мәліметтер 2012	OG1 Бағаланған және дәлелденген қорлар мен өндіріс көлемі мен түрі		18	Ақпарат толық емес

ТАҚЫРЫПТЫҚ ЖАРИЯЛАНАТЫН МӘЛІМЕТТЕР				
Стандарт GRI / Маңызды тақырыптар	Жарияланатын мәлімет	GRI 11 салалық стандартына сілтеме нөмірі	Есептің бет нөмірі	Есептегі түсініктемелер / Ерекшеліктер
Тақырып 11.15 Жергілікті қоғамдастықтар				
GRI 3: Маңызды тақырыптар 2021	3-3 Маңызды тақырыптарды басқару	11.15.1	86	ҚПО ықпал ету шекарасы Қарашығанақ кен орны айналасында орналасқан елді мекендердегі жергілікті қауымдастықтарды және БҚО Бөрлі ауданының Ақсай қаласын қамтиды.
GRI 413: Жергілікті қауымдастықтар 2016	413-1 Жергілікті қауымдастықтармен жұмыс, жергілікті қауымдастықтарға ықпалды бағалау мен дамыту бағдарламалары	11.15.2, 11.15.4	87-88, 100-101, 103; вебсайт https://kpo.kz ; Қарашағанақ кен орнына жақын орналасқан елді мекендерде атмосфералық ауаның мониторингі	
	413-2 Жергілікті қауымдастықтарға елеулі нақты және ықтимал теріс ықпал ететін жұмыстар	11.15.3		
Тақырып 11.16 Жер және ресурстар құқығы				
GRI 3: Маңызды тақырыптар 2021	3-3 Маңызды тақырыптарды басқару	11.16.1	86	ҚПО ықпал ету шекарасы Қарашығанақ кен орны айналасында орналасқан елді мекендердегі жергілікті қауымдастықтарды және БҚО Бөрлі ауданының Ақсай қаласын қамтиды.
G4 Мұнай-газ саласындағы жарияланатын мәліметтер 2012	OG12 Мәжбүрлі қоныс аудару орын алған жұмыстар, әрбіреуіндегі көшірілген адамдар саны және көшу процесі олардың өміріне қалай әсер етті	11.16.2	87, 89; вебсайт https://kpo.kz ; «Березовка мен Бастау елді мекендерінің тұрғындарын көшіру»; Қарашағанақта тұрақты даму есебі 2017 ж. 105-106 бет	
Тақырып 11.17 Байырғы халықтардың құқығы – Қазақстанға қолданылмайды				
Қазақстан үшін қолданылмайды				
Тақырып 11.18 Қайшылықтар мен қауіпсіздікті қамтамасыз ету				
GRI 3: Маңызды тақырыптар 2021	3-3 Маңызды тақырыптарды басқару	11.18.1	82, 85	ҚПО ықпал ету шекарасы Батыс Қазақстан облысы, Қарашығанақ кен орны нысандарындағы ҚПО мен мердігерлерді және Атырау облысындағы экспорттық құбыр желісі нысандарын қамтиды
GRI 410: Қауіпсіздікті қамтамасыз ету тәжірибесі 2016	410-1 Адам құқықтарына қатысты саясаттар немесе процедуралар бойынша оқытудан өткен қауіпсіздік қызмет қызметкерлер	11.18.2	85	

ТАҚЫРЫПТЫҚ ЖАРИЯЛАНАТЫН МӘЛІМЕТТЕР				
Стандарт GRI / Маңызды тақырыптар	Жарияланатын мәлімет	GRI 11 салалық стандартына сілтеме нөмірі	Есептің бет нөмірі	Есептегі түсініктемелер / Ерекшеліктер
Тақырып 11.19 Монополияға қарсы мінез-құлық				
GRI 3: Маңызды тақырыптар 2021	3-3 Маңызды тақырыптарды басқару	11.19.1	42	
GRI 206: Монополияға қарсы мінез-құлық	206-1 Монополияға қарсы, трестке қарсы және монополиялық тәжірибелер үшін сот істері	11.19.2	47	
Тақырып 11.20 Сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес				
GRI 3: Маңызды тақырыптар 2021	3-3 Маңызды тақырыптарды басқару	11.20.1	42	
GRI 205: Сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес 2016	205-1 Сыбайлас жемқорлықпен байланысты қатерлерге бағаланған жұмыстар	11.20.2	44, 46	
	205-2 Сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес бойынша саясаттар мен процедураларды хабарлау және оқыту	11.20.3	45-46	
	205-3 Сыбайлас жемқорлық расталған оқиғалар және қабылданған шаралар	11.20.4	44	Есепті кезеңде ҚПО-да сыбайлас жемқорлық бойынша расталған қандай да бір оқиғалар тіркелген жоқ.
Тақырып 11.21 Мемлекеттік төлемдер				
GRI 3: Маңызды тақырыптар 2021	3-3 Маңызды тақырыптарды басқару	11.21.1	130	
GRI 201: Экономикалық көрсеткіштер 2016	201-1 Құрылған және бөлінген тікелей экономикалық құн	11.21.2	132	
	201-4 Мемлекеттен алынатын қаржылық көмек	11.21.3		Есептік мерзім аралығында ҚПО мемлекеттен ақшалай қаржылық көмек алмады және мемлекеттік / саяси қажеттіліктер үшін ешқандай жәрдем бермейді.
GRI 207: Салықтар 2019	207-1 Салық салу тәсілі	11.21.4	132	
	207-2 Салық саясаты, бақылау және тәуекелдерді басқару	11.21.5	132	
	207-3 Мүдделі тараптармен қарым-қатынас және салыққа қатысты мәселелерді басқару	11.21.6	132	
	207-4 Ел бойынша есеп беру	11.21.7	132	
Тақырып 11.22 Қоғамдық саясат				
ҚПО-ның Іскерлік принциптері мен мінез-құлық кодексінде айтылғандай, ҚПО немесе Кәсіби қауымдастықтар ҚПО қаражаты есебінен ешқандай саяси қайырымдылықтар немесе «заттай жарналар» жасамауы керек. ҚПО партиялық саясатқа араласпауы керек.				

КПО-ның БҰҰ ТДМ мақсаттарына қол жеткізуге қосқан үлесі

ТДМ мақсаттары	ТДЕ-де талқыланатын тақырып / бөлім
3. Салауатты өмір салтын қамтамасыз ету және барлық жастағы адамдардың әл-ауқатына жағдай жасау	
3.4 2030 жылға қарай жұппалы емес аурулардан болатын мезгілсіз өлімдерді алдын алу, емдеу және психикалық денсаулық пен саулықты қолдау арқылы үштен бірге кеміту	Денсаулық сақтау: Қызметкерлердің аурушандығын бақылау, салауатты өмір салтын насихаттау
3.5 Психикалық белсенді заттарға құмарлықтың (соның ішінде есірткі мен ішімдікке салынуды) алдын алу мен емдеуді жақсарту	Денсаулық сақтау: алкотест, КПО-дағы алкогольдік, есірткі, психотроптық және уытқұмарлық (және соларға ұқсас) заттарды қабылдауға тыйым салу туралы ереже
3.6 2020 жылға қарай бүкіл әлемде жол-көлік оқиғалары себептерінен болатын өлімдер мен жарақаттардың санын екі есе азайту	ҚТ бойынша көрсеткіштер: Жол қауіпсіздігі
3.8 Денсаулық сақтау қызметтерімен жалпы қамтуды, соның ішінде қаржыға қатысты қауіп-қатерлерден қорғауды, сапалы негізгі медициналық-санитарлық қызметтерге қолжетімділікті және барлық адамдар үшін қауіпсіз, тиімді, сапалы және де қымбат емес негізгі емдік дәрі-дәрмектер мен вакциналарға қолжетімділікті қамтамасыз ету	Еңбекті қорғау және денсаулықты сақтау: Денсаулық сақтау бөлімінің COVID-19 пандемиясына қарсы қызметі, Ақсай қаласындағы аурухананың шұғыл медициналық көмек көрсету қызметтерінің сапасын арттыруға бағытталған әлеуметтік жоба, Қызметкерлердің аурушандығын бақылау
3.9 2030 жылға қарай қауіпті химиялық заттар мен ауаның, судың және топырақтың ластануы мен улануының әсерінен пайда болатын өлімдер мен аурулардың санын айтарлықтай азайту	Өндіріс тұтастығы және ТЖ басқармасы, Қауіпсіздік техникасы, Өнеркәсіптік объектілердегі өндірістік бақылау, Қоршаған орта мониторингі, Атмосфераға тасталатын шығарындылар, Қалдықтарды басқару, Су қорларын тұтыну және су тарту
4. Ауқымды және әділетті сапалы білім беруді қамтамасыз ету және барлығы үшін бүкіл өмір бойы оқу мүмкіндігін ынталандыру	
4.3 2030 жылға қарай барлық әйелдер мен ерлер үшін қымбат емес және сапалы кәсіптік-техникалық және жоғары білімге, соның ішінде университеттік білімге тең қолжетімділікті қамтамасыз ету	КПО-ның стипендиялық бағдарламалары және университеттермен серіктестік, ЖОО түлектерінің біліктілігін арттыру бағдарламасы
4.4 2030 жылға қарай жұмысқа орналасу, лайықты жұмыс орнын табу және кәсіпкерлік қызметпен айналысу үшін қажетті дағдылары бар, соның ішінде кәсіптік-техникалық дағдылары бар жастар мен ересектер санын айтарлықтай көбейту	ЖОО түлектерінің біліктілігін арттыру бағдарламасы
4.5 2030 жылға қарай, білім беру саласындағы гендерлік теңсіздікті жою және халықтың осал топтары, соның ішінде мүгедектер, байырғы халықтардың өкілдері мен осал жағдайдағы балалар үшін барлық деңгейдегі білім мен кәсіптік-техникалық даярлыққа тең қолжетімділікті қамтамасыз ету	Жергілікті қауымдастықтар: Жергілікті тұрғындарға арналған стипендиялық бағдарлама, Тәжірибемізден мысал – «Жергілікті мамандарды оқытуға қолдау көрсету»
4.a Балалардың мүдделерін, мүгедектердің ерекше қажеттіліктерін және гендерлік аспектілерді ескеретін оқу орындарын құру және жетілдіру және барлығына қауіпсіз, зорлықтан бос, әлеуметтік кедергілері жоқ, тиімді оқу ортасын қамтамасыз ету	Әлеуметтік инфрақұрылымға қосатын үлес: әлеуметтік-инфрақұрылымдық жобалар шеңберінде балабақшалар, мектептер, спорт кешендерін салу
4.b 2020 жылға қарай бүкіл әлем бойынша жоғары және кәсіптік-техникалық білім алу үшін дамушы елдерге ұсынылатын стипендиялар санын айтарлықтай көбейту*	Жергілікті қауымдастықтар: Жергілікті тұрғындарға арналған стипендиялық бағдарлама, Тәжірибемізден мысал – «Жергілікті мамандарды оқытуға қолдау көрсету» , НКОК және КПО компанияларының қаражаты есебінен бөлінетін KAZENERGY білім беру гранттары
4.c 2030 жылға қарай білікті дамушы елдердегі мұғалімдерді даярлау аясында білікті мұғалімдердің, әсіресе ең нашар дамыған елдердегі және шағын аралдық дамушы мемлекеттердегі мұғалімдердің санын, соның ішінде халықаралық ынтымақтастықтың көмегімен айтарлықтай көбейту	Жергілікті қауымдастықтар: Тәжірибемізден мысал – «Жергілікті мамандарды оқытуға қолдау көрсету»
5. Гендерлік теңдікті қамтамасыз ету және барлық әйелдер мен қыздардың құқықтары мен мүмкіндіктерін кеңейту	
5.1 Барлық әйелдер мен қыздарға қатысты кемсітушіліктің барлық түрлерін жаппай жою	Еңбек ақысы және жеңілдіктер, Оқыту және кәсіби дайындық, КПО Әйелдер клубы
5.4 Үй шаруашылығын жүргізу бойынша ақысы төленбейтін еңбек пен күтімді тану және бағалау*	Жүктілікке, босануға және бала күтіміне байланысты демалыстар бойынша КПО деректері

*Бұл мәтін ұйым орналасқан өңірдің ерекшелігіне қарай бейімделген

ТДМ мақсаттары	ТДЕ-де талқыланатын тақырып / бөлім
5.5 Әйелдердің саяси, экономикалық және қоғамдық өмірге жан-жақты және шынайы қатысуын және олардың саяси, экономикалық және қоғамдық өмірдегі шешімдердің қабылдануының барлық деңгейлерінде көшбасшылық етуіне тең мүмкіндіктерді қамтамасыз ету	Жасы және жынысы бойынша жергілікті және шетелдік басшылардың саны, КПО Әйелдер клубы
6. Барлығы үшін қолжетімді су ресурстары мен санитарияның болуын мен олардың тиімді пайдаланылуын қамтамасыз ету	
6.3 2030 жылға қарай ластануды азайту, қалдықтарды төгуді жою және қауіпті химиялық заттар мен материалдардың шығарындыларын барынша азайту, тазартылмаған сарқынды сулардың үлесін екі есе азайту және бүкіл әлемде сарқынды суларды қайта өңдеу мен қауіпсіз қайта пайдалану ауқымын айтарлықтай көбейту арқылы судың сапасын жақсарту	Су қорларын тұтыну және су тарту
6.4 2030 жылға қарай барлық секторларда суды пайдалану тиімділігін айтарлықтай арттыру және су тапшылығы мәселесін шешу және су тапшылығынан зардап шегетін адамдар санын айтарлықтай азайту үшін тұрғын суды тұрақты алу мен беруді қамтамасыз ету	Тазартылған ағындылар мен басқа суларды қайталама пайдалану
6.6 2020 жылға қарай сумен байланысты экожүйелерді, соның ішінде тауларды, ормандарды, сулы-батпақты алқаптарды, өзендерді, сулы қабаттар мен көлдерді қорғауды және қалпына келтіруді қамтамасыз ету	Биотүрлілікті сақтау
7. Қымбат емес, сенімді, тұрақты және заманауи энергия көздерінің барлығы үшін жаппай қолжетімділігін қамтамасыз ету	
7.1 2030 жылға қарай барлығы үшін қымбат емес, сенімді және заманауи энергиямен жабдықтауды қамтамасыз ету	Электр қуатын жеткізу
7.2 2030 жылға қарай әлемдік энергетикалық теңгерімдегі жаңартылатын көздерден алынатын энергияның үлесін айтарлықтай көбейту	КПО 365 стратегиясы, Жаңартылатын энергия көздерін (ЖЭК) заңын қолдау міндеттемелері
7.3 2030 жылға қарай энергия тиімділігін арттырудың ғаламдық көрсеткішін екі есе арттыру	Энергия тиімділігі
8. Алға бағытталған, ауқымды және тұрақты экономикалық өсуге, барлығы үшін толық және өнімді жұмыспен қамтуға және лайықты жұмысқа жәрдемдесу	
8.1 Халықтың жан басына шаққандағы экономикалық өсімді ұлттық жағдайларға сәйкес және атап айтқанда, ең аз дамыған елдерде жалпы ішкі өнімнің өсімін жылына кем дегенде 7 пайыз деңгейінде сақтау	КПО-ның аумақтың дамуына тигізетін жанама экономикалық ықпалы: Жеткізілімдерді ұйымдастыру, Жергілікті қамтуды дамыту, Мемлекетке төленетін төлемдер, Еңбек ақысы және жеңілдіктер
8.2 Әртараптандыру, техникалық жаңғырту және инновациялық қызметтің көмегімен, соның ішінде қосылған құны жоғары және көп еңбекті қажет ететін секторларға ерекше назар аудару арқылы экономикадағы өнімділікті арттыруға қол жеткізу	Бұрғылау технологиялары, Цифрландыру және үздіксіз жетілдіру
8.3 Өнімді қызметке, лайықты жұмыс орындарын құруға, кәсіпкерлікке, шығармашылыққа және инновациялық қызметке мүмкіндік беретін дамуға бағытталған саясатты жүргізуге жәрдемдесу және микро, шағын және орта кәсіпорындардың ресми танылуы мен дамуын көтермелеу*	Жеткізілімдерді ұйымдастыру, Жергілікті қамтуды дамыту
8.4 2030 жылға қарай тұтыну және өндіру саласындағы ресурстарды пайдаланудың әлем бойынша тиімділігін біртіндеп арттыру және «Тұрақты тұтыну мен өндірудің он жылдық негіздемілік бағдарламасына» сәйкес экономикалық өсім мен қоршаған ортаның нашарлауы арасындағы байланысты жою (дамыған елдер көшбасшы рөлін атқарады)	КПО 365 стратегиясы, Газды алау қондырғыларында жағу
8.5 2030 жылға қарай барлық әйелдер мен ерлерді, соның ішінде жастар мен мүгедектерді де толық және өнімді кәсіппен және лайықты жұмыспен және құны бірдей еңбек үшін тең еңбек ақысымен қамтамасыз ету	Еңбек ақысы және жеңілдіктер, Өндірістік қатынастар
8.6 2020 жылға қарай жұмыс істемейтін, оқу орындарында оқымайтын және кәсіби дағдыларды меңгермейтін жастардың үлесін айтарлықтай азайту	ЖОО түлектерінің біліктілігін арттыру бағдарламасы, Тәжірибеден мысал – “Жергілікті мамандарды оқытуға қолдау”
8.7 Мәжбүрлі жұмысқа салуды, заманауи құлдықпен және адам саудасын тамырымен жою үшін шұғыл әрі тиімді шараларды қолдану және балалар еңбегінің ең нашар түрлеріне, соның ішінде жауынгер болуға балаларды тарту және балаларды сарбаз етіп пайдалануға тыйым салу мен жою, ал 2025 жылға қарай балалар еңбегінің барлық түрлерін жою	Адам құқықтары, Өндірістік қатынастар

*Бұл мәтін ұйым орналасқан өңірдің ерекшелігіне қарай бейімделген

ТДМ мақсаттары	ТДЕ-де талқыланатын тақырып / бөлім
8.8 Еңбек құқықтарын қорғау және еңбекші мигранттар, әсіресе әйел мигранттар және тұрақты жұмысы жоқ адамдарды қосқандағы барлық еңбек етушілер үшін сенімді әрі қауіпсіз жұмыс жағдайын қамтамасыз етуге жәрдемдесу	Қауіпсіздік техникасы саласындағы тәжірибе, Өнеркәсіптік объектілеріндегі өндірістік бақылау, Еңбек қатынастары, Өндірістік қатынастар
9. Берік инфрақұрылым құру, ауқымды және орнықты индустриализация мен инновацияларға жәрдемдесу	
9.1 Экономикалық дамуды және адамдардың әл-ауқатын қолдау мақсатында және барлығына бірдей қымбат емес және қолжетімді болуына айрықша назар аударатырып, сапалы, сенімді, орнықты әрі берік инфрақұрылымды, соның ішінде өңірлік және трансшекаралық инфрақұрылыммен дамыту	Әлеуметтік инфрақұрылымға қосылатын үлес
9.2 Жалпыны қамтитын және орнықты индустрияландыруға жәрдемдесу және 2030 жылға қарай өнеркәсіптегі жұмыспен қамту деңгейін және ұлттық жағдайларға сәйкес жалпы ішкі өнімдегі өнеркәсіптік өндіріс үлесін айтарлықтай көбейту және ең нашар дамыған елдердегі тиісті көрсеткіштерді екі есеге арттыру	Жергілікті қамтуды дамыту
9.3 Шағын өнеркәсіптік және басқа да кәсіпорындардың, әсіресе дамушы елдерде орналасқан кәсіпорындардың, қаржылық қызметтерге қолжетімділігін арттыру, соның ішінде қымбат емес кредиттерге қолжетімділігін арттыру және олардың өндіру-өткізу тізбектері мен нарықтардағы интеграциясын күшейту	Жергілікті қамтуды дамыту
9.4 Барлық елдердің қатысуымен және олардың жеке мүмкіндіктеріне сәйкес, 2030 жылға қарай инфрақұрылымды жаңғырту және өнеркәсіптік кәсіпорындарды қайта жабдықтау, сонымен қатар ресурстарды пайдалану тиімділігін арттыру және таза әрі экологиялық тұрғыдан қауіпсіз технологиялар мен өнеркәсіптік процесстерді кеңінен пайдалану арқылы оларды тұрақты ету	КПО 365 стратегиясы, Цифрландыру және үздіксіз жетілдіру, Денсаулықты сақтау бөліміндегі цифрландыру бағдарламасы, Жаңартылатын энергия көздері (ЖЭК) заңын қолдау міндеттемелері, ҚОҚ бойынша іс-шаралар жоспары
10. Елдер ішіндегі және олардың арасындағы теңсіздікті қысқарту	
10.1 2030 жылға қарай, халықтың ең аз қамтамасыз етілген 40 пайызының табысының өсуін біртіндеп ел бойынша орташадан жоғары деңгейге жеткізу және ұстап тұру	Еңбек ақысы және жеңілдіктер, Экономикалық үлес, Өндірістік қатынастар
10.3 Кемсітуші заңдар, саясат пен практиканы жою және осыған байланысты тиісті заңнаманы, саясат пен әрекеттерді ілгерілету арқылы тең мүмкіндіктерді қамтамасыз ету және нәтижелер теңсіздігін азайту	Бизнес этика, Тәртіп кодексі
10.4 Тиісті саясаттарды, әсіресе бюджет пен салық салу, еңбекақы мен әлеуметтік қорғау мәселелеріндегі саясаттарды қабылдау және біртіндеп теңдікті арттыруға қол жеткізу	Еңбек ақысы және жеңілдіктер, Еңбек қатынастары, Өндірістік қатынастар, Мемлекетке жасалатын төлемдер
11. Қалалар мен елді мекендердің ашықтығын, қауіпсіздігін, өміршеңдігін және экологиялық тұрақтылығын қамтамасыз ету	
11.4 Дүниежүзілік мәдени және табиғи мұраны қорғау және сақтау бойынша жұмысты белсендіру	Тарихи-мәдени мұраларды сақтау бойынша жүргізілген зерттеу жұмыстары , Биотүрлікті сақтау, Тәжірибеден мысал – «Березов ауылындағы Ұлы Отан соғысы жауынгеріне арнап қойылған ескерткішті көшіру»
11.5 2030 жылға қарай табиғи апаттардың, әсіресе сумен байланысты апаттардың салдарынан өлген және зардап шеккен адамдардың санын айтарлықтай азайту, сондай-ақ осындай апаттардан әлемдік жалпы ішкі өнімге келетін тікелей экономикалық шығындарды айтарлықтай азайту, осы орайда халықтың кедей және осал топтарын қорғауға ерекше назар аудару	Өндіріс тұтастығы және ТЖ басқармасы
11.6 2030 жылға қарай ауа сапасына және қаладан шыққан және басқа да қалдықтарды жоюға ерекше назар аудару арқылы қалалардың халықтың жан басына шаққандағы экологияға жағымсыз әсерін азайту	Экологиялық үлес
12. Тұтыну мен өндірудің оңтайлы үлгілеріне көшуді қамтамасыз ету	
12.1 Дамушы елдердің дамуы мен әлеуетін ескере отырып, тұтыну мен өндірудің оңтайлы үлгілерін пайдалануға көшудің он жылдық іс-қимылдар стратегиясын барлық елдердің қатысуымен жүзеге асыру, және де дамыған елдер бұл стратегияға алғашқы болып кірісуі тиіс	КПО 365 стратегиясы
12.2 2030 жылға қарай табиғи ресурстарды оңтайлы игеру мен тиімді пайдалануға қол жеткізу	КПО 365 стратегиясы, Экологиялық үлес

ТДМ мақсаттары	ТДЕ-де талқыланатын тақырып / бөлім
12.4 2020 жылға қарай халықаралық келісілген қағидаттарға сәйкес химиялық заттар мен барлық қалдықтарды олардың тіршілік кезеңінің барысында экологиялық тұрғыдан тиімді пайдалануға қол жеткізу және олардың адамдардың денсаулығы мен қоршаған ортаға деген жағымсыз әсерін мейлінше қысқарту үшін олардың ауаға, суға және топыраққа түсуін барынша азайту	Қалдықтарды басқару
12.5 2030 жылға қарай қалдықтардың пайда болуының алдын алу, олардың көлемін қысқарту, қайта өңдеу және қайта пайдалану бойынша шараларды қолдану арқылы қалдықтардың көлемін айтарлықтай азайту	Қалдықтарды басқару
12.6 Компанияларға, әсіресе ірі әрі трансұлттық компанияларға өндірістің орнықты әдістерін қолдануды және өз есептерінде ресурстарды тиімді пайдалану туралы ақпаратты көрсетуді ұсыну	КПО 365 стратегиясы, Бұрғылау технологиялары, Экологиялық үлес
12.8 2030 жылға қарай бүкіл әлемдегі адамдарда тұрақты даму және табиғатпен үйлесімді өмір салты туралы тиісті ақпарат барын және ол туралы хабардар болуын қамтамасыз ету	Жалпы КПО ТД есебі (ТД Кодексінің 10-шы қағидасы)
13. Климаттың өзгеруімен және оның салдарларымен күрес бойынша шұғыл шараларды қабылдау	
13.1 Барлық елдерде қауіпті климат құбылыстарына және дүлей зілзалаларға төзімділік пен бейімделу қабілетін арттыру	КПО 365 стратегиясы, КПО-ның Жасыл стратегиясы.
13.2 Климаттың өзгеруіне әрекет ету шараларын саясатқа, стратегияларға және ұлттық деңгейдегі жоспарлауға енгізу	КПО 365 стратегиясы, КПО-ның Жасыл стратегиясы.
13.3 Климат өзгеруінің қауіптілігін төмендету және салдарын жұмсарту, оларға бейімделу және алдын ала ескерту жөніндегі адамдар мен мекемелердің мүмкіндіктерін, ақпарат тарату мен ағарту процесін жақсарту	КПО 365 стратегиясы, КПО-ның Жасыл стратегиясы.
15. Құрлық экожүйелерін қорғау және қалпына келтіру және олардың тиімді пайдаланылуына жәрдемдесу, ормандарды тиімді пайдалану, шөлейттенумен күрес, жердің азу процесін тоқтату, оны кері бұру және биотүрліліктің жоғалу процесін тоқтату	
15.1 2020 жылға қарай халықаралық келісімдерде белгіленген міндеттемелерге сәйкес жер үсті және ішкі тұщы су экожүйелерін және олардың қызметтерін, атап айтқанда ормандардың, сулы-батпақты алқаптардың, таулардың және шөлейт жерлердің сақталуын, қалпына келтірілуін және тиімді қолданылуын қамтамасыз ету	Биотүрлілікті сақтау
15.2 2020 жылға қарай ормандардың барлық түрлерін оңтайлы пайдалану әдістерін енгізуге жәрдемдесу, ормансыздандуды тоқтату, тозған ормандарды қалпына келтіру және бүкіл әлемдегі орман өсіру және орманды қалпына келтіру ауқымдарын кеңейту	«ҚМГКК есептік санитарлық-қорғау аймағының ұйымдастыру және абаттандыру» жобасы
15.5 Табиғи тіршілік ету орталарының тозуын тоқтату бойынша елеулі шараларды шұғыл түрде қолдану, биотүрліліктің жоғалуын тоқтату және 2020 жылға қарай құрып кету қаупі төніп тұрған түрлерді сақтау және олардың жоғалуын болдырмау	Биотүрлілікті сақтау
15.9 2020 жылға қарай жалпы ұлттық және жергілікті жоспарлау және даму процесстерінің барысында, сонымен қатар кедейлік ауқымын азайту стратегиялары мен жоспарларын дайындау кезінде экожүйелер мен биотүрліліктің құндылығының есепке алынуын қамтамасыз ету	Биотүрлілікті сақтау
16. Тұрақты даму мүдделері үшін бейбіт және ашық қоғамның құрылуына жәрдемдесу, барлығы үшін сот әділдігіне қол жеткізу мүмкіндігін қамтамасыз ету және барлық деңгейлерде тиімді, есеп беруге міндетті және кең қатысуға негізделген мекемелерді құру	
16.1 Зорлықтың барлық түрлерінің таралуын айтарлықтай азайту және зорлықтың себептерінен болатын өлімнің бүкіл әлемдегі көрсеткіштерін төмендету	Қақтығыстар және қауіпсіздікті қамтамасыз ету
16.2 Балаларға қатысты қорлық көрсетудің, оларды пайдаланудың, саудаға салудың және зорлау мен азаптаудың барлық түрлерін жою	Бизнес этика (Адам құқықтары)
16.3 Ұлттық және халықаралық деңгейлерде құқықтың үстемдігіне жәрдемдесу және барлығының әділ сотқа тең қолжетімділігін қамтамасыз ету	Бизнес этика
16.5 Жемқорлық және парақорлықтың барлық түрлерінің ауқымын айтарлықтай азайту	Бизнес этика
16.6 Барлық деңгейлерде тиімді, есеп беруге міндетті және ашық мекемелерді құру	Ұйым құрылымы және басқару тәсілдері
16.7 Барлық деңгейлердегі өкілдік органдардың шешімдерді жауапкершілікпен қабылдауын қоғамның бүкіл топтарының қатысуымен қамтамасыз ету	Ұйым құрылымы және басқару тәсілдері

ТДМ мақсаттары	ТДЕ-де талқыланатын тақырып / бөлім
16.10 Ұлттық заңнамаға және халықаралық келісімдерге сәйкес ақпаратқа деген қоғамның қолжетімділігін қамтамасыз ету және негізгі еркіндіктерді қорғау	ТД Есебі, Қоғамдық тыңдаулар, Кері байланыс механизмдері
16.b Тұрақты даму мүдделері үшін кемсітпейтін заңдар мен саясатты ынталандыру және жүзеге асыру	КПО Тәртіп кодексі, КПО Іскерлік қағидалары, КПО Тұрақты даму кодексі, КПО 365 стратегиясы
17. Тұрақты дамудың мүдделері үшін Ғаламдық әріптестіктің шеңберінде жұмысты жандандыру және жүзеге асыру құралдарын нығайту	
17.6 Солтүстік-Оңтүстік, Оңтүстік-Оңтүстік бағытындағы ынтымақтастықты кеңейту, сондай-ақ ғылым, техника және инновациялар салаларындағы үш жақты аумақтық және халықаралық ынтымақтастық пен тиісті жетістіктерге деген қол жетімділікті кеңейту; қолданыстағы тетіктер арасындағы, атап айтқанда Біріккен Ұлттар Ұйымының деңгейіндегі үйлестіруді жақсартудың арқасында, сонымен қатар технологияларды тапсырудың ғаламдық тетігінің көмегімен білім алмасуды өзара келісілген шарттарға сәйкес жандандыру	Цифрландыру және үздіксіз жетілдіру
17.7 Дамушы елдер экологиялық тұрғыдан қауіпсіз технологияларды өзара келісілген қолайлы шарттардың, соның ішінде жеңілдік және артықшылық берілген шарттардың негізінде алатындай етіп, экологиялық тұрғыдан қауіпсіз технологияларды даярлауға, тапсыруға, таратуға және игеруге жәрдемдесу	Жергілікті қамтуды дамыту, Жаңартылатын энергия көздері (ЖЭК) заңын қолдау міндеттемелері, Ең үздік қолжетімді технологиялар экологиясы
17.8 2017 жылға қарай ең нашар дамыған елдердің мүдделері үшін технологиялар банкі және ғылымды, технологияларды және инновацияларды дамыту тетігінің толық ауқымды қызмет етуін қамтамасыз ету және тиімділігі жоғары технологиялардың, атап айтқанда ақпараттық-коммуникациялық технологиялардың қолданылуын кеңейту	Цифрландыру және үздіксіз жетілдіру
17.9 Тұрақты даму саласындағы барлық мақсаттарға қол жеткізудің ұлттық жоспарларын іске асыруға жәрдемдесу үшін, соның ішінде Солтүстік-Оңтүстік және Оңтүстік-Оңтүстік бағыты бойынша ынтымақтастықтың және үшжақты ынтымақтастықтың арқасында дамушы елдердің әлеуетін тиімді және мақсатты түрде арттыру үшін халықаралық қолдауды күшейту	Жергілікті қамтуды дамыту
17.14 Тұрақты дамуды қамтамасыз ету жөніндегі саясатты анағұрлым жүйелі ету	КПО 365 стратегиясы
17.16 Барлық елдерде, әсіресе дамушы елдерде тұрақты даму саласындағы мақсаттарға қол жеткізуді қолдау үшін білім, тәжірибе, технологиялар мен қаржылық қорларды жұмылдыратын және тарататын көптеген мүдделі тараптардың қатысуымен толықтырылатын, тұрақты даму мүдделері үшін Ғаламдық серіктестікті нығайту.	Стейкхолдерлермен өзара әрекеттесу, Іскерлік серіктестіктер және қауымдастықтарда мүшелік ету, Uralsk Green Forum
17.17 Серіктестердің қорларын пайдалану тәжірибесіне және стратегияларына сүйене отырып, мемлекеттік ұйымдар арасындағы, мемлекеттік және жеке секторлар арасындағы және азаматтық қоғам ұйымдары арасындағы тиімді серіктестікті ынталандыру және мадақтау	Әлеуметтік инфрақұрылымға қосылатын үлес, Жергілікті қамту, Стейкхолдерлермен өзара әрекеттесу, Іскерлік серіктестіктер және қауымдастықтарда мүшелік ету, Uralsk Green Forum
17.18 Табыс деңгейі, гендері, жасы, нәсілі, ұлты, көші-қон мәртебесі, мүгедектігі, географиялық орналасуы және ұлттық жағдайларды ескерумен басқа да сипаттамалары бойынша бөлшектелген жоғары сапалы, өзекті және анық мәліметтерге деген қолжетімділікті айтарлықтай арттыру үшін дамушы елдердің, соның қатарында ең аз дамыған елдердің және шағын аралдық дамушы мемлекеттердің әлеуетін өсіру мақсатында 2020 жылға қарай қолдауды күшейту	КПО тұрақты даму көрсеткіштері
17.19 2030 жылға қарай қазіргі бастамаларға сүйене отырып, жалпы ішкі өнім көрсеткішіне қосымша, тұрақты дамуды қамтамасыз ету ісіндегі прогресті өлшеудің басқа көрсеткіштерін әзірлеу және дамушы елдердің статистика саласындағы әлеуетін арттыруға жәрдемдесу	КПО 365 стратегиясы

*Бұл мәтін ұйым орналасқан өңірдің ерекшелігіне қарай бейімделген

Глоссарий

ТЕРМИН/ҚЫСҚАРТУ	СИПАТТАМАСЫ
ГӨЗ	Газ өңдеу зауыты
ГТЭС	Газ турбиналы электр станциясы
ҚЖАҚЕҚ	Қауіпсіздік және адам құқықтарына қатысты ерікті принциптер
ЛЗ	Ластаушы заттар
БҚО	Батыс Қазақстан облысы
ӨСАБ	Өндіруші салалардың ашықтығы бастамасы
КВИ	Коронавирус инфекциясы
ҚМГКК	Қарашығанақ мұнай, газ және конденсат кен орны
ҚӨК	Қарашығанақ өңдеу кешені
КПО	«Қарачаганақ Петролиум Оперейтинг Б.В.» Қазақстан филиалы
ТНК	Тиімділіктің негізгі көрсеткіштері
ҰҚЖЖ	Ұңғымаларды күрделі жөндеу жұмыстары
КҚК	Каспий құбыржолы консорциумы
МВт	Мегаватт
МӨЗ	Мұнай өңдеу зауыты
ҰҰ	Үкіметтік емес ұйым
МАС	Мұнай айдау станциясы
АҚҚТБ	Алғашқы қорғаныш қабаты тұтастығының бұзылуы
ӨБТК	Қарашығанақ кен орны бойынша Өнімді бөлісу туралы түпкілікті келісім
ЕҚ, ҚТ және ҚОҚ	Еңбекті қорғау, қауіпсіздік техникасы және қоршаған ортаны қорғау
ПГ	Парниктік газдар
ШРК	Шекті рұқсат етілген концентрация
Атмосфералық ауадағы ластаушы заттың шекті рұқсат етілген концентрациясы	Атмосфералық ауадағы ластаушы заттың шекті рұқсат етілген концентрациясы – осы немесе болашақ буынға тікелей немесе жанама зиянды еш әсер етпейтін, адамның еңбекке деген қабілетін төмендетпейтін, оның хал-жағдайын және санитарлық-тұрмыстық өмір салтын нашарлатпайтын концентрация.
ҚОҚШЖ	Қоршаған ортаны қорғау бойынша іс-шаралар жоспары
БСШЖ	Биотүрлілікті сақтау бойынша іс-шаралар жоспары
Мердігер/ мердігер немесе бас компаниялар/ серіктес-компаниялар	«Эни», «Шелл», «ЛУКОЙЛ», «Шеврон», « ҚазМұнайГаз» ҰК компанияларын қамтиды
ЖЖЖ	Жоспарлы жөндеу жұмыстары
ҚҚЖ	Қарашығанақты кеңейту жобасы
ӨЭБ	Өндірістік экологиялық бақылау
МБӨС	Мұнайды бастапқы өндіру сателлиті
СҚА	Санитарлық қорғау аймағы
ЖҚҚ	Жеке қорғаныш құралдары
ҚАТЖ	«Қарашығанақ-Атырау» тасымалдау жүйесі
ҚОТЖ	«Қарашығанақ-Орынбор» тасымалдау жүйесі
ББК	Басқару жөніндегі бірлескен комитет

ТЕРМИН/ҚЫСҚАРТУ	СИПАТТАМАСЫ
ЭМС	Экологиялық мониторинг станциясы
ҚБЖ	Қауіпсіздікті басқару жүйесі
т	тонна
ҚТҚ	Қатты тұрмыстық қалдықтар
ТТЖ	Тіркелуге тиіс жарақаттар
ТЖҚ	Тауарлар, жұмыстар мен қызметтер
КШ	Көмірсутекті шикізат
ГҚДҚ	Газды кешенді дайындау қондырғысы
ТДМ	ТҰРАҚТЫ ДАМУ МАҚСАТТАРЫ
ТЖ	Төтенше жағдайлар
CH ₄	Метан
CO	Көміртегі оксиді
CO ₂	Көміртегі диоксиді
C ₆ H ₆	Бензол
C ₇ H ₈	Толуол
C ₈ H ₁₀	Ксилол
ESG	Экологиялық, әлеуметтік және басқару критерийлері (ESG) – бұл әлеуметтік саналы инвесторлар әлеуетті инвестицияларды тексеру үшін қолданатын компанияның қызмет стандарттарының жиынтығы. Экологиялық критерийлер компания қоршаған ортаны қалай қорғайтынын, соның ішінде, компанияның климаттың өзгеруіне қатысты корпоративтік саясатын ескереді. Әлеуметтік критерийлер компанияның жұмыскерлермен, жеткізушілермен, тұтынушылармен, сондай-ақ, өзі жұмыс істейтін қауымдастықтармен қарым-қатынасын зерттейді. Басқару критерийлері компанияның басшылығына, басшылардың еңбекақысына, аудит, ішкі бақылау және акционерлердің құқықтарына қатысты жұмыстарды қамтиды.
GRI	Тұрақты даму саласындағы есептілік бойынша жаһандық бастама
H ₂ S	Күкіртсутегі
IOGP	Халықаралық мұнай мен газ өндірушілер қауымдастығы, 1985 жылдан бері осы қауымдастыққа кіретін әлемдік деңгейдегі компаниялардың оқиғалары бойынша деректерді жинаумен айналысады.
IPIECA	Қоршаған ортаны қорғауды көздейтін мұнай өндіруші компаниялардың халықаралық қауымдастығы
ISO 14001	Табиғат қорларын тиімді пайдаланудың жүйесін енгізуге қойылатын талаптарды белгілейтін әлемде танылған стандарт
ISO 45001	Денсаулық сақтау және еңбек қауіпсіздігін басқару жүйесін енгізуге қойылатын талаптарды белгілейтін әлемде танылған стандарт
ISO 50001	Энергетикалық менеджменті жүйесін енгізуге қойылатын талаптарды белгілейтін әлемде танылған стандарт
ISO 90001	Сапа менеджменті жүйесін енгізуге қойылатын талаптарды белгілейтін әлемде танылған стандарт
NO ₂	Азот диоксиді
N ₂ O	Азот тотығы
OPITO	Мұнай-газ өнеркәсібіндегі оффшорлық компанияларды оқыту жөніндегі ұйым
SO ₂	Күкіртті газ

КЕРІ БАЙЛАНЫС GRI 2-3

Оқырмандардың пікірлері есептеріміздің сапасын жақсартуға үлес қоса алатынына сенеміз.

1. Аты-жөні _____

Ұйым атауы _____

2. Қай мүдделі тарап өкілісіз?

☐ Құрушы компаниялар	☐ Контрагенттер (жеткізушілер/мердігерлер, тапсырыс берушілер, банктер)
☐ «PSA» ЖШС құзіретті органы	☐ Жергілікті халық
☐ Қызметкерлер	☐ Сала бойынша серіктестер
☐ Жергілікті билік	☐ БАҚ
☐ ҚР министрліктері / агенттіктері (сала)	☐ Үкіметтік емес ұйымдар
☐ Мемлекеттік органдар	☐ Кәсіподақтар
	☐ Жас ұрпақ (студенттер, оқушылар, жас мамандар)

- Егер Сіз еш тарапқа жатпасаңыз, КПО-мен байланысыңызды көрсетуді сұраймыз:

3. Тұрақты даму есебінде ашылған елеулі тақырыптардың ішіндегі қайсылары КПО-ға қатысты мүдделі тұлға ретінде Сіз үшін маңызға ие? Сіз қызығушылық танытатын бес тақырыпты таңдап көрсетуіңізді сұраймыз.

Әлеуметтік қатынастарға қатысты тақырыптар:

- Қызметкерлерді дамыту және оқыту
- Әлеуметтік, мәдени және жыныстық әртүрлілік, тең мүмкіндіктер
- Мердігерлермен өндірістік қатынастар
- Кәсіби одақтарға мүшелік және ұжымдық келіссөздер жүргізу еркіндігі
- Жеке және өндірістік қауіпсіздікті қамтамасыз ету
- Адам құқықтарының сақталуы

Әлеуметтік және экономикалық тақырыптар:

- Жергілікті қызметкерлер санын ұлғайту
- Жұмыспен қамту және еңбекақы төлеу
- Әлеуметтік-инфрақұрылымдық жобалар
- Демеушілік және қайырымдылық
- Электр қуатын жергілікті желілерге жеткізу
- Импортты алмастыру және тауарларды, жұмыстарды және қызметтерді сатып алудағы жергілікті қамту үлесін арттыру
- Жемқорлыққа қарсы іс-қимыл

Экономикаға қатысты тақырыптар:

- Технологиялар мен инновациялар
- Есептелген дәлелденген қорлар мен өндіріс мөлшері
- Сатып алу тәжірибелері мен жеткізілімдерді ұйымдастыру
- Мемлекетке жасалған төлемдердің ашықтығы (Өндіруші салалардың ашықтығы бастамасы)

Экологиялық және экономикалық тақырыптар:

- Энергия тиімділігі
- Табиғатты қорғау заңнамасын сақтау
- Қоршаған ортаны қорғау шараларына бөлінетін инвестициялар

Қоршаған ортаны қорғауға қатысты тақырыптар:

- Зиянды заттардың төгілуі
- Ауа сапасына мониторинг жүргізу
- Парниктік газдар мен ластағыш заттардың ауаға шығарылатын көлемін азайту
- Суды тиімді пайдалану
- Қатты және сұйық қалдықтарды басқару, сарқынды суларды қайта пайдалану немесе жою
- Биотүрлілікті және экожүйені сақтау
- КПО қызметінің экологияға қатысты бағыттары жөніндегі шағымдарды және өтініштерді қабылдау

Әлеуметтік және экологиялық тақырыптар:

- Қызметкерлердің еңбегін қорғау және қауіпсіздік техникасы
- Қызметкерлердің денсаулығын сақтау
- Технологиялық үдерістердің қауіпсіздігі
- Төтенше жағдайларға қарсы әрекет етуге дайындық
- Жергілікті халықпен қарым-қатынас: Компания қызметінен келетін әсерді бағалау тәсілдері мен оларды азайту бойынша іс-шаралар, шағымдар және өтініштер

4. КПО Тұрақты даму есебін жақсарту бойынша ұсыныстарыңыз.

Есеп бойынша пікірлеріңізді және ұсыныстарыңызды, сондай-ақ 2023 жылғы Есеп редакциясы бойынша ұсыныстарыңызды төменде көрсетілген мекенжайға немесе Sustainability@kpo.kz электрондық мекенжайына жіберуді сұраймыз.

БІЗДІҢ БАЙЛАНЫСТАР GRI 2-1

«Карачаганак Петролиум Оперейтинг Б.В.» Қазақстандық филиал

Ақсай қаласындағы кеңсе

Промышленная зона, 81Н көшесі
Ақсай, 090300
Бөрлі ауданы
Батыс Қазақстан облысы
Қазақстан Республикасы

Орал қаласындағы кеңсе

Құрманғазы көшесі, 160/1
Орал, 090000
Батыс Қазақстан облысы
Қазақстан Республикасы

Астана қаласындағы кеңсе

'Самал 12' шағын ауданы
'Астана Тауэр' Бизнес-орталығы
9-шы қабат
Астана, 010000
Қазақстан Республикасы

Әлеуметтік желілердегі парақшаларымыз:

www.facebook.com/kpobv
www.linkedin.com/company/kpobv
www.instagram.com/kpobv
www.vk.com/kpobv
www.youtube.com/@Karachaganak

Тұрақты даму жөнінде есеп беру GRI 2-3

КПО БАҚ және қоғаммен байла-
ныс бөлімі
Лыскова Ольга
Аймухамбетова Гаухар
Почтарева Александра

Электрондық мекенжай: Sustainability@kpo.kz

Барлық тұрақты даму туралы есептерімізді келесі сілтеме арқылы табуға болады:

<https://kpo.kz/kz/tyratty-damu>

